
MS D
D D

1615.

DELICIAE EQVESTRIVM

siue

MILITARIVM ORDINVM,

ET EORVNDEM ORIGINES, STATVTA, SYMBOLA ET INSIGNIA, ICONIBVS additis genuinis.

Hac editione, multorum Ordinum, & quotquot extitêre, accessione locupletata, serieq; temporum distributa.

Studio & Industria

FRANCISCI MENNENII ANTVERP.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Apud Ioannem Kinckium sub Monocerote.

ANNO M. DC. XIII.

ILLVSTRI, GENEROSO AC NOBILISSIMO VIRO,

D. IOANNI van den HOEVEL,

Equiti Aurato, Cæs. Maiest. à Consilijs, Domino in Veen, & Aurhagen &c.

SApientis Solonis dictum est, ILLVSTRIS DOMINE, Rempublicam duobus potissimùm vinculis in officio contineri, præmio & pœnâ, metu nimirum & spe: metus stimulat ciues, & in studio dignitatis vigilantes efficit; spes honoris & premij homines fortes, dies noctesque sollicitat, & ad virtutes consectandas impellit. Est scilicet vtriusque rei modus sicut reliquarum; neque Principem dandis honoribus fusum, ne-

que vindicandis ſceleribus nimis ſeuerum eſſe oportet: & felix ſanè ea Reſpublica cenſenda eſt, cuius moderatori illud omninò propoſitum, in quocunque hominum genere, etſi tenui & obſcuro, virtutum honeſtare; factiſque oſtendere, nihil apud eum plus valere, quàm ſplendorem iuſtitiæ, animique in virtutum genere præſtantiam: *Animus* enim, vt inquit Socrates, *benè ad virtutem compoſitus, nobilis eſt*: Et rectè. *Mens* enim *bona nobilem facit*, vt in eamdem ſententiam Satyricus;

Stemmata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longo
Sanguine cenſeri, pictos oſtendere vultus
Maiorum, & ſtantes in curribus Aemylianos:
Tota licet veteres exornent vndiq; ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atque vnica virtus.

Et vt in certamine non fortiſſimo palma defertur, ſed qui vincit; ſic in vita, niſi qui probè agit, hoc eſſe deſinit.

nit. Nam & in lucta cessare potest Hercules, & in palæstra dormire Milo, & in vrbe ociosus esse Aristides. Meritò itaque in functione virtutis sapientissimi homines felicitatem locant, non in ipsa: eos verò miserrimos statuunt, qui adeò, politicè, instar Lacœdemonij orbis Speculatorum, ocium suum virtuti impēdunt, vt ne probitati quidem vacare possint. Hâc æquâ virtutis lance, hâc fortissimorum Ducum habitâ ratione, iustaque meritorum cuiusque contemplatione, Romani olim ad imperia contendentes, innumeris gentibus iugum imposuerunt, ciuesque ad res maximas capessendas inflammarunt: nec non posterioris seculi Principes Christiani in Palestina, Hispania, alijsque à Saracenis occupatis locis, tenui quamuis ærario, modicis imperij regionibus, ditionis fines latè propagarunt, neque prius constiterunt, quàm barbarorum gente penitus oppressâ, in alias Prouincias victricia arma direxissent; Afri-

cam, Asiam, atque alio sub sole calentes Indos sibi tributarios fecissent, veræq; Religionis lumen in remotissimas adeò nationes intulissēt, ad quas populi Romani nomen, nunquam potuit penetrare. Spe nimirū familiam illūstrandi, ingentia præmia consequendi, leonum instar, obscurissimi quamuis homines, in confertos hostes rapiebantur, media penetrabant agmina, ipso periculorum contemptu, & Religionis, & patriæ carissimæ amore vehementer incitati. Inter omnia porrò virtutis præmia, quæ varia antiquitùs apud Scriptores Romanos legas, maxima hodie censentur, dignitatis Equestris ornamenta; quibus viri fortes, quique de Rep. benè sunt meriti, à Pontifice, Imperatore, Regibus alijsque Principibus solent cohonestari. Quorū quidem gloriæ augendæ ac propagandæ varia per totū orbem Christianū, apud Italos, Germanos, Hispanos, Gallos, Indos & alibi erecta insignia collegiaq; Militaria, in lucē producere statui. Quod quidquid est operis IL-

LVST. DOMINE, ſplēdore nominis tui in fronte imus illuſtratū; non vno nēpe Tibi nomine debitum: Vindicat hoc ſibi (adfinitatis. n. noſtræ vinculū omitto) mira illa tua in Rep. adminiſtrāda ſolertia; cōſtās erga Cæſ. Maieſt. & Principes Chriſtianos obſeruātia; ac præcipuū Religionis in Deū, fideiq; Catholicæ ſtudiū: ipſum deniq; de quo verba facturi ſumus, Equeſtris honoris auctoramētum; quo Tu ita fulges, vt ab ipſo Te, & animi ingenijque dotib. præfulgeas, & maximā veriſſimamque laudem iſtis referas acceptam. Maiores tui HOEVELII, virtute & gloria inclyta gens, hanc ipſam dignitatem meritis pepererunt, & familiæ ſuæ aſſeruerunt; domi, militiæq; contra infideles, hæreticos, & ſi quos alios Auſtriaci Principes hoſtes habuêre, non aſſidui ſolùm ſemper, ſed primi. Itaque iure in primo nobilitatis gradu poſiti, qui togati prudentia, & armati fortitudine, res & conſilia tractarunt Imperatoris, non vnius, præclareque temperarunt. Nota ſunt

quæ de illuſtri gente veſtra alij literis cõſignarunt; Publica, quæ ipſa noſtra Antuerpia, ipſa Vbiorum Colonia in fide & conſtantia tua experta eſt. Teſtata merita & beneficia tua in patriã, teſtata in omnes, quibus cõmendatio aut inſigne aliquod eſt Virtutis aut Doctrinæ. Enimverò ſacra ſi intueamur, quis magis ea, vel inimicorum cõfeſſione, defendit, ornauit, ampliauit? Aræ, templa vetera aut noua inſtaurata, tui operis ſunt, tui religioſorum cœtus aucti, propagati; & vno verbo, omnes pietatis cultores te habent decus, ſubſidium, portum. Quid aliæ virtutes? ſimile: nec iſta in gratiam aut gloriam, Deo ſoli & vſibus humanis imputas, & fructum beneficij vnum cenſes feciſſe. Quo fiet, vti gentem Auſtriacam, ſacram velut Anchoram orbi fluctuanti à Deo datam eſſe bono noſtro publico ſentimus: ita vos velut Pharos & lucentes quoſdam ignes in tempeſtuoſo mari erectos, poſteritas omnis æternùm intuebitur. Sileo cætera, votumque
hoc

hoc tantum interpono, vt similes tui, maiorumque tuorum Protectores & consiliarij contingant patriæ, quam fata volent esse saluam. Hoc verò munus tibi tot nominibus debitū, apud te esse, patere ILLVSTRIS DOMINE, non pretium vt me deuinctum liberem, sed pignus vt obstringam: neque indignum prorsus, quod exstet meæ, in nominis & gentilitij splendoris tui gloriam, obseruantiæ testimonium; complectendum tibi, si non Auctoris ratione, at eorum memoria, quorum laudes, ob sacras & heroicas illas institutiones Equestres, prædicare consilium fuit.

Illustr. D. V.

Studiosissimus

FRANCISCVS MENNENS.

AVCTORES QVORVM OPERA IN CONCINNANDIS EQVITVM ORDINIBVS VSI SVMVS.

ABendonẽſe Chronicon.
Abrahamus Ortelius.
Aelius Antonius Nebriſſenſis
Aeneas Syluius
Albertus Kranzius.
Aldus Manutius.
Alfonſus Ciaconus
Alfonſus de ſancta Cruce.
Alfonſus ſapiens Caſtellæ Rex.
Alfonſus Toſtatus.
Aluarus Gomeſius de Mendoza.
Ambroſius Morales.
Andreas Reſendius.
Andreas Tiraquellus.
Ammianus Marcellinus.
Antonius Beutherus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Garibayus.
Antonius Gueuarra.
Antonius Morales.
Antonius Poſſevinus.
Ariſtophanes
Arnoldus Abbas Lubecenſis.
Arnoldus Mermannus.
Arnoldus VVionus.
Aubertus Miræus.
Augerius Giſlenus Buſbequius.
Auguſtinus Florentinus.

B. Bar-

Coelius Rhodiginus.
Cornelius Tacitus.

B.

Bartholomæus à Saligniaco, Eques sancti Sepulchri.
Barnabas Brissonius.
Bartholomæus Chassaneus
B. Rhenanus.
S. Bernardus.
Ber. Corius.
Bernardus d-Escalante
Bernardus Girardus D. Hallianus.
Blondus
Brimeus D. Imbercourtius.

C.

Cæsar Baronius.
Carolus del'Oyseau
Carolus Sigonius.
Caßiodorus.
Chr. Masseus.
Claudius Fauchetius.
Claudius Paradinus.
Clemens V. P. M.

D.

Damianus â Goes.
Didacus Couarruuias.
Didacus Valera.
Dion.

E.

Enguerrandus - Monstreletus.
Eucherius.
Eximinus Petri Salonoua.

F.

Fenestella.
Florentius Haræus
Fortunius Garzias.
Franc. Alfons. Venerius
Fran. Belforestius.
Franc. Guicciardinus.
Franc. Harduinus.
Franc. Modius.
Franc. Radesius de Andrada Eques Calatrauæ
Franc. Roserius.

Fran-

Franciscus Sansouinus.
Franciscus Schottus.
Franciscus Tarapha.

G.

G.Budæus.
Gabriel Simeon.
Galfredus Monumetensis.
G.Genebrardus.
Gonsaluus Argotes de Molina.
Gonsaluus Illescos.
Gregorius Nazianzenus.
Guilielmus Camdenus,
Guil.Filiatrius Episcopus Tornacensis.
Guil.Menenius.
Guil.Tyrius.

H.

Henricus Panthaleon.
Herodianus.
S.Hieronymus.
Hieronymus de Bara.
Hieronymus Cardanus
Hier.Conestagius.
Hieronym. Comes Alexand.
Hier.Curita.
Hier.Lilius.
Hier.Osorius.
Hier.Romanus.
Hier.Ruscellus.
Hector Boetius.
Horatius.
Hugo Lupus Verdala.
Hugo Reuelius.

I.

Iacob.Aug.Thuanus.
Iacob.Fontanus.
Iacob. Gretserus.
Iacob.Hospitalis.
Iacob.Marchantius.
Iacob. Vitriacus.
Iacobus Villamontius Eques S. Sepulchri.
Ignulfus.
Ioachimus Camerarius.
Ioannes Azorius.
Ioannes Goropius Becanus.
Io. Benedictus Guardiola.

N.

Nicolaus Christophorus Radziuillius
Nicol. Vignerius.
Nicolaus Hautius, Eques S. Sepulchri.
N. Nicolai.

O.

Olaus Magnus
Onufrius Panuinius.
Otho Frisingensis.

P.

P. Boyssatius.
Papyrius Massonus.
Paullus Aemylius.
Paullus Diaconus
Paullus Iouius.
Paullus Merula.
Paullus Morisius.
Paulus Petauius.
Pausanias.
Petrus Beloyus.
Petrus Blesensis.
Petrus Luceburgius.
Petrus Mathaeus.
Petrus Mexia.
Petrus à S. Iuliano.
Philibertus Pingonius.
Phil. Bergamensis.
Philippus Cominaeus.
Phil. Leydensis.
Phil. Moraeus.
Platina.
Plinius.
Plinius II.
Polydorus Vergilius.
Pontus Heuterus.
Praxis Cancellariae Rom.
Prouinciale Romanum.

R.

Raphael Volaterranus.
Raymundus Montanerius.
Renatus Chopinus.
Richardus VVasseburgensis.
Robertus Cenalis.
Robertus Gaguinus.
Rodericus Archiepiscopus Toletanus.
Rodulphus Boterus.
Ruffinus.

S. Sa-

S.

Salimbenus.
Sidonius Apollinaris.
Sozomenus.
Stephanus Garibayus
Stephanus Pighius.
Suidas.
Supplement. Chronicorum.

T.

Tertullianus.
Thomas Garzon.
Thomas Millesius.
Thomas Stapletonus.
Tilmannus Bredenbachius.
Titus Liuius.

V.

Vegetius.
Villaneus.
Vincentius Lupanus.
Vitalis Episcopus.
VVolfangus Lazius.

CAR-

CARMEN AD AVCTOREM ET LECTOREM.

Ferales Lector misereri desine Cannas
Busta equitum, mersos generoso sanguine latos
Clauos, & digito quod equestri fulserat aurū.
Vnius exitium fuit ordinis, vnius Vrbis
Clades, nec viuo magni facienda Catone.
Nos alias Cannas (seu lamentabile fatum)
Vidimus, hæc veteres superarunt sæcula casus.
Præmia virtutum, fidei munimina sanctæ,
Incrementa Equitum sacrorum, sparta per orbē,
Non censu, ast meritis, factisq; parāda, sepulcro
Clausimus inscitiæ, & cæca sepeliuimus vrna,
Funere non modico. Donec, Francisce, refossum
Ordinis exortum, tumulataq; Symbola, luci
Splendoriq; suo vindex asperrime reddis,
Atq; equites vulgò in circū seiungis equestrem.

ALIVD AD LIBELLVM.

Dignus nobilium sinu latere
Atq; hærere manu venit libellus.
Thesaurum exiguis tegens pagellis;
Ortum, insignia, nominumq; caussas,
Sacratorum Equitum, modumq; vitæ.
Mirum, quidquid in omnium statiuis
Sacræ militiæ videtur vsquam,
Totum sub modicis videre chartis.

EQVE.

EQVESTRIVM SIVE MILITARIVM ORDINVM SYMBOLA, INSIgnia, & Origines.

FORMA EQVITES CREANDI VEtus & noua apud omnes gentes.

E Equestrium virorum symbolis & origine, siue militaris ordinis tum antiquitate, cum præ cæteris eminentia scribendo vix me expedio; quin nescio quod mihi magnificũ, in eodem & quasi supra nobilitatem excellentius nomen hoc ab antiquo præ se ferre videatur, & solia veluti ascendens Regia omnis nobilitatis ciuilis vindex, & pro tribunali quasi iudex sedeat. Equites, qui & milites Latinè, iurisconsultis apud omnes ferè gentes, nomen ab equis inuenerunt. *Caualieri* enim Italis, *Caualleros* Hispanis, *Cheualier* Gallis, *Ritter* Germanis, & Belgis, *Margogh* Cambro Britannis ab equitando dicuntur, Anglis solummodo *Knightes* vocantur, vocabulo, quod antiqua Anglorum, vti Germanorum lingua ministrum siue seruientem & iuuenem promiscuè significat. Hinc in Euangeliis antiquis lingua Anglica pro cliente,

Incnijcht & *Radenighres*, id eſt miniſtri equites, apud Bractonū Anglum iuriſperitum antiquum legi memorat Guilielmus Camdenus, qui tenebant ea lege terras ſuas, vt domino equis inſeruirent, vnde truncato nomine contractius K*nights* iis remanſiſſe exiſtimat, & milites appellatos, qui prædia beneficiaria ſiue feuda tenuerant vt militarent. Feuda enim militaria dicta fuerunt, & qui alibi Feudatarii, hic milites dicebantur: vt *milites Regis*, *Archiepiſcopi Cantuarienſis*, *Comitis Rogeri*, *Comitis Hugonis*, &c. quod ea lege prædia ab illis accepiſſent, vt illis militarent, ſi denique & hominium præſtarent, cum alii qui pro ſolidis militarent, Solidarii & ſeruientes appellarentur.

Solidarii.

Adde quæ de his luculenter ſcripſit Viglius in Rubr. Inſtitu. de Teſt. milit. Verum hi, ſiue milites ſiue Equites appellare libet, Auratorum nomen hodie ab auri præcinctura vel auratis calcaribus inuenere: exemplo nempe Romanorum, apud quos milites Cornicularios, Monozonos, Rudiarios & Commeatales paſſim (vt Ramnenſium, Tatienſium, & Lucerum centurias à Romulo: Equitum itē Auguſtalium à Tiberio Cæſare inſtitutas, quibus Druſum filium, T. Claudium & Germanicum nepotes adſcripſit, omittam) obſeruamus, non aliunde quàm ab ornamentorum inſignibus, quibus ob emeritam militiam decorati fuerant, denominatos. Quò pertinet & illud

Equites Auguſtales.
Tacitus li. 7. Annal.

lud Vegetii lib. 2. de Re militari. Primi generis Commentarienses & Clauicularii dicebantur: secundi generis Cornicularii, qui emeriti milites erant armillis corniculisque virtutis ergò donati. Quod hodiè etiamnum aliquot Germaniæ Principes in more habere tradit Lazius, vt aulicos suos multo tempore cognitos, & in variis ministeriis vsurpatos similiter corniculis argento comprehensis, & ex humeris suspensis donent. Qualiter Petrus Beloijus scribit Henricum II. Gallorum Regem Aurelianensem adhuc ducem exsistentem post liberatam obsidione Landresii vrbem Cornicularios Equites creasse, quo nomine scilicet appellari ius esset eos, qui prælii tempore in nauatæ virtutis præmium ad id dignitatis cooptarentur. Torquati similiter & duplicati erant milites, torquium ornamentis, vt illi corniculis, decorati, quibus & duplex plerumque stipendium dabatur, vnde Duplares dicti sunt. Quo ex euentu Manlio Torquato memoria apud posteros mansit, quam historiam scribit Liuius lib. 7. primæ Dec. Porrò manet & Germanis hoc militum genus, torquatique ac ampliori stipendio incedunt, qui aut aliquot annos stipendia fecerunt, aut loco nobili nati ceteris in acie præferuntur. At neque nomen vetus omnino obiit, gentilicia lingua *Doppelsoldner*, vulgò nuncupamus. De torquium donis, siue insignibus, Liuius lib. 4. Dec. 3.

Commentarienses. *Clauicularii.* *Cornicularii.* *Torquati.* *Duplares.*

Monozoni. Monozoni, illuſtres olim cingulo militari ſiue Baltheo, fuerunt etiam honorati inter Milites; de quibus Iureconſultis fit mentio in lege Valentis. Quem à priſcis temporibus ad Germanos morem eſſe deuolutum inuenimus: vt ſicut apud Romanos ob egregia facta miles Baltheo donabatur, ita vetuſtiori adhuc in militia Germanorum, cingulo ac gladio (quæ hodie ornamenta in calcaria ſunt verſa, & auri præcincturam) miles emeritus publicè ornabatur. Hinc cingulo donare elegantius, & priſco ex more dicimus, quod hodie mutata conſuetudine gladio percuti, & auratum fieri Equitem dicere ſolemus. De Baltheorum ornamentis Iulius Capitolinus in Maximinis, & Gordianis, & Caſſiodorus inclinantis imperii auctor in epiſtola ad Coloſſum Comitem, aliique fusè meminere. Ad quæ adludens Otho Friſingenſis lib. 1. de rebus à Friderico I. Cæſare geſtis cap. 32. cum de Geyſa Hungariæ Rege bellum Auſtriæ inferente loquitur: *Altero die Rex in prædicto cam[...] ad quandam ligneam Eccleſiam accedit, ibique ab Epiſcopis* (nam eo vſque in puerilibus annis conſtitutus nondum militem induerat) *accepta ſacerdotali benedictione ad hoc inſtituta*, armis accingitur. Sic de Auſtriæ principibus veteribus annales antiquiſſimi à Lazio citati referunt. *Anno* 1104. *Leopoldus Marchio Sanctus accinctus eſt gladio. Anno* 1180. *Otacher ex Marchione Styrienſi Ducis nomen adeptus eſt, eo anno quo & gladio accinctus eſt.* Et iterum *anno* 1225. *Fridericus Dux Auſtriæ & Styriæ conſecrationis enſis dignitate*

Herodianus, lib. 4. & 5.

Li. 3. Variar. lect.

nitate Viennæ sublimatur. Atque hinc arbitratur Lazius morem istum defluxisse, quo hodie, sed inuerso, Germani vtuntur: vt Principes sicubi aliquem ob laude parta facinora decorare volunt, gladio tangant, quos Equites auratos passim vocamus, & quos veteri more cingulo militari donatos appellant. Non enim gladio verberabantur, quod hodie fit, qui insigne aliquid in bello aut prælio egissent: sed gladius illis cum Baltheo à Principe accingebatur. Et qui Monozoni Iureconsultis Græca origine, historicis verò cincti nuncupati, hodie Equites aurati, quod aurum in calcaribus scilicet & gladio gestare possint, appellantur. Hinc legimus in Annalibus peruetustis Austriæ: *Anno Domini* 1245. *Fridericus Dux Austriæ auro plenus & argento in festo S. Georgij*, 140. *iuuenes de terra sua nobiles apud Viennam honorificè donauit gladio & cingulo militari.* Equidem in peruetustis picturis & sculpturis licet [illegible]lem cincturam videre; cingulum scilicet bullis aureis graue ac densum, in lumbos ac ventrem demissum: vnde pugio ex vno, & ex altero latere gladius pendent. Cuius porrò figuræ Romanis cingulum; & præcipue Principibus fuisse, ostendit Claudianus Panegyr. 2. Stiliconis.

Quin & Sydonias chlamydes, & cingulaq; baccis.
Aspera, gemmatasq; togas, &c.

Licet autem illi Milites simpliciter armati, nostra ætate ordine postremi, institutione ta-

men ante cæteros ordines militares, sunt primi & antiquissimi. Vt enim Romana gens togata, virilem ætatem ingredientibus, virilem & puram togam donauerunt: ita maiores nostri Germani suis iuuenibus, quos armis tractandis idoneos iudicarunt arma donauerunt, quod suis verbis docebit Corn. Tacitus. *Arma sumere non antè cuiquam moris, quam ciuitas suffecturum probauerit. Tum in ipso concilio, vel principum aliquis, vel pater, vel propinquus scuto frameaque iuuenem ornant. Hæc apud illos toga, hic primus iuuentæ honos, ante hoc domus pars videntur, mox Reipublicæ.* Cum autem huiusmodi iuuenes militares sua lingua, vti & Belgæ, & Angli *Knechts* vocarint; hinc & nominis & institutionis originem repetendam censent. Hæc prima & simplicissima creandi Militis ratio; hac Longobardi, hac Franci, hac Belgæ, hac Angli, qui omnes è Germania profecti, olim vsi sunt. Prodit Paulus Diaconus lib. 1. cap. 22. *apud Longobardos consuetudo est, vt Regis filius cum patre non prandeat, nisi prius à Rege gentis exteræ arma suscipiat.* Nec prius Aragoniæ Regibus imperii insignia capessere ius erat, quàm Equestri auctoramento (quod de Petro Aragonũ Rege, qui ab Innocentio III. P. M. militare cingulum accepit, ann. 1204. testatur Hier. Blanca) essent decorati. Carolo verò Magno (qui Desyderium vltimum Longobardorum Regem regno eiecit) imperante militum inaugurationi, colaphi vsum adhibitum fuisse,

fuisse, docent manifestè eiusdem tabulæ, quibus Frisonibus libertatem & alia id genus priuilegia, ob fortiter nauatam contra Saxones operam concedere dignoscitur; & ob rei antiquitatem hic recitare pro parte operę pretiũ duxi, ita enim inquit. *Insuper statuimus vt si qui ex ipsis sustentationem habuerint vel militare voluerint, dicta Potestas* (quod Frisonum Principi Regii loco tum nomen erat) *eis gladium circumcingat, & dato eisdem, sicut consuetudinis est, manu colapho, sic Milites faciat, eisdemque firmiter iniungendo præcipiat, vt deinceps more Militum sacri Imperii aut regni Franciæ, armati incedant: eò quod consideramus, si prædicti Frisones secundum staturã corporis & formam eis à Deo & natura datam sic militauerint, cunctis in orbe terrarum militibus sua fortitudine, ingenio, & audacia (dummodo vt prædictum est, sint armati) facile præcellent & præualebunt. Qui Frisones signum suæ militiæ à dicta Potestate recipere debent, in quo corona Imperialis in signum suæ libertatis à nobis concessæ debeat esse depicta, &c. Datum Romæ in Lateranensi palatio. anno Dominicæ Incarnationis octingentesimo secundo.* Nulli enim etiamsi Magnates & ad bella sacra proficiscentes, militum nomine, censebantur, nisi per militaris Regulæ professionem inaugurati ac

Martin. Hãconius de Rebus Frisiæ.

Insignia militibus Frisiis à Carolo Magno attributa.

sacræ veluti militiæ adscripti fuissent. Addo, cæteri etiam Comites, Duces, Reges, & Imperatores, vt Molanus tradit, Armigeri non Milites dicebantur. Huc pertinet illud quod in vetustis Brabantiæ nostræ Annalibus scribitur, Godefridum Brabantiæ Ducem iter Ie-
1183. rosolymam versus instituisse, eiusque filium Henricum Militem creatum fuisse. Tale & illud est, quod de Guilielmo Hollandiæ Comite illorum temporum vicinus scriptor, & Ioannis Traiectensis Episcopi, ac Guilielmi Palatini Comitis Hollandiæ Historicus, Ioannes Becanus memoriæ tradidit. Eum adhuc armigerum existentem cum esset Domicellus Hollandiæ, in Imperii Regem Romanorum electum fuisse, & eapropter mox apparatum fecisse, vt more aliorum Christianorum Impp. Miles consecraretur, priusquam Aquisgrani diadema regni susciperet. Cum itaque in solemni Missæ officio Euangelio decantato, Guilielmus armiger à Rege Bohemiæ coram Petro Capucio Cardinale S. Georgii, ad velum aureum productus fuisset, Bohemiæ Rex qui eum sistebat, hæc ad Illustrissimum Cardinalem verba deprompsit. *Vestræ Reuerentiæ Pater almiflue, præsentamus hunc electum Armigerum deuotissimè supplicantes, quatenus vestra paternitas votiuam eius professionem suscipiat, vt militari nostro Collegio inscribi valeat.* Tum vero Cardinalis, præmissa monitione, qua electum Imperatorem instruebat, quod Miles debeat esse:

Magna-

Magnanimus in aduersitate
Ingenuus in consanguinitate
Largifluus in honestate
Egregius in curialitate, &
Strenuus in virili probitate.

Prælegit ei Militaris regulæ iugum, cuius hoc exordium est. *Hæc est regula Militaris Ordinis. Inprimis cum deuotâ recordatione Officium Dominicæ paßionis diurnatim audire, pro fide Catholica audacter corpus exponere, Sanctam Ecclesiam, eiusque ministros à quibuscunque grassatoribus liberare. Viduas, pupillos, & orphanos in eorum neceßitate protegere.* His & iis quæ ad finem regulæ sequuntur, lectis, dixit Dominus Cardinalis. *Vis militarem ordinem in nomine Domini deuotè suscipere & regulam tibi verbotenus explicatam pro tua poßibilitate profiteri.* Respondit Electus, *Volo.* Et mox accepta regula legit in hæc verba. *Ego Guilielmus Hollandiensis Militiæ Princeps, Sacri Imperij Vasallus, liber, iureiurando profiteor Regulæ Militaris obseruantiam, in præsentia Domini mei Petri ad velum aureum, Diaconi, Cardinalis & Apostolicæ Sedis Legati, per hoc sacrosanctum Euangelium, quod manu tango.* Cui Cardinalis, *hæc deuota profeßio sit peccatorum tuorum vera remißio Amen.*

Quibus peractis Rex Bohemiæ grandem

colaphum in collum tyronis dedit dicens, *Ad honorem Dei omnipotentis te Militem ordino ac in nostro Collegio te gratanter accipio. Et memento quoniam Saluator mundi coram Anna Pontifice pro te colaphizatus, & illusus est; coram Pilato præside flagellis cæsus, ac spinis coronatus; coram Herode chlamyde vestitus & derisus est, & coram omni populo nudus ac vulneratus in cruce suspensus est. Cuius opprobria memorari te suadeo, cuius crucem acceptare te consulo, cuius etiam mortem Christi vlcisci te moneo.*

Nec non Godefridus Bullonius in Antuerpiensi Marchionatu suo, exercitus ducendi in Asiam primitias roboraque deligens, ac in ipsa adeo vrbe, Equestri titulo ciues duodecim duodenario Apostolorum numero prouocatus decorauit, maximæ rei magna in hoc Apostolico delectu initia daturus, dum felici omine ex vna hac vrbe secuturarum victoriarum prænotionem quandam, spe plenus è sacrato hoc numero ominatur, & spem acti de Turcis Saracenisque superarunt triumphi. Prisci autem Franci, (qui formulas & cæremonias in rebus plurimis obseruabant, vt Lex Salica testatur) instituendis Equitibus multas adhibuerant, vt prius vigilarent diu, balneisque & aliis rebus vterentur, quibus docebant, qui ordinem hũc suscipiunt, eos corde animoque mundo & honestis conditionibus venire oportere, virtutis causa omnes labores & difficultates strenuè perferre, prudentia in sermone & operibus vti: in

ti, in primis vero fidem veritatemque colere; quarum cæremoniarum vſus quondam in Hiſpania celebris in Regum & Equitum inauguratione: cuius rei exemplum profert Curita & Blanca de Ferdinando Ioannis I. filio, qui pridie ſublimationis in regnum Aragoniæ facta peruigilatione in Cæſarauguſtana eccleſia maiori, à Duce Gandiæ Militari balteo cinctus, & Bandæ in Hiſpania milites iiſdem ſolemniis inaugurati ab auctoribus memorantur. Et memoria noſtra mos idem perſtat in Anglia, quæ viros eiuſmodi vocat *Balneorum Equites*, quorum ſolennia infra ſuo loco celebraturi ſumus.

At cum Religio ita animos hominũ occupaſſet, vt nihil benè & auſpicatè factum, quod à viris religioſis non profectum, cenſerent, ab illis gladium maiores noſtri, paullo ante Normannorum in Angliam aduentum acceperunt, quod his verbis, qui tum vixit, Ignulphus: *qui militiæ legitimæ conſecrandus eſſet veſpere præcedente ad Epiſcopũ, Abbatem, monachum vel ſacerdotem contritus de peccatis confeſſionem faceret, & abſolutus, orationib. deditus in eccleſia pornoctaret, in craſtinũ rem ſacram auditurus, gladios ſuper altare offerret, & poſt Euangelium ſacerdos benedictum gladiũ Militis collo cum benedictione imponeret; & cõmunicatus ſacris Chriſti myſteriis denuo legitimus miles permaneret.* Nec ſtatim ſub Normannis exoleuit, ſcribit enim in Policratico Ioannes Salisburienſis, *Inoleuit conſuetudo ſolemnis, vt ea ipſa die, qua quiſque*

militari

militari cingulo decoratur, Ecclesiam solenniter adeat, gladioque super altare posito, & oblato, quasi celebri professione facta, seipsum obsequio altaris deuoueat, & gladij, id est officij sui iugem Domino spondeat famulatum. Petrus etiam Blesensis Epist. 94. *Hodie tirones enses suos recipiũt de altari, vt profiteantur se filios Ecclesiæ, atque ad honorem sacerdotij, ad tuitionem pauperum, ad vindictam malefactorum & patriæ liberationem gladium accepisse. Porrò res in contrarium versa est, nam ex quo hodie militari cingulo decorantur, statim insurgunt in Christos Domini, & deseuiunt in patrimonium crucifixi.* Atque hoc quod gladio cingi voluerunt, deductum proculdubio, vt diximus à militari Romanorum disciplina, quia vt illi priusquam sacramento militari gladio stricto obligati fuerãt, pugnare cum hostibus nefas existimarunt: ita Christiani, non sibi legitimè militare licere opinati sunt, priusquam hac ceremonia legitimæ militiæ consecrarẽtur; qua Fridericum I. Imper. (apud Othonem Abbatem Frisingensem) & Guilielmum Rufum Angliæ Regem à Lanfranco Archiepiscopo Militem factum legimus. Sed hæc consuetudo paullatim in desuetudinem abiit: ex quo Normanni, vt habet Ingulphus irriserint & exploserint, ac Synodo habita VVestmonasterii in Anglia anno 1102. sancitum fuerit, *ne Abbates faciant Milites* quod nonnulli tamen exponunt, ne Ecclesiæ prædia *militari feudo* tenenda Abbates concederent.

Cic. lib. 1. Offic. de Catonis filio.

Exinde ad Principes vicinos, Reges, filios mittere

mittere folebant, vt Equeſtrem ab illis dignitatem acciperent; ſic Henricus II. Anglorum Rex ad Dauidem Regem Scotorum, & Malcolmus Rex Scotorum ad Henricum II. ſic Alexander Guilielmi Scotorum Regis filius anno 1212. in Angliam. & Eduardus I. ad Alfonſum XI. Regem Caſtellæ profecti ſunt, vt acciperent ab iis *Arma militaria* ſiue *virilia*. His enim loquendi formulis pro creatione Equitis eo ſeculo vſi ſunt. Tunc etiam ad ornamentum præter gladium & cingulum calcaria aurata etiã acceſſerunt: vnde *Milites & Equites* aurati hodie vocantur. Ius etiam ſigilli additum. Antequam enim Balteo militari cincti erant, vt colligitur ex Abẽdonenſi libro, ſigillo vti non licuerat, *quod deſcriptum*, inquit, *Richardus Comes Ceſtrenſis ſigillo matris Ermentrudis ſignare conſtituit, cum (nondum enim militari Balteo cinctus erat) litteræ quælibet ab eo directæ materno ſigillo includebantur*. Et in Burgundia in decreto Iacobi, & Guilielmi Iuſti ſexto Augusti 1376. dicitur Armiger cum Equeſtrem ordinem ſuſcipit, ſigillum mutare. *Ius ſigilli.*

Subſequenti ætate ex cenſu, vt colligit Cãdenus ſcriptor Anglicus, facti fuerunt milites. qui enim feudum magnũ militare, id eſt (ſi antiquis ſchedis vlla fides) 680. acras terræ habebant, ordinis militaris ornamenta ſuo quaſi iure poſtularunt. Imo ſub Henrico III. quodammodo coacti fuerunt Milites fieri, quotquot libras quindecim ex annuis terrarũ redditibus collegerunt; vt iam titulus potius oneris, quã honoris videretur: ita enim habet Hiſtoria *Milites ex censũ.* *800. aliis.*

storia minor Matthæi Parisy, qui ante 350. circiter annos in Anglia nec infideliter scripsit. *Anno 1256 exiit edictum Regium, præceptumque est & acclamatum per totum regnum, vt qui haberet* * *XV. libras terræ & supra, armis redimitus tirocinio donaretur, vt Anglia sicut Italia militia roboraretur, & qui nollent, vel qui non possent honorem status Militaris sustinere, pecunia se redimerent.* Vnde in archiuis regni toties occurrit *Pro respectu militiæ* A de N. I. H. &c. huc vsque & vlterius, vti innuere videtur dictus Camdenus in formulis iuris Anglici, vbi duodecim viri, siue iuratores, nominantur, apud quos facti fit prolatio, illi Milites dicti erant, quibus erat feudum integrum, illique *Milites gladio cincti* qui à Rege Baltheo cincti militaris; quo tempore cum Rex Milites crearet, vt habet idē Matthæus Paris, *veste deaurata, ex pretiosissimo Baudekino & coronula aurea redimitus gloriosè in solio sedit, singulisq; militibus* 100. *solidos pro harnesiamentis præstitit.* Nec solum Rex, verum etiam Comites eo seculo crearūt Milites. Meminit enim idem auctor, quomodo Comes Glocestriæ VVilhelmū Fratrem suum proclamato Torneamēto; & Simon de Monteforti Comes Leicestriæ Gilbertum de Clara, Balteo cinxit militari. Vt in Gallia, quod ex formula litterarum nobilitationis constat, qui nobilitatis eiusmodi literas obtinuit, *à quocūque milite voluerit, valeat militiæ cingulo decorari,* & in Hispania vti Hier. Curita testatur, in coronatione Alfonsi 4. Aragonū Regis, qui Cęsaraugustæ, à Petro Luna Antistite sacro oleo perun-

* *Integrum feudum militis.*

lib. 2.

perunctus, sacro Resurrectionis Domini die anno 1328. Militari auctoramento à Rege in maxima illa celebritate, honoribus præmiis atque summo splendore hi proceres decorantur, Iacobus Exerica, Petrus Arborensis, Raymundus Folchius Cardonensis Vicecomes, Arnoldus Rogerius Comes Polliariensis, Lupus Luna, Alfonsus Ferdinandus Ixeritanus, Guilielmus & Berengarius Anglesolæ, Ioannes Simenius Vrrea, Petrus Cornelius, Guilielmus Ceruilionius, Otho Moncada & Atho Focius. Celebrata peruigilatione singuli eorum procerum militari auctoramento ad CLXXX. alios virtute & nobilitate præstantes viros cohonestauere. Præterea Petrus Regis frater, Castellinoui & Villannoui Vicecomites Guilielmum Erilium, & Gilabertum Cruilliam, & Raymundus Berengarius Regis itidem frater alios eisdem insignibus legumque militarium societate deuinxere, & à Raymundo Folchio Vicecomite Raymundus Cardona eius frater, Amorosius Rebellius, & Petrus Aragal eodem auctoramento obstricti sunt. Ad CCL. auctoratorũ Raymundus Montanerius per quam grauis illius seculi scriptor, qui se huic rei præsentem fuisse perhibet, & triginta millia Equitum, qui Regem ex arce Aliaferiæ in ædem maximam Saluatoris secuti, numerum exstitisse prodit. Verum honore illo, qui virtuti ac meritis prius tamquam eximium operæ nauiter militaribus studiis insumptæ pretium ac præmium dabatur, sensim vilescente, ob nobilium indignis eundem

Hispani Milites.

Hier. Blanca in Com. Rerum Aragon.

eundem conferentium multitudinem, Reges potestatem militaris auctoramenti sibi resumpsere: adeo vt nemo miles crearetur, nisi vel ab ipso Rege, vel Regis primogenito, accepta prius à patre auctoritate; vel à Regis Legato, siue præfecto in exercitu, idque vel ob res fortiter gestas, vel gerendas, aut togatam prudentiam. Et hoc sane à Regibus Anglis prudẽtissime institutum, cum feuda iam non sibi essent, quæ donarent. Nihil sane valentius ad excitandos viros strenuos atque adstringendos sibi optimos beneque meritos, qui claro loco nati, & à re instructi, quam illos hoc titulo Militum honorare (qui antè honoratæ tantùm functionis nomen erat) benignè & beneuolè exornare, qui cum à Principe consulto, meritoque deferebatur, ampli sane prœmii beneficiique loco, & inter insignia honoris habebatur. In hoc enim virtutis mercedem, familiæ laudem, generis & nominis memoriam collocatam, qui sic milites facti existimarunt. Adeò vt Iurisconsulti nonnulli scripserint, quod *Miles* sit nomen dignitatis, non item *Baro*; olim enim Baro, si non ex hoc ordine esset Equestri, simpliciter suo prænomine & nomine sine aliquo adiuncto, nisi *Domini* (quod etiam militib. competit) scribebatur. Militis autem nomen honorarium videatur adiunctum, cum Reges, Duces, Marchiones, Comites & Barones dignitatem vna cum nomine expetierint. Obseruationeque dignum est Equestris ordinis nobiles tanti fuisse olim, quanti nunc ferè ipsi Comites: habebant enim suos clientes, armigeros,

Miles nomẽ dignitatis.

migeros, ephebos, satellites, ministros concolore secum veste amictos: cuius rei exempla profert Hembricomtius in suo Nobilitario. Adeoque in diplomatibus antiquis videbis etiam Baronibus præponi Equitum nomina, exstatque veteris ritus vestigium in archiuis Louaniensibus, vbi cauetur ne quis Equestri Baltheo cingatur, nisi tertiò cum duce ad bellum profectus esset, vnde toties in collatæ dignitatis tabulis numerus expeditionum in primis sacrarum adscribi solet, quod de Guilielmo de Rode spectatissimæ virtutis milite tradit I. Lipsius Rerum Louanii libro tertio. *In actis oppidi anni 1260.*
Iuuat hic interserere, quæ de creatione militum tempore Eduardi I. scripsit Mattheus Florilegus. *Ad augmentandam profectionem suam fecit Rex per Angliam publicè proclamari, vt quotquot tenerentur fieri milites, successione paterna & qui haberent vnde militarent, adessent apud VVestmonasterium in festo Pentecostes, admissuri singuli omnem ornatum militarem præter equitaturam de Regia Garderoba.* 1306.
Confluentibus itaque trecentis iuuenibus filijs Comitum, Baronum & Militum, distribuebantur purpura, Byssinæ Syndones, cyclades aurò textæ affluentissimè, prout cuique competebat. Et quia Palatium regale etsi amplum, tamen ad tot occurrentium turbam angustum fuit, apud nouū templum Londini, succisis lignis pomiferis, prostratis muris, erexerunt papiliones & tentoria, in quibus tirones deauratis vestibus se singuli decorarent, ipsa autem nocte in templo prædicti tirones, quotquot poterat capere locus

ille, suas vigilias faciebant, sed Princeps VVallia præcepto Regis patris sui, cum præcelsis tyronibus fecit vigilias suas in Ecclesia VVestmonasterij. Ibi autem tantus clangor tubarum & tibicinum & exaltatio vocum præ gaudio exstiterat clamantium, quod conuentus de choro ad chorum non audiretur iubilatio, die autē crastino cinxit Rex filium suum Baltheo militari, in palatio suo & dedit ei Ducatum Aquitaniæ. Princeps ergo factus miles, perrexit in Ecclesiam VVestmonasterij vt consocios suos militari gloria pariter venustaret. Porro tāta erat ibi pressura gentium ante magnum altare quod duo milites morerentur, quamplures syncopisarent etiam cum quilibet ad minus tres milites ad se ducendum & tuendum haberet. Princeps autem propter turbam comprimentem non secus, sed super magnum altare diuisa turba per dextrarios bellicosos, socios suos cinxit. Apud Gallos item cæterasque Europæ nationes obtinuit, vt à parentibus filii equestri insigniantur honore: sic Philippus Augustus Ludouicum Leonem filium aliosque centum nobilissimos viros Compendii ad Esiam Baltheo militari donauit, parique honore S. Ludouicus Philippum Tertium, hic Philippum Pulchrum, Pulcher tres alios suos filios præsente Eduardo genero Anglorum Rege affecere: hic mos satis antiquus videtur, à Græcisque Cæsaribus & in Italia à Theodorico Rege olim obseruatus. Athalaricus enim Euth& Eutharicum patrem à Græco Cæsare Anastasio filium, per arma adoptatum prædicat,

Papyrius Massonus li. 3. Annal.

cat, & Theoderici apud Cassiodorum epistolæ aliquot leguntur, quibus Reges & priuatos quosdam per arma filios adoptat, hoc enim sermonis genere vtitur. Fiebant olim nonnumquam Equites ante irruptiones & prælia; quæ consuetudo in eiusmodi periculis & angustiis obtinebat, quod eos hac re animatos, officium magis facturos cogitarent, & si morerentur, Equestrem honorem habituros, nam Equestris dignitas in acie quæsita nullis omninò aut factis aut maiorum imaginibus claros nobilissimos reddit, qua etiam ornari ipsi Reges à Vasallis & strenuis viris non dedignantur. Ludouicum XI. à Philippo Bono Burgundiæ Duce, Henricum II. à Mariscallo Bisiensi, Franciscum I. Gallorum Reges memorabili illa pugna Meligniacensi à Petro Baiardo, Eduardum IV. à Comite Deuoniæ, Henricum VII. à Comite Arondeliæ, Eduardum VI. à Duce Somersetti, aliosque ab aliis Equestris ordinis ornamenta accepisse legimus. Froissardus ridiculā narrat historiam in castris Philippi Valesii ac Eduardi III. Regis Anglorum factam, cum prope esset vt die cōdicto dimicarent inter Viroly fossam & Flāmengueriā, lepus ante castra Gallorū excurrens tantum barritum excitauit, vt postremi audientes & pugnæ initium esse cogitantes, sese ad arma compararent, quidam autem hippocomi optimè animati Equestrem ordinē postularunt, cumq; non dimicasset exercitus, sed rebus infectis Rex. Eduardus discessisset, hi semper ex eo

Philipp. Cominens li. 3. de bello Neap.

Equestris dignitas nobilē reddit.

tempore Equites Leporis sunt appellati. Sæpius etiam post pugnam fortibus viris, quorum bello spectata virtus extitisset, spectante omni multitudine patentibus campis militaris honos delatus: iisque solemniis Rodericum Diam de Biuar cognomento ? Cidum (cuius nomen Mauris in Hispania maximè fuit terribile) à Ferdinando I. post captam Coymbram, equitem creatum tradunt Hispani, sic heroicæ fortitudinis viros à Carolo VIII. Gallorum Rege post victoriam Farniensem, sic à Carolo V. Imperat. post deuictum Saxonem equestri ordini adscriptos constat, tanta passim nobilium accurrente multitudine, vt cum omnibus singulatim eam dignitatem conferre non posset, vulgari Hispanorum lingua exclamaret: *Sint omnes Equites*. Sic varios à variis post partam victoriam principibus militari auctoramento cohonestatos, apud historicos inuenias. Mitto quanto huius ordinis splendore & magnificentia Imperatores & Reges mutua quadam monarchis inter se & genuina nobilitatis conferendæ, iure gentium facultate alterutrius subditis & legatis decus hoc militare contulerint, eoque honore ornatos dimiserint.

Cætera quæ ad hunc ordinem spectant, quam præclarus, gloriosus, & quam splendidum præmium altissimis animis gloriæ, honorisq; cupidis, Equestris hic ordo apud maiores nostros habitus fuerit, quam studiosè fidem & veritatem coluerint, cum satis fuerit,

si vt

si vt fideles Equites vel Equestri fide aliquid spponderent. In literis obligationis Hugonis Comitis Sancti Paulli, Guidonis & Iacobi fratrum, quæ Philippo Pulchro Rege conscriptæ sunt in Aprili 1289. de comparato agro Auenati, in Hannonia spondent illi fide suorum corporum vt fideles Equites. In litteris quoque Ioannis Grellii moderatoris Bucensis bello capti, quibus spondebat Septembri 1364. Regi Carolo V. se in vinculis mansurum, voluit, si contra veniret, haberi pro falso improbo perfidoque Equite, & ad signum rei stemma suum inuerti sursum deorsum, atque ita apud omnes iudices reum peragi. Ioannes Dux Britanniæ inita cum Rege Carolo VI. pace XV. Ianuarii 1380. iurauit XVI. Aprilis sequentis, se conuentiones eas obseruaturum, mandauitque Perceuallum Chabotum Equitem (qui propterea in vincula fuerat coniectus, quod decreto cuidam restitisset) solui ex vinculis, modo daret fidem se decreto illi pariturum Equestri fide. Et Carolus V. summi animi Imper. cum aliquid affirmaret, id fide nobilis & Equestris viri se affirmare aiebat. Adde & Equites in tabulis Ducum Brabantiæ vocari semper *fideles & amicos*, alios necdum militari Baltheo cinctos fideles ministros *getrevve Knaben* intellige *Schilt Knaben*, id est armigeros. Hæc fuit existimatio, hæc Belgarum & Gallorum Equitum fides, quam Cicero appellat omnis iustitiæ fundamentum. Cum Reges Galliæ, filii aut fratres fiebant Equites, solen-

De fide Equitum.

Equites fideles amici vocati.

Armigeri fideles ministri.

nitates plurimæ obſeruabantur , vbi Reges inſidebant coronati, & publicum omnibus epulum exhibebant. Docet Ionuillanus in Sancti Ludouici vita Regem illum cum Alfonſus frater, Pictonum Comes, & Druidenſis Comes Equeſtrem ordinem acciperent, ſolemne epulum habuiſſe Salmurii tam magnifico apparatu quàm videri vnquam potuerit , rebus omnibus opibuſque circumfluentibus.

Atque hæc vna eſt ex cauſis quatuor,quibus pro conſuetudine ſubditis regalis Dominii Vaſallisq; indicitur penſitatio , ex quo apparet fuiſſe in ſolemnitate hac ſumptus aliquos ex vſu & conſuetudine , cuiuſmodi etiam penſitatio feudis Militaribus indici ſolita, cum Princeps primogenitus Regis Angliæ filius hoc honore ornaretur , ſcribant alii. Ex iureconſultorum ſententia Equites vbique & in Imperio & in alieno dominatu inſtitui poſſunt, vti in collocutione Friderici II. Imperat. & Sancti Ludouici Abbas Trithemius ſcribit,Comitem Prouinciæ ab eodem Imperatore Equeſtri dignitate ornatum , & Sigiſmundus Cæſar in Martio 1415. parlamentum habuit Pariſiis,& liti præfuit inter Dominum Peſtellanum & Signellum agitatæ , de officio Seneſchalli Belcarienſis , Signellus autem fuerat ipſi commendatus ; cum itaque audiret ab aduerſario obiici Signellum non eſſe Equitem,eum aduocauit , dicens ſui iuris eſſe vt faciat Equitem , ita arrepto vnius è ſuis nobilibus gladio ter Signelli

in

in genua procidentis dorſum percuſſiſſe, deinde ademptum vnum ex aureis calcaribus ſuis illi induiſſe ac poſtremo zonam accinxiſſe, cui magnus culter pro gladio appendebat. Hoc autem facto nihil contra maieſtatem aut ius Regis tentatum eſſe definit Tilius in Rebus ſuis Gallicis. Et Cuſpinianus tradit Rodolphum Imperator. adſiſtentibus Regibus Bohemiæ, Hungariæ & Poloniæ, quibus ſingulis ensē tradi curauerat, Equitū inaugurationi celebrandæ, ducentos amplius Equites creaſſe, eo fermè ritu, vt vna manu tyronum humeros leuiter ferirent, altera verò perbenigne eos exciperent. Equeſtris etiam dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Equeſtris dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Quod ad ſeruitutem, in quæſtionibus à Parleamento Pariſienſi, habitis 1269. iudicatum eſt, Laurentium, qui cubicularius Rohannenſis dicebatur, nobilem à patre ac non à matre Equitem eſſe poſſe. Similiter aliis quæſtionibus ineunte Nouembri 1285. iudicium factum de Hugone Querneo: hoc verò ita accipiendum eſt, ſi mater eſt libera; nam ſi ſerua fuerit aut nexa, etiam ex patre nobili ſerui erunt filii, in ſeruum autem non cadit Equeſtris dignitas. Philippus tamen Belmanorianus præfectus, Claromontanus apud Bellouacos, in ſuo (vt vocant) conſuetudinario compoſito 1283. narrat filium nobilis cuiuſdam & ſeruæ fuiſſe, Equitem ab eo factum cuius erat ſerua, retecta verò

seruili conditione eius, voluisse filium in seruitutem asserere, dicendo eum à se cum seruitutem ignoraret, Equitem fuisse factum, sed fauore libertatis liberum illum ac Equitem permansisse, quia Equestris Ordo à seruitute vindicat. Si alius quàm Dominus fecisset Equitem, ordo cum libertate filio periisset, quia non fuisset penes eum, qui instituisset Equitem, facultas à seruitute vindicandi, Nobilitas à matre sola sine beneficio Principis, non facit Equitem: nam moris est, si quis patre & matre ignobili natus est, eum à Rege cum Equestri Ordini accensetur, in Gallia fieri nobilem. Quamobrem nolunt multi, vti & in nostris partibus, ab vno parentum nobilitatem sibi assumere, ne ludibrio sint, sed Equites fieri à Rege curant, Litteræ enim Equestris Ordinis nobilitatem confirmant & ab ignobilitate vindicant. Quod si quis præter Regem, penes quem ius esse non possit nobilitatis conferendæ, ex ignobili Equitem fecerit, vterque culpam præstat, Philippus Borbonius (qui ex loco vbi natus est aut parens ipsius cognomen habuit) ignobilis duos habuit filios, quorum vni Equestrē Ordinē Comes Flādriæ, alteri Niuernensis Flandri filius cōtulerunt, itaq; mulcta Comitibus irrogata est, decretis factis ineunte Nouem. 1269. & sub Pentecosten 1280. & fratres mulcta librarum mille in Regem damnati, quisque, decreto facto sub medium Nouembrem 1281. etsi beneficio Regis, Equestrem ordinem

dinem tenuerunt. Hęc iis locis obtinent, vbi nō aduersatur consuetudo, nam Belcarii & in Prouincia non exorata à Rege venia ciues in ordinem Equestrem cooptari, & Antistites in Baronum nobiliumque album referri possunt. Ita Tilius lib. 2. de Rebus Gallic.

Ne autem quidquam eorum quæ ad dignitatis Equestris splendorem vbicumque gentium reperire potuimus, peregrinos lateret, nonnulla de militari apud Hispanos ratione (quā gentem instaurandis reparandisque bellis natam dicit Liuius) subnectere libuit. Et Eximinus Petri Salanoua Iustitia Aragonum, qui ciuilis legis scientiam cum Equestris ordinis claritate habuit coniunctam, cum de priuilegiis Baronum & Ricorum hominum se fore dicturum profitetur, ita fere orditur. Notandum est quod in Arragonia omnis homo descendens de gente militari per lineam, planam est * Infancio, siue sit legitimus siue illegitimus, siue masculus siue femina. Tamen quamuis ex parte matris veniat ex linea militari non est Infancio, nisi habeat patrem Infancionem in C. videlicet de Proclam. in seruit. lib. 6. & hoc seruatur. Et per Foros habetur. Quod quilibet Infancio potest esse miles in Aragonia, alii vero non. Et si fortè non Infancio promoueatur per Ricum hominem ad militiam, perdit honorem quem tenebat Ricus homo, vel si non tenebat numquam tenere debet. Et ille promotus semper remanet villanus

Vide Lipsiū de Militia in Dedicatoria ad Philip. III.

* *id est nobilis.*

Alfonsus Sapiens Castellæ Rex, leg. 6. tit. 9. part. 2. vide & Petri Portugallensis Comitis apud Caritan testimonium.

villanus ſublato ſibi equo & armis vt de re militari C. fin. lib. Exe. Et quia multæ ſunt ſpecies iſtorum Infancionum in Arragonia, ſciendum eſt, quod * infancionum alii ſunt Rici homines & non Milites, alii Rici homines (quos Vitalis & Salanoua nonnunquam Barones nuncupant) & Milites, alii Meſnadarii milites, alii non milites, alii ſunt milites ſimplices, alii filii militum tantum vel nepotes, alii nec Barones, nec Meſnadarii, nec milites nec militum filii, vel nepotes. Miles autem ſimplex eſt, vt Vitali placet, qui ſui ſcuti ſiue vnius ſcuti vulgariter appellatur, Vaſallus alicuius præter Regẽ vel Regis filium vel Comitem ex Regis genere deſcendentem, vel Prælatum Eccleſiæ, vel qui ab alio quam à dictis perſonis militari cingulo fuerit redimitus; ſed & omnes deſcendentes à tali per lineam maſculinam, inter ſimplices milites computantur. Infancio ſimplex eſt qui licet non ſit miles ius tamen habet accipiendi militiam, ſi poſſibilitas voluntas & oportunitas ſe offerrent. Ricus, homo Miles habet omnia priuilegia quæ habent Infanciones, & omnia quæ habent milites & vltra, quia terram pro honore non debet dare dominus Rex, niſi illi qui ex natura debet eſſe Ricus homo & qui non ſit de alieno regno &c. Vti ex dicto Salanoua prodit Hier. Blanca. Vltra communia priuilegia Infancionum habent milites iſta. Nam non tenentur nec eorum filii aut nepotes facere ſaluam. Item nullus poteſt

** id eſt nobilium.*

test aliquem saluare pro Infancione nisi duo Milites. Item equus militis quo ipse equitat non pignoratur. De satis cap.1. Item in Arragonia nullus filius militis in mensa militis sedet, donec fuerit factus miles; hac namque educatione & doctrina maiores ipsi filios suos liberaliter instituebant, postquam eos è ludis & pueritiæ disciplina profectos apud se in exercitu militiaque diutius fecerant commorari. Qua in re videntur fuisse elegantem illam Romanorum consuetudinem imitati, quorum more nec cum parentibus puberes filii, nec cũ soceris generi lauabantur. Militum autem vox & Infancionum id sonat, vt priori Equestris ordinis viros nuncupemus, quos vulgari sermone *cauallieros*; posteriori verò quos vocare solemus *hijos dalgo*. Ipsisque Militibus plerumque solebant singulæ eorum stipendiariæ portiones in agris domibus ac vacuis tandem possessionibus assignari, quibus & aliis vectigalibus in ciuitatibus atque opidis omnibus Rici homines donabantur à Regibus, quæ vocabantur honores, quia in honorem, conferebantur. Quo autem illæ firmæ ac stabiles, militibus ac posteris remanerent, solemnes adhibebantur interdum contractuum & instrumentorum stipulationes. Quale illud exemplum est quod in Tabulario ecclesiæ de Pilari continetur, & à dicto Blanca in lucem profertur, quo Vicecomes Gasto Senior, vt inscribitur, in Caragoca subdititium sibi Militem quod streauè in expugnatione illius vrbis dimicasset afficiebatur quibusdam domi-

domibus & agris, quos quondam possedisset Arabs præcipuus Alchay de Aben Alimen vt idem perhibet vocitatus. In extremo autem ipsius donationis hæc verba subiunxit, *Do tibi omnia supradicta bona salua mea fidelitate & de meo Domino Ildefonso Rege, qui nobis ea dedit.* Alia enim simillima extant nonnulla, quæ Militibus irrogabantur, quod se in medios hostes, vt in eis commemoratur, ad perspicuam mortem pro salute exercitus iniecissent. Quæ omnes huiusmodi stipulationum formulæ, nō loqui solummodo sed personare etiam videntur, pristinam illam & Ricorum hominum in Reges, & Militum in Ricos homines fidelitatem præstandam, quasi non sat ducerent futurum vt eorum omnium integra ac fidelis mens in factis ac commissis, si non in ijsdem ipsis scriptis spiraret. Hi igitur Milites illius Rici hominis cogebantur accitu, cuius stipendia merebantur. A quo si deficiebant, poterant statim iisdem omnibus stipendiis militari. Propterea vulgari sermone *Caualleros vasallos de los Ricos hombres* vocabantur. Ipsæ vero singulæ eorum stipendiariæ portiones *Caualleriæ de honor*. Cæterum Reges ipsi pro rata eorum portione tenebantur de subsidiis Regii patrimonii alios quoque milites sustentare, siue ij essent nobiles, siue etiam Milites, siue Infanciones. Triplex enim ea Militum ratio quondam fuit. Hi quia Palatini id est de Regis domo erant, quam veteres *Mesnadam* appellabant *Mesnadarij* Milites (quorum familiæ gentiliciæ à Curita & Alportilio cæterisque Hispaniæ anti-

Rici homines Milites.

Mesnadarii Milites.

antiquariis describuntur) sunt vocati, vt diuersis hisce nominibus, diuersi ipsorum Militum notarentur status. Quamquam enim omnes genere idem erant, parte tamen & specie differebant multum, Ricorum namque hominum dignitati proximus erat Mesnaderiorum iste Militaris seu equester ordo, sic alii aliis illustriores. Quibus quæ dabantur à Regibus stipendia, vt à prioribus etiam nomine differrent: *Cauallerias de Mesnada* seu *Mesnaderias* vocari consueuerunt, Regioque à nutu pendebant prorsus. Quæ magna tandem erat inter *Cauallerias de honor & Cauallerias de Mesnada* differentia, cum has ad libitum conferri fas esset, illas autem nequaquam, postea tamen hæc omnis ratio plerumque solita est traduci & conuerti. Vnde hodiernis, vt ait Blanca, temporibus Mesnaderios Milites videmus nonnullos qui priscam hanc istius differentiæ notationem in suis inscriptionibus præ se ferunt, se cum alioquin ex Mesnaderiorum ordine sint, *honoris* lautorum opidorum dominos nuncupantes, quasi ea sibi ac maioribus suis eo pacto declarent non ad Regum nutum, vt Mesnaderiis conferri ius erat, sed in *honorem* fuisse, Ricorum hominum more contributa. Quæ enim re differebant, nomine etiam distare voluerunt. Hinc autem fiebat, vt cum certissima hæc essent Militibus istis proposita præmia nō dubitarent quibusuis se offerre pro patria periculis, eratque omnino dum præliabantur, illud insitum in eis aut vincere aut emori, quod si belligerando necabantur in meliori erant

causa

causa & conditione quam si domi locupletes senes remansissent. Eorum vero qui Imperatores, Duces, arcium præfecti nauarchiue fuerant, sepelire corpora nequaquam licebat quin prius declararet Rex officio ac muneri, quod quisque illorum sustinuisset, satisfactum esse, præstitamque sibi in eo ab vnoquoq; fidem, solemni decreto interposito, liberaret, nimirum, vt qui fraudem aut scelus commisisset, honore sepulturæ careret. Quapropter ita tunc æqualiter omnes omni genere virtutum floruere, vt egregia hæc laus videatur non hominum solùm, verum illorum etiam temporum fuisse: Rici homines ergò suis Militibus stipati, tanta auctoritate incedebant vt Regibus pœnè viderentur æquales. Signiferos enim ante se ipsorum Regum more gestabant, singulos quos vocabant Pendones aut Seneras amplissima summæ eorum dignitatis insignia præferentes. Vnde & ipsos Ricos homines videas in antiquis monumentis passim Ricos Hombres de *Senera*, vulgari lingua nuncupatos. Eorum autem filii Infantes interdum, quemadmodum & filii Regum appellati cernuntur. Atque inde credit Blanca ipsorum Infancionum nomen dimanasse, & ab Infantibus Infanciones quasi Infantes inferiores dictos fuisse ipsorum Militum filios; hi enim eorumque posteri apud Aragones vocantur Infanciones, vti apud Belgas nostros Militum filij *Ionckheers*, quasi iuniores domini appellantur. Militibus enim, cuiuscunque ordinis sint, siue Ricorum hominum siue etiam Mesnaderiorum,
ij di-

ii dicuntur tantùm qui ſunt militiæ auctoramento honeſtati, atque vt vulgò loquimur, *los que actualmente ſon armados caualleros.* Vnde illud Michaelis Molini in verbo Infancio *Infanciones naſcuntur apud nos; Milites verò fiunt ſeu creantur.* Quia ſine creatione actuali ſeu promotione ad militiam nullus poteſt eſſe miles. Vt in Foro de creatione Militum. Cæterum ſubſequenti ætate Ricorum hominum nomen fuit antiquatum, nobileſque vocari conſueuerunt. Nam qui modò nobiles dicuntur multis in rebus præ ſe ferunt Ricorum hominum dignitatem, in ea præſertim cuius ſupra meminit Molinus. De qua idem alibi: nobiles Aragonum pro delictis eorum non puniantur pœnis corporalibus, vt in obſeru. 2. tit. de pace fol. 24. Et in For. 1. tit. Hæc itaque in veteribus Salanouæ monumentis, quæ de Regis ac regni conſenſu è lingua vernacula in Latinam, ab eodem verſa exſtant, vulgoque obſeruantiæ illius appellantur, de Ricis hominibus Militibus ac Infancionibus tradita fuſius reperiuntur. A quibus nequaquam diſſentire viſus eſt Iacobus hoſpitalis præclarus iuris Aragonici interpres, in iis, quos ſexaginta fermè annis poſt Salanouam de legibus Aragonum edidit commentarios Ioannis Lupi Seſſeſ. Iuſtitiæ Aragonum temporibus, cuius locum tenuiſſe proditur. Quos omnes ſecutus eſt Bages qui auorum memoria eandem quæſtionem iiſdem omnino verbis pertractauit. Veruntamen hæc omnia ab illo fonte & capite

capite fluxerunt, vitali nempe Episcopo, è cuius scriptis cæteri quæ digna iudicarunt selegerunt, & Hier. Blanca in cõmentariis suis planius & apertius expressit.

Milites Bâneretti.

Baneretti aliis *Baroneti*, Milites, qui Auratis hodieq; in Anglia digniores habentur, nomen habent à vexillo: concessum enim illis erat militaris virtutis ergò quadrato vexillo perinde ac Barones vti, vnde & *Equites vexillarij* verè à nonnullis vocantur, & Germanis *Banner Leirs*, horum antiquitatem vltra Eduardi III. tempora, cum Angli bellicis laudibus abundarent, haud repetit Camdenus, vt tunc primum excogitatum hunc titulum honorarium in bellicæ virtutis præmium credat. In actis publicis eius æui fit mentio inter titulos militares, *Banerettorum hominum ad vexillum*, qui iidem videantur *hominum ad arma* & Rex Eduardus III. in charta Ioanni Coupland, Baneretti statum, quod Dauidem II. Scotorum Regem in prælio apud Dunelmiam cœpisset his verbis erexit. *Volentes ipsum Ioannem qui Dauidem de Bouis cœpit, & gratanter nobis liberauit, propter ipsius probitatis & strenuitatis merita taliter præmiare, quod alij per hoc exemplum capiant nobis temporibus futuris fideliter obsequendi, eundem Ioannem in statum Banerettti posuerimus, & pro eodem statu manu tenendo concesserimus pro nobis & hæredibus nostris eidem Ioanni quingentas libras percipiendas sibi & hæredibus singulis annis*, &c. Memoria dignum est hic formulam adnotare ex Frossardo, qua Ioannes Chandos vir suo tempore militari

Pars 2. Parl. E. 3. m. 22 & 23.

litari laude florens, factus fit *Banerettus.* Cum iam Eduardus VValliæ Princeps belli aleam experturus erat pro Petro Castellæ Rege cōtrà Henricum nothum & Gallos, Ioannes Chandos principem accessit, vexillumque suum complicatum illi in manus tradidit, sic affatus. *Domine mi hoc meū est vexillum, placeat vobis explicare, vt hodie efferam. Sunt enim mihi fauente Deo ad hoc prouentus satis magni. Princeps verò & Petrus Rex Castellæ, qui adstitit, acceperunt in manus vexillum, & illi reddiderunt explicatum cum huiusmodi verbis: Domine Ioannes, quod felix faustumq; tibi sit, & in gloriam cedat, viriliter agas, & ostendas qui vir sis. Ille accepto vexillo alacris ad suos se contulit, & attollens. Commilitones, inquit, ecce vexillum meum & vestrum, si vt vestrum animosè propugnetis.* Posterioribus temporibus, qui ad hunc honorē euehendus, vel ante prælium vt animi excitarentur, vel post prælium, vt virtuti suus cōstaret honos, gestans signum oblongum, Pennon vocant, in quo sua depinguntur insignia inter duos seniores Equites præeuntibus tubicinib. & Heraldis coram Rege vel Pro rege adducitur, qui bene ominatus iubet signi extremitatē abscindi, vt ex oblongo, vexillū fiat quadratū.

Baccalaurei milites *Knights Bacchallers* fuere illi, qui tamquam tirones electi medii inter Equites auratos & Armigeros. In archiuis enim leguntur *nomina Militū Baccalaureorum & Valectorum Comitis Glocestriæ*, vnde sūt qui Bachallers, quasi *Bas Cheualiers* dictos volunt, licet alii à Gallico *battailer* quod depu- *Milites Baccalaurei.* *In dorso Pat. 11. H. 3.*

gnare significat, deducunt. Antequam ordines Equitum à Carolo Rege VII. fuissent in Gallia dispositi, duo erãt equitum genera, Vexillarius qui Vasallos suos habebat elato vexillo, & baccalaureus qui sub alieno vexillo procedebat. In decreto Ioannis Ponthiuani, facto 23. Februarii 1385. Thoariensis Vicecomes summus, & primus Comitis Pictonum Vasallus dicitur, triginta duo vexilla habens in ductu suo. In decreto facto tertio Iunii 1400. Comes Vallensis contendit Rodulphum Comequanum Vexillarium solummodò ac non Baronem esse, extulisse vexillum, quod ludibrio fuerit, eumque fuisse dictum Equitem quadrati vexilli: Comequanum verò se asseruisse Baronem, qui Vasallos ferè quinquaginta & prouentum magnum habuerit. Statuit consilium strictum Caroli VI. Regis comitatum Isabellæ filiæ Regis in Angliam profecturæ, vt nuberet Richardo II. Regi, fore duorum Equitum Vexillariorum & quinque Baccalaureorum, vt ministrarent ei: itaque delegati sunt Almontensis & Garenserianus vexillarii, & Reginaldus Ioannesque Triani, Gilosius Annoius, Carolus Chambellius, & dominus S. Clari baccalaurei. Vexillarius in bello, eques duplaris erat ad Armigerum. In sponsione clientelæ quam Philippo Valesio fecit Godefridus Comes Lemouicum Septembri mense 1337. ducentenis libris prouentus ad vitam ex ærario Regis, & quinquaginta libris semel numerandis promittit se ministraturum Regi cum ducentis viginti Equitibus ordinario stipendio vicenum solidorum in vexillarium, denum in E-

quitem, quinum in Hippoconum, diebus singulis, cuiusmodi sponsiones in chartophylacio regio exstant innumeræ.

Cæterùm miles nemo nascitur sed nostris temporibus, vti alibi delibauimus à Principe vel eius legato, habita aut generis, aut virtutis, Fortunæ, rerum domi forisque bene gestarum ratione, dignitatem equestrem (quæ non nisi cum vita tollitur aut amittitur) stricto gladio leuiter humeris percussis, & flexis genibus candidati accipere solent, additis verbis solenni more conceptis, inuocatoque ferè numine cuiusque prouinciæ tutelari. *Sis eques in nomine Dei, Surge Eques*, cæteræque id genus cerimoniæ pro patriæ consuetudine adhibentur. Nullibi autem solenniores quam in Regis aut Imper. Romanorum electione, qui proceres aliquot è nobilitate primaria tyrones stricto D. Caroli gladio in album equestre adoptare solent. Qui sic militaris ordinis fiunt, osculato ense, addito nominib. vocabulo in Gallia *Meßire*, in Anglia *Sir* ad vitam vbiuis (more Gallico in regib. cõpellãdis) ab aliis distinguũtur. Formã ẽt cũ ritibus antiquã Anonymi cuiusdã Angli ex veteri chronico addã. *Anno* inquit 1316. *Dominus Ricardus de Rodneij factus fuit miles apud* Keynsham *die trãslationis S. Thomæ martyris in præsentia Domini Amalrici Comitis ae Penbroke, qui cinxit eũ gladio, & dominus Mauritius de Barckleij super pedẽ dextrũ posuit vnum calcar & dominus Bartholomæus de Badelismer (Barovterq;) supposuit aliud super pedẽ sinistrũ, in aula, & hoc facto receßit cum honore.*

 Iura-

Iuramentum militare antiquum colligimus ex Liuii & Vegetii verbis lib.12.de Re militari per deos factum, cũ deuotione capitũ ad quæuis infortunia pro Romana Rep. quæ consuetudo adhuc manet, sed ritu veteri in religioné nostram detorto; sub finem enim militaris & ciuilis iuramenti adiiciuntur hæc verba: *Sic me Deus adiuuet & omnes sancti.*

Herodianus li.2. in oratione Seueri Septimy. Tacitus li.12.

De exauctoratione verò militum (quæ ignominiæ militaris nota erat) aliis disquirendum relinquo. Vti etiam cum ita deliquissent, vt capitali supplicio afficiendi, suis insignibus fuerit exuti, baltheo militari discincti, gladio adempto, abscissis securi calcaribus, chirothecis ablatis & clypeo gentilicio inuerso, perinde ac in regradandis cœlestis militiæ militibus Ecclesiastica ornamenta, liber, calix, & similia auferuntur. Simul perpendant, si hæ dignitates equestres, quæ olim tam fuerint gloriosæ, dum rariores, dum quasi præmia virtuti constitutæ, non euilescant, cum sint effusiores & cuiuslibet ambitioni prostitutæ iaceant, quod in re simili olim conquestus erat apud Romanos Aemilius Probus.

Armigeri.

His militibus proximi fuere Armigeri, qui & Scutiferi, hominesq; ad arma Gothis Schilpor. à Scuto ferendo, vt olim Scutarii Romanis dicti, qui vel à clypeis gentilitiis, quos in nobilitatis insignia gestant, vel quia principibus & maiorib. illis nobilibus ab armis erant, nomen traxerunt. Olim enim ex his duo vnicuiq; militi inseruiebant, galeam clypeumq; gestabant, vti indiuidui comites adhærebant, eo quod

quod à milite domino suo terras aliquas in Scutagio tenebant, vt ipse Miles à Rege in feudo militari, qui iam non sunt amplius in vsu. Armigeri primarii hodie censentur, qui sunt pro Principis corpore selecti: secundò equitũ Auratorum filii natu maximi, & eorum itidẽ filii maximi successiuè: tertio in loco habentur filii natu maximi minorum filiorum Baronum & aliorum superioris ordinis, quando autem primogeniti masculi deficiunt, deficit vna cũ illis titulis: quarto in Anglia ordine sunt, quibus Rex ipse cum titulo insignia donat, aut Armigeros creat collum torque S.S. vel sigmatico argenteo, & candidis & argentatis calcaribus exornans, vnde hodie in occidentalibus regni illius partibus vocantur vulgò *VVithesp urres* ad discrimen militum siue Equitum auratorum, qui auratis calcaribus vti solent: Eorumque primogenitis titulus solummodo cõpetit. Quinto loco Armigeri ibidem habentur quicunque aliquo superiori in Rep. munere funguntur, vel Principi honestiori conditione famulantur. Sed hoc officij nomen, quod olim & officij tantum fuit, inter dignitatis titulos regnante Richardo II. primum irrepsisse tradit Camdenus. Verum vti in quibusdam Italiæ locis Equites sunt hæreditarii, multi vbiuis etiã Armigeri nascuntur, quod ex tabulis militaribus *Marci Antonij Perezij* antiquæ nobilitatis Equitis Serenissimo Eburonum Principi à Cõsiliis & Cubiculis viri supra natalium splendorem magnitudine animi, virtute ac literarũ gloria illustrissimi (quæ scilicet M. Ludouicũ

Armigerorũ insignia.

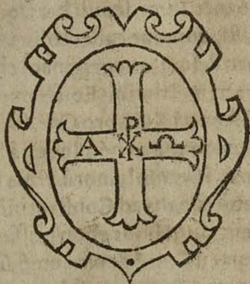
Perezium filium armigerum natum, peculiari Principis indultu prædicant) aliisque publicis archiuis didicimus. Sic & præter Equitum primogenitos. Armigeri titulo sæpius habentur hæreditarii: Angliæque Regibus suus est hæreditario iure honorarius Eques, & pugil qui in Regiis inaugurationib. armatus aulam ingredi solet & per fecialem electum iam Regem se pro vero ac legitimo regni hærede agnoscere proclamari iubet, & si quis adeo temerarius sit, qui contradicere audeat, cum eo se duello decernere paratum ostendit.

Nunc de sacris ordinibus Militaribus à Pontificibus regulari aliqua disciplina adiecta cõprobatis, quos Galli vulgò *Religiones* Hispani, *Habitus*, solent nuncupare, itemq; de liberioribus illis & *Torquatis* ab Impp. Regibus, aliisque supremæ potestatis Principibus erectis dicendum est. Hos etiam Itali peculiari appellatione *di Croce, di Collana, & di Sprone*: Galli verò, *De Maille, Raille & Paille*, quæ omnia suis locis latius explicabimus, solent indigetare.

Tria Equitũ genera hodie.

ORDO

ORDO EQVESTRIS SANCTISSI- mi Sepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti in regno Hieroſolymitano.

On in Sacerdotib. tantùm, mona-
chis, & Virginibus, ſapiẽtiſſimum
diuinęprouidẽtię ordinẽ iam à na-
ſcentis Eccleſiæ exordiis, eluxiſſe
apparet: verum etiam in militarib. viris, q cœ-
leſti fortitudine armiſq; ſolidiorib. q̃ ſint fer-
rea, opus eſſe intelligẽtes, voto ſe ac regulis i-
pſorũ, quantũ arma tractaturis pro fide Chriſti
ſat erat, obſtrinxêre. Et nõ ſec⁹ ac in veteri lege
Machabæi, Propheta Regius, aliiq; Iſraelitarũ
Duces præliabantur, prælia domini: ita citra
Conſtantinũ Magnum, qui præter duos Philip- *Varijordines*
pos A.A. patrẽ & filiũ, imperiũ Chriſto nũcu- *Equeſtres.*
pauit, sẽp exſtitêre ordines q ã nõ tã ũ dilatã-
dæ, verũ ẽt armis turãdæ Religioni, ij verò cũ *Arn. Mer-*
cti inſtar Cõſtãtini Magni, Iouiniani, Valẽtinia- *mannus in*
norũ, Theodoſiorũ, cæterorũq; Principum Ca- *Theatro cõ-*
tholicorũ, crucẽ geſtabãt, ſed diſcolorẽ: alii ru- *uerſionis gẽ-*
beã, alii viridẽ, alii albã, alii aliã (qualẽ hic ferè *tium.*

Euseb. de vita Constantini lib. 1. ca. 25 & li. 4. c. 21. Lips. lib. 3. de cruce cap. 15. Itinerar. terræ Sanctæ Bartholomæi à Saligniaco Equitis S. Sepulcri Lugduni Anno 152. Petrus Bellogus ca. 14. Euseb. lib. 3. de vita Constantini.

exhibemus, & Constantino Magno contra hostes dimicaturo primùm in cœlo apparuisse, auctores, numismata, & pyramides testantur) preferebant. His omnibus antiquiorem statuũt ordinem Sanctissimi sepulchri Domini nostri Iesu Christi, quinque rubei coloris crucib. insignem: nec desunt qui originem eius ad S. Iacobum fratrem Domini Episcopum Hierosolymitanũ Anno LXIII. pro Christo cæsum, referre contendant: quo nomine etiã huius instituti milites, Hierosolymorũ vrbis Patriarchæ fuerint subiecti: alii ad Constantini Magni Imperium reijciant. Huius enim pijssimi Imp. mater S. Helena cũ Crucẽ & monumẽtũ Dominicũ diuino monstrata numine feliciter reperisset; sumptuosas in honorẽ Sanctis. Resurrectionis erexit ædes, quib. cõsequenti ætate Canonicorũ regulariũ D. Augustini fuit adiunctũ collegiũ, eiusq; Sodalibus S. Sepulchri custodia demãdata; *Saracenis* interim & Turcis (qui rerũ inibi potiti, totũ Orientẽ, & præcipuè Palæstinã diutissimè afflixerũ) id ægrè tributo annuo persoluto, indulgẽtibus. Quo factũ, vt Carolus Magnus, Imperii Occidẽtalis cõditor, Christianorũ trãquillitati ijs partib. stabiliẽdæ, cũ infideliũ Rege Aarone fœdus inierit, cæterisque posterioris sæculi Principib. vt ritu inter Christianos suscepto, certis vrbis Sãctæ attributis locis, sacra peragere possent, est datũ. His pene Barbarorũ vinculis, per tot annorum decursus, S. Sepulchri Sodalium detenta virtus, felicibus Godofredi Bullonii, & Balduini fratris auspiciis, quasi relaxata, in apertũ tãdẽ prodiit. ij Canoni-

nonicos regulares S.Sepulcri custodes Militiæ suæ ad honorẽ Sanctiss. Resurrect. susceptæ, vniri voluere: quorũ incredibili virtute muniti, id pfecere, vt Christianorũ regna, puincias vrbes tã in Oriẽte, quã in Occidente aduersus Barbarorũ & infideliũ incursiones, vel fortissimè tutati fuerint, vel ẽt recuperauerint, & Christianum nomen per florentissimas terrarum partes admodum propagarint; idque eo solo intuitu & fine, vt Christiana religio aut sarta tecta conseruaretur, aut à Barbaris oppressa, in integrum restaurata reflorescceret. Eius rei fidem faciunt tot belli sacri expeditiones in terram Sanctam susceptæ, quæ *Cruciatæ* aut *via S.Sepulchri* nomine, ab auctoribus commendantur. Docent tot Principum & fortissimorum Ducum, (qui Militiæ S. Sepulchri nomina dederunt) ad Summos Pontifices de rebus in Syria gestis, perscripta testimonia, nec non sumptuosissima, titulo S.Sepulchri, per orbem Christianum erecta cœnobia, in quibus hodieque videre licet militum illorum imagines & monumenta, tibiis in crucem transuersis, sic enim sepulti fuerunt quotquot illo sæculo nomina bello sacro dedissent; vel qui, vt tunc temporis sunt locuti, Crucem suscepissent. Verum pessum iam eunte Hierosolymitano regno, & per intestina mala distractis Christianorum animis, domesticorum perfidiæ cessit bellicosorum Sodalium destituta virtus. In Italiam itaque secedentes, sede Perusiæ constituta; alii ex voluntate Innocentii VIII. P.M. in societatem Rhodiorum Equitum

Vide res gestas Francorum, & litteras ex Bibliotheca P. Petauii editas Parisiis. 1611.

Hier. Curita ad an. 1134. & 1141.

Equites tibiis in crucẽ transuersis sepeliri solẽt.

His Franciscus Sansouinus duas cruces rubeas attribuit.

adsciti sunt;alii ad propria, dum copiæ aduersus communem Christiani nominis hostem restaurarentur,remearunt. Huius militiæ meminit fusè Innocentius III.Cap. *Inter dilectos de donat ex.* Tenentur autem ordinis Candidati regulæ præscripto infidelibus pro virili arma inferre,captiuos redimere,preces & horas S. Crucis quotidie recitare, & quinq; Cruces rubeas in honorem quinq; Plagarum Domini nostri Iesu Christi: vel vti Equestres tabulæ patrui mei Petri Mennenii indicant, *S. Crucis Sanctißimiq, Christi Sepulchri ac S. Georgij insignia deferre,* Leges siue Cōstitutiones, quas vocant,ipsis Latinè à Carolo Magno, Ludouico Pio,Philippo Sapiente,& Ludouico S. Galliarum Regibus , & Godefredo Bullonio præcipuo ordinis instauratore præscriptas,ex autographo recitat Iacobus Villamōtius: priuilegia verò & ceremonias Bartholomæus à Saligniaco,Ioānes Zuallardus,Nicolaus Hautius Fromōtii regulus,eiusdem Instituti Equites; nec non Nicolaus Christophorus Radziuillius Dux Olikensis & alii in suis de Terra Sancta conscriptis libris recensent. Quæ breuiter ab Abrahamo Ortelio ex iisdē ferè cōcinnata,ob virtutis famam & præcipuū belli aduersus Saracenos gerēdi(cui milites illi destinati erant)ea ætate studium , quodq; in ipsa vrbe Hierosolymitana à Summi Pontificis Vicario ad Sanctiss.Sepulchri monumentum militaria insignia Religionis ergo,hodieq; suscipere soleant, breuiter hic referre & insignia ob oculos ponere haud incongruum duxi.

In

IN NOMINE DOMINI AMEN,

Incipit modus præficiendi ſiue ordinandi Militem Sanctiſſimi Sepulcri Domini noſtri Ieſu Chriſti.

NTE omnia ordinandus Miles præparet ſe ad deuotionē, vt valeat percipere gratiam officii ſacræ militiæ, ac præmiſſa confeſſione, auditaq; Miſſa, & percepta Dominica cōmunione, intromittatur in atrium Sanctiſſimi Sepulchri, & tunc incipiatur iuxta modū qui ſequitur. Primò congregatis omnibus intra ſanctiſſimum Sepulchrum, cantetur hymnus, ſcilicet *Veni creator Spiritus, &c.* Deinde Verſ. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.*

Reſponſio. *Et renouabis, &c.* Verſ. *Domine exaudi orationem &c.* Reſpon. *Et clamor.* Verſ. *Dominus vobiſcum.* Reſp. *Et cu Spiritu tuo.* Oremus. *Deus qui corda fidelium S. Spiritus,* &c

Deinde debet interrogari à Patre Guardiano. *Quid quæris?*

Reſpon-

Responsio flexis genibus. *Quæro effici miles sanctißimi Sepulchri Domini nostri IESV Christi.*

Interrogatio. *Cuius conditionis es?*

Respon. *Nobilis genere & parentibus generosis natus.*

Interrog. *Habesne vnde honestè manu tenere poßis statum, & militarem dignitatem absque mercibus & arte mechanica?*

Resp. *Habeo Dei gratia bonorum sufficientem copiam.*

Interrogatio. *Es ne paratus corde & ore iurare pro virili militaria sacramenta, eaque seruare quæ sequuntur?*

1. Primò, *Miles sanctißimi Sepulchri, omni die opportunitate habita Missam audire debet.*

2. Secundò, *Cùm necesse fuerit bona temporalia, & vitam exponere debebit, scilicet, quando est bellum vniuersale contra infideles, & venire in propria persona vel mittere idoneum.*

3. Tertiò, *Est obligatus sanctam Dei Ecclesiam, & eius fideles ministros ab eorum persecutoribus defendere, & pro viribus liberare.*

4. Quartò, *Debet iniusta bella, turpia stipendia & lucra hastiludia, duellum, & huiusmodi (nisi caussa militaris exercitij) omninò vitare.*

5. Quintò, *Debet pacem & concordiam inter Christi fideles procurare, Rempublicam exornare, & augere, viduas & orphanos protegere, iuramenta execrabilia, periuria, blasphemias, rapinas, vsuras sacrilegia, homicidia, ebrietatem, loca suspecta, & personas infames atque vitia carnis vitare, & tamquam pestem cauere, & se*

apud

apud Deum hominesque irreprehensibilem exhibere, ac etiam verbo ac facto se dignum tanto honore demonstrare, ecclesias frequentando, & cultum diuinum augmentando. Quæratur ergo si est paratus, corde & ore hæc omnia protestari, iurare & facere.

Resp. *Ego N. profiteor & promitto Deo Iesu Christo & B. Virgini Mariæ hæc omnia pro virili me obseruaturum.* His peractis, benedicatur ensis à Guardiano secundum formam inferius positam, si non est aliàs benedictus: sed si benedictus est, vel post benedictionem, vocato vno ordinandorum, & genu flexo ante sanctissimum Sepulchrum: Guardianus ponat manus super caput eius, & dicat. *Et tu N. esto fidelis, strenuus bonus & robustus Miles Domini nostri Iesu Christi, & sanctissimi eiusdem Sepulchri, qui te cum electis suis in gloria sua collocare dignetur. Amen.*

Hoc finito Guardianus porrigit militi calcaria inaurata, quæ pedibus suis accommodabit in terra existens. Postea dat ensem nudum Christi militi, dicens: *Accipe N. sanctum gladium in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen.* (ter signum Crucis exprimens) *& vtaris eo ad defensionem tuam & sanctæ Dei Ecclesiæ, & ad cõfusionem inimicorum crucis Christi ac fidei Christianæ, & quantum humana imbecillitas permiserit, eo neminem iniustè lædas: quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu S. regnat Deus per omnia secula seculorum Amen.*

Calcaria.

Ensis.

Deinde ensis in vaginam reponitur, & à Guar-

Guardiano prædicto ense cingitur, dicendo, *Accingere N. gladio tuo super femur tuum potẽtissime, in nomine Domini nostri Iesu Christi, & attende, quod sancti non in gladio sed per fidem vicerunt regna.* Ense accinctus miles surgit, & genibus nixis, inclinatoque capite supra sanctum Sepulcrum à Guardiano ordinatur, percutiendo ter ense prædicto scapulas militis, & dicendo ter, videlicet; *Ego constituo & ordino te N. militem sanctissimi Sepulchri Domini nostri Iesu Christi, in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen:* faciens ter signum crucis. Deinde osculetur eundem, ponens more maiorum torquem aureum cum cruce pendente, in collo eius, & ordinatus deosculetur sanctum Sepulchrum, postea discedat & restituat omnia, & vocato alio iisdem ceremoniis in numerum militum sancti Sepulchri cooptatur: ordinatus interim in atrio sancti Sepulchri remaneat, quousque omnes ad hunc honorem promouendi, sint promoti. Post quorum vel cuius ordinationem. *Te Deum laudamus,* &c. à monachis decantatur, & ad sacellum fratrum minorum itur, vel ibidem statur, prout voluerit vel ordinauerit Guardianus: deinde dicuntur hæc in singulari; si vnus est: si verò plures, in plurali. In singulari dicitur; *Speciose forma præ filijs hominum, accingere N. gladio tuo super femur tuum potentissime:* & si plures, dicitur in plurali.

Eques S. Sepulchri Torque aureo & Cruce donatur.

Vers. *Domine exaudi,* &c.

Resp. *Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum: Et cum Spiritu tuo.*

Oremus.

Oremus. *Da Ecclesiæ tuæ misericors Deus, vt sancto Spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur.*

Omnipotens sempiterne Deus super hunc N. (vel hos) famulum tuum, qui eminenti mucrone circumcingi desiderat, gratiam tuæ benedictionis infunde, eundemq́; dextera tuæ virtute munitũ, fac contra cuncta aduersantia cœlestibus armari præsidiis, quibus nullis in hoc seculo tempestatibus bellorum turbetur. Per Dominum nostrum, &c. Ad extremum amplectitur illum Guardianus & alii, si qui volent.

BENEDICTIO ENSIS.

Is qui benedicit, teneat ensem nudum ante se, & dicat: Vers. *Adiutorium nostrum in nomine Domini,* &c.

Oremus. *Exaudi quæsumus Domine preces nostras, & hunc ensem, quo se famulus tuus hic cingi desiderat, maiestatis tuæ dextra dignare benedicere, quatenus possit esse defensor Ecclesiarũ, viduarum, orphanorum, omniumq́; Deo seruientium contra sæuitiam paganorum, aliisq́; sibi insidiantibus sit terror & formido, præstans ei æquæ persecutionis, & iustæ defensionis effectum, per Christum Dominum nostrum, Amen.*

Oremus. *Benedic Domine sancte pater omnipotẽs æterne Deus per inuocationem nominis tui, & per aduentum Christi filij tui Domini nostri & per donum Spiritus S. hunc ensem, vt hic famulus tuus, qui hodierna die, tua concedente pietate, præcingitur, visibiles & inuisibiles inimicos prosternat & conculcet, victoriaq́; potitus, maneat semper illæsus, per Christũ Dominũ nostrũ. Amen.*

Benedi-

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, misericordia mea & refugium meum, susceptor meus & liberator meus, protector meus & in ipso speraui, qui subdit populum meum sub me. Gloria Patri & Filio, &c.

Vers. *Saluum fac seruum tuum Domine.*

Resp. *Deus meus sperantem in te.*

Vers. *Esto ei Domine turris fortitudinis.*

Resp. *A facie inimici.*

Vers. *Domine exaudi orationem meam, &c. Dominus vobiscum &c.*

Oremus. *Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui cuncta solus ordinas, & rectè disponis, qui ad coercendam malitiam & improbitatem malorum, & tuendam iustitiam, vsum gladij in terris hominibus tua salubri dispositione permisisti, & militarem ordinem ad populi protectionem institui voluisti, quiq; per Beatum Ioannem militibus ad se in deserto venientibus, vt neminem concuterent, sed proprijs contenti essent stipendijs, dici fecisti: clementiam tuam suppliciter exoramus, vt sicut Dauid puero tuo, Goliath superandi largitus es facultatem, & Iudam Machabæum de feritate gentium nomen tuum non inuocantium, triumphare fecisti: ita & huic famulo tuo N. qui nouiter iugo militiæ colla supponit, pietate cœlesti vires ac robur ad fidei & iustitiæ defensionem tribuas, præstesque ei fidei, spei, & charitatis augmentum & tui timorem pariter & amorem, humilitatem, perseuerantiam, obedientiam & patientiam, cunctaque in eo rectè disponas, vt neminem cum gladio isto*

vel

vel alio iniustè lædat, & omnia cum eo iusta & recta defendat, & sicuti ipse de minori gradu ad nouum militarem prouehitur honorem, ita veterem hominem deponens, cum actibus suis nouum induat hominem, vt te timeat & rectè colat, perfidorum consortia vitet, & suam in proximũ charitatem extendat præposito suo in omnibus rectè obediat, & suum in cunctis iustè officium exequatur. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

Multa alia ad illustrationem ordinis piè decenterque instituta, quæ commemorare longũ esset, & ad calcem huius operis ex archiuis S. Sepulchri adiicere libuit, nec non & tabulas prælo dignissimas, hactenus nunquam editas, quibus Philippus II. Hispaniarum Rex Catholicus in summum ordinis Magistrum eiusque successores à militibus Hierosolymitanis, præsertim Belgis ibidem nominatis Anno 1558. in Ecclesia Hochstratana ditionis Brabantiæ sunt electi. Vide & Marianum Scotum & Lambertum Schaffnaburgensem, qui de piis bonisque Principib. & Episcopis qui anno Domini 1063. Hierosolymam peregrinati sunt, scripsere. Ad horum fere Equitum normam creari solent Equites S. Catharinæ ad montem Sinai, eiusdem Virginis sacratissimo corpore celeberrimum, & mediam rubei coloris rotam gladio transfixo pro insignibus præferre. *Equites S. Catharinæ.*

D OR-

ORDO EQVITVM S. MAVRITII & S. Lazari apud Sabaudos.

NITIA Ordinis S. Lazari repetunt à temporibus S. Basilii Magni Cæsariensis Episcopi, quem Gregorius Naziãzenus tradit hoc titulo Nosocomium excitasse. Atque eius antiquitatis pariter fidem facere aiunt, tot ptochotrophia, nosocomia seu hospitalia, vt vulgò loquuntur Sancti Lazari nomine per orbem Christianum sparsa. Sed prima institutio per Barbarorum incursiones, atque iniuria temporum collapsa cum esset, ea ipsa velut renata est felici illo æuo, quo Christiani Europæ Principes Ierosolymorum vrbem, cæteraque Terræ Sanctæ loca barbaris eripuerunt. Itaque vt Templarii, Hospitalarii & Teutonici, sic & Lazarini Equites illo seculo, homines Christianos ex Europa aduẽtantes non modo hospitiis exceperunt, sed & strenuè Saracenis aliisque barbaris arma intulerũt. Quo factũ vt Balduinus

In vita S. Basilii.

nus II. Fulco, Amalricus Balduin. III. & IV. Reges Ierosolymitani, itemq; Theodora & Melisindis Reginæ, aliiq; Principes ipsum ordinis Magistrũ, & domicilia in Syria eidẽ dicata, ac propria, nõ paucis beneficijs adfecerint; quorũ testes tabellæ publicæ etiamnũ Boniaci vulgò *Boigniij*, in diœcesi Aurelianensi in Gallia adseruantur. Quem quidem locum equitibus ipsis Lazarinis Ludouicus Galliæ Rex adsignauit, diplomate Anno CIƆ.CLIV. dato, & Hugonis Cancellarii manu signato, Matthæo Montmorentio Galliæ Conestabili præsente. 1154.

Ordinis Lazarini Domicilium Boniaci in Gallia.

Pulsis demum per Saracenos è Syria Christianis, Boniaci domicilium Magistri ordinis Lazarini est constitutum, ibiq; comitia seu conuẽtus à Sodalibus quotannis haberi solent, Commendatoribus, vt vocant, ex Italia, Sicilia, Sabaudia, Anglia, Scotia, Hungaria, aliisque prouincijs eodem confluentibus: id quidem ad annum vsque superioris seculi octauum & quinquagesimum obtinuisse constat, quò anno Boniaci Comitiis interfuêre, Commẽdatores S. Eligij Londinensis, Bandarræ in Hungaria, Agresolij in Sabaudia, & alii complures à Ioanne Leuyo Magistro ordinis euocati. Vt mirum nemini videri debeat Philippum Augustũ S. Ludouicum, Philippum Pulchrũ, Philippum Longum, Ioannem, Carolum VII. Ludouicum XI. Carolum VIII. Ludouicũ XII. Franciscũ I. Henricũ II. & Henricũ III. Galliæ Reges, Henricũ item Angliæ Regẽ, Aquitaniæ Normaniæque Ducẽ, Theobaldũ Comitẽ Blæsensẽ, aliosque Galliæ Principes multis sodalitiũ Lazarinũ 1558.

vectigalibus annuis ac priuilegiis honorasse: vt fusè Petrus Beloyus ConsiliariusTolosanus in suo de Equestribus ordinibus libello commemorat. Idem præstitit Fridericus II. Imp. & Siciliæ Rex, qui in ea ipsa insula, itemque in Calabria, Apulia, Campania, aliisque Italię locis amplissima, iisdē prædia attribuit. Quas donationes post Alexander IV. Nicolaus III. Clemens IV. Ioannes XXII. Gregorius X. aliique Pontifices Romani suis diplomatibus stabiliuerunt. Solent autem Lazarini milites

Insignia antiqua Equitū S. Lazari. Crucem viridem pro ordinis tessera præferre, & S. Augustini regulam profiteri, quæ omnia Gregorius IX. diplomate edito probauit. Tēporum porro decursu, cum instituti huius dignitas iaceret, Equites Rhodii ab Innocentio

1490. VIII. P.M. anno CIↃ CCCC.XC. impetrarūt, vt cum Rhodio seu Ioannitico confunderetur. Sicque paulatim Sodalitii Lazarini memoria, cum apud Gallos, tū apud Italos est obscurata.

1565. At Pius IV. Pōtifex id ipsum an. CIↃ. IↃ. LXV. excitauit; amplissimisque priuilegiis, honoribus, immunitatibus ad instar aliarum militiarum dotauit, Ioannoto Castellionæo, viro nobili, Mediolanensi, ordinis magistro creato, & diplomate ea de re IV. Non. Maias promulgato. Quod diploma Pius V. successor altero Pōtificatus sui anno, constitutione VII. Kal. Febr. & altera III. Idus Sextileis partim reuocauit,

1572. partim moderatus est. Cumque Vercellis anno eiusdem seculi LXXII. Castellionæus vita discessisset, Gregorius XIII. quo maiorem huic militiæ dignitatem conciliaret, eius principatum

patum seu magisterium in Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem, atque illius Successores anno proximè insequente contulit. 1573.
Philibertus autem conuentu Equitum Nicæam indicto, eos sacramento solenni tamquam Magnus, vt vocant, Magister, in fidem adegit, & nouas, ordini decorando atque amplificando leges ac ritus eiusdem Pontificis auctoritate confirmatos condidit, coniunctis atque in vnū confusis S. Mauritii & S. Lazari ordinibus. Idē duo præterea domicilia siue hospitia, vnū Nicææ, alterum Augustæ Taurinorum excipiendis equitibus à fundamentis suo ære excitauit, statuitque vt in posterum militia S. Mauritii, & S. Lazari nuncuparetur: Equitesq; crucem viridem limbo candido conclusam, in cuius medio altera D. Mauritii superposita esset, in vestibus gererent. Paulus Morigius tradit Cistertiensium regulam Benedictinam iisdem Equitibus à Gregorio XIII. fuisse præscriptam. Vide & Iac. Aug. Thuanum lib. hist. 38.

Ordo S. Mauritii & S. Lazari coniungitur.

Insignia noua Equitum S. Lazari.

Regula S. Benedicti.

):(

Ordo Equitũ S. Mauritii.

AD S. Mauritii Equites quod attinet, præferunt ii etiamnum crucem albam, florigeram Gallis dictam, & à Sancto Martyre in bello Christianis pro tessera obtendi solitam. Fuit is Mauritius Thebææ Legionis Dux & antesignanus, apud Agaunum, in confinibus Heluetiorum atque Allobrogum (locus hodie S. Mauritii nomen retinet, spectatque ad Cantonum, vt vocant, siue Heluetiorum ditionem) pro Christo cum suis à Maximiano Imperatore cæsus. Hunc vt viuum tutelarem ac præsidem Allobroges venerantur, & sunt qui Sabaudiæ Ducum stemma ab eo deducere conantur, hoc constat S. Mauritii gladium & annulum à Ducibus istis magno cum honore adseruari, atque vt pignus imperii, cum inaugurantur, iisdem solemni ritu tradi. Eremiticum porrò ordinem S. Mauritii sub regula S. Augustini ab Amadeo. 1. Sabaudiæ Duce institutum fuisse scribit P. Matthæus & P. Beloyus, nostræ ætatis scriptores. Vetustiores rerum Sabaudicarum annales tradunt Amadeum, (qui postea

Martyrol. Rom. 22. Septemb.

In hist. Ludouici XI. lib. 3. Orig. Equest ca. 20.

ad Pontificatum vocatus Felicis V. nomen induit) relictis omnibus Ripallium ad lacum Lemanum se contulisse, atque ibidem primo lapide à Thonone opido cum viris nobilibus siue Equitibus decem eremiticum vitæ genus amplexum esse, in monasterio D. Mauritii memoriæ atque honori à maioribus ipsius dedicato, cinerea veste oblonga adsumpta, cingulo aureo, atq; cinerei coloris chlamyde, cui crux aurea foret insuta; traditque Franciscus Modi⁹ in Pandectis Triumphalibus Eremitas Ripalliæ (quos milites S. Mauritii vocant) Felicis Papæ solemniis inauguralibus anno 1440. interfuisse, qualisque habitus & religio illius antea fuisset, vestibus suis præmonstrasse. 1440.

ORDO EQVITVM S. MARIAE de Monte Carmelo & S. Lazari in Gallia.

DIsserui hactenus, quorum opera apud Italos & Sabaudos institutum Lazarinū in vsum sit reuocatum; restat vt videamus, quibus ea gloria apud Gallos obtigerit. Dixi supra Equites Rhodios seu Ioannitas ab Innocentio VIII. impetrasse, vt Lazarinum sodalitium ipsis adiungeretur. Quo quidem factum est, vt Ioannitæ odinis illius principatū ac præfecturam penes se retinuerint vsque ad Aemarum Castum, virum natalibus, multisq; virtutibus clarissimum. Is quamquam Melitēsis eques, militiam Lazarinorum, cuius princeps ac magister erat, in Gallia instaurare primus serio nostrâ memoria in animum

induxit, & bona patrimonialia primis possessoribus restituere conatus est. Quo laudabili in opere cum defecisset, Philibertus Nerestanus, vir modestia simul & fortitudine præstans (quæ duo in homine militari rarò coniuncta reperias) demortui locum ac magisterium excepit, professione tamen aut vitæ genere Melitensibus non obstrictus. Itaque Romam profectus à Paulo V. obtinuit, vt Lazarini Equites Galli in posterum Equites S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari nuncuparentur, & violacei coloris crucem Virginis Matris effigie insignem, ex collo pendentē itemque chlamydi adfixam, exemplo Melitensium præferrent. Vsus est idem Romæ consilio & opera R. P. Petri à Matre Dei Carmelitæ discalceati, qui Paulo Pontifici à sacris tunc erat cōcionibus, eidemque ob singularem morum integritatem vitæque sanctitatem longè gratissimus, quo nomine & à Baronio in Annalibus eximiè commendatur. Faxit autem Deus, vt sicut Carmelitarum discalceatorum societas magno Ecclesiæ bono per vniuersum orbem, mirificè effloreſcit, sic & Carmelitanorum Equitum collegium paullatim maiora, Reipubl. Christianæ commodo sumat incrementa. Cæterum ann. CIↃ IↃ. IX. Nerestanus Parisiis in Suburbano S. Lazari monasterio, quod est Canonicorum, vt vocant, regularium Augustinianorum, solenni ritu Equites aliquot creauit, dictaque tessera insigniuit, adhibitis iisdem ferè ceremoniis, quibus Melitenses inaugurantur. Hoc tamen

Insignia Equitū S. Mariæ de Monte Carmelo & S. Lazari.

Tom. 12. an. 1187. in fine.

tamen diſcrimine, quod Carmelitani, vt nec Mauritiani, in Sabaudia equites à nuptiis non arceantur. Ex his itaque patet, Lazarino ordine velut in duo Sodalitia, Mauritianum & Carmelitanum partito, ex his alterum Sabaudis, atque Italis, alterum Gallis velut proprium hodie cenſeri.

ORDO EQVESTRIS CANIS ET *galli gallinacei apud Francos.*

MOntmorentiadum gentis ſtemma, quo Liſbio à Lybiæ Regibus oriundo, magno Areopagitæ commartyri adparentat; origine antiquiſſimum Francis & Belgis perilluſtre, ſummum Chriſtiani nominis columen vel ab incunabulis regni Gallici ſemper exſtitiſſe conſtat. Primumque eorum parentem Protochriſtiani & ArchiBaronis nomen (quod moræ impatiens & zelo Chriſtianiſmi incenſus, eidem Lauacro, quo Rex Clodoueus primus inter Gallo Francos ſacro baptiſmate ablutus eſt, ſe immerſerit) commeruiſſe tradit Robertus Cænalis. Nec his contentus auctor & ipſe fuit primus, vt Aureliis in media Gallia prima ſacra Comitia celebrarentur. Vnde Montmorenciacos primos Chriſticolas & Frãciæ Barones veteri elogio nuncupari, eiuſque nominis* teſſeram præliis merito inclamari, in hunc vſq; diem obtinuerit. Fidei inſuper memorabile exemplum in Chriſtianam rempublicam exſtare volunt, illuſtre ordinis Equeſtris collegium, Cane nimirum, notiſſimo

**Dieu en ayde, au premier Chreſtien & Baron de France.*

fidelitatis ſymbolo inſignitum, & religioni maiorum propagandæ, in hac familia fundatũ, nullo certo quod equidem ſciam, hactenus auctore, qui Principatum & Magiſterium, vt loquuntur, ei planè attribuat, & ſi non vanâ ratione coryphæum egregii huius inſtituti fuiſſe, ex Canis inſigniis, quæ in caſſide ſtirps illa pro criſta geſtare ſolet, augurari liceat. Cuius rei fidem augere videtur Phlippus Moræus in tabula ſua inſigniorum Franciæ vulgari ſermone conſcripta: Vbi inter alia gentis huius decora prodit, Buchardum Montmorenciacum ad aulam Philippi I. multis comitantibus Equitibus veniſſe, qui omnes, vt & ipſe Buchardus, Baltheum ſeu torquem equeſtrem capitibus ceruorum diſtinctum, canisq; effigie ex imâ parte pendente exornatum, geſtarent. Id exemplo multorum Principum, quos Canis inſignijs delectatos fuiſſe in aperto eſt, factum reor. Ita enim Sergius Galba Imperator tam ſua, quam maiorum acta & inſignia hoc ſymbolo notauit. Canis erat à prora deſulturiẽti ſimilis, quo vigilantiam ac firmas excubias aduerſus tempeſtates conferre deſignauit, & Aegyptij ſub forma Canis copula religati, militis officium exhibuerunt, & milites Plato cuſtodes, & canibus ſimiles appellat, hodieq; apud Belgas Croyorum Regia proſapia, canem inter duas alas auitis Hungariæ regni inſigniis, ſuperimponere conſueuit: Canes deniq; fidei & nobilitatis apud omnes gẽtes indicia haberi, I. Lipſius aliiq; rerum illarũ curioſi produnt auctores.

Croyorum Inſignia.
Cent. 1. Epiſt. 44. ad Belgas
Ordo Equitũ galli gallinacei.

Ordinis porrò, qui Galli Gallinacei titulo circum-

circumfertur, Equitem nobis prædicant Petrũ quendam Montmorenciacum, Genealogici eiuſdem ſtirpis commentatores, minimè verò edocentes erectionis tempus vel auctorẽ, quod Cap. 11.
Petrus Beloijus in originib. ſuis maximè conqueritur: ex iis tamẽ colligi ait, Gallos Principes pugnacis adeò animalis hieroglyphico ductos, ſodalitium equeſtre inſtituiſſe, quod Martis pullum eum vocet Ariſtophanes & Eucherius imperij doceat eſſe ſymbolum. In augurali verò diſciplina, Gallus eſt victoriæ ſignum, propterea quod auis illa victa ſilere ſoleat, canere, ſi vicerit, & rectè Romani poſteriorib. ſeculis belli indicis haſtæ in fines hoſtium conijciendæ ritu obſoleſcente, bellico Gallinacei ſigno vſi ſunt, cum ex eo etiam Agoniſtica ſibi milites pararent. Ita ferunt Socratem Iphicrati duci animos adieciſſe, cum Gallinaceos coram Gallia pennis & roſtro dimicantes ei præmonſtraſſet, quod & Themiſtocles ad ſuos animandos fecerat, cùm oſtenderet, eos non pro patria, neque pro penatibus, neq; pro maiorum ſepulchris vxoribusq; aut liberis id incommodi aggreſſos, ſed ea tantum de cauſa, ne vincerentur, nolle alterum alteri cedere. Eo exẽplo ſuperatis Perſis, Themiſtocles Athenis ſpectaculum Gallorum quotannis celebrandum inſtituit, teſte Aeliano, idq; Pergami etiam edi ſolitum ſcribit Plinius, cuius rei veſtigium hodieq; apud Eburones inuenias: quanquam ea ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas. Quod ſi in nummum incideris Gallinaceorum conflictu notatum, ſcias eam

fuiſſe

fuisse Dardanorum pecuniam Polluce teste, nã illi magnum pugnacitatis decus, vt & Gallo-Franci sibi antiquitus vsurpauêre; quo honore Dardani semper apud Maronem, cum secus Phryges ferè, vt imbelles notentur. Persarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus ob conos quibus galeas ornatas habebant; eaq; de causa Artoxerxes hominem è Caria qui Cyrum Galli signum prætendentem vulnerasse creditus est, eo honestauit præmio, vt gallum aureum in lancea præfixum ante aciem ferret, auctore Plutarcho: & Pausanias Idomenei clypeum gallo gallinaceo insignitum fuisse tradit, ꝓpterea quod is à Minoê & Pasiphaê duceret originem, quæ Solis filia fuerit; cui Gallus dedicari solitus, quia ortum eius præsentiat, & cantum indicet mortalibus: à mediæ enim noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis: *Auroram clara consuetus voce vocare.*
Plin. lib. 10. c. 21. & matutinis astris (nam & sydera nouit & æternas distinguit horas) cottidie commodulatur: Christianisq; in summo turrium fastigio diuinitatis simulachrum ob oculos ponere conspicitur. Similia multa Gallos Principes ad instituendum ordinem militarem, heroica Galli alitis eiusdem nominis gentem interpretantis tessera insignem spectasse, innuere videtur Petrus Beloyus.

Cæterum quod Montmorenciacam prosapiam hisce duobus ordinum militarium insignibus nobilitatam reperiamus, haud erit incõgruum insignia gentilitia, eiusmodi symbolis condecorari solita, ob gentis (quam & Reges

affi-

affinitate sua dignati sunt) apud Francos ac Belgas clarissimæ, dignitatem hic inserere. Ea à multis retrò seculis ex cruce candida & aquilinis pullis cyanei coloris in campo aureo composita fuisse, ostēdunt * tabulæ Mathæi de Montemorenciaco Equitum magistri (qui sacro contra Albigenses bello, cum Ludouico Philippi Galliæ Regis filio primogenito, interfuit, & inter Gallos Bizantii expugnatores emicuit, magnamque inde gloriam retulit) ac fratrum eius Theobaldi Bochardi & Eruei, quas exarmario Vicenarum, rei testandæ gratia producit Papyrius Massonus in rebus suis Gallicis. Illæ enim, vti ibidem subindicat, cereum signum integrum adhuc & incorruptum habent, in quo crux & locis distincti aquilini pulli quatuor tantum spectantur, & inscriptio huiusmodi. *Sigillum Mathæi de Montemorenciaco.* Idem planè in æreo eiusdem gentis sigillo se vidisse testatur Ioannes Feronius, suisque distinctum coloribus hodieq; spectari adfirmar, in basilica Calidi montis, vulgò *Chaumontel* apud Luzarchum in ditione dicti Matthæi. Subsequenti verò ætate Othonis Imp. mutatū comprobat idem auctor ex Dani historia; cum alter eiusdem nominis Mathæus Buchardi Barbati parens, & belli contra infideles Dux in Terra sanguinis (locus est vbi hodie Lugdunū situm, cui à memorabili Maurorum strage mā- sit nomen) deuictis hostibus, cœsoque Amoræo eorum Principe, Aquilas triumphatrices exinde sexdecim, totidem quot ceperat signa, cum cruce rubea (qua candida Franciæ gentis more

* *anni 1179.*

Lib. 3. Annal.

De Insignib. Conestab. Franciæ.

more vti con suêrat) antiquis insigniis in perpetuum rei gestæ testimonium, quasi *Memor ensis* immiscuit: quæ ad successores continuata serie trãslata, adeoq; ad ipsum AnnãMontmorẽtiorũ Ducẽ maiorib. militari laude haud inferiorem (quod symbolũ ei⁹ ex armato brachio manuq; liliatũ seu Francicũ gladiũ prætẽdẽte cũ voce ΑΠΛΑΝΟΣ abũde indicat) deuenêre. Omnib. ille honorũ gradib. gloriosissimè decursus, clarissimus, regni Gallici defensor acerrim⁹, & regiorum liberorũ tutor, & quasi alter parẽs est habitus, eũ in Herculis Alenconiorũ Ducis destinati (qui mutato nomine Frãcisc⁹ appellatus est:) sacro lustrico fideiubere est datũ: cui Francisco pacẽ, vti Gallia, bis in regno sancitã, nos hoc æternũ debebimus, quod in sacro nostro lauacro, hæreticis neq̃ dq̃ fremẽtib, spopõderit, nomenq; quod cũ auo Francisco I. cõmune habebat, imposuerit. Quãtũ vero hui⁹ Annę Mõtmorentiadum meritis, summæque in patriam & Galliæ nomen charitati sese obstrictam senserit ipsa Gallia, tunc demum commonstrauit, cum viri tot adoreis macti orba, quasi in funere publico constituta, ad cuius patrocinium se verteret, ignoraret: & iusta regali ferè pompa, deducta nẽpe ipsi⁹ effigie, q̃ honos solis Regib. ac Regũ filiis in eo regno habetur, persolueret.

ORDO EQVITVM GINETÆ in Gallia,

CArolus Tudes siue Martellus, à Martello & martialib. quodãmodo gestis, nomẽ sortitus, Equestris ordinis in primis fuit studiosissimus,

mus, adeoq; annulorum vsum Romanis Equitib. olim propriũ in imperio Gallico renouauit, nobilemq; collegit Equitũ manũ, cui Ginetæ symbolũ annulis & torquib. insculptũ cæterisq; corporis ornamẽtis pferẽdũ dedit, moreq; ad tẽpora vsq; S. Ludouici transmisit. Huius instituti varias ab auctorib. adferri rationes tradit Bernardus Girardus Dominus Hallianus Galliæ Regis historiographus: Dominus tamẽ Hayensis præfectus Pictauiẽsis ad cõiugis dicti Caroli etymon, q̃ veteri lingua Ianetã aut Ioãnẽ vocare solitus erat, causam refert. Petri verò Beloij Præsidis Tolosani sentẽtia nobis haud improbãda videtur. Is à memorabili illa, per Carolũ regniq; pceres de Saracenis (q ex Hispania in Galliã descẽderãt) apud Turoniũ partã victoriã, nõ incõgruè desumit, ꝙ nobilissimos quosq;, q ei prelio interfuissẽt Ginetę titulo & insigni maculis nigris interstincto, donasset, testãdæ vtiq; posteritati eã se gẽtẽ (q̃ partib. illis Hispanię, Ginetę copia nobilissimę, in Christiani nominis pniciẽ exiuerat) ad interitũ deleuisse. Est aũt Gineta in Hispania mustelæ aut vulpis gen⁹ potius (quod variũ apud Iuliũ Cæs. Scaligerũ legas) pellẽ habẽs partim nigrã, partim subcinericiã, maculis præsertim nigris insigni ordine respersã, ob odorẽ, pulchritudinis raritatẽ, aliasq; dotes principib. viris cõmendabilẽ, teste Cardano, q ex Hispania illud submitti adfirmat, etsi nõ ignorem⁹ eiusdẽ ẽt nominis prestãtissimos equos (quos Ginetas appellare solent) à Regib. Hispaniæ, muneris (ob excellentiam) vice, ad externos cohonestandos

Anno circiter 738.

Exoter. Exercitat. li. 15. de subtilitate.

Prin-

Principes, non rarò adornari, & Gineta vehi (quod Maurorum more equitare est) inter nobilitatis decora apud Hiſpanos haberi: quorum curſu in Hippodromis maximè oblectantur, dum Equeſtres inſtituunt pugnas, in quibus arundinibus & cannis haſtarum loco ſe mutuo exercent, eum ad modum, quo Mauri haſtas torquere & in hoſtes iacere ſolere: quos ludos *Iuegos de Cannas* patria lingua nominant. Et Ginetæ Equitibus nomen inde manſiſſe, & quod nonnulli referant, haud adeò abſurdum duxerim.

Geniſta & Spartum quid Plin. lib. 19. & 24.

Sunt qui ſcribant Carolum VI. Regem, auctorem Ordinis Geniſtæ, aut Sparti, vulgò *Coſſe de Geneſte* extitiſſe. Verum vti dicto Beloijo placet, non fuit illud Equeſtrium virorum honorarium, ſed ſolummodò eorum, quos Seruientes ad arma aut Scutiferos vocamus, qui nobili eſſent ſanguine procreati, cuſtodiam corporis Regii agentes, quoſque Rex ipſe, Ioannis I. Caſtellæ Regis exemplum ſecutus (qui Armigeros inſigni *Rationis* donauit) armigerorum titulo gaudere, & opera eorum, tamquam voluntatis ſuæ & mandati interpretum apud Principes vti voluit: inſolentiæ nimirum vitandæ, qua per vulgares illos apparitores humili plerumque loco natos, apud eminentioris notæ proceres, qui ſuperiorem excepto Rege neminem agnoſcunt, peccari ſæpè eſſet indignum. Eius rei tabulas producit Petrus de S. Iulianoin antiquitatibus ſuis Burgundicis, quibus Carolus VI. Robertum Margnyum, huius ſodalitii Armigerum, quod non niſi in verum

P. Beloijus cap. 10.

nobi-

nobilem cadere poteit, nuncupauit vestigiūq; eius rei hodieque apud Normannos exstare produnt Gallici annales.

EQVITVM LILII ORDO IN regno Nauarræ.

SAnctius Hispaniarum Imp. & IV. Nauarræ Rex, eam maiestatis ac potentiæ amplitudinem consecutus, qua nulla maior nec æqualis Gothici regni euersione in Hispania visa fuerat, tot amplorum regnorum facta inter filios suos diuisione: Nauarram Garciæ ordinis huius Equestris fundatori, Castellam Ferdinando, Soprarbiam ac Ripacurtiam Gundisaluo, Arragoniam denique Ranimiro (qui primus omnium Arragonensem titulum gentilicii nominis loco sibi ac posteris vendicauit) attribuit. Huius Garciæ VI. Nauarræ Regis ætate, qui Nagerensis, siue de Nagera (locus is erat incunabulis, domicilio, & sepulcro regis eiusdem clarissimus) cognominatus fuit; Hispani scriptores diuino numine inuentam tradunt, sacratissimam diuæ Virginis Regalis Monasterii in vrbe Nagerensi imaginem, cuius honori, Garzias Rex & coniux Stephana stirpis Foxiensis, filia nimirum Comitis Carcassonæ (cui originem suam debent Foxii & Candalæ Comites, qui postea quingentos plus minus annos dominiis ijs præfuêre) opimum religiosorum ordinis D. Benedicti conuentum dedicarunt: ipseque Rex ordinem Equitum Lilij, quem ante omnes in Hispania 1023.

augustissimum reperio, certo conscripto numero, erexit; vasculum liliis candidis insigne, & memoratæ Virginis imagini adpictum, rei præbuit auspicium teste P. Beloyo. Eius namq; assumpto emblemate, Rex Equitum adlectorũ vestes liliis acu vel alia nobilioris manus operâ elaboratis, insigniri mandauit. Cui etiam sodalitio Infantes Regii adscripti, magnoq́; Nauarrorum exterorumq; procerum (quibus Rex antiquorum erga Nauarræ Regis meritorum contemplatione, priuilegia Equitum Roncisuallis anno 1043. confirmauit) adnumerata series. Leges etiam attulit, quibus Christi nomen aduersus fidei hostes defendere, & propagare, certasq́; orationes Dominicales & salutationes Angelicas cottidie recitare tenerentur: eoque fulcro subnixum laudatissimũ hoc institutum rebus domi militiæq́; gestis clarissimũ, ad stirpis Regiæ posteritatem longâ serie transmissum, multisq́; seculis conseruatum perdurauit: testantib. id maiorum Regiis insignibus, quib. inscriptum etiam hodie legatur, *Deus primum Christianum seruet.*

Cap. 12.
Insigne Equitum Lilij.

Liliatorum Equitum ordinem honori D. Virginis à Ferdinando Arragonio (quem Infantem de Antiquera dixêre) anno 1403. dedicatum prodit Hieronymus Curita, in Rebus Aragoniæ; cuius tesseram ipse Rex, cum aliquot aliis, non tam splendore natalium, quàm virtute illustribus viris, in ecclesia S. Mariæ Antiquæ opidi Methymnæ Campensis: ritu solemni suscepit. Erat ea ex vase liriis & grypho confecta. Lirium autem flos propriè est, quem

Equites Lilij in Arragonia 1403.
Lib. 12. c. 30.
Iarra lirios y vn grypho.

quem Theophrastus libro de plantis narcissum esse dicit;alii lilium, pulchritudinis candoris, & puritatis,adeoq; Deo & Angelis pergratum symbolum. Qui & flos Regius solet appellari, à Regia qua præstat celsitudine, quod tãta proceritate super flores alios attollitur, vt ad tria interdum cubita surrigatur. Et gryphus ex aquila & Leone confectum animal, vt fabulantur, simulacrum est generosi & magni animi, ideoque non inepte Apollini sapientiæ præsidi dedicarunt antiqui. Hieronymus verò Romanus hunc ordinem vulgo vocitatum refert, *La orden de la Terraca o de las Acucenas, ò Iarra de S. Maria*, quod idem sonat quod *Ordo Liliorum* aut *Vasculum* S.Mariæ. Vide eundem lib.7. de Rep. & infra ordinem equestrem, Cardui B. Mariæ Virginis, in familia Borboniorum fundatum.

Hier. aduers Iouinianum.

ORDO EQVITVM HOSPITAlariorum S. Ioannis Hierosolymitani, qui post Rhodij, nunc Melitenses dicuntur.

QVo tempore Terra Sancta Catholicorum Principum expeditionibus celebris esse cepit, Christique nomini recuperari, quatuor præcipuè sacri militiarum ordines Hierosolymis aut exorti, aut restituti, auctique fuêre: Hospitalariorum qui & S. Ioannis dicti sunt à Gerardo quodam; Templariorum ab Hugone & Gotifredo; S. Mariæ Teutonicorum à Germanis; & ordo S. Lazari origine antiquissimus, & diu ante à D. Basilio conditus: quos inter semper excelluisse produnt ordinem Militum S. Ioannis, à Ioanne Hircano Machabeo trahẽtium originem, aut certè à Ioanne Eleemosynario, Patriarcha Alexandrino, benignitatis cognomine in pauperes celeberrimo, vota licet Ioanni Baptistæ vt patrono nuncuparent.

Quo-

Quorum ab initio sedes primaria fuit hospitale S. Ioannis in Hierusalem (quod militib. Hospitalariorum nomen dedit) à Girardo quodam loca Christi pedib. calcata, & sanguine respersa visente, nouo feruoris genere exædificatum, attractisq; in consilij societatem nobilib. aliquot, instituti sui probatorem habuit Gelasiũ Papam II. & viuendi rationem: Vestem nigram crucemq; in ea candidam; commilitonib. Honorio. II. P. M. annuente attribuit; Leges autem auctiores attulit Raymundus de Rodio primus ordinis formati Magister, qui se inibi vocat *seruum pauperum Christi, & hospitalis Hierusalem custodem*, additq; de *Consilio capituli fratrũ* se ibi digestas sanctiones constituisse, quæ variæ & Christianæ pietatis plenæ in codice statutorũ, cui 88. Pontificũ præfixa visuntur priuilegia, quibusuis ob oculos ponuntur. Cœnobia ordinis rariora sunt, bona & census in omnib. ferè prouinciis. Quod nihil mirum ei videbitur, qui sciet eos Innocentij Papæ & aliorũ munitos diplomate olim, omnia Christianis ferè habitata loca obtinuisse, & pro *Confratrijs* suis, sic Sodalitij bulla vocat, eleemosynis vndiq; Christianorũ liberalitate dotatos fuisse, vti copiosè apud Tyrium lib. 18. c. 5. Vitriacum cap. 64. & Marinum Sanutũ Torsellũ, li. 3. part. 8. belli sacri scriptores est reperire. quib. vnanimiter placet, Equitũ illorũ professionis, ex voto Religionis, finẽ fuisse, peregrinis ad loca sacra cõfluentib. genus omne officii ac pietatis sollicitè exhibere; adhæc itinera à latrocinijs, & incursionib. barbarorũ tuta reddere: quadeò

fortiter præstitêre vt Christianorũ ẽt Principũ auxiliis subnixi, felicissimè sæpius exercitũ in Saracenos duxerint, idq; increméti, quod hodie cernere est, sumpserũt. Christianorũ porrò reb. in Syria ꝑditis, Rhodi insulæ ius omne à Cleméte V. Pot. Max. ijs attributũ atq; cõfirmatũ testatur Paulus Aemyl⁹, Blõd⁹ & alii. Nõ rarò postea insula illa ab infidelib. tẽtata, & Mahametẽ q̃dẽ ipsũ Turcarũ Imp. victrici semper manu, anno scil. 1460. & 1481. à se repulit. Quãuis cõsequẽtis seculi anno vicesimo tertio à Solimãno XI. Turcarum Imp. nõ tã victa, q̃ ꝓditione (q̃ fortissimos quosq; ꝑdere potest) superata, in barbarorũ manus deuenire coacta est. Melitã ad extremũ à Carolo V. & Cleméte VII. dono acceptã Rhodiẽses cõcessêre. Insula ea est nõ procul à Pachino promõtorio, Sparta quasi Christianorũ aduersus insult⁹ Turcicos, obex, & insuperabile munimẽtũ. Vnde cũ Teutonici ordinis sodalib. soluẽtes, publicos fidei hostes indesinẽter fatigãt, & à Siciliæ atq; Italiæ ingressu fortissimè abarcent, honorifico adeo simul & formidabili ꝑ totũ Oriẽtẽ cõparato nomine, vt Crucigeri ab infidelib. terroris ergò
1565. inclamẽtur: ab eo nimirũ tẽpore, quo Solymãnũ, & nostra memoria Amurathẽ, claustrũ illud Italiæ imo Europæ effingere conãtes, memorabili clade, suorũ nũq̃ interiturâ gloria affecêre. Pręclara hujus ordinis statuta à Raymũdo Podio, cęterisq; omnib. Magistris pręscripta, & ꝑ nõnullos S.R.E. Cardinales diligẽter examinata, cũ Paul. III. apꝓbasset, eadẽ in Comitiis Melitẽsib. aucta. anno 1584. & in vnũ volumen

redacta, sub nomine Hugonis Lupi Verdalæ Vasconis(q Ioãni Episcopio Casserio proximè succedẽs supremum magistratũ cũ corona,quę Principatus à Põtificib.adiecti,insigne est, suscepit,& meritis suis Cardinaliũ collegio postea adscriptus.)Sixtus V. anno 1586 Põtificatus sui primo cõfirmauit. Vetãt aũt statuta quẽq́, nisi nobili loco natũ,ad Equestris huius dignitatis fastigiũ promoueri, ad q̃ ẽt feminæ,iuxta Magistri Hugonis Reuelij tabulas admittũtur; nec mirũ,cũ & Agneti cuidã nobilissimæ feminæ ordinis initia accepta referãtur: Diuiduntur q; hodiè omnes ferè in octo linguas, vt vocãt,siue prouincias,q̃b.singulis datus est Prior, omnib aũt præest Magister Magnus olim Hierosolymis,nũc Melitæ post amissã Rhodon residẽs. Ille reliquorũ militũ suffragiis Priores, & Bailliuos quaqua versũ cõstituit: Priores in suo tractu.Præceptores cõsilij mẽbra sunt maioris,magnus Præceptor Marescallus, siue Equũ Tribunus, penes quẽ ius armorum est, *Hospitalarius, Admiratus*,q classi præest, Draperi⁹, Turcupulerius, qui Baliui cõuẽtuales dicũtur, & Cancellarius.Atq; hanc quidem ordinis totâ Europâ spectatissimi rationem exquisitissimè persequitur, (*Iacobus Bosius*, *Ioannes Azorius*) & P. Boijsatius, dominus Liciensis,& Christianissimi Regis Conciliarius, in historia illa, quã nuper de huius militiæ progressu, de priuilegiis eidem à summis Pontificibus concessis, magistrorum seu Præfectorum generalium rebus domi militiæque præclarè gestis, vniuersè commentatus est, & Adolfo Vigna-

Exstant Romæ latinè 1588.

*Io. Azorius li.*13.*c.*3.& 4

Anno 1602.

curtio Principi Melitensi & G . zensi inscripsit.

Cæterũ ceremonias (plenæ enim sunt Christianæ pietatis & militaris ornament.) quæ adhibentur cũ aliquis in Equitem Melitensiũ collegium adoptatur, & quæ instar cæterarum erunt, præstat hic breuissime ex Antonio Posseuino adscribere.

Cerea fax quid? Cercam primò & candidã facem (quæ charitatem designat) gestans tyro, atq; ante altare procumbens, in genua talarem indutus vestẽ (libertatis signum) minimè præcinctã, petit ab eo cui facultas sit, vt se admittat. Tum in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, deauratum ensem eo nomine accipit, vt Catholicam Ecclesiam tueatur, hostes abigat & domet, parcat subiectis, morti, si fuerit opus, seipsum pro fide exponat, ea omnia in virtute Crucis faciat, quæ capulus transuerso ferro significat. *Ensis deaurātus.*

Baltheus. Deinde cingitur baltheo, vt sciat sibi castitatem esse seruandam. Euaginato ense ter percutitur, in humero, vt meminerit sibi grauia ob Christi honorem esse toleranda. Eundem ipse mox ensem de manu equitis capiens ac stringens, terq; aêrem punctim feriens, hostes Catholicæ fidei in nomine SS. Trinitatis iis gestibus se prouocare ostendit. Rursus detersum brachio ensem imponens in Vaginam, indicat se fore posthac ab õmnib. vitiis mundissimum, quem prudentia in cunctis rebus comitetur, iustitia compellat ad conseruandas respublicas, fortitudo muniat, tẽperãtia moderetur. Tũ manu tradẽtis militarẽ ordinẽ humeris admota excitatur, monetur, ne in peccatis torpescat, *Ensis euaginatio.* *Detersio.* *Impositio in Vaginam.* *Excitatio.*

aut

aut dormiat; vigilet aũt in fide Domini, adſpiret ad verũ decus, res gerat inſignes, quas ſtrenuè tractet. Vbi aurata calcaneis calcaria à duobus equitibus admouentur, docetur, vt ſtimulos continenter ad quælibet laudabilia gerat in animo, aurum pedibus conculcet tanquam lutum, nec vnquam agat quidquam animo indignum liberali, quantoquumque ab hoſtibus auro ad id inuitaretur. Cerea iterum face accenſa in manibus acceptâ, & diuino verbo publicè, ac ſacro Miſſæ audito, operib. autem pietatis atque hoſpitalitate, quin etiã redemptione captiuorum ei commendata, narratis item laboribus, quos in eo ſubiturus eſt ordine, in quo ſuam libertatem cuilibet equiti ſuo ſuperiori traditurus ſit. Interrogatus demum num graui ære alieno obſtrictus, vel matrimonio ſit iunctus, numue in altero ordine regulari victurum ſe vouerit, aut profeſſionem ediderit, an vero inter Rhodios Equites viuere decreuerit, vt iniurias aliquas vlciſceretur, atque à ſeculari magiſtratu eſſet immunis. Vbi quæ opus ſunt reſpondit, profeſſionem edit, atque in aliorum ordinem adſciſcitur. Hæc vbi acta ſunt, Miſſale ſuper quo ſolẽniter tria vota profeſſus eſt, portat ad altare, & inde illud reportans ad eum, à quo accipit inſignia equitum, fit particeps priuilegiorum & condonationum, ſiue indulgentiarum, quas Sedes Apoſtolica Rhodiis equitibus conceſſit. Tum indictis (quæ ſingulis diebus ei recitandæ ſunt orationes Dominicæ, & ſalutationes Angelicæ centum quinquaginta) vel precibus hora-

Calcaria deaurata.

Diuini verbi auditio.

Interrogatio

Miſſale ad altare portatur.

Participatio priuilegiorũ & indulgentiarum.

Recitatio quotidiana precum.

horariis B. Virginis, aut pro defunctis, totidē item precationibus dominicis ac salutationibus Angelicis, pro singulis qui ex hac vita inter eos discedunt; Pallium quo equites indui solent, ostenditur; sublata in altum eius parte vel limbo ac manicis, vt asperrimæ vitæ meminerint, quam duxit Ioannes Baptista vir sanctus, quem tutelarem ideo equites habent, vt imitentur. Manicas induens obedientiæ leges induat. Octogonam crucem, eamque ex pura linea tela candidam accipiens, monetur sanguinis, quem profundere libens debeat, & à Christianorum finibus hostes repellat. Monetur item puritatis, atque octo beatitudinum, quas consequetur, qui legitimè eam gestantes crucem militauerint. Ad extremum fune collo imposito, vt dominici iugi, quod subire debet, recordetur, in pace dimittitur. Professionis autem hæc forma est. *Ego N. Voueo Deo omnipotenti & eius matri immaculatæ Virgini Mariæ, & S. Ioanni Baptistæ, me obseruaturum perpetuò, Deo iuuante, veram obedientiam cuilibet superiori, qui mihi à Deo, & ab ipso ordine dabitur, item me victurum absque proprio, & castitatem seruaturum.* Hæc igitur illi.

Pallii ostensio.

S. Ioannes Baptista Ordinis Melitensis tutelaris.

Crux octogena.

Professionis forma vetus & noua apud Ioan. A Lorinum lib. 13. c. 3.

TEM-

TEMPLARIORVM EQVI-
tum Ordo.

ELLO ſacro Vrbani II. P.M. auſpiciis, & Godofredi Bullonii Ducis Lotharingię ductu feliciſſimè confecto, ad ea cõſeruanda quę fortiſſimè recuperata erãt, Hoſpitalariorũ exemplo; Templariorum Ordo, cuius originẽ Pontacus ad Gelaſij II. tempora refert, à Gallis Principibus erectus fuit, quia Gallorum maximè opera recuperata Hieroſolyma fuerat, cuius inſtituti præcipui exſtitêre Principes, Hugo de Paganis, & Gaufredus à Sancto Audomaro, equeſtri ambo dignitate inſignes. Et quoniam iuxta templum Domini loco à Balduino Rege conceſſo, commorarentur; Fratres militiæ Templi ſeu Templarii ſunt appellati. Steteruntque adeò numero nouẽ toto nouennio, more Canonicorum Regularium (ꝙ in manu Guarimũdi Patriarchæ Hieroſolymitani ita ꝓfeſſi eſſent) viuentes, & peregri-

Platina & Genebr. in Gelaſio. 2.

Baron. ad an. 118.

nos

nos per loca ſacra cōtra latronū & Barbarorū inſidias ducētes ac reducētes, teſte Guil. Tyrio li. 12. de bello ſacro ca. 7. Donec an. 1118. de mādato Honorii Papæ & Stephani Hieroſolymitani Patriarchæ, inſtituta eſt eis regula, (quam à D. Bernardo conſcriptam affirmant) & albus habitus: Eugenii demum Pontificis auctoritate crux rubea attributa. Vt ſcilicet veſtes albas in ſignum innocentiæ deferentes, per cruces rubeas martyrium ob Chriſti nomen nō ſubterfugiendum deſignarent; eò quod ſanguinem proprium ſecundum inſtituta regulę, pro defenſione terræ Sanctæ, effundere eſſent obſtricti; & Chriſti crucis inimicos viriliter expugnando à Chriſtianorum finibus propellere. Vnde, vt Vitriacus inquit in Hiſt. Orient. cap. 65. & 66. *Adeo formidabiles facti ſunt fidei Chriſti aduerſarÿs, quod vnus perſequebatur mille & duodecim millia, non quot eſſent, ſed magis vbi eſſent dum ad arma clamaretur, interrogantes. Leones in bello, agni manſueti in domo, in expeditione milites aſperi, in Eccleſia velut Eremitæ & monachi, inimicis Chriſti duri & feroces; Chriſtianis autem benigni & mites: Vexillum bipartitum ex albo & nigro, quod nominant Beauceant (quaſi Beauſeant) præuium habentes: eò quod Chriſti amicis candidi ſunt, & benigni; nigri autem & terribiles inimicis.* Crucem verò ordinis teſſaram fuiſſe volunt octogonam, illius inſtar, quâ hodie Equites Melitenſes inſigniuntur; & quali *Iacobi Molæ* vltimi Templariorum magiſtri effigies in Gallia communiter exhibetur. Hieronymus tamen Roma-

Serm. ad milites Templi

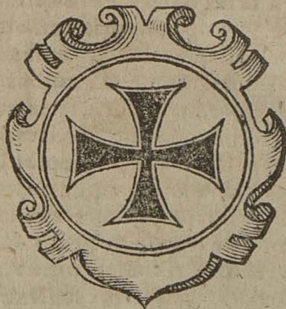
Deut. 32.

Romanus Hispanus contēdit fuisse duplicem, &, quasi Patriarchalem; qualem insignia antiqua præferunt Hungariæ, & in Republ. sua Mundi ob oculos expressam ponit. Multis tandem exantlatis pro Repub. Christiana laboribus, antiquissimus iste ordo Viennæ in Concilio Patrum decreto damnatus, & totaliter extinctus est, bonaque Hospitalariis addita; quo illi tempore Rhodium insulam Turcis eripuerunt: nec non Spathiferi, Calatrauenses, Montesiani, Christi opimo ex iis detracto censu aucti fuêre. Iure ne an iniuria, variant annales, fama tamen frequentior & sensus prope omnium damnat. Diuitias, quibus aucti immensum fuerant, malo fuisse, fateamur necesse est: siue virtutum indole, quibus res tantas terrâ marique perfecerant, voluptatibus extincta: siue ex ea re inuidia apud populum conflata, apud Principes spe lucri excitata. Tam cito in omne improbitatis genus degenerasse vix esset credibile, nisi Clementis V. Pont. Maxim. diplomata, quæ inter tabulas ædis Toletanæ omnium maximæ, (vti Ioannes Mariana lib. 15. Rer. Hisp. cap. 10. testatur) plura extant, indicio essent: Famam haudquaquam vanam fuisse, affirmantis duos & sexaginta ex eo ordine, se coram quæstione habita, scelera nefandissima fassos, veniam petiisse. Huius porro abolitionis disquisitionem in vtramque partem fusè admodum reperire licet apud dictum Marianam loco citato; Villaneum, Antoninum, Platinam in Clemente V. Rob. Gaguinum in Philippo Pulchro, Papyrium Massonum

1312.

ſonum lib. 3. Annal. Ioan. Azorium lib. 13. Inſtitut. Moral. cap. 6. (qui de Commendis, Beneficiis, precibus horariis, votis variorum Ordinum docte admodum ſcripſit, & alios.

ORDO EQVITVM TEVTONICOrum Hoſpitalis S. Mariæ in Hieruſalem, qui alio nomine Crucigeri & Mariani dicti.

ADEM penè tempeſtate Friderico I. Imp. à Gregorio VIII. litteris ac legationibus impulſo, copias quoque ampliſſimas in Syriã ducente, exædificata Hieroſolymis S. Mariæ æde (quæ nomen Equitibus *S. Mariæ Teutonicorum in Hieruſalem peperit*) Ordo Teutonicorum Celeſtino III. P. M. ſub regula D. Auguſtini adprobante, aduerſus fidei Chriſtianæ hoſtes inſtitutus etiam fuit. Cuius quidem inſtituti milites

lites Templariorum & fratrum S. Ioannis normam ſecuti, & in vnam quaſi conflatam ſolemni voto profeſſi; ad diſcrimẽ cruces nigras albis chlamydibus appoſuere; vt fusè citatis *Lib. 3. p. 8.* locis edocent Tyrius, Vitriacus, & Morinus Sanutus Torſellus Patricius Venetus in Secretis fidelium Crucis. Henricus VValpot, vir fortiſſimus primus ordini magiſter datus, æquatâ cum Regibus poteſtate creandi Equites & à dicto Celeſtino, ſacra in armis operandi *Li. 7. cap. 4. & 27.* facultate, vt de ijſdem verè dicere liceat, quod Rodericus Archiepiſcopus Toletanus de ſuis prodit Equitibus. *Qui laudabant in canticis, accincti ſunt enſe, & qui gemebant orãtes ad defenſionem patriæ, &c.* Adeo vt Religioſa quadam ſocietate inter ſe deuincti non minorem orationibus, quam armis nauarent operam, & Mariam Virginem cuius ſeſe patrocinio deuouerant. Roſarium nempe cuius teſſeram & in Scuto cum dicta cruce Mariæ Burgi *Inſignia Roſarii.* poſtea aſſumpſerunt, cottidie recitando inuocarent; vnde etiam Mariani & Crucigeri hodieque ſunt appellati. Capta autem vrbe Hieroſolymitana à Saladino Saracenorum Duce; Sodalitium Teutonicum Aconem ſeu Ptolemaijda translatum. Inde, vt ex tota item Syria cum cæteris Chriſtianis expulſum Fridericus Secundus in Germania collocauit, quod vbi ad Pruſſiæ prouinciam à Chriſti fide tunc alienam, & Polonis Chriſtianis infenſam ſubigendam, Chriſtique religione imbuendam, ſola interueniente Gregorii IX. auctoritate deſtinaſſet, vt latè narrat Crome-

Cromerus, & ex publicis actis contra Nauclerum & alios probat, inter vicinos Principes
Lib. 9. Christianos, & istos Teutonicos milites mirũ, quàm variæ simultates & contentiones, quæ ad arma prorumperet, exortæ sint. Ad quas assiduè componendas ne ordinis illius præclari ad fidem dilatandam progressus, quibus Satan inuidebat, impedirentur, Romani Pontifices incessanter aduigilarunt, eoque factum vt Cõ-
Cromerus li. 8. 9. & 10. radus Mazouiæ Dux à Borussis (qui hodie Prussi) tũc Christi hostibus bello attritus, ordinem hunc sibi coniunxerit, & Culmensi agro concesso totam Prussiam & omnem eam ditionem, quæ trans Vistulam ad mare Balticum porrigitur, occupandam dederit, annoque deinceps LIII. ac salutis nostræ CIↃ. CCLXXIX. debellata prouincia Christi nomen à Teutonicis in ea sit constitutum ductore Hermanno Saltza Magistro, spectatæ virtutis Duce, qui prim^us^ sacræ Domus vexillum in Prussiam traduxit, quo officio, non plebis tantum animos, sed etiam principum voluntates sibi conciliarunt. Deinde ab iisdem acerrima bella contra Lithuanos & Tataros pro Polonis pugnata: arctissima tunc inter illos & Poloniæ Reges amicitia coiit, donec exstinctâ vetere Regum stirpe & Christi nomine è Lithuanis suscepto, Iagello Lithuaniæ princeps à Polonis in Regem acceptus est, coniuncta cum Polonia Lithuania. Eius progenies, quæ inultas tot clades, à Teutonico ordine illatas ad suum dedecus pertinere existimabat, nihil non ab eo tẽpore fecit, quo Teutonicos astu, seu vi antiqua posses-

poſſeſſione depelleret: infelici quidem per i-
nitia ſucceſſu vti & iniuſto conatu. Ingenti
tandem clade affecti Equites propeTanneber-
gam anno 1400. X. Idus Quintiles ſub VVen-
ceslao Iagellone amiſſis L.hominum millibus,
vix tandem adducti, vt quieſcerent: ſed pro in-
ueterata gentis gloria, pro militari ſacramen-
ti Religione, extrema potiùs tentare, quàm tot
laboribus parta ignauè deſerere; donec Bo-
ruſſis ac LXX. circiter opidis & arcibus vna
die quaſi conſpiratione facta deficientibus,
Cazimirus Sigiſmundi I. parens occaſionem
arripuit, ordinemque in eas anguſtias redegit,
vt Ludouicus Erlinſuſius cum de Vniuerſis
fortunis periclitaretur, metu, qui in conſtan-
tiſſimum cadere poteſt, adigente, nulla Cæſa-
ris aut Imperii interueniente auctoritate, in
eas conditiones cum Polono tranſegit, vt ſin-
guli deinceps ordinis Pruſſiæ Magiſtri intra
ſextum ab inito Magiſtratu menſem, Poloniæ
Regem adire, & eum pro ſupremo Domino per
iuſiurandum agnoſcere tenerentur. Iis condi-
tionibus poſtea cum ſtare nollet Fridericus
Saxo, atque poſt eum Albertus Brandeburgi-
cus Sigiſmundi ſororis F. rurſus graui bello ſe
implicuit, cui gerendo cum auxilia à Cæſare
& Germanis, quorum de maieſtate & iure age-
batur, expectarentur, deterioribus longè con-
ditionibus imminentem belli procellam pa-
ce cum auunculo contracta, in occaſionem
ſibi priuatim conſulendi vertit, non ex or-
dinis Magiſtro à Polono, cuius ſe clientelæ
credidit, Pruſſiæ Dux creatus eſt, ſtatimque

mutatâ religione voti vinculum ſoluit, ductâ vxore Dorothea Friderici Primi Daniæ Regis F. & prouinciam, quam antea vſusfructus tantum titulo obtinebat, iure proprietatis poſſidendam ad hæredes tranſmiſit. Cuius filius Fridericus eadem, quâ parens ceremonia tamquam regni beneficiarius in Boruſſiæ principem, Lublini tradito vexillo, & accepto à Rege torque aureo, inauguratus eſt, Anno 1568. Adeo vt ſenſim Illuſtriſſimus ille ordo non paruo Germanicæ nationis dedecore in iis partibus extinctus fuerit, cum tribus ferè ſeculis in Pruſſia, maximo Reipublicæ Chriſtianæ bono floruiſſet, magnaque inde regnis Germanicis deceſſio facta; quod Tilmannus Bredenbachius edito ea de re libello, & Cromerus latè exponunt. Lib.24. Vnde apparet maximam huic ordini iniuriam ab Alberto, Polonorum ope, pro quibus tot bella Crucigeri pugnauerunt, factam fuiſſe, atque adeò Cæſari & Imperio in quorum tutela iam ab initio, continuata poſſeſſione equites Teutonici ſemper exſtitiſſent. Quamobrem Albertus iure ab Imperio proſcriptus, cauſa eius magna contentione agi cœpit in Comitiis anni 1548. inter Stanislaum Laſcum à Sigiſmundo Poloniæ Rege miſſum, & Volfangum Melchingum, quem Cæſar ante quadriennium in ordinis Teutonici Magiſtrum inaugurauerat. Re cognita exitus illius actionis fuit, vt ſententiam contra Albertum pronunciatam tuendam eſſe cenſerent: cætera,

in

n quibus maior difficultas, ad Cæsarem reijcerent. Hodie totius ordinis Teutonici Magister est Serenissimus Maximilianus Austrius, qui insignia Austriaca & Imperii cum Cruce ordinis (quæ nigra alteram auream complectens etiam collegii tessera habetur) coniunxit. Milites autem & sacerdotes crucem nigram limbo argenteo insignem chlamydi adsutam, & alteram ex collo pendentem, præferre solent. Quæ & alia fusius apud Seb. Munsterum libro tertio, de Germania, qui seriem magistrorum & res illustriores ab ijs gestas recenset, & apud Belforestum libro tertio, de Cosmographia & Iac. Aug. Thuanum historiarũ li. 1.5. & 43. prudens Lector reperiet. *Insigne Equitum Teutonicorũ Crux nigra.*

Et quamuis Prussia, quam equites annis anteactis possidebant, modò Regi Polonorum pareat, nihilominus eligitur hodie magnus magister, qui illius ordinis bona in Germania sita etiamnum possidet, quibus Germanorum pleraque nobilitas, &. Principum filii deuinciuntur. *Thesaurus Politicus Boterei.*

ORDO EQVESTRIS S. IOANNIS Acconensis & S. Thomæ.

IMitatione dictorum ordinum militarium, erecta sunt & alibi eiusdem generis collegia. Quorum è numero fuit illud Militum Sancti Ioannis Acconensis, ab Accone vna *Iosue c. 13. 1. Reg. 6.*

ex quinque, quæ in sacra scriptura memorantur, ciuitatibus, inuento nomine. Ab initio infirmis ac peregrinis loca sacra visentibus, piam operam impendere commilitones illi professi sunt, mox & arma fratres hospitalis S. Ioannis ęmulati adiunxêre, exinde inter militares ordines connumerati. Hieronymus Romanus regnante in Hispania Alfonso cognomento Sapiente, floruisse eos tradit, & ab eodem testamento condito, supellectilibus, vt lecto & similibus, pecunijsque donatos; Tostati porrò ætate nullam quasi excitisse memoriam, qui & perijsse paulatim ordinem Acconensem testatur cap. 15. & 19. super Iosue. Cæterùm S. Augustini normam sequuti S. Thomam pro numine habuisse videntur, vt idem Romanus se edoctum innuit, quod Alexandro IV. P. M. res sacras moderante, Ordo titulo S. Thomæ & S. Ioannis Acconensis coniunctim fuerit, indigetatus. Verùm in Prouinciali Romano inter cæteros militares, ordo S. Thomæ quasi alius & proprius, enumeratur, docentibus id Bullis Pontificum.

Magistro & fratrib. militiæ hospitalis S. Thomæ Martyris Camarien. Accon.

Item in bulla Alexandri IV.

S Thomæ Magistro. Et. Fratribus hospitalis S. Thomæ Martyris Acconen. In bulla Ioannis XX.

Ordo S. Blasii.

Ordo Pœnitentiæ SS. Martyrum.

Protulit & alios equestres ordines Palestinæ, quorum alter *Sancti Blasii* nuncupabatur, dictus de *Sancta Maria*, alter *Pœnitentiæ SS. Martyrum*, cuius instituti fratres se

vidisse

idiſſe adfirmat Hieronym. Romanus, crucem ſcilicet rubram præferentes, & D. Auguſtini regulam profitentes. De quibus & mentionem faciunt regulæ ſeu practica Cancellariæ Romanæ. *Eorum inſignia.*

ORDO EQVITVM S. SALVAtoris in Arragonia.

ANNO circiter 1118. Alfonſus Hiſpaniarum Imperator dictus, Rex Nauarræ & Arragoniæ, itemque Legionis Caſtellæ & Toleti ex parte vxoris Vrracæ, quo Mauros Cæſaraugusta, totaque Arragoniæ ditione facilius deturbaret; cum nihil non virtute ſuperabile cenſeret, & quo maiores difficultates propoſitas intelligeret; eò maius re bene geſta decus, & feliciores deinde ſucceſſus ſecuturos conſideret: Ex proceribus tam Hiſpanis quam Gallis, qui operam ſuam (teſte Belloyo primarios ex iis Duces enumerante) ſæpiſſimè Chriſtianis probarant, in vrbe Montis Regalis poſt captam Calataiubam, hoſtibus fidei finitimã, ſodalitium Equeſtre S. Saluatoris, quod virtutis præmium foret, conſtituit. Et ad imitationem militum Templariorum cenſu opimo & prædiis dotauit, quibus opitulantibus feliciter ei adeo institutio illa ceſſit, vt Mauri omnes toto illo tractu, quo regum Arragoniæ hodie circumſcribitur, anno 1120. extirpati ſint, ipſeque Rex nomen Pugnacis ſeu Præliatoris adinuenerit, quod vicies & nouies collatis

signis manus cum hoste conseruisse feratur, felici semper successu & triumpho semper ducto, exceptis duobus præliis posterioribus.

ORDO EQVITVM DE MONTE gaudio in Syria, qui in regno Castellæ dicti sunt de Monfrac, in Catalunia verò & Valentia de Mongoia.

Equites de Mõte gaudio

ORdinem Equestrem Montis gaudii in regno Hierosolymitano originem sumpsisse tradit Hieronymus Romanus, eadem ipsa tempestate, qua Principes Christiani in Syria rerum potiti sunt, à loci extra vrbem Hierosolymorum siti (vbi militia illa inchoata) etymo, assumpta appellatione. Approbationi diploma submisit Alexander III. anno. 1180 quod in archiuo Calatrauensi adseruari ai Franciscus Radesius, opidaque & prædia, quibus huius ordinis Equites, ob nauatam Terræ sanctæ recuperatę fortiter operam, donati sũt ibidem exprimi, quæ & ipse in Chronicis sui militaribus enumerat. Studio quidem rei bellicæ & pietatis, cæteros in Syria equites ade laudabili progressu æmulati sunt, vt multis Christianis principibus possessionibus auct etiam in Castellæ regno (vbi Equites de Mon frac à præcipua conuentus sede appellati sũt opimos census & prædia obtinerent, qualia & ipse Alfonsus IX. in tractu Maganensi iis attri buit, hisce verbis, *A vos Don Rodrigo Gonçale Maestre de Monfrac, de la orden de Monte gaudio*

Equites de Monfrac.

dio, &c. Id & ex alijs monumentis quæ in dicto archiuo reperire est, colligitur, hoc præeunte titulo: *Hac est memoria delhauer qua perdieron los freyles de Mongoia y los castellos, que les tomaron los freyles del Templo, Alhambra, ô yaze el cuerpo del Conde Don Rodrigo, Maluezino, Escoriola*, &c. In Catalunia enim & Valentia *de Mongoia* cognominati fuêre, quod idem sonat, quod Mons gaudii. Anno demum 1221. Rex Ferdinandus cognomento Sanctus, castrũ de Monfrac concessit, Gonsaluo Yannezio magistro Calatrauensi, docetque donationis exemplar, fuisse id castrum ordinis de Monfrac, adeoque Rex ipse eâdem militiam, quod multũ de pristino splendore amisisset, in vnã quasi cum Calatrauensi, contrahi & vniri voluit. *Equites de Mongoia.*

Militiæ Truxillensis, idem Hieronymus Romanus in Republica sua, & Franciscus Rades de Andrada Eques Calatrauæ, in chronico suo Alcantariensi fusè meminerunt, & in ciuitate Truxillo sibi cognomine circa annũ 1227. sedem Equites habuisse ferunt, quibus consequenti tempore Alfonsus Rex diplomate condito, opida & prædia ditissima, hereditario acquisita, Truxillum scilicet, S. Crucis, Zuferolam, Cabanam & Albalam concessit. Era Cæsaris 1233. ad quorum pleniorem cognitionem adeundi sunt prædicti auctores. *Equites Ordinis de Truxillo.*

ORDO GLADIFERORVM SEV militum Christi in Liuonia.

INTER Prussos, Samogitos, Lithuanos, & Russos, seu Moscos, posita est Liuonia, quæ sub se habet Curones, Lettos, & Esthenos, præcipuas nationes, vt moribus, sic & lingua diuersos, quæ tamen ferè Saxonica est. Cum indigenis & Liuis, comercij causa Germani vicini; atque vt eorum Annales testantur, Bremenses tempestate forte in sinum Liuonicum delati, amicitiam iunxêre, immunitatem suis ac mercatoribus, quos adducturi erant, icto fœdere pacti: qui & in Insula, in Duinæ ostio, sacellum extruxerunt, in quo, ritu inter Christianos recepto, sacra peragebant. Horum exemplo ac monitis, plerique Prouinciæ reguli, veræ religioni nomen dederunt, & à Bremensibus petierūt, vt virum pietate conspicuum ad se mitterent, qui sacris in ea regione præesset. Is fuit Menardus Segebergensis monachus, à Bremensi Archiepi-

chiepiſcopo in Liuonienſem Epiſcopum conſecratus, Friderici Ahenobarbi & Alexandri III. P. M. temporibus, per quem Religio ijs locis propagata fuit. Huic ſucceſſit Bertoldus ex B. Pauli cœnobio, itidem Bremaniſſus, qui à Paganis illis occiſus anno 1197. vt perſcriptum eſt in hiſtoria Archiepiſcoporum Bremenſium. Huic ſubrogatus eſt Albertus ex collegio Bremenſi euocatus, qui Rigam ciuitatem condidit ac mœnibus cinxit. Is Engelberto & Theodorico, Tiſenhuſenenſibus adiutoribus ſibi cognatis, cautius rem geſſit, quorum ex conſilio in ſocietatem Teutonicos Equites aſciuit, qui à Templariis olim orti, ad fidei Chriſtianæ amplificationem in ſeptemtrionales regiones allegati fuerant. Illius & auſpiciis inſtitutum eſt Equitum in Liuonia collegium, ab Innocentio III. confirmatum, enſis rubri ſignum cum cruce pallio inſuta præferens, teſte Cromero, & Arnoldo Abbate Lubecenſi, aut verius binos gladios forma crucis decuſſatim poſitæ rubeſcentes; Primuſq; ordinis dux ac magiſter Vinno creatus eſt. Eo principe, coniunctis viribus magni progreſſus per eas regiones facti, capta à Volquinio Equite Torpæ arce, antea Ruſſis ſubiecta, & Cocenhuſia occupata, finibuſq;, ob perfidiam, Ruſſis omnino exactis. Alberto Epiſcopo Nicolaus, & Nicolao Albertus alter ſucceſſit, cum Volquinius Vinnoni per proditionem occiſo ſuffectus fuiſſet. Tum Rigenſis ſedes Archiepiſcopali dignitate ornata eſt, & Boruſſiæ Epiſcopi, Varnienſis, Culimenſis, Pomeſanenſis & Samberenſis,

Inſignia Equitum Liuon.

Vnio Ord. Liuonici cū Teutonico.

se Rigensi præsuli tanquam metropolitano subiecêre; vnico fratrum Liuoniensum collegio cum Equitum Teutonicorum ordine. Ita Volquinio à Lithuanis cæso, Hermannus Valkius ordinis Teutonici Eques, qui Borussiæ iam septennium præfuerat, sufficitur primus Liuonici ordinis Magister, ex ordine Teutonico à Funccio (apud quem cæteros eiusdem collegij, itemque Teutonici Magistros ex ordine reperire est) numeratur. Is Reualiam à Valdemaro II. Daniæ Rege, vt & Vesebergam, & Naruam, missis in Liuoniam borealem ante viginti annos copijs, conditas, Danis restituit. Ab eo tempore fida inter se societate, Antistites & ordinis principes amicitiam coluere, quamdiu externis bellis cum Lithuanis, Russis, Samogitis, Semigallis res illis fuit. Foris pacatis rebus, statim ex æmulatione bella ciuilia inter eos exarserunt. Cum Equites tot victoriis claros & armatam militiam, quam religioso voto profitentur, togatorum ac pacificorum hominum imperii tæderet, cumque nuper capta à Melecho Sultano Ptolemaide, vbi sedem antea Teutonici ordinis Magister habebat, domicilium primò Marpurgum, deinde Mariaburgum translatum esset, Ibi tanquam in aula & sub principatu degentes, ægrè Sacerdotum iugum ferebant, vti narrat Arnoldus Lubecensis Abbas lib. 7. cap. 9. Igitur Ioannes Svverinensis comes, Romam, & post eum Isaurus in Daniam, ab Equitibus exacti, concessêre. Fridericus denique Boê-

mus

nus totos xxxix. annos Romæ vixit, quo absente Rigenses ab Equitibus Teutonicis oppugnati, ascitis Lithuanis, vario euentu sæpius conflixêre. Tandem post longam disceptationem causa coram Carolo IV. & Clemente VI. P. M. agitata, cum secundum Rensem Antistitem pronunciatum esset: Fromildus, qui tunc sedem tenebat; & Borussiæ princeps, cum sub id tempus Naruam, Reualiam, & Vesenbergam à Valdemaro IV. Daniæ Rege, XIX. CIƆ. argenti marcis redemisset, & Liuoniæ adiunxisset, Gedani amicè conuenerunt Non. Maij Anno M. CCC. XLVIII. vt remanente penes Archiepiscopum integrâ ciuitatis iurisdictione, vicissim ordinis princeps, fide & obsequio, hactenus Archiepiscopo, ab ordinis magistro præstari solitis, imposterum solueretur. Hic minimè dissidiorum finis inter eos fuit, sed gradus per istam transactionem ad maiora ab hominibus armatis contra inermes audendi factus. Inter hæc anno illius seculi XCV. exortus est Valterus Pletenbergus, vir excellenti virtute, post Vinnomem primum Equitum Liuoniæ Magistrum, & Hermannum qui ordinem Liuonicum cum Borrussiano coniunxit, alter ordinis instaurator, supra omnem inuidiam & æmulationem positus, dissidia inter Equites ac Rigenses composuit, arce, quæ ab Rigensib. destructa, & rursus ab ijsdem ædificata fuerat, vrbi adiunctâ: & Moscos duobus ingentibus
præliis

præliis ineunte hoc seculo, primo in Liuoniã, altero ad Plescouiam superauit, & à Mosco L. armorum pacem, tam sibi honorificam, quàm Liuonis fructuosam extorsit. Quibus reb. confectis, Liuonicum ordinem Prussiæ Magistro, siue coniunctum, siue subiectum, ex solutâ pecuniæ summâ, ab Alberto, de quo superius locuti sumus, liberauit: & princeps Imperij effectus, Liuoniæ florentibus bello & pace rebus, vsq; ad annum 1535. præfuit: sed xx. post annis, cũ inter Guilielmũ Brandeburgum Archiepiscopũ, Christophorũ Megalopensem, & Henricũ Galeniũ Equitũ principẽ, antiqua denuò dissidia recruduissent, Guilielmus & Christophorus à Guilielmo Furstenbergio Ordinis magistro capti sunt; ac biennio post à Sigismundo Poloniæ Rege, cuius petenti exercitu aduentante liberati, & in pristinam dignitatem restituti, adacto in conditiones minus honestas ordinis Magistro. Toties renouata dissidia, vicinis potentioribus molesta, ex quorum occasione Mosco ad inuadendas illas regiones, & Poloniam vastandam via aperiebatur, vt Episcopus primo damnosa, sic & Equitibus postremò exitiosa fuere. Nam quemadmodum salutari, vt sibi videbatur consilio, Sigismundus, aboleto ordine Teutonico, ante xxxiii. annos, Borussiam perpetuis bellis cum Polonis hactenus conflictatam, iuris Polonici fecerat: beneficiario eius Principe Alberto Brandenburgico, sororis filio creato, sic & Sigismundus, Augustus, paternum exemplum secutus, postremo Liuonicum ordinem extinxit, & Gotardum Ketlerum postre-

Ordo Liuonicus seiungitur à Teutonico.

1561.

postremum ordinis Magistrum, ordinem eierantem (vti & à Religione Orthodoxa turpissimè defecerat) radita cruce, sigillo, literis ac diplomatis omnibus, quæ ordo Liuonicus à Pontifice ac Cæsare acceperat, Curlandiæ & Semigalliæ ducem creauit; Christophoro Megalopolensi Archiepiscopalē dignitatē pariter abrogauit, illius Iurisdictione omni Poloniæ Regibus addicta; adeoq; totam Liuoniam iuris Polonici effectam, sed inde à Sueuis, inde à Moscis miserè laceratam Stephanus Rex postea asseruit, & imperio firmauit. Quod exstinctę Militię Teutonicæ, CCC.LVII. postquam cœperat anno, triste spectaculum, quicunque Germanici nominis studiosi erant, non sine lacrymis intuebantur. Atq; ita ordo iste militum in Liuonia, cum floruisset annos 357. abrogatus desiit.

Hanc status Liuonici conuersionem mutatâ ante aliquot annos Religione, & recepta Lutheri perniciosa doctrina, & seruitutem secutam esse, magno Christiani nominis probro, minimè admirandum, quod subuersa Religione, regna perire necesse sit.

ORDO

ORDO EQVITVM D. IACObi apud Hispanos.

N Hispania peculiares sub auspiciis diualibus exorti ordines militares, voto singulari ad profligandos Mauros eximendosque eorum seruitute Christianos, obstricti, quos inter, S. Iacobi Militia, quæ vulgò *S. Iacobi de Spatha* nuncupatur, primarium obtinet locum, eiusque originem alii ad Alfonsi Casti, alii ad Ramiri Castellæ Regis ætatem referũt. Huic enim Ramiro cum ann. DCCCXLVI.
846. commisso, ad Clauigium prælio, intercedente. D. Iacobo Apostolo, in equo candido niueum vexillum rubræ crucis figura distinctum præferente, de innumera barbarorum multitudine, victoria esset concessa: cœptum est in præliis nomen *eius patrociniumque implorari, victorque exercitus vniuersam Hispaniã voto obstrinxit, vt ex singulis agri vineæq; iugeris,

** Dios aiuda y S. Iago.*

geris, Compestellano templo, corporis D. Iacobi custodiâ celeberrimo, frumenti modium, aut vini amphoram, quotannis omnes penderent. Exinde Lucas Tudensis Ioannes Vasæus, Diegus Valera & Antonius Morales ordinem huius militiæ initium cœpisse aiunt. Quibus haud dissentire videtur Franciscus Radesius Calatrauensis Eques, qui de hoc ordine eiusq; rebus domi militiæq; præclarè gestis fusè admodum est commentatus, siue quod iusta tum instituendi causa fuerit, siue quod in diplomate Regis Ferdinandi, de institutione monasterii S. Spiritus Salmanticæ, huius ordinis Magistri, & Commendatariorum multa fiat mentio. Falsi tamen id ab eruditioribus accusari, nonnullis argumentis contendit Ioannes Mariana, *lib. 11. ca. 13.* modernus alioqui non inelegans & prudens historiæ Hispanicæ scriptor, & Fr. Alfonsus Venerius principium huius militiæ ponit circa an. domini 1160. in qua opinione est & Raphael Volaterranus, & post illum Antonius Nebrissensis. Quo ab initio sumptum, certum est sub Alfonso IX. Castellæ Rege (qui Ensiferis adiutoribus, memorabili ad Nauas Tolosanas victoriâ potitus est, & S. Crucis festum, teste Roderico archiepiscopo Toletano, q. prælio illo interfuit, primus inuexit) nonnullos ea tempestate viros militares nobiles atque copiosos, priuatis rebus in commune collatis, se suaque omnia Christi militiæ contra Christiani nominis hostes deuouisse, & Hiacynthi Cardinalis industria cum D. Eligij (qui D. Augustini normam

amplexi domiculum prope Compostellam peregrinis excipiendis habebant) Canoninicis vires sociasse, & ab Alexandro III. Pont. Max. opera Petri Ferdinandi à Ponte Encalato, primi ordinis magistri diploma impetrasse, III. Non. Iulias 1175. quo militibus viuendi ratio sub eadem D. Augustini regula præscripta est, & optimis institutis temperata; quibus obligabantur & vias publicas peregrinorum concursu frequentatas, & limites à Maurorum incursionibus, qui totam prope Beticam, magnamque Tarraconensis prouinciæ partem occupauerant, tenueruntq; per annos circiter quadringentos, tueri, bellumq; ijs quoad viuerét, inferre: Redegit ea in ordinem cum monitorio pœnali Magister Albertus S.R.E. Cardinalis, vir eiusdem militiæ admodum studiosus, quæ nostra quoq; ætate recensuit, confirmauitque Iulius II. P. M. anno septimo supra millesum quingentesimum. Fuerunt autem sub initium equitum illorum facultates, perquam tenues, vt ferè solet in rebus magnis; quippe qui non adeo multa castella, & ea quidem minutissima, quæ sub obscuris nominibus in ipso priuilegio numerantur, possiderent. Verum Regibus insigni eorum operâ in bellis, quæ contra Mahumetis cultores gesta sunt, vtentibus, eò potentiæ deuenere, vt magnis opibus & vectigalibus aucti, ex spolijs hostium, regúque beneficio, & Pontificum benignitate nullos cataphractos Equites armare potuisse suo seculo testetur Aelius Antonius Nebrissensis; crebrosq; reportasse triumphos doceat Radesius

Vnio Equitũ D. Iacobi cũ D. Elogij Canonicis.

Fortunius Garzias in Consilio ordinis S. Iacobi 2. p. versic. Præterea.

Decad. 1. lib. 2. c. 9.

ius. Cæterum ex omni mil tum numero tredecim omnino viros, vulgò *los Trezes*, deligere iussum: qui à Magistri latere non decederẽ, & cum eo, vel cum Priore quotannis loco designato conuentus generales agerent. Domicilium primarium domus Vclesij in Castella, Xenodochium verò D. Marci Legione designatũ, duobus Præfectis seu Commendatorib. (quos à regni cognomine, Castellensem, & Legionẽsem nuncupant) maiorib. constitutis. Multa alia præterea, quæ pro ordinis dignitate à dicto Radesio memorantur, constituta. Insigne hodieque militibus in veste superiori est crux rubra in gladij militaris modum conformata cui præterea antiquitus * Veneria (conchulæ species est, quod Venus in ijs vecta fortè dicta) quæ in Hispania pro tessera D. Iacobi semper est habita, apponeretur. Vti ex diplomate Alexandri Papæ, & archiuis Vclesij colligere licet, quod quidem diploma non nisi Equitibus & Sacerdotibus Veneriam gestare permittit, & Sanctimonialibus (nam ad id vitæ genus fœminæ etiam admittuntur, coniugij sublata facultate, nisi consensu Magistri) nobili loco natis. Et sigilla antiqua tam Magistri quã Conuẽtus pro insigniis exhibent gladium, & infra capulum Veneriam; etsi aliquo discrimine. Quod illud ad dextram Solis signum, ad sinistram semilunæ contineret, cum inscriptione *Sello de la caualleria de Sanctiago*. Hoc autẽ loc Soolis & Lunę ab vtraq; parte crucẽ minorem cum inscriptione: *Sello del Capitulo de la orden de Sanctiago*. Et vexillum militare Magistrorũ ætate in

Lucius Marineus Siculus lib. 4. de Reb. Hisp.

Lips. ad Senecam epist. 98.

Iac. Vitriac. cap. 26. in hist. Occidẽt.

campo aureo crucem rubram cum Calatrauen-
sibus communē, in eaque quinque Venerias di-
scriminis ergo præferebat. Nostra verò ætati
Sigillum ordinis Cruce grandiuscula arma Re-
gia complectēte (quod ad Reges administrati-
ordinis Pontificum auctoritate Anno 1493. Al-
fonso Cardena eius militiæ Magistro è viui
sublato deuenisset) & intra ramorum angulo
quatuor gladiis formidabili, exornatur ho-
addito elogio: *Philippus Dei gratia Hispaniar.*
Rex, administrator perpetuus ordinis & militi.
S. Iacobi de Spatha. Huius ordinis commilito-
nes, qui in Lusitania degebant Dionysio Reg-
procurante & auctoritate P. M. intercedente
Magistri Castellensis iurisdictione sese eximē-
tes, Alcacaris ad Salam, immutatâ ordinis tes-
serâ, laminam ensiferæ crucis nonnihil bre-
uiorem gestantes, Palmeram deinde tamquam
Palmerani Equites. ordinis caput concessere. Vnde in errorem for-
tè abijt, vt à nonnullis Equites Palmerani, pla-
Io. Azorius 3.c.3. nè alii putarentur, cum tamen ijs eadem sin-
vestimenta & digmata quæ S. Iacobi Equit.
toto Hispaniæ regno gestare solent. Plur.
qui volet dictum Radesium, M. Islam Philip-
po II. à sacris, & Antoniū Moralem, qui iussu
eiusdem Regis, cum capitulum Toleti anno
1560. celebrasset & Madriti 1562. absoluisset, o-
mnia quæ ad dignitatem huius ordinis perti-
nent, exquisitè persecutus est,
consulat.

ORDO

ORDO EQVITVM CALATRAuæ in regno Toletano.

CAlatraua non obscuri nominis oppidum, ad flumen Anam situm, & sacræ huius militiæ nomine præcipuè clarum, Ptolemæo, qui M. Antonini temporibus scripsit, Oretum Germanorum dictum, teste Car. Clusio; Ios. Moletio & Tarapha inter Oretanos situm, & Calatrauæ militibus à Rege Sanctio III. cognomine *Desiderato* datum fuit, circa annum CIↃ. C. LVIII. Cuius militiæ primordia, non pigebit, ab ouo, quod aiunt, breuibus enarrare. Quo tempore Mauris erepta fuit Calatraua, Templariis militibus (quorum magna tunc temporis erat virtutis opinio) munienda data est, vt firmum aduersus barbarorum insultus propugnaculnm esset: illi, quod Mauros magnis copiis eò venturos fama erat, oppido diffisi, Regi id restituêre, nec erat inter proceres, qui se periculo exponeret.

Aderant fortè Toleti duo Cistercienses Monachi, Raymundus Fiterii ad Pisoricam Abbas, & Didacus Velascus spectatæ virtutis miles nūc Christo militabat (qui monendo, suadendoq́;, Abbatem tandem impulit, vt opidi muniendi in se curam susciperet, gloriosum id illi, Reip. Christianæ vtilissimum futurum. Consilium specie temerarium erat, annuit tamen. Regi Sanctio id gratissimum fuit, Ioannique Præsu-

Rod. Toletanus li. 7. c. 14 & 27. & Henricus Panthaleon. li Toletano, qui quoniam eius ditionis esset, pecuniam de suo suppeditauit, & auctoritate sua, orationeque, multos tum nobiles, cum populares exciuit, vt vnà cum Abbate pro Christiana Rep. discrimini se obiicerent. Multi vndique eò mortales confluxêre, omnes libenter difficultates subituri; diligentiâ hoc opidū aduersus omnes hostium iniurias, egregiè munitum fuit. Mauri spe deiecti, an aliis difficultatibus impliciti, obsidionem non tentarunt. Id faustum militiæ eius omen fuit. Rex in laboris præmium, opidum Abbati & sociis iure per-

1158. petuò, nomine B. Mariæ Ordinis Cisterciensis patronæ, dono dedit. Is militibus suis vestem & regulam Cisterciensem attribuit. Equitum Magistro quadraginta millia aureorum quotannis cedunt. His initiis sacram hanc militiam in hoc quod videre est, fastigium excretam,

1164. Alexander III. P. M. suo diplomate adprobauit, in quo quidam Garzias primus Magister

1199. nominatur, & Innocentius III. altero confirmauit. Ita ferè Ludouicus Nonius, Io. Mariana & Franciscus Radesius huius ordinis miles. Equites porrò, qui cruce rubea in insigniis, vexil-

vexillis, sigillis à primordijs vsi sunt, verisimile est crucē quoque in pectore prætulisse; quā- his minimè negandum, quin semper ijs (vt varia apertè docent approbationis diplomata) fuerit *Scapulare pro habitu Religionis.* Quousque Benedictus XIII. crucem rubram quatuor liliis insignem, eadem qua in bulla adpingitur figurâ, cuculli loco deferendam adsignauit: & Paulus III. vt vnicam quisque vxorem posset ducere, secundis nuptiis exclusis, indulsit; hodieque solemni comitiorum lege cautum tradit Radesius, vt vexillum ordinis citra crucem rubram, duabus compedibus, *Trauas* vulgò dictis, allusione ad Calatrauam, ordinis caput facta, ab vna parte; ab altera verò effigie D. Virginis notatum, bello & pace præferatur; imitatione cæterorum ordinum id factum. S. Iacobi enim Militia Veneriis, Pirarii siue Alcantaræ Pyro, Auisiorum duabus Auibus, præter crucem in vexillis discriminis ergò vtuntur. Iure autem Magisterij, Innocentij VIII. beneplacito, ad Hispaniæ Reges delato, & Garzia Lopezio Padilla Calatrauæ Magistro defuncto, anno salutis 1489. eius locum Ferdinandus Rex excepit, & titulos, *commendas* vocant, inter milites diuidere cœpit, nullo amplius Equitum suffragijs, vti moris erat, Magistro substituto, à quo tempore, sigillum ordinis, in quo hodieque videre est dictam crucem cum inscriptione, *Philippus Dei gratia Hispaniarum Rex administrator perpetuus ordinis, & militiæ Calatrauæ,* mutari consueuit. Habet hic Ordo, vti & Alcantarensis,

1397. *Calatrauensiū insignia.*

fis, ſuum Commendatarium Maiorem, & ſuum Clauigerum, ſub quo ingens Commendatariorum equitum eſt numerus; quorum omniũ magni ſunt cenſus, vti Damianus à Gôes in Hiſpania ſua, & Lucius Marineus Siculus lib. 4. Hiſp. Auguſtinus Florentius in Hiſtoria Camaldulenſi deſcribunt.

ORDO EQVITVM ALCANTARÆ in regno Legionis.

GOmeſius Ferdinandus ſummæ nobilitatis apud Legionenſes Eques ordinem militum *S. Iuliani de Pirario*, ſic dictum, quod in eius nominis oppido decem milliaribus à Rodrico ciuitate ad Coam fluuium diſtante, primum ordinis cœnobium exſtructi ſit; auſpiciis Ferdinandi Legionis & Galitiæ Regis, primus contra Mauros excitaſſe traditur

ur: eiusque sodalitii & fratrum protectorem, condito diplomate anno 1176. ipse Rex se nuncupauit. Alexander autem III. P. M. altero suo diplomate (quod à Francisco Radesio, qui institutionem ordinis Alcantaræ S. Iacobi & Calatrauæ gesta, & seriē magistrorum, summorūq; militiæ præfectorum Hispano sermone dilucidè complexus est recitatur) anno 1177. probauit; Lucius deinde III. anno 1183. confirmauit, & à diœcesanis exemit, dictumq; Priorem Gometium primum S. Iuliani de Pirario Magistrum ibidem nominauit. Insigne tum sodalib. fuisse arborem Pirum viridem in campo aureo, docent litteræ Fraternitatis, seu amicitiæ cum militibus S. Iacobi contractæ anno 1202. quarum sigillum, Pirū arborem cū inscriptione *Sigillum ordinis S. Iuliani de Pirario*, præfert; facta inibi mentione Benedicti Suarez, secundi ordinis magistri, qui tertiū confirmationis diploma ab Innocentio III. anno 1205. impetrauit: hodieque tabulæ illæ in archiuis Vclesij curiosè adseruantur. Mansit militibus S. Iuliani de Pirario nomen, donec Alcantaræ opidi, (quod ad Tagi ripas situm & mirandi operis ponte præcipuè spectandum) possessione aucti. Id factum ea ratione, quod ab Alfonso VIII. Rege Mauris ereptum, anno circiter CIↃCCXIII. Martino Ferdinando de Quintana Calatrauensi Magistro XII. cum dono datum esset, rursus id quinquennio post ab eodem Calatrauæ Magistro, communicatis cum dicto Rege consiliis, attributum fuit, Nunnio Ferdinando III. Pirarii

Insignia antiqua Equitum de Pirario.

1213.

Magistro, eiusque sociis. Vnde tanquam ex munitissima arce in hostium fines incurrerent, & propugnaculum esset ad hostiles impetus eludendos; pactis conditionibus: vt in posterum huius sodalitij factâ vnione, legibus & imperio Calatrauensium subiaceret. Inde sede Alcantaram translata, Didacus Sanctius IV. ordinis Magister, assumpto titulo Magisterij Alcantariensis, insigniis Piri duas compedes, *Trauas* vulgò vocant, & quas Calatrauenses discriminis ergò cũ cruce rubea gestare solent, in signum vnionis adiunxit: & à nouo domicilio sodales Alcantaræ Milites, quod vsque in hodiernum diem manet, dixit. Beneficio demum Lucii II. P. M. Calatrauensium potestati se eximentes, anno 1411. à Calatrauæ militibus, auctoritate Benedicti XIII. Crucis viridis figurâ floridâ in candido scapulari, ad læuam, se distinxêre: cum antea cucullo & rubrâ fasciâ tantum distincti essent: Et Calatrauæ Equites, quibus anteà subfuêre, eandem crucem rubeam in veste candidâ & clypeo; Auisij verò idem crucis insigne in scuto aureo præferrent. Castitatem ad normam D. Benedicti à prima ordinis institutione professi sunt. Paulus III. anno 1540. matrimonium vti Calatrauensibus indulsit Forma professionis apud. Io. Petrum Gutierez eiusdem ordinis Equitem, & Philippi II. Hispaniarum Regis Sacristam maiorem, qui & de militiæ huius origine lingua vulgari scripsit, talis reperitur.

Insignia noua Equitum Alcantaræ.

Madriti apud Alf. Gomes an. 1576. in Fol.

Domine Frater N. Ego frater N. miles Ordinis Alcantaræ, professionem facio Deo & Domino Magistro

magistro & vobis, qui eius nomine hic estis, & promitto vobis obedientiam, castitatem coniugalem, & conuersionem morum meorum de bene in melius, omni tempore vitæ meæ vsque ad mortem, secundum regulam S. Benedicti, & modum viuendi concessum huic Ordini de Alcantara: Sublatis porrò trium dictorum ordinum Magistris, cum Præfecturæ Ferdinando & Isabellæ Regibus Innocentio VIII. P. M. diploma submittente, (quo omnis eorum administratio, procuratioque Castellæ ac Legionis Regibus credebatur) cessissent anno 1494. à Ioanne Alcantaræ Magistro impetratum est, vt honorem illum in eiusdem Ferdinandi Regis nomen trãscriberet; quod factum eidem post annos aliquot, Archiepiscopalis & Cardinalitiæ dignitatis conciliauit insignia, Pontificis quidem auctoritate, at Regis in primis gratia atque beneficio. Alexander demum VI. Leo X. Hadrianus item VI. in alumni Caroli V. Imp. gratiam, ipsi & successoribus tres istos ordines in omne tempus administrandos tabulis conditis, concessere. *Damianus à Goes in Hispania sua.*

ORDO MILITVM IESV CHRIsti à S. Dominico contra Albigenses hæreticos institutus.

INstituti huius initia & causam habe ex Antonini Chronico. Cum partes Tolosanæ & Lombardiæ plenæ essent hæreticis, Dominicus prædicans contra illos dicitur conuer-

tiſſe ex illis 100000. Et in adiutorium ſumpſit, quaſdam deuotas perſonas, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarẽt, quos ipſe gladio verbi Dei amputare non poſſet, quibus & tradidit tertium modum viuendi ſpiritualem, vltra communem morem laicalem, & citra ſtatum completæ Religionis: & dicebantur tũc *Fratres de militia B. Dominici*. Extirpatis demum hæreticis in partibus illis, cum non oporteret amplius gladio pugnare, remanſerunt in illo modo partim religioſo cum vxoribus ſuis, quæ mortuis viris continenter viuebant, & alii vtriuſque ſexus; viduæ, & virgines & coniugati illis adhæſerunt. Vocati ſunt poſtea *Fratres ſeu Sorores de Pœnitentia B. Dominici*: quorum regulam approbauit Innocẽtius VI. circa annum Chriſti 1360.
1360. Et Ioannes XXII. declarauit illos & illas non eſſe intelligendas de numero eorum, qui dicuntur in Clement. *Ad noſtram deberet, Begardi & Beginæ*. Et Honorius conceſſit, quod tempore interdicti poſſint intereſſe diuinis officiis in Eccleſiis Prædicatorum. Hic ordo neminem adſtringit ad paupertatem, & obedientiam totaliter.

ORDO

ORDO S. MARIAE DE MERCEDE, & Redemptione captiuorum apud Aragonios celebris.

O ipso Anno CIↃ. CC. XVIII. quo S. Dominicus in Hiſpaniam venit, Barcinonæ noua piorum hominum inſtituta Sodalitas, nomine D. Mariæ de Mercede & de Redemptione captiuorum inſignis; quod multi terra marique à Mauris capti Chriſtiani, & in ſeruitutem abacti, vitę acerbitate à Chriſto datâ fide morerentur. Magnum id dedecus Religionis erat, Chriſtiani nominis probrū maximum; cuius declinandi ſtudio Iacobus I. Aragoniæ Rex, cognomento Expugnator (tria enim regna, Balearicum, Valentinum, & Mur-

Io. Mariana ad an. 1218.

&Murcienſe è Saracenorum manibus eripuit)
1230. prima ordinis iecit fundamenta. Gregorius autem Papa IX. anno poſt duodecimo adprobauit, vt Hieronymus Curita, Blanca, Romanus, Ioannes Mariana, aliique hiſtoriographi Hiſpani commemorant. Fecit id Iacobus Rex ſeu voti reus, vt quidam ſcribunt, quod Montione in Gallia, dum captiui inſtar à Simone Comite Montfortio teneretur, Virgini Matri nuncuparat: ſeu vſu edoctus, quàm miſera captiuorum conditio, quamque deplorandus eorum ſtatus foret, quibus barbari adeò ſeueras leges, & iugum imponerent. Vſus eſt autem hac in re conſilio Raymundi Pennafortii monachi Dominicani, qui à ſacris illi confeſſionibus erat; itemque Petri Nolaſci viri nobilis Galli è diœceſi S. Papuli oriundi. Raymundũ hunc noſtrâ memoria Clemens VIII. Diuorum numeris adſcripſit: fuit vir admodum eruditus, vt libri quinque decretalium epiſtolarum ab ipſo digeſti, & varia ingenii monumenta annis ſuperioribus Romæ edita comprobant. Cæterum Nolaſcus ſecundum Regem Iacobũ naſcenti familiæ Ducem ſe præbuit, eandemque optimis legibus temperauit. Idem Barcinonæ in cathedrali S. Crucis Baſilica, coram eodem Rege, itemq; Raymundo Pennafortio, & regni proceribus, veſtem candidam religionis notâ inſignem, de manu Berengarij Palauicini Epiſcopi Barcinonenſis ſuſcepit. Eſt autem religioſi huius ordinis nota ſeu teſſera, (quam Rex ipſe manu propria ſodalibus diſtribuit) Crux argentea D. Eulaliæ Barcinonen-

Hier. Curita lib. 1. Rer. Arog.

cinonensis rubro in clypeo, gentiliciis Cata- *Insignia equitum.*
loniæ principum insignibus (quæ aureo scuto
quatuor teniis seu palis, vt fecialibus placet,
puniceis virgato, præfulgent; & exinde cùm
Raymundus Berengarius regnum Aragoniæ
dotali iure adeptus est, Regibus Aragoniis pro-
pria, manserũt) superimposita. Ipsis porrò mer
cenariis sodalibus incumbit corrogatis elee-
mosynis stipem colligere, Christianos homi-
nes à Saracenis, Mauris, aliisque barbaris
captos, aut in seruitutem abductos redimere,
pristinæque libertati restituere, & discriminis
ergò ad memorata insignia prætextã siue lim-
bum aureum cum fascia aurea in vmbonis me-
dio præferre.

Sunt autem duplicis generis in hac familiâ
Sodales. Alii milites siue Equites; alii mona-
chi: vtrisque vnus hodie præest Magister ge-
neralis Barcinonæ residens, & quidem Sacer-
dos; idque ex decreto Clementis V. & Ioannis
XXII. Pontificum Romanorum, etsi suum o-
lim singuli habuerint præfectum ac modera-
torem. Regulam S. Augustini à Gregorio IX. i-
psis præscriptam fuisse, Hieronymus Roma-
nus, aliique referunt. Nec mirum, cum initia
sua Raymundo Pennafortio Dominicano (cu-
ius ordinis Sodales eandem regulam sequun-
tur) familia ista mercenariorum, magnã ex
parte debeat, vt supra commemorauimus. Ar-
noldus VVionus tradit Milites hodie merce-
narios secundum regulam S. Benedicti viuere,
idque ex solenni professionis ipsorum formu-
la sibi constare ait, quod aliis rerum Hispani-

carum magis peritis discutiendum relinquo.

Cæterùm dum in Hispania versaremur cōtigit nobis coram aliquando non exiguum captiuorum seruitute exemptorum numerum magno nostro gaudio spectare, & solenni supplicatione ipsis subsequentibus mercenariis, & ab Equitibus libertati restitui, ad propriaque subministrato viatico decenter remitti; quod non sine magno Christiani nominis bono, tam laudabile institutum iis in partibus auctum fateamur necesse est, adeoque id Martinus V. & Nicolaus IV. Pontifices tabulis suis inter austeriores, excepto Carthusiensium, ordines commemorauêre: quod eius sequaces, quandocumque periculum esset, fidem per captiuos, ob intolerabile Saracenorum iugum, abnegatam iri, eorum se loco sistere ex voto teneantur, donec Redemptionis pretium sit persolutum.

ORDO EQVITVM B. MARIAE gloriosæ apud Italos.

FVerunt & alia Equestria ornamēta apud alias orbis Christiani nationes excogitata; vti Ordo militaris titulo *S. Mariæ gloriosæ:* ad pacificandas Italiæ ciuitates, anno ferè 1233. excitatus est, auctore *Bartholomæo Vicetino* ordinis Prędicatorum, eius postea vrbis Episcopo. Quod institutum Vrbanus IV. Papa circa an. 1262. adprobauit: leges vero attulit *Rufinus Gurgo*, Placentinus, Pontificis Pœnitētiarius, quas scripserant huic ordini sese dicā-

tes viri aliquot, diuitiis ac nobilitate præstantes *Catellanus, Malauolta, Loderengus, Andalus Gruamons, Caccianimicus, & Hugolinus Lambertinus Bononienses, Selania Liazarius Regiensis, & Rainerus Adelardus Mutinensis.* Erant autem istæ, vt tunicam albam, & subcinericiam togam induti, crucem purpuream in campo albo duabus suprapositis stellis, præferrent: vtque viduarum & pupillorum tutelam susciperent, parique & concordiæ inter homines conciliandæ studerent. Franciscus Sansouinus iisdem crucem rubeam cum limbo aureo in pectore attribuit. Quoniam autem suis quisque in ædibus cum vxoribus & filiis vitam agebat, vulgò *Fratres gaudentes* vocati sunt, vt Ioannes Villarius & Salimbenus in suis chronicis prodiderunt. Huius ordinis primus magister ipse *Loderengus* est constitutus, vir multis nominibus laudandus. hæc ferè Carolus Sigonius, *Lib.* 17 *&* 19. *de regno Italiæ.* Floret hodieque militare hoc institutum Bononiæ, Mutinæque, & in aliis Italiæ ciuitatibus sub titulo *S. Mariæ Matris Domini* vt tradit P. Beloijus scriptor modernus cap. 18.

Crux purpurea Insigne Equitum B. Mariæ gloriosæ.

ORDO

ORDO EQVITVM MONTEsiæ in regno Valentiæ.

EMPLARII ordinis thesaurum, fęcundam quasi aliorum ordinumextitisse matriculam, tradunt auctores Hispani, tũ maximè Gõsalu' Argotes deMolina & Gõsalues Illescas in historia
Lib. 1. c.32. sua Pontificali; qui à Ioanne XXII. Pontifica-
Lib. 2. tus sui anno III. nati, Christi 1317. rogatu Iacobi II. Aragoniæ & Valentiæ Regis, collegium militum Montesiæ, quod opidum sedem præcipuam & nomen ijs dedit, instauratum produnt. Templariis enim ad immensas opes euectis, & vno omnes tempore ad internecionem ferè deletis, variis hinc inde societatibus natis ex horum patrimonio prospectum, & sicut in Galliis & alibi in locum & opes ferè eorum successerunt Melitenses; ita in regno Valentino ordo

no ordo Montesiæ, in Lusitaniæ Christi, sub idem ferè tempus exortus. Calatrauensib. quidem Montesiani per initia subiecti, proprio tamen magistro Guilielmo Erilio ordinis primo in conuentu S. Mariæ & S. Georgii constituto, vti Hier. Curita testatur gauisi sunt: Habitu candido iuxta D. Benedicti normam cruce rubrâ simplici planaque in veste candida; & prædiis, (quæ Templarii eo in tractu obtinuerant) adscriptis, quæ omnia Benedictus XIII. & Martinus V. tabulis suis confirmarunt. Censu isto Equites, etsi cæteris impares, virtute certè bellica aduersus Mauros littora Valētina infestantes, non inferiores exstitêre, castitatemque omnes professos ad sua vsque tēpora adfirmat Hier. Romanus. Primusque qui illam infregit, fuit Cæsar Borgia magister ordinis XI. Summis Pontificibus certas ob caussas indulgentibus. Solet autem, vt idem Romanus ait, magister ordinis, decori & prærogatiuæ augendæ; Crucem quidem rubeam in veste, sed maiorem certis ad brachia punctis distinctam: ipsum verò collegiū in vexillis militaribus cruces viridi nigroque colore exornatas præferre, etsi in clypeis aureis simplicem & planam illam crucem retinere conspiciatur.

Lib. 2. Rer. Arag.

Insignia Mōtesianorum.

Io. Azorius li. 13. c. 3. 4. 5

Insignia Magistri ordinis

):(

EQVITVM CHRISTI ORDO apud Lusitanos.

IONYSIVS cognomento Perioca Portugalliæ Rex, Alfonsi X. Castellæ Legionisque Regis nepos, nouam militiam *De Portugallo* vulgò nuncupatam, & cui à Christo nomen est, eoque regni hodiè nobilissimam & cruce rubra alia candida intersecante distinctam, in atro amictu constituit. Ioannes verò XXII. Papa D. Benedicti regulam anno 1320. præscripsit, Legesque quibus sub Christo militare tenerentur, conditas, vulgari postea Lusitanorum lingua cum reliquis ordinis priuilegiis edidit Dominus Damianus conuentus Tomariensis Prior & eiusdem ordinis præfectus generalis. Primo autem Equitum Magistro Aegidio Martinio, Auisiorum quondam instituti militi ad Castrum Marinum, Eluensis dioece-

Insigne Equitũ Christi

1320.

œcesis opidum, sedes attributa; exinde To-
iarium migratum, militibusque omnia bona
emplariorum nuper sublatorum, annuente
.ege & Pontifice, quò liberius militiæ Chri-
i contra Mauros Bæticam incolentes vacare
ossent, cessêre. Quorum incredibili virtute
actum, vt Lusitanorum imperium in Oriente
undatum, omnes prouinciæ & opida, tam in
Asia, Africa, Brasilia & aliis Occidentis parti- *Hier. Osor. li.1. de Reb. Emanuel.*
ous (quo nomine Reges Portugalliæ Sphæram
n insignibus prætendunt, vt regum suum in
quatuor orbis angulos extendi significent)
Christiano nomini acquisita, & huic ordini
annexa, Magistri vectigal quotannis centum
aureorum millibus augerent. Is quotiescun- *Phil. Bergom. lib. 13.*
que ordo moderatore & Præfecto careret, à
tredecim præcipuis Equitibus electus con-
scribendi & exauctorandi milites facultatem
habebat, quousq; magisterium ordinis perpe-
tuo iure ad ipsos Lusitaniæ Reges, & successo-
res; adeoque ad ipsum Philippum III. Hispa-
niarum Regem augustissimum Pontificum au-
ctoritate delatum. Militibus porrò Alexan-
drum VI. P. M. potestatem ducedi vxores con-
cessisse scribit Hierony. Conestaggius
in tractatu suo de Portugalliç con-
iunctione cum regno Ca-
stellæ.

MILITIA BANDAE, ET SC
mæ apud Hiſpanos, & Calze apud Venetos.

OBtinuit & olim mos in Hiſpania int equites tyrones vigilandi, antequa ad id dignitatis cooptarentur; vti teſ tur Hieronymus Roman⁹, de inſtitutione n litum Bandæ, ab Alfonſo XI. Caſtellæ Rege ciuitate Victoria, antequam regni inſignia c peſſeret, erecta; & nõ multò pòſt in Vrbe Bu
1332. gẽſi celebrata. Vbi pridie ceremoniarũ in m naſterio S. Mariæ Regalis, quisq; tyronum Rege cõductus, ad altare ſuum depoſitis arm totam noctem vigilijs, orationibusq; tranſ git; poſteroq; die ſub Miſſarum ſolenniis eodem tanquam ab ordinis præſide milita baltheo, ſeu tenia rubra, *Banda* vulgo dicta, quatuor lata digitos, quæ à dextro humero ſi ſiniſtro brachio corpori circumduceretur, h noris ergò donatus eſt. Quam & pardi nonn quã fuiſſe coloris, apparet ex hiſtoria Reg Ioannis II. vulgari lingua conſcripta. In eur que numerum iuuentutis excitandę gratiâ, ſ lummodò adlecti nobiles natu minores, & a migeri; qui adeò opima patrimonia non poſ derẽt, quiq; decem minimum annis in caſtri aulaq; verſati eſſent, excluſis filiis maioribu Et quia reges ipſi honoris id inſigne geſtare r dedignabàtur; eò fiebat, vt nobilitas ad res a duas capeſſendas incenderetur, magnoque pretio ordo ille dudũ haberetur; ob heroic nemp

Banda militum inſignia

An. 22. C. 48

ſæpè quibus fulciebatur, conſtitutiones. Quas recitat Anthonius Gueuarra Mondonedi Episcopus (qui de Equite, ac de officio ducis in bello luculentum conſcripſit librum) in epiſtola ad Petrum Pimentelium Comitem Beneuentanum: & Franciſcus Sanſouinus, qui ſeriem etiam Equitum primis auſpiciis adlectorum, ex ordine recenſet.

Subſequenti verò ætate, in deſuetudinem abiiſſe prodit Antonius Garibaijus; Regnante attamen Rege Ioanne, adhuc floruiſſe ex eiuſdem conſtat hiſtoria. Cum enim Sigiſmundus Imp. Schiſmatis cauſa Perpinianum veniſſet; nonnulli ex eius comitatu Principes Luſitaniam, Caſtellam, vicinasq; prouincias viſendi deſiderio adiêre: Comes nimirum Armeniacus, Vicecomes Saonenſis, Dux Brienſis Polonus, & Tribunus Equitum Pannoniæ, qui omnes à Rege Ioanne honorario *Bandæ* inſigni condecorati ſunt. *Lib. 4. c. 7. An. 15. c. 232 An. 31. c. 208*

Excitauit & Ioannes II. Caſtellæ Rex ordinem Equitum *de La Scama*, cuius inſigne, aut quid eſſet *La Scama*; diligenti habita inquiſitione curioſè ſe indagaſſe, nec tamen eius potuiſſe reperire rationem, teſtatur Hieronymus Romanus: etſi non diffiteatur eundem Regem, Moyſem Didacum de Valera rebus in Germania geſtis illuſtrem hoc militari ſigno donaſſe: itemque Ciliæ Comitem in Bohemia, cui & alia quatuor eiuſdem notæ collaria, inter primarios ſuos nobiles diſtribuēda, elargitus eſt. *Equites Scamæ. Hiſtoria Ioannis II. anno 30. & 37.*

Exemplo Sodalitii militum Bandę, erectum eſt eadem ætate apud Venetos, collegiū Equi- *Ordo Equitū de la Calza apud Venetos*

tum *de la Calza*, iisdem plane, quibus *Banda*, conditis legibus nobile, in quod non nisi ingenuos & illustri sanguine natos à Duce, Senatuque cooptari fas esset. Hoc porrò institutum anno 1562. renouatum; priuilegiis, aliisque ad decorem rebus, illustratum, ait Leonardus Florauantius *in speculo suo scientiæ vniuersalis*; Magistrumque ordinis prçeminẽtiæ dignitate *Dominum* appellari solitum. Cuius quidem insigne hactenus noscere non potuimus; hoc constare scimus, vti & nobis retulit doctissimus Andreas Ettenius, politioris omnis litteraturæ tum rei anatomicæ inprimis, adeoque vtriusque medicinæ laude ornatissimus, præstantes plerosque viros, rebus domi militieq; gestis insignes à Duce, Senatuque Veneto in equestrem dignitatem adscribi; & torque aureo cui D. Marci (numen illius Veneti præcipuum habent) siue Leonis alati effigies, cum elogio: *Pax tibi Marce*, cæterisque Principatus eius insigniis inest, donari. Vti & apud Genuenses honorarii Reipublicæ illius Equites, D. Georgii tutelaris tesserâ (quæ crux plana est rubei coloris) insigniri solent. Lege ordinem D. Georgii à Friderico III. Imp. institutum.

S. Marci Equites.
Eorum insignia.
Equites D. Georgii apud Genuẽs.

):(

ORDO

ORDO EQVITVM AVISIOrum vulgo de Auis in Lusitania.

HRISTIANIS Eborensi vrbe, frequenti Regum Portugalliæ domicilio celeberrima, potitis, quod situ naturaq; aptus locus videretur Mauris debellandis, placuit Alfonso Regi Lusitaniæ huius nominis primo, caput hîc magistrumque Equestris militiæ, quæ in Castellæ regno Calatrauensium, in Lusitania vero Auisensium nuncupata est, constituere. A primario tamen ordinis initio, Eborenses dicti ab vrbe Beatæ Mariæ ordinis Cistertiensis patronæ; atque eius nomine Ferdinando Monteyro, primo militiæ magistro donata, assumpto titulo. Eo consilio id factum, vt inde crebris excursionibus fidei nostræ hostes acerrimos pro viribus paulatim expellerent. Ibidem & sedes fuit horum militum, qui Gallica voce *freres*, hoc est fratres dicti, vbi hodie *Eborenses Equites.*

locus ille *Freiria* appellatur : & in ipsa vrbis arce , quæ muro & turribus ab vrbe seclusa erat , vt etiam hodie apparet , in situ ædium Didaci Castri , dictæ vrbis Tribuni militum . Iuxta ædes item Comitis Portalegrii sacellum tenebant D. Michaeli Archangelo sacrum , vbi statis horis res diuina peragebatur. Tres verò Eboræ magistri Equitum fuisse memorantur. Primus Ferdinandus Roizius Mentellus, summæ vir auctoritatis , cui Alfonsus Henrique Rex Mafaram opidulum Mauris ademptum donauit: alter frater Gundisalonis Viegas : tertius Alfonsus Auensis, quo magistro ad Auisim castrum à dicto Alfonso expugnatum , eique sodalitio attributum , milites commigrarunt ; quo propiùs à Mauris abessent , aut vt citius debellare eos possent. Mansit inde ordini Auisensium nomen , quem Innocentius III. qui Celestino successit , Pontificatus sui anno IV. Christi vero nati 1204. regnante Sanctio, qui Alfonso parente mortuo regnum hęres proximè excepit , confirmauit. Cæterum cum Rodericus Garzias VII. Calatrauæ Magister , Auisios multis bonis, (quæ in prima & secunda Calatrauensis ordinis approbatione declarãtur) locupletasset, illi se Calatrauensium legibus & reformationibus, vt vocant, ingrati animi signum perpetuum permisêre, eorumque imperium agnouere, vsq; ad tempora Ioannis VII Auisiorum magistri, qui naturalis fuit fili⁹ Petri VIII. Regis Lusitaniæ. Idem Rex Petrus, post victoriam

Aliuba-

Aliubarotæ obtentam, Auisios suos à Calatrauensibus seiunxit, crucẽ viridem, inferiori stipite paululum longiori, sublata pyro arbore, ad Alcantariensium discrimen gestantes, cum antea rubeam & eandem cum Calatrauensib. vt ex antiquo ordinis sigillo, quod duas aues ad basim crucis ostentare testatur Franciscus Radesius, colligere licet, præferrent. Instituta tamen Cisterciensum, sequuntur. Rectè itaque Radesius Auisios cum Calatrauensibus confundit, quod succedente tempore in vnum Calatrauæ ordinem coaluerint. Volaterranus verò errore deceptus, cum Alcantarensibus iungit. At diuersos esse & postmodum, seiunctos egregiè docent Hier. Romanus lib. 7. de Republica, & Gonsaluus Argotes de Molina li. 1. cap. 32. de nobilitate Hispaniæ.

Insignia Auisensium.

*ORDO EQVITVM PERISCE-
lidis quem Vulgo* Garterij *nuncupant
in Angliæ siue Magnæ Britanniæ
regno.*

Duardus III. Anglorum Rex inuictissimus vt Arturi Regis qui orbicularis mensæ Equitum Sodalitium toto adeo terrarum orbe decantatum, instituerat, memoriam refricaret; quum de Gallis atq; Scotis, capto Ioanne Rege Galliæ, & Dauide Scotiæ sæpius triũphasset, nobilissimam conscripsit Equitum aurato

ratorum societatem: Quos, vt aliqui produnt, ob periscelidem suam in prælij, quod feliciter cesserat, tesseram datam, *Garterij* siue Periscelidis Equites nominauit, & S. Georgij Cappadocis tutelæ, ad cuius honorem in castro suo VVindesori templum exstruxerat augustissimum, dedicauit. Hi cæruleo subligari aureis literis Gallicæ inscripto. *Honi soit, qui mal y pense*, id est, *Malè vertat ei qui malè cogitat*, & quod peculiare ordinis symbolum est, sinistram tibiam paulo infra genu substringunt, & aureâ fibulâ in concordiæ symbolum, tanquam vinculo arctissimæ societatis, connectunt. Vt esset inter eos quasi quædam consociatio, & communitas virtutum; chlamydiq; scutum album D. Georgii rubra cruce perinsigne adpictum teste Polydoro Virgilio, gestauit. Collare verò, quod magnũ vocant, & quo solẽnib. inaugurationis diebus sodales insigniri mos est, ex eadem crurali fascia, siue corrigia, sępius iterata, & rosis alternatim rubris & albis, quod Lancastriæ, & Eboracensis familiæ iampridem exstitit symbolum, distinguitur; appensâ D. Georgij Bellatorum præsidis effigie. Nonnulli tamen ad Periscelidem siue Garterium Reginę vel potius Ioannæ Comitissæ Sarisburiæ eximiâ pulcritudine feminæ, referunt: quod ipsi choreas agitanti decidit, & Rex è terra sustulit, ridente multitudine nobilium adstante, & illo respondente futurum, vt breui summus honor eiusmodi Periscelidi haberetur. Hæc vulgus perhibet, nec vilis sanè hæc videatur origo, cum

Symbolum ordinis de Garter.

Frosbard. vol. 1. c. 101.

Collare ordinis.

cum vt ait ille, *nobilitas sub amore iacet.* Sunt etiam qui huius ordinis inuentionem multò antiquiorem faciunt, cum ad Regem Richardum I. referunt, Eduardumq; tandem reduxisse credunt; quam verè ignorare se dicit, Guilielmus Camdenus Britãnicarum Rerum scriptor studiosissimus, etsi fidei adstruendæ antiquum eius institutionis exemplarè fecialis cuiusdam libro desumptum producere non grauetur. Cæterum *Garteriani* collegij solemnia Vindisoriæ quotannis stato die D. Georgio Equitum tutelari sacro, præsidente Rege celebrantur: Mosque est, vt commilitones galeam & scutum cum gentilitiis insignibus (vti tradit Paulus Iouius) imitatione cæterorum ordinũ, conspicuo templis loco suspendant. In quorũ societatem potentissimi quique orbis Christiani Principes cooptari, instar maximi honoris duxerunt, & iam à prima institutione in hunc ordinem, qui è XXVI. Equitibus constat, Reges adscripti fuerunt, plus minus XXII. præter Angliæ Reges, qui eiusdem Præsides siue, vt vocant, *Supremi* habentur, vt duces & alios maximi nominis taceam plurimos. Eorum verò nomina qui primi in hunc ordinem adsciti, & vulgò *Fundatores ordinis* dicuntur, adiungere libuit, nec enim eorum fama obliteranda est, qui illâ tempestate, animo, & virtute militari in paucissimis erant, eoq; nomine D. Georgij & Garteriano insigni amplificati.

Bern. Girardus li. 15.

Souuerains.

Eduar-

Eduardus III. Angliæ Rex; Eduardus filius eius natu maximus: Princeps VValliæ; Henric. Dux Lancaſtriæ; T. Comes VVaruuici; Capdall de Buche, Radulphus Comes Staffordiæ; Guilielmus de Monte acuto Comes Sariſburiæ, Rogerus de mortuo mari Comes Marchiæ; Ioannes de Inſula; Bartholomæus Burgvvaſch; Ioãnes de Bello campo; Ioannes de Mohun; Hugo Courtneus, Thomas Hollandus; Ioannes Greij; Richard. Fitz Simon; Milo Stapleton; Thomas VValle; Hugo VVrotheslei; Nigellus Loring; Ioannes Chandos, Iacobus de Andleij, Otho Hollandus, Henricus Eme; Zanchettus Dabridgecourt; Guil. Paganellus. Ritus atque ceremoniæ, quibus maximâ ſolemnitate pro ordinis eminentiâ. Equites eliguntur, & *VVindeſori* inſtallantur: ſtatutaque quibus viuunt, huiuſmodi commilitones, quum iuſtis vix continentur voluminibus, hic anguſto ſermonis filo perſtringi nequeunt, ad Franciſcum Sanſouinũ & Thomam Milleſium, apud quem omnes ab

Inſignia Equitum.

Lib. de nobilitate Politica.

ab instituto ordine Equites & ad nostram vsq; ætatem sub singulis Regibus electi recensentur, lectorem remittere libuit.

Tabulæ rotundæ Equites.
Barth. Chassaneus in catalogo Gloriæ mundi parte 1. conclus. 21.
Hector Boet. l. 9. hist. Scot

Ad orbicularis autẽ versatilisq; mensæ institutũ quod attinet, scribunt Arturum Britanniæ Regem quatuor supra viginti athletas equestris ordinis (quod rei bellicæ gloria præstabant) insignib. nobilitasse, ac rei militaris scientiâ gloriæq; magnitudine pares pari omnes amore complexum. Cum omnes simul accumberent, ne quis fortè se primo in loco constitutum gloriosè prædicaret, aut ad infimum locum deturbatum inuidè cogitaret, mensam rotundam ad coronæ formam effingendam curauit. Locum in quo ij omnes accũbere solebant *rotundam* Arturi *Tabulam*, & Britanni & Scoti appellant. Quam vulgus mẽsam (si falsa quadam maiorum superstitione conflictatum, vt ait Io. Lesleus, non erret) in VVintoniensi castro ad æternam rei memoriam solenniter conseruatam, militumque equestrium nominibus vndique notatam, tamquam Arthurianam suspicere solet. At recentioris esse ætatis autumat Guil. Camdenus. Superioribus enim seculis, cum virtutis bellicæ exercendæ gratia, militares decursiones, (*Torneamenta* vocant) frequenter haberentur, huiusmodi mensis vsi erant, ne quod discrimen inter magnates nobilesque ex ambitione exsisteret. Et veteri sanè, vt videtur, instituto: Gallos enim antiquos circularib. mẽsis circũsedisse, armigerosq; eorum scuta ferentes à tergo adstitisse, memorat 4. Athenæus.

De Rebus gestis Scotorum li. 4.

Galfred. Monumeten. lib. 9.

In lib. Deipnosoph.

EQVI-

EQVITES BALNEI IN Anglia.

DE Militibus, siue Equitibus Balnei, nihil antiquius mihi legenti hactenus occurrit; quam in vsu fuisse apud veteres rancos; & Henricum IV. Angliæ Regem, eâ ie quâ inauguratus est in arce Londinensi, uadraginta sex armigeros, qui præcedente octe vigilassent, & balneo vsi essent, Equites reasse, singulis tunicas virides ad talos dimissas, cum manicis strictis & *Mineueria* pellitas lonasse: eosque gestasse ad humerum sinistrum luplicem funiculum ex albo serico cum* roruis dependentibus. Hi superiori seculo ex flore nobilitatis, qui nondum gradum Equestrem accepissent, seligi in Regum & Reginarum inauguratione & nuptiis solebant: Aliquando etiam cum eorum filii in Principes VValliæ vel Duces inuestirentur, aut militari baltheo cingerentur, plurimis adhibitis ceremoniis. Qui ad hunc ordinem suscipiendum à Rege euocantur (nec hanc rem exquisitè persequar) pridie quam creantur, heremiticam vestem cineritiam, cũ cucullo, pileolo lineo, & ocreas induti, sacra deuoti accedunt, vt militiam suã quasi Deo in primis militaturi, auspicẽtur, vnà cœnant, singulisq; ministrant duo armigeri, & puer assecla. A cœna in cubiculum se recipiũt, vbi paratur singulis lectulus cũ velariis rubris armisq; suis gentilitiis affixis, & iuxta vas balneatoriũ, linteis opertũ, in quo cũ se Deo commendauerint se abluunt; vt deinceps corpore animoq; mũdo esse admoneantur. Postridie

* *Tassels.*

Postremo benè mane, instrumentorum music[...] rum sono excitantur, easdemque vestes indu[...] Tunc Angliæ Constabularius, Marescallus [...] alii, quos Rex constituit, eos accedunt, nom[...] natim suo ordine euocant, & iusiurandu[...] proponunt: scilicet, vt Deum, ante omnia c[...] lant, Ecclesiam defendant, Regem honoren[...] eius iura propugnent, viduas, virgines, orph[...] nos tueantur, & iniuriam, quantum poterun[...] propulsent. Hæc cum tactis Euangeliis iur[...] uerint, ad sacra matutina Regiis musicis & H[...] raldis præeuntibus deducuntur, atque ab ii[...] dem in cubicula reducuntur, vbi heremitic[...] vestes exuti, chlamydem holosericam ruti[...] Martis fulgore relucentem, & galerum cand[...] dum, candidis plumis super pileum lineum i[...] duunt, chirothecas candido funiculo chlamy[...] dis colligant. Equos sellâ & ephippijs scorte[...] nigris albo interstinctis, & cruce fronti pra[...] fixa instructos, conscendunt. Ante singulos su[...] assecla Eques gestat gladium capulo inaurat[...] ad quem dependent aurata calcaria, vtrimqu[...] armigeri obequitant. Hac pompâ tubis ant[...] clangentibus ad aulam regiam itur, vbi cu[...] ad Regis præsentiam à duobus senioribus Mi[...] litibus deducuntur, Regis Camerario assecl[...] baltheum cum gladio dependenti tradit. Il[...] summa cum reuerentia Regi, qui Militem trã[...] uersum eo cingit, iubetque duos seniores E[...] quites calcaria imponere, qui olim creanc[...] militis genua, benè precantes, osculari soliti[...] Iamque Milites creati, olim Regiæ mensæ fer[...] cula inferebant, inde omnes vna prandent, a[...] ider[...]

dem mensæ latus assidentes, sub vno cuiusque lypeo gentilitio affixo. Ad preces vespertinas acellum adeunt, gladios ad altare offerunt, daoq; pretio redimunt. Redeuntes verò primaius Regis coquus ostenso cultro, vt se probos & fideles præstent Milites, admonet, alioquin e calcaria ignominiosè abscissurum. Die autē Coronationis in pompa suo loco Regem conitantur gladio accincti, calcaribus inducti, hlamyde cærulea Iouis scilicet æqui colore micti, & nodo ex albo serico in formam cruis efformato, cum capitio ad humerū sinistrū. ta ferè Guilielmus Camdenus in descriptiole Britanniæ. Huius autem instituti Equites *Insignia Equitum Balnei.* oro tessera solent tres aureas coronas in orbiello aureo expressas, additâ hac circumscriptione, *Tria in vnum*, laciniæque ex bisso Tyrij oloris appensas, præferre.

RDO EQVITVM STELLAE *in regno Galliæ.*

IOannes Valesius Gallorum Rex prælio Pictauiensi, suâ & regni calamitate notissimus, Epiphaniæ seu Stellare Equitum Sodalitium Anno 1352. mense Octobri auspicatus st, Sodalesque dicti fuēre D. Virginis de no ili domo D. Audoëni. Ita enim vocabatur catrum illud, quod plus minus duobus millibus best ab vrbe Parisiensi, palatij Clichiani noaine olim appellatum, vbi sedes primaria orlinis constituta, ædesque sacræ Equitibus cum mnibus publicatis bonis, & sportulis futuris

Nicolaus Vigner. tom. 3. bibl. hist. p. 524.

attributæ. Procerib. ordini initiatis signũ st
læ collari aureo, (quali Ioannes Aurelianen
primus Comes Dunensis, filius Ludouici D
cis, Caroli VI. fratris in palatio Longo. vall

Insignia & Symbolum Equitum Stellæ. Cl. Paradinus in Symbolis heroicis.

Principum insignitus conspicitur) appensu
seu togæ capitio locoue conspicabiliori p
ferre est datum, addito symbolo *Monstranti*
gibus astra viam. Vnde tam honorificam ste
celebritatem credibile est ortam fuisse, à co
memoratione diuini illius syderis, nō fabul
illius Tyndaridum, sed noui illius, &, vt Th
logi volunt, recens cum Christo nato ad cu
eius illustrandas creati, quod Magos ab Ori
te præuij Ducis instar, in partus locum nati
lii Dei perduxit. At multitudine gregarioru
qui falsis titulis irrepserant, cum vilesc

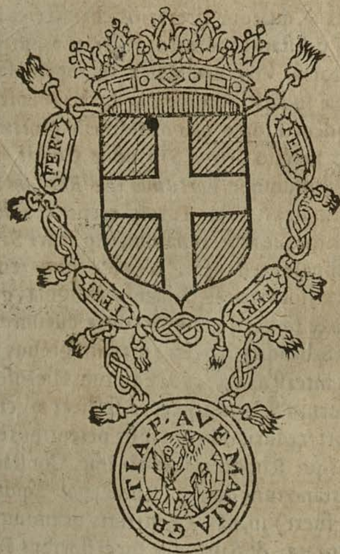
Bodin. in Rep. ca. 4. Onuphrius Panuinius.

paulatim hic ordo cœpisset, & Carolus Io
nis filius palatij custodibus signum illud de
rendum tradidisset. (Ita ferè res humanæ à p
claro initio degenerare consueuerunt) in e
locum D. Michaelis ordo, quod Gallia pe
liari tutela genium illum custodem imp

Insignia Equitum Lilij Canis, Galli, Draconis, Spicæ, Hystricis & Venetorum.

sui agnoscat, suffectus est. Stellæ porrò insig
vti ea Equites deferre solent, nec non vasis
liorum, Canis, Galli, Draconis præcipitati, C
ronæ Spiceæ, Hystricis, Leonis alati (qui Ve
torum Equitum tessera est) in capite li-
bri exprimenda curaui-
mus.

ORDO EQVITVM ANNVNtiationis Angelicæ apud Sabaudos.

Questri ordini Annuntiatorio magnificum nomen ex suo abs se instituto fecit Amadeus VI. Sabaudiæ Comes; idque in honorem Angelicæ Annuntiationis. Quem insigniri voluit aureo torque, figura collaris canis Alani (vt diploma institutionis seu *Hier. Ruscellus in Emblemat.*

confirmationis anni 1409. à Francisco Sanso
uino citatum docet) efformato, ex quo lacini
seu laminæ quatuor catenulis aureis connex
pendentes, modis insuper Sabaudicis, quos a
amoribus nuncupant, subtilibus, & arte in
plexis, quatuor literarios characteres F E R
æquè distanter insertos referrent, imagine
historiâ Virginis Mariæ ab angelo salutat
(quæ sodalitio nomen dedit) adpensa. Qu
quidem Elogio magnitudinem gloriæ Am
deo magno primo Sabaudiæ Comiti parta
symbolumque *Fortitudo eius Rhodum tenui*
à Rhodiensi vrbe Turcis erepta seu defens
Christoque adserta natum, explicari Sabaud
ci annales testantur. Ab eius enim tempor
vt ex ijsdem patet, Sabaudiæ insignia, quæ e
dem & Imperij erant (Saxoniæ ducum ex qu
bus Sabaudici proceres orti, insignibus hact
nus interstincta) scuto Equitum Hierosolym
tanorum S. Ioannis cruce scilicet argentea
rubri coloris clypeo ipsis petentibus equit
bus (qui Rhodo insula ab Imp. Constantin
politano tunc donati, Rhod j post Equites d
cti fuere) in nauatæ virtutis præmium su
decorata, & Sabaudiæ successoribus Regul
cum quadrilitterario symbolo F E R T, exi
de propria maniêre. Huius porrò milit
sedem idem Amadeus in Petra Castella consi
tuit, ibique anniuersarium & ceremonias n
uis Equitibus à Principe eligendis, festo A
nunciationis Deiparæ die, celebrari voluit, l
gibus itidem ab Amadeo primo Sabaudiæ D
ce postmodum auctis, iuxta tabulas ea de
ann

Symbolum ordinis & collare.

Philibert. Pingonius in descript. Aug. Taur.

Lamb. Vander Burchius in Rebus Sabaudicis.

Iulianus Taboet de Rep.

nno 1434. conscriptas. Igitur & auctor ipse *Phil. Pingonius in Descrip. Augusta Taurin.* rimis huius sodalitij auspiciis in equestrem atalogum se nuncupans, alios quatuordecim rimæ nobilitatis viros, quibus ipse præside-et, in honorem XV. mysteriorum sacratissimæ Virginis connumerauit, statutaque variis in-cripta libellis, quæ à Francisco Sansouino in Originibus recitantur, vna cum torque sin-ulis donari iussit. Primique præter ordinis onditorem, commilitones fuêre *Amadeus Ge-eua Comes, Antonius Beauiensius, Hugo Chalo-ius Arlaij* regulus, *Almondus Geneuensis, Ioan-es Viennensis* Franciæ archithalassus, *Guil. Granssonius, Guil. Chalomonius, Rolandus Versijus Borbonius, Stephanus Baumeus nothus, Gaspar Mommeurius, Barleus Forasius, Theunardus Menthonus, Amadeus Bonnardus, & Richardus Musardus.*

ORDO EQVITVM VELLERIS aurei apud Burgundos & Au-ſtriacos.

Hilippus cognomento Bonus Du Burgundiæ, iure meritiſſimo au ctor magnitudinis Burgundica imperiique Belgici conditor nú cupatus, præter varias virtutes, quæ illũ prin cipem exornabant, quæque Boni nomen viue mortuoque dederunt; tum ijs rationibus re ſuas tuebatur, vt opes ſine ſubditorum iniuri amplisſimas ſibi compararet, ijs ſplendidiſſi ſimè ad retinendas hominum voluntates lega tis ſuſcipiendis, peregrinis Principib. ſuble uandis, amicis colendis, ludis conuiuiiſq; ma gna cum laude vteretur. Eo in genere fuit ho auguſtiſſimũ Aurei Velleris collegiũ, ꝙ ſuis c Eliſabetha Ioãnis Luſitaniæ Regis filia nuptii men

Philippus Cominæus lib. 7.

ienſe Ianuario Anno 1430. Brugis Flandrorũ iſtituit, ꝓpter amorẽ (vt ait in diplomate ea re condito, & à Ponto Heutero & Florentio aræo recitato) erga nobilẽ ſtatũ & ordinẽ dinitatis Equeſtris, ad gloriã omnipotẽtis creatoris & redẽptoris, laudẽq; virginis eius matris, & ad honorẽ domini Sancti Andreæ glorioſi Apoſtoli, & martyris ad exaltationẽ fidei, ſãctæ Eccleſiæ, & excitationẽ virtutũ, & bonorũ morũ. Exẽplo vtiq; Gedeonis fortiſſimi Iſraelitarũ Ducis, cuius hiſtoriã de vellere ſicco, rorulentoq; ſe ſpectaſſe innuit Philippus, tapetibuſq; illis antiquiſſimis (q̃ ab eius vſque ætate in ordinis huius anniuerſariis & B. Andreæ Apoſtoli feſto die in ſacello Principum Belgij ſpectandi exhiberi ſolent, poſteritati teſtatũ reliquit. Et ſunt qui Chryſomalli, ſiue aurei velleris inſigne inſtitutũ iam olim in ſacra Thebæorũ Legione floruiſſe cõtẽdant. In hoc porrò ſodalitiũ viros nobiles, vitâ, nomine, armiſq;, vt loqtur ordinis præſes, irreprehẽſibiles purpuratos accenſuit, quorũ ipſe atq; ſucceſſores coryphæi eſſẽt; qb. ſingulis togã coccineã laneã (q̃ filius Carolus Audax Valincenẽſibus comitiis in holoſericã cõmutauit) & aureum torquẽ inſerto paterno emblemate, ignitabuli ſcintillas ex ſilice excundẽtis ſpecioſum attribuit, vnde vellus aureum dependet, poſt cuiuſque mortem rediens ad collegium, vt alii benè merito offeratur. Quem torquem Claudius Paradinus, ita quidem eſt interpretatus, vt ſilicibus ferroque adſcriberet, *Ante ferit quam flãma micet* Velleri *pretium non vile laboris.*

Rerum Burgund. li. 4.

De initiis Tumultuum Belgic. lib. 1.

Lib. Iudicũ cap. 6.

Arnold. Mermannus in Theatro ſuo.

Laurentius Cuperus in rebus Belgicis.

Collare & ſymbolum ordinis.

Franc. Roſerius tom. 7. c. 109.

Quatuor primæ dignitatis officiarij, Cancellarius, (cuius munere meritis suis hodie decoratus Antonius del Valle) Thesaurarius, Rex armorum & scriba collegio subministrant.

In quo, huius ordinis Equitum, ex prælio illicitæ fugæ, cæteraque crimina, ac si quæ inter ipsos sunt dissensiones, diiudicantur, absq; prouocatione. Illo rerum benè gestarum nobili præmio, & gerendarum incitamento splēduerunt omnium primi, præter Philippum collegij caput, auctoremq; proceres, hisce cognomentis dynastiisq;, & hac serie: *Guilielmus Viennius* S.Georgij & S.Crucis Dominus, *Reynerus Potius* Dñs Rochensis, *Ioannes Robaisii* Dñs, *Rolandus Vutkercanus*, Hemsrodensis & Herstallensis, *Antonius Vergijus*, S.Martini Comes, *Dauid Brimeus*, Ligniensis Dñs, *Hugo Lanoijus* Santensis: *Ioēs Cominij* Dñs: *Antonius Tholongionus*, Tranensis, Burgūdiæ Marescallus, *Petrus Luxēburgius*, S.Pauli Comes: *Ioēs Trimolius*, Ionuellensis Dñs, *Guilbertus Lanoyus*, VVilleruallēsis, *Ioannes Luxenburgius*, Lignij Comes: *Ioannes Villersius*, Liladamēsis Dominus, *Antonius Croij*, & Rentij Dominus, *Florimundus Brimæus* Masincurtius: *Robertus Massemeæ* Dominus: *Iacobus Brimeus* Grinyensis: *Balduinus Lanoijus* Molenbaisensis: *Petrus Beffremontius* Charnyēsis: *Philippus Teruantij* Dominus: *Ioēs Croijus*, Tourēsis ad Marnam fluuiū: *Ioēs Crequij* Dñs: *Ioēs Neufchastellius*, Montis acuti Dominus. Enimuerò initio Philippus Brugæ aurei Velleris collegio hos XXV. inseruit sese annumerās, deinde tertio post anno, Diuione, XXXI. Equites ad

explen-

explendum numerum iuxta formulam primæ institutionis. At Carolus postea. V. eo nomine Cæsar, ob varias prouincias & regna quæ possidebat Ann. 1516. Ordinis Comitiis Bruxellæ celebratis numerum vnius & quinquaginta Equitum esse voluit. Siue itaque hoc Philippi fuit consilium, Vellus Gedeonis prę oculis habentis, siue ad splendorem quem spectabat, accomodatè, quosdam, vt Iupiter, sic maiorum minorumque gentium Deos, quibus imperaret, habere cupiebat; siue contra Gallos nouis se societatibus atque amicitiis firmaret; siue Iasonis exemplo Argonautas legeret, quibuscum vti ille in Colchida Velleris rapiendi ergo ad Aetem: sic in Syriam in Turcas proficisceretur: siue quæ alia fuit huius consilii ratio, magno hominum applausu res est excepta, multaque ad ordinem cohonestandum decora sunt adhibita. Quibus rebus id est effectum, vti magna omnium admiratione ordo coleretur, sæpiusque à Philippo inde à Carolo Senatus noui ordinis haberetur. Carolo mortuo cum in gentem peregrinam Mariæ matrimonio res transisset, tum id hominum sermonib. est quæsitum, ad Archiducemne, an ad Ludouicum XI. ius collegii transiisset? Iam enim Burgundiæ Ducatum Ludouicus occuparat, nec nisi ad Burgundiæ Duces iuxta institutionem spectare ea societas dicebatur: Maximilianus contra iniuriâ auferri sibi eum ducatũ querebatur. Ne itaque existimationis apud subditos naufragium faceret, huius se collegii principem Maximilianus professus est, Creue-

Petrus à S. Iuliano in Orig. Burgũd. cap. 28.

curium, Portiumque, quod Maria deserta ad Ludouicum transiissent, aurei Velleris insigni adempto, infamiaque damnatos Senatu mouit, nouosque in eum ordinem equites subrogauit. Atque adeo Maximiliani exemplum secuti Austriaci successores, hoc inaurati Velleris institutum, sępius hodieque frequentant: postremoque ordinis conuentu seu capitulo, vti loquimur Gandaui habito, Philippo II. Hispaniarum Regi ordinis Principi, auctoritate Summi Pontificis Gregorii XIII. & Philippo III. concessione Clementis VIII. facultas facta est, Equites (qui ferè ex primariis ditionum suarum proceribus selecti, & quos vulgò in Hispania *Grandes* vocant, quod tecto capite singulari honoris prærogatiuâ coram Rege apparere ius est) etiam extra capitulum adlegendi, aliaque multa pro arbitrio ordinandi, non obstantibus conditionum capitibus, quibus dicti ordinis princeps, equitesque obligantur: quæ sunt numero 94. & quoniam vbique obuia apud Principes, aliasque dignitatis equestris peramantes, eoque apud nobiliss. virum Héricum Halmalium antiquæ stirpis Equitem Antuerp. sæpius vidimus, studio omisi, ne prolixitate rei lector obtunderetur: cætera nempe apud auctores copiosius passim inuenturus. Guilielmum in primis Filiatrium Episcopum Tornacensem, Ioannem Funccium huius ordinis Cancellarios, Ioannem Meyerum, Franc. Harduinum, Aluarum Gomesium de Mendoza, Alfonsum de Sancta Cruce Cosmographum regium, Franciscum Sansouimũ,

statuta

atuta ordinis Aurei Velleris Garterii, S.Mi-
naelis, Annuntiationis, Bandæ, cæterorumque
x autographis recitantem, Franciscum Guic-
iardinum, qui seriem Equitum ad nostra vs-
que tempora enumerat; nec non Guilielmum
Mennentium parentem meum piæ mem. qui
de hoc ordine opus edidit singulare, & Illu-
strissimo Principi Carolo Duci Arschotano &
Croyo inscripsit.

Equites Cygni & eorum insignia.

Richardus VVasseburgensis in antiquita-
tibus Belgicis, meminit vetustissimæ militiæ
Cygni nomine illustris, per Saluium Brabonē
(à quo Brabantiam dictam volunt nonnulli)
excitatæ, quod ordinis sui commilitonibus e-
ius alitis insigne, in concordiæ & societatis
firmissimæ symbolum attribuerit.

ORDO EQVITVM HYSTRICIS, apud Aurelianenses

CAROLVS Dux Aurelianensis & Rex
Franciæ eo nomine VI. imitatione siue
æmulatione Philip. Ducis Burgundiæ, ordinē
instituit Hystricis, in quem genere & factis no-
bilissimos adlegens proceres, baltheo equestri
aureo cum Hystrice & symbolo *Cominùs &*
Eminùs, vti tradit Paulus Iouius, inscripto,
plerosque condecorauit. Enguerrandus etiam
Monstreletus narrat Philippum Burgundiæ
Ducem mense Nouembri 1440. ordinis sui si-
gnum Carolo Aurelianensi ex Anglia re-
uerso (vbi captiuus fuerat, per annos XXV.)

In symbolis Heroicis.

tradi-

tradidiſſe cum Mariam Cliuenſem Ducis Burgundię materteram duxiſſet recens, & viciſſim Aurelianenſem, monile ſui ordinis, vbi erat Hyſtrix, illius collo indidiſſe. Ludouicus deinde eius frater Gallorum Rex XII. vti Dux hæreditarius Aurelianenſis, ac proinde Bloſiorum Comes, ſymbolum hoc *Vltus auos Troiæ*, ab Hyſtrice, cui corona ſuperimpoſita erat, ſibi adſumpſit, & numiſmata Regia Hyſtricem paſſim inſculptam præferunt, quæ & vnà cum lupi coniunctâ effigie, vetus Bloſiorum ciuitas inſignia ſua antiquitùs figurare ſolita eſt, viſitur hoc animal pleriſque lapidibus ac Porticibus inſculptum, quod natura tam ſtudioſè armis inſtruxit, vt prouocantes cominus & eminus arceat, præſertim aduerſum canes, aculeos ſuos ſagittarum violentarum inſtar, eiaculans. Huius ſymboli interpretationem (quã ordinis fundator ſequutus eſt) declarant magnificentiſſimæ cuiuſdam ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarum frontiſpicium ſub Hyſtrice lapidi inſculpta diſtichon adſcriptum eſt.

Collare ordinis.

Ioachimus Camerarius in Emblematibus ſiue ſymbolis.

Plin. lib. 8. c. 35. natural hiſtor.

Spicula ſunt humili pax hæc, ſed bella ſuperbo.
*Et * ſalus ex noſtro vulnere, nexq; venit.*

** Rectius vita.*

Quod quidem & in Erynaceo, ſiue Echino, (ex cuius genere Hyſtrix apud Plinium numeratur,) ſignificatum æmulatus videtur dictus Carolus, vt per Hieroglyphicum eius hominem ab inſidiis, periculis, ac cuiuſcunque fortunæ caſibus tutum oſtentaret. Si quidem is periculis euitandis ingenio naturaque munitus, ſimulatq; ferarum ſe impetentium odorē, latratumue ſenſerit, in orbem ſeſe colligit, roſtro,

edibusque intrinsecus testudinis more contractis, tergore omni pilæ instar conglobato, spinisque quibus vndecunque munitus est, ad incolumitatem erectis, otiatur; contactū suum omnibus formidabilem reddens. Adhæc autem respexisse videtur Horatius, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit.

Fortuna sæuo læta negotio
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alijs benigna:
Laudo manentem si celeres quatit
Pinnas, resigno quæ dedit, & mea
Me virtute inuoluo, &c.

ORDO EQVITVM CARDVI B. Virginis Mariæ apud Borbonios.

LVdouicus II. Borboniorum Dux cognomento Bonus Petri I. qui in prælio Pictauiensi sub Ioanne Gallorum Rege cecidit, filius; postquam operam suam difficillimis regni temporibus eidem Ioanni, Carolo V. & VI. Regibus, contra Anglos aliosque regni potentissimos hostes probasset, exercitum in Africam pro Christi fide duxisset; exortis Aurelianensium, & Burgundionum in Gallia factionibus, quibus regnum pæne pessum datum est, cum familia Burgundica Velleris aurei insigne,

gne, Aurelianensis verò Hystricis erexisset; ipse, quò potentiam suam maiorum, & propria virtute quæsitam in auxilium pupillorum Caroli Ducis Aurelianensis, Philippi Comitis Eboracensis & Ioannis Angolismorum Comitis contra Burgundum, ob necem nepoti sui Ludouici Ducis Aurelianensis firmaret Ordinem Equestrem Cardui D. Virginis instaurauit, Collare aureum, siue argenteum e liliis, & quatuor foliis aut floribus cardui crucem in eodem statuentibus; cum inscriptione *Esperance* ornamento datum: ijs nimirum qui ob egregia in Borbonium nomen merita illustres haberentur. Cuius Sodalitij coryphe um, & caput, Dux ipse se nuncupauit, dictoque baltheo arma gentilicia in campo, argenteo & rubeo insigniuit, qualia antiquis rerum sacrarum aulęis intexta, in opido Claromontano, quod Comitatus nomen Borbonii genti dedit, exhiberi testatur Petrus Beloiju: innumeris scilicet liliis cum filo illo, vti solet, & dicto *Spei* symbolo respersa. Omnes enim Francorum, Burgundionum, Austrasianorum, Germanorum, cæterique ex Francico sanguine Principes cyaneo in clypeo liliis, indefinito numero pro insigni vsi fuêre, vsque ad Caroli VI. tempora, qui primus, vti Genebrardo placet, tria tantummodo lilia in scuto expressit: quod & alii Regij stemmatis Principes exinde imitati. Eodem torquis insigni & Ratiginiensium Dominorum, qui Borboniorum Principum summi Venatores semper habiti arma exornata visuntur. Quo quidem Spei emble

Collare ordinis B. Mariæ.

Borboniorū insignia.

Franciæ insignia.

emblemate, carduis & lilijs adtextis, animi sui magnitudinem contra omnes fortunæ impetus expressisse videtur ordinis huius conditor. Vnicaulis enim carduus simul ac scolymō in calicem apparuerit, florem purpureū mittit, inter medios aculeos celeriter canescentē, & abeuntem: cum aura perinde ac spes nostrę plurimum euanescunt, vt minimâ quaque de causa homines plerumque concutiantur. Nónunquam tamen quædam animæ proficientis rudimenta indicat, cuius Hieroglyphici primas flos lilii omnium consensu facilè obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inscriptione *Spei*, lilij potius figuram, quam alterius cuiusquam floris speciem ostentat. Nam in nummo Imp. Alexand. Pij Aug. ab altera facie Dea Lilium dexterâ prætendit; cuius inscriptio est, *Spes publica.* Eadem inscriptio cū lilio manu Deæ prætento, in Imp. AEmyliani nummis habetur. Nusquam verò frequentius, neque manifestius hæc lilij facies pro *spe* ponitur, quàm in Imp. Claudii P. I. in quibus Dea ipsa pallam læuâ sustinet; dexterâ lilium prętendit, cum inscriptione, *Spes publica*: Et in Ti. Claudij nummis, eodē gestu Dea, palla quippe sublata, lilioque dexterâ porrecto, cum litteris, *Spes Augusta.* Eodem statu, habituque, in Hadriani nūmo, Dea Lilium prætēdit cum inscriptione, *Spes P.R.* Quam quidē spem, hodieq; de Gallorum Rege Ludouico XIII. Borboniorum & Gallici Imperij lilio augustissimo conceptam, moderante res Regina parēte, exemplo Mammeæ sub Alexandro; Helenæ, sub

ſub Conſtantino, Blancæ ſub S. Ludouico, qu
pietate & iuſtitia, ac rara externarum reru
felicitate, abundantia, & publica ſecurita
tempora ſua illuſtrarunt, feliciſſimos Reipul
Chriſtianæ allaturam ſucceſſus, boni omne
augurantur. Accedente maximè firmiſſim
connubiali & amicitiæ vinculo. Quod velu
Lib. 2. c. 8. ſacrum & indiſſolubile ab omni æuo inte
Francorum & Caſtellanorum Reges ne-
xum prædicat Philippus Co-
minæus.

ORDO

ORDO
&

ORDO EQVITVM CARDVI & *Rutæ S. Andreæ in regno Scotiæ.*

EGES Scotorum, vt ex sacris ipsorum scriniis loquitur Ioannes Leslæus Episcopus Rossensis, *Lib. 5.* S. Andream Apostolum regni tu-

larem Diuum iamdudum agnoſcunt; idque temporibus Hungi Pictonum Regis, cui hoſtes oppugnaturo, ſcribunt lucidam cœlo apparuiſſe crucem, illius inſtar, in quam ipſe Apoſtolus ſublatus pro Chriſti nomine mortem oppetiit, victoriamque cæſo Athelſtano (nomen, pugnæ locus, hac noſtrâ ætate retinet, ab Anglorum cæſo Rege *Athelſtain* dictus) conſecutum, atque vt tantæ victoriæ mnemoſynon, nullâ vnquam vetuſtate deleretur, effigiem illam Crucis in armis, & inſignibus efformatam contra hoſtes deinde geſtauit, quod & Scotiæ Reges in rei geſtæ fidem etiamnum religiosè obſeruant: Hinc originem traxiſſe creditur Ordo equeſtris D. Andreæ, Cardui titulo in Scotia nobilis; cuius inſigne, ſeu collare e carduis confectum præferunt gentilicia Regum arma, nummique hoc addito elogio, *Nemo me impunè laceſſit.* Aſperum quippe virgultum carduus & aculeis armatum, & quod difficulter manibus attectare poſſis ſine doloris compunctione, quod frangas potius, quàm minimum flectas. Fuit autem huic militiæ baltheus aureus ex floribus cardui, orbicellis aureis ſeu nodis rubeſcentibus innexi compoſitus, & infra præferens imaginem S. Andreæ martyrij crucem decuſſatam ante ſe geſtantis. Inſignia verò quæ dicto baltheo ornantur, leonem rubeum, primum & antiquum Fergusij Regis inſigne, prætextâ ceruleâ duplici tractu rubeo, contrapoſitis liliis conſitâ, circumdata, in ſtamine aureo oſtentant: ictumque Caroli Magni fœdus, cum Scotis &

Hector Boetius lib. 10. *Ioach. Camerar. in ſymbolis.*

Collare ordinis.

Idem lib. 2. *Inſignia Regum Scotiæ.*

Acha-

hajo eorum Rege, quod in hunc vſque di- religiosè perdurat, coniunctis duorum gum armis, indicant. Addidit ille Caro- coronæ Scoticæ (quæ antiquitus forma e- : valli militaris) circo quattuor lilia au- , quattuor cum ſalutiferæ crucis aureis ſi- is, paribus interuallis diſcretis, liliis pau- eminentioribus; vnde Scoticæ gentis, hriſtianæ Religionis inuiolatæque fidei ob- uatio omnibus dignoſceretur. Inſtitutio- m huius ordinis nonnulli referunt ad tem- ra Caroli VII. Francorum Regis, quibus oticum fœdus ob egregiam deſperatis Frã- æ rebus nauatam operam, Regumque Fran- æ veterem ac fidam in omne Scotorum no- en beneuolentiam, renouatam ferunt, Sco- caque inſignia Gallicis aucta volunt, quod m à Carolo Magno obtinuiſſe abundè enu- eauimus.

Corona Regnum Scotiæ

Fuit & Regibus Scoticæ Sodalitium Equi- um vulgò *Sertum Rutæ* nuncupatum, cuius ſigne, vti & Regiis armis circumuolutum iſitur, fuit torquis ex duobus rutæ ramulis, eu folijs innumeris, cui inferius effigies D. ndreæ cum cruce annexa eſſet, fabrefactus. Mirari itaque ſæpè ſubiit Ioannem Leslæum liligentem alioquin rerum Scoticarum ſcri- torem nullam aut exiguam horum inſtitu- ionum feciſſe mentionem. Cum tamen Re- gum inſignia ab Achaio, vſque ad modernum acobum VI. (qui Cardui florem cum Ro- a Anglicana, id eſt, Scotiam cum Anglia ub nomine Magnæ Britanniæ, vti in

Equites Rutæ, & eorum balthens.

nummis eius prætenditur coniunxit,) Card
floribus effigieq; Andreanâ exornentur. Et I
cobus V. Scotorum Rex, militiæ & Religio
Catholicæ propugnator acerrimus, collari
foliis Rutæ ſeu Cardui confecto, & S. Andr
imagine inſignito, conſpicuus apud eund
auctorem exhibeatur. Quem quidem Reg
alios quoque externos primoſque regni
nobiles, more inter Principes recepto, And
ano ſuo inſigni cohoneſtaſſe haud dubio co
gi licet ex eo, quod & ipſum potentiſſimi q
que Chriſtiani orbis monarchæ Carolus ne
pe V. Imp. Aurei Velleris, Franconum R
Conchyliati ordinis, Henricus Anglorum R
Periſcelidis torque decorarint. Quorum or
num ſolennia feſta ſtatis diebus Rex ipſe
cobus pompæ magnifica celebritate obiuit
quibus quoque ſingulorum ordinum inſig
bus ſplendere voluit, vt ipſi Principes, à qu
rum beneuolentia ipſa ornamenta manar
illa non malè collocata aut quocunque mo
obſcurata, verum ipſius animi grata ſignifi
tione, pompæ celebritate aucta, arbitrarẽt
Cuius rei vt luculentius ſignum toti poſte
tati eluceret, inſignia Regia in porta Lith
enſis palatii figenda, ſingulaque ordinum ſ
Lib. 9. gulorum, ſimul ac D. Andreæ ornamenta (q
vt dicto Leslæo placet, ſunt Scoticæ genti
propria) exquiſita artificii laude cir-
cumplicanda curauit.

):(

ORDO EQVITVM S. MARIAE *siue Elephanti in regno Daniæ.*

EST in Dania (quæ veterib' Cymbrica Chersonesus dicta) Ordo militaris Elephanti Equitum, Diuæ Virgini dicatus, quibus pro

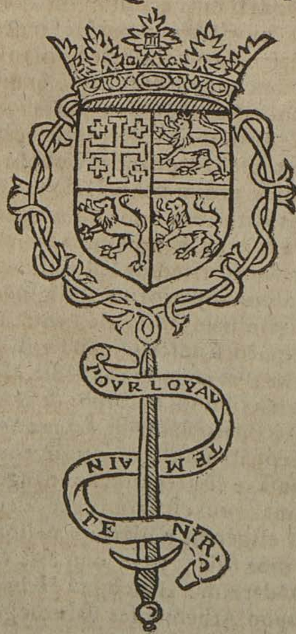
Insignia Equitum Elephant.

tessera est torquis aureus ex elephantis, castella tergo ferentibus, & calcaribus, quæ Equitum propriè sunt insignia, interpositis connexu: appensa inferius effigie Dei matris radiis solaribus circumdatæ, cui rursus orbicellus aureus tribus clauis insignis, certoque litterario emblemate inscriptus, symbola omnia Christianæ pietatis, & Equestris dignitatis annectuntur. Cuius quidem instituti leges & à qu conditas, rescire hactenus non est datum. Vidimus tamen non raró Regum Danorum insignia, (quæ tres leones viridis coloris, Leopardos feciales nuncupant, in campo aureo lacrymis sanguineis, seu cordibus humanis seminato, præferunt) eiusmodi cingulo seu torque vti hîc exhibemus, exornata, & apud armorum Reges tali facie, inter Principum insignia est reperire. Fecit & nobis copiam aurei nummi Franciscus Bergius vir munditiæ & elegantiæ in omni vita assuetus, & insigni nummorũ antiquorum supellectile, aliisq; prisci æui monumentis instructus, quo in puluere viri Principes, vti quondam Illustriss. Princeps Carolus Dux Croiius, & Arschotanus & etiamnum nobilissimus vir Nicolaus Roccoxius non tam splendore natalium quam consulari Antuerpiana in vrbe dignitate multisq; virtutibus clarissimus aliique desudant heroes. In cuius nummi antica parte videre licet effigiem moderni Regis Daniç cum hac inscriptione, *Christianus I V. D G. Dani. Nor Va. Go. Rex.* præfert enim is in publicis, tabulis Daniæ Noruegiæ VVandalorum & Gothorum Regis titulum, ab altera vero *Dux Slesu. Holf. Storm. & Dit-*

...arſ. *Comes in Olde & Dela.* cui præter trede-
...m diuerſorum regnorum & principatuum
...nperij Danici expreſſorum inſignia inſunt
...ma gentilicia, Daniæ cruci, cui Elephas ſub-
...t, ſuperpoſita. Similiſque alius eſt nummus
...adem ſerie, etſi mutato ordine, cum elephan-
...s caſtello onuſti ſymbolo, præferés inſignia,
...x quibus conſtat ordinem elephanti non in-
...mo apud Danos loco cenſeri & parentem di-
...ti Chriſtiani III. eius conditorem afferunt.
...Huc facit, & cuius Hieronymus Héninges me-
...ninit in Theatro ſuo genealogico, vbi inſignia
...egni Daniæ hoc ordine & collari, quod Ele-
...phantem cum caſtro appenſum prætendit, cõ-
...decorata, Chriſtierno IV. Regi conſecrat de-
...dicatque. Nec mirũ Elephantis ſymbolũ à Re-
gib. Daniæ huic ordini cohoneſtãdo adsũptũ,
cum ſummis virtutibus nobile hoc animal ab
antiquis prædicetur, & ꝙ ꝓximè ad humanam
rationẽ accedat, fortitudine ſcil. militari, pru-
dentia, & fulcro imperiorum, Religione; quæ
non niſi in hominem cadit, clementia Regia,
quæ Cæſarẽ Deorũ adſcripſit numero; Augu-
ſtũ cõſecrauit. Pio cognomẽtũ dedit, clemen-
tiſs. Impp. Maximino, Balbino, & Gordiano
ſtatuas cũ Elephãtis decreuit. Ad hæc Aegyptij
Regẽ, ꝑ Elephãti ſimulacrũ intelligebãt, non
ea tñ de cauſa, ꝙ cũ gregatim ſem ꝑ ingredian-
tur; is, qui maximus eſt natu, gregẽ ducit, quod
in regibus eligendis multarum nationum &
gentium mos fuit, vt id muneris ſeniori-
bus demandaretur. Hinc apud Hebræos Se-
niores, apud Athenienſes Palæologi, apud

Romanos Senatores rerum habenas modera
soliti: verum propterea quod habet hoc anin
regni peculiare, vt genua non flectat, adeò n
tabiliter, vt animalia reliqua, calcaneum ve
leuiter incuruet: nam genua non flectere d
bio procul ostendit supplicabundum no
esse, flectere verò calcaneum, humanitate
quæ maximè præditus est, indicat.

ORDO EQVITVM CYPRI.

LVSI-

VSinianum nobile iuxta ac potens in Gallia opidum fabulisque Melusinæ à poetis Gallis decantatæ notissimum, illustrissimæ genti (quæ tot Reges ac Principes orbi Christiano, Hierosolymis scilicet Armeniæ ac Cypro denique protulit) nomen dedit, vt prodit in Historiis Iac. Aug. *Thuanus*. Huius familiæ auspiciis (à quo Principe aut tempore nondum comperi) initium datum, tradunt nobilissimæ militiæ seu sodalitio Equestri, *Cypri* nomine nuncupato. Fuitque ei pro insigni collare seu baltheus equestris, aureis literis maiusculis S. exornatus; intercurrentibus laciniis aureis, quibus infernè appendebat gladius, laminâ argenteâ, capuloque aureo insignitus, & in gyrum circumplexum symbolum Gallicum, *Pour loyautè maintenir*: ac si conditor illius innuere vellet, *Pro fide seruanda* nullum inter commilitones generosi animi officium prætermittendum esse; adeoque gladio vindicandum. Per literam autem S. quæ silentii apud Romanos nota fuit, secretum societatis & amicitiæ simulachrum, indiuiduamque pro patriæ defensione Societatem denotari. Tali autem baltheo exornata visuntur gentilicia Lusinianorum arma, quæ quadripartita regni Hierosolymitani, Cypri, Armeniæ, & Lusignianæ familiæ insignibus interstincta esse alibi docuimus. Vide Stephanum Lusignianum, qui 67. familiarum è stirpe Lusigniana descendentium, genealogiam concinnauit.

Torquis Equitum Cypri.

Insignia Lusignianorum.

ORDO MILITARIS COLVMbæ & Rationis apud Castellanos.

Annos supputandi mos. IOannes I. Castellæ Rex, quo auctore apud Hispanos supputandi ratio, (eam quam *Eram Domini*, aut *Eram Cæsaris* ab Octauiani Augusti ætate, tum in historia, actionum formulis, atque priscis conuentuum ecclesiasticorum actis; tum priuatim in sermone familiari dicere consueuerunt) Anno salutis 1383. antiquata est, atque ad Christi ortum reuocata, quod paulò ante fecerant *a* Valentini. Non multo post imitati sunt *b* Lusitani exemplo aliarum prouinciarum, vti Iustiniani Imp. ætate, Dionysius Abbas Romanus, sublatis aliis supputandi rationibus excogitasse primus atque inuexisse in Remp. Christianam memoratur. Is, inquam, Ioannes paulò ante vitæ finem anno 1390. Insigne equestre excogitarat, Columbæ effigiem ex aureo torque radiis solaribus distincto, pendentem, nobilibus, aulicisque proceribus ad præclara facinora Henrici II. aui exemplo, honoris specie obiectâ, incitamentum. Cuius generis plura collaria Segobiæ ipso D. Iacobi festo die, in vrbis templo maiori solenni ritu ex altari arripiens, inter Equites distribuit, simul & librum constitutionum, quibus singuli adstricti essent, exhibuit.

a 1358.
b 1485.
Ordo Equitum Columbæ & collare.

Ordo Militum Rationis Insuper & aliud honoris insigne, cui *Rationis* nomen dedit, armigeris & minoris notæ nobi-

nobilibus, qui in hastiludiis aliisque bellicis exercitiis strenue sese gessissent, certâ hinc gloriæ reportandæ ex re fortiter gestâ, hinc beneuolentiæ, gratiæ ac munificentiæ à Principe consequendæ spe, promerendum propo-suerat. Verum morte eius intempestiua, quæ in eundem annum incidit, vt Ioannes Mariana lib. 18. cap. 13. & Hier. Romanus lib. 7. de Rep. tradunt, res priusquam stabiliretur, euanuit.

MILITIA ORDINIS DRAconici in Germania & Hungaria, Tusini in Bohemia, Disciplinarum in Austria.

POst Carolum Magnum, qui imperium occidentale maximâ nominis Christiani gloria restaurauit, & in Regũ Franciæ familia primò fundatum, ad Germanos, atq; adeò Saxones, quod à Regibus Francorũ originẽ ducerent, transtulit, id rursum Lucemburgii summâ virtute Principes, per domesticas calamitates debilitatum, erexerunt, pristinamque maiestatem reddiderunt: Henricus nempe VII. & eius nepos Carolus IV. aureæ bullæ conditor, Caroliq; filii Vuenceslaus & Sigism. qui oẽs magni nominis Imperatores sceptro potiti. Quorũ posterior Sigism. adeò studios⁹ fuisse legitur magnitudinis Christianæ, vt non solũ plusq̃ vicies collatis signis cũ barbaris pugnauerit, gloriosissimosq; de hoste triũphos reportarit; sed & zelo & hortatu eius duo œcumenica

con-

conſilia vnum Conſtantiæ, alterum Baſileæ, extirpando ſchiſmati & hereſi validè orbem Chriſtianum præſertim Hungariam & Bohemiam concutienti, celebrata ſint. Itaque vt Chriſtiana ſacra contra infideles comodius tueretur, ac propagaret, erexit ordinem militum Draconicorum, quos inſigni Draconis deuicti & præcipitati decorauit, teſtandæ extirpationi periculoſiſſimi totius terrarum orbis monſtri, ſchiſmatis ſcilicet & hæreſeos. Cuius ordinis etſi rara apud hiſtoricos fiat mentio, Petrus tamen Beloijus Præſes Toloſanus in originibus ſuis militaribus teſtatur ſe vidiſſe, diploma anni 1433. quo Baſilius Colalba, Marchio Anconæ in collegium ordinis Draconici hiſce verbis cooptatur; *Te quem manu propria militiæ cingulo & ſocietatis noſtræ Draconicæ ac ſtolæ ſeu ampriſiæ chariſsimi fratris noſtri Regis Aragoniæ inſigniuimus &c.* Refert & Hieronymus Romanus ex hiſtoria Hiſpanica Regis Ioannis, tempore Sigiſmundi & Alberti Impp. floruiſſe in Germania tres inſignes ordines equeſtres nec non Moyſem Didacum de Valera Hiſpanum, probatæ fortitudinis equitem ab eodem Alberto, tribus militiæ inſignibus fuiſſe condecoratum; *Draconico* nempe, tamquam à Rege Hungariæ; *Tuſinio* vt à Rege Bohemiæ; & collari *Diſciplinarum* aquilâ candidâ (quæ & Polonorum Regum in campo rubeo teſſera eſt) exornato, vt à Duce Auſtriæ. In Rebus Hungariæ (cuius regni habenas inuictiſſimus Imperator Matthias hodie moderatur) fit mentio equitum Hungaricorum, quib. pro inſigni erat

Inſignia Equitum Dranonicorum.

Cap. 22.

Equites Tuſinij in Bohemia.

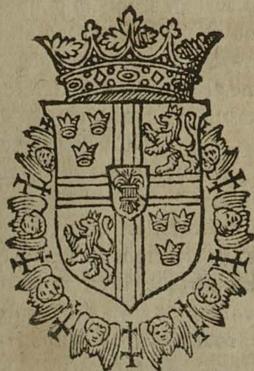
Ordo Diſciplinarum in Auſtria.

erat crux viridis, in habitu seu chlamyde coccinei coloris. Quem quidem ordinem ante annos fermè ducentos contra Turcas Hungariæ finibus incumbentes institutum memorat Hieronymus Megiserus Com. Pal. & Archiducis Austriæ Historiographus in suo, quem de Triplici Equitum genere, scripsit tractatu. Hungaricorum autem Equitum Crucis insignia, vti & Templariorum S. Catharinæ, S. Stephani, S. Mariæ de monte Carmelo & S. Lazari, Auisiorumq; aliorumque, gemina formâ in fronte huius operis delineata omnium oculis exhibemus.

Crux viridis insigne Equitum Hungariæ. *part. 2. c. 16.*

Insignia Templar. Equitũ S. Catharinæ S. Stephani S. Mariæ de Monte Carmel. & Auisiorum.

ORDINES EQVESTRES IN regno Sueciæ.

QVantam olim Reges ac Principes Gothorum de perpetuanda nobili fama ac belli-

Ordo Equitum Seraphicorum.

bellica claritate curam habuere, arma, signaq; & clypei eorum illustribus locis insculpta, ac posteris relicta, euidenter ostendunt: habetq; Australis Finlandia in magnifico portu Hangoe (locus qui Regibus Sueciæ belli inferendi aut pacis cõponendæ, quasi arbiter esse solet) in cautibus vetustissima heroum Gothorum ac Suenonũ, insignia, literato ordine, sed antiqua simplicitate insculpta. Quod ad res magnas capessendas, visis maiorũ insignibus (quod & Q. Maximus & P. Scipio sæpius de seipsis olim testati) vehementissimè sibi animũ ad virtutẽ accendi sentirent. His antiquitus ꝓ insigni erant duæ virgines coronatæ, aureo vestitu, sese mutuo in virenti sylua amplexantes, tanq̃ Dearũ nympharũ excellentiam in ea regione ostendentes. Posteriori verò ætate, Suecorũ Principes tribus aureis coronis in campo celestini coloris, ob inscrutabilem Dominiorum amplitudinẽ, magnifica bellorum gesta, & inexhaustam metalli vbertatẽ, vsi fuere; exemploq; aliorum orbis Christiani Principum, militares ordines adsumpto Christiano symbolo instituêre. Quorum quidem alter torque aureo, quem cœlestes Cherubim, & Seraphin, & cruces patriarchales, illius instar, qualis Regibus Hungariæ à Pontificibus in Regiis insignibus attributa est. Deique effigies exornant, splendescere inter cætera Christianorum heroum insignia conspicitur.

Salustius de Bello Iugurt.

Olaus Magnus lib. 2. c. 25.

Collare Equitum Seraph.

ORDO

ORDO EQVITVM GLADII & Balthei militaris.

Lter in Suecia militaris ordo pro tesseragladios aureos, militari baltheo inter se cō iūctos, & acie sanguinea cōmitantes (quod iustitiæ, & militaris gloriæ, q̄b. regna fulciūtur, insigne st) prætendit. Seneca. n. gladiū bonū esse dicit, non

Collare Equitum Gladij.

non cui deauratus est baltheus, nec cui vagina gemmis distinguitur: sed cui ad secandum subtilis acies, & mucro munimentum omne ru-
Epist. 76. pturus. Et vel ad consummatam politiam hæ duo requiruntur, Calamus & gladius, puta de liberandis rebus consilium & literæ; exequendis autem gladius. Insignia autem quæ gladife-ri huius ordinis symbolo condecorantur, i clypeo aureo vmbonem fuluo leone rubescē tem, circum circa tres coronas regias, & toti dem campanulas rubeas; in galea verò coron muralem argenteam, cristis seu plumis viridi coloris respersam binosque supra gallos ru beos in vexillis argenteis decussatim positi præferunt. Quæ præclara Christianæ militia decora, mutatâ in ijs regionibus Religione, in desuetudinem ferè abierunt.

ORDO EQVITVM SPICA apud Aremoricos in Britanniæ Gallicæ Ducatu.

FRanciscus I. huius nominis Britanni Dux, filius Ioannis V. & Ioannis IV. co gnomento Conquestoris, primique Duca tus Britannici, in familia Montfortiana (qu seriem suam à magno illo Euerardo Momme rantio, & stemma ducit) conditoris nepo quod Reipublicæ interesse sciret, vt ignauos & desertores ignominiosè puniri; sic virtute pra stantes viros honore affici, æquum esse: Nou Spicæ siue Aristæ ordinem militarem, cum a memo

emoriæ renouandæ, tum nobilitati Britanni-
æ decorandæ, anno circiter 1450. inchoauit,
ius candidatos donauit torque aureo : ita fa-
efacto, vt ex spicis frumenti, aliis alios sub-
quentib. in modũ crucis, caudis retrò conuer-
i, & nodos venerios, quos ab amoribus nun-
upant, conficientib. Spiceam quasi Cereris co- *Torquis E-*
onam, aut Arualium sacerdotum referre vide *quitũ Spicæ.*
etur. Cui præterea in basi Mus Ponticus, siue
lpinus candidus (Armenium nunc vocamus)
olliculo viridi impositus, duabus catenulis
ureis adhęreret: addito Ioannis Conquestoris
allico emblemate *A ma vie.* generosum vtiq;
icõtaminati & syncerissimi animi exemplar.
st enim hoc animal (quod Iulio Scaligero
Iustelæ genus est, & ob candicantis pellis ra-
itates, Gallorum æstimatione Principum or-
amentum nobilissimũ) adeò puritatis amans,
t teste Plinio, cum fouearũ suarum ostia cœno
lita conspicit, se potiùs à venatorib. capi pa-
iatur, imò nec ipsam mortem declinet, quàm
o foedari malit. Simili elogio vsa est Anna, non
emel Regina Franciæ filia nempe Francisci II.
Britanniæ Ducis & Margaritæ Foxianæ, ex
Gastone Comite Foxensi, & Eleonora Regina
Nauarræ genitæ. Cuius symbolum hodieque
ostentat castellum Blæsianum, hoc dicto con-
picuum *Plustost mourir. Potius mori*, quod idẽ
ferè est, cum ordinis huius tessera *A ma vie*, qui
huius Reginæ matrimonio ad coronam Fran-
icam delatus, finem cępit. Anno enim 1555. in-
ter Regem & Ioannem Brossium, Stamparum
Ducẽ, Britanniæ Gallicæ in Armoricano tractu

præsidē, transactū fuit. Is à Carolo Blæsensi genus ducebat, qui cum de Britanniæ principatu contenderet opib. Gallicis fretus, à dicto Ioanne Drocensi, Montfortii Comite memorabili prælio anno 1365. III. Kal. Octobris in Namuetibus cæsus est. Ab eo tempore Montfortiani in ea regione rerum potiti sunt, vsque ad Annam memoratā, Francisci Ducis vnicam F. quæ Carolo VIII. primum, dein Ludouico XII. nupsit quo ex matrimonio prognata Claudia, primogenita. Francisci I. Regis vxor fuit, adeoq; auia paterna Henrici III. & Francisci Alenconiorū & Andegauensium Ducis, sub quo Ludouico Britannia coronæ Regiæ ex ordinum prouinciæ decreto ita vnita est, vt nullo casu ab ea in posterum alienari posset. Cæterū & Auctor ordinis in ea fundatione ad Insignia Britannica Arminiis nigris respersâ respexisse videtur; & Robertus Cænalis credit Britanniam Aremonicam, siue Hermionicam dictam, ab Hermionibus populis, qui sunt ripenses, atq; adeo Oceani littorales: ita vt apud eos invaluerit vernaculum nomen *Hermine*, signo tamen aliunde tracto, nempe ex cauda candida mustelæ, per vnicam vocabuli allusionē. Et hinc ēt amplius cōtendit Armoricos ex nominis occasione, quia scilicet Hermiones dicūtur, per allusionē quādā sibi desumpsisse, ea quę gestāt insignia, vulgo dicta *Hermines* caudis mustelarū à natura insita, coloris atri in area candida. Nā q̄ de fictitio Arthuro, atq; ei⁹ cū gigāte in Lutetiana insula cōfecto duello, deq; celit⁹ emissis insignib. vni⁹ tantū auctoris Monumetēsis singulari testimonio

Ioannes Tilius de rebus Gallicis.

Lib. 2. de re Gallica perioche 6.

o circumferuntur, ab omnibus passim aucto-
bus, pro commentitiis habentur.

RDO EQVITVM LVNAE *Crescentis apud Andegauenses & Siculos.*

SEcunda Andium familia, quæ inter alia po-
tentissima Christiani orbis dominia, Sici-
liæ imperio potita est: teste Ioanne Iouia-
o, signum ordinis Equestris in brachio habuit
rescentem Lunam argenteam. Cuius militiæ
rincipatum sibi ac successoribus primus sum-
sit Renatus Dux Andium, & Rex Siciliæ, Nea-
olis, & Hierosolymorum: princeps vtiq; me-
iori fortuna dignus; siue eximiam erga Deum
c patriam pietatem: siue animi magnitudinem
pectes, cum paucis comparandus. Is cum mo-
e inter Principes recepto ordinem Lunæ
Crescentis in D. Mauritii vrbis Andegauensis
basilica erexisset, perspectæ virtutis militibus
orquem aureum, Luna Crescente (cui axioma illud *Los* vel vt Petro Mathæo Regis Galliæ historiographo placet *Los en croissant*, Carolo VIII. postea perfamiliare symbolum inscri-
ptum esset) insignem spectabili totius aulæ
pompa perquã honorificè detulit. Exinde Pau-
lus Iouius natũ credit illud Henrici II. *Donec totũ impleat orbem*, quia verè, *Cum plena est fit æmula Solis.* Et verò quoniã neminẽ in hoc so-
dalitiũ adoptare fas erat, nisi primũ in pugna
fortitudinis suæ specimen dedisset, præliorum
frequentiam, quibus interfuisset, ex bacillis,
qui laciniâ suspensi ad collum & annulo simul

Torquis Equitum Lunæ.

Franciscus Modius in Coronatione Henrici II.

inserti terminabantur, colligere licebat. Ei auctoramenti primi fuêre Ioannes primogen tus Renati Regis Dux Lotharingiæ, & Cal briæ, Vicecomites S. Ballorij, & Estagij, Bertr dus Beauensis Dominus, Precigniensis & ali quorũ nomina & insignia in dicta S. Mauri basilica (q̃ inaugurationis sedes est habita) co spiciuntur: & gentilitiis colorib. depicta, in a chiuis capituli religiosè adseruari testat Chopinus. Huius porrò sodalitij Equites, d ctante Tilio, omnis fortunæ periculorumq inter se socij esse tenebantur, amici certi, adi toresq; in omnem necessitatem, neq; armis p terat alter alterum infestare. Verum præclari sima Andium stirpe huius Regis morte exstin ctâ, pariter & nobilissimum hoc institutum f nem cœpit. Quæ causa fortassis, vt ordinis l ges seu constitutiones non facilè reperias, si quod Andegauensium historicus omiserit, si quod Rex tot bellis implicitus, omnia pro nu concepta, ad finem perducere non valuerit.

Nonus ordo Equitum in Sicilia.

Nostra verò ætate Illustris. Marchio de T race spectatæ fortitudinis heros, vt Siculoru & Andegauensium Principũ præclara institu renouaret, quo maior Turcicæ potentiæ fam increbresceret: eò maiorem gloriã in præsen nomen in futurum militarib. viris parari, gl riosissimæq; de barbaris victoriæ præmium a peti censeret; nouũ Equestrem ordinem & si num militare apud Siculos inuexit. Cui no pauci nobilitatis primates & summi stemma tis adolescentes nomen dedêre; quibus inflam mandis instituit ille velut panciatium in qu

gym

ymnicis certaminibus tyrocinia belli agerent, discerentq, in ludicra pugna veram pro Christo fortiter & imperterritè pugnare: eaq; ratione Turcis cottidie imminentibus, non solum ad insulam inuadendam, sed Italiam proximã vastandam intercludere. De his plura apud Rodulphũ Botereum, in magno Franciæ Concilio causarũ patronum, lib. 2. ad ann. 1595.

ORDO NAVALIS SIVE COCHlearis.

Vit priscis seculis Francorum gens naualis & pyraticæ artis exercitassima, si Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac B. Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quamcunque sibi regionem vrbis condendæ, quieti deligerent, hoc sacro nautico honori & antiquitati memorabile symbolum nauis amplissimæ, dicaretur. Quod quidem eâ sorte insignita incomparabilis & Regalis, Parisiorum Lutetia sibi vetusto nomine vel in hunc vsque diem etiam vindicat. Neque verò absurdum est, hoc ipsum illos à Gepidis, idem antea quoque vsurpantibus, per Germanicum Oceanum claris, vsurpasse; Regesque deinde Francorum tot transmarinis expeditionibus ante alios præcellentes, sibi quasi proprium (vti in numismatibus S. Ludouici nauis & concharum insigne videre est) reseruasse, sodalitiumque sacræ cuiusd militiæ instituisse, quod nōnulla insignia duas nigri coloris naues in campo aureo, similemque vnam in galea clypei exhibentia, & priuato cuipiam ordinis Cochlearis Equiti fortè perfamiliaria passim ostendere cernuntur, quibus præterea circumdatum est collare aureum ex cochleis in sinu semilunarum rubei coloris collocatis fabrefactum. Quod nempè Regeii sæpissimè gloriosissimas de barbaris triumphos reportarint, Imperiiq; Orientalis signa nocturno illo lumine splendentia, eripuerint. Illam enim semi lunam Turcarum (quod gent solenne militiæ signum; quasi Romanis aquila est) originem à Byzantinis habuisse constat,

Claud. Paradinus in symbolis heroicis.

teste

ſte omnis antiquitatis vindice Iusto Lipſio, ui primum illud apud nobilem virum Auge ium Gislenium Busbequium Legatum Byzã inum, & in aliis nummis obſeruaſſe tradit. In uorum ſcilicet parte Luna media eſſet, cum nſcriptione BYZANTIΩN. Itaque vt Athe- ienſium noctua, aliorum gentium aliud in- igne fuit, ſic Byzantiorum Luna, quam magnus lle Rex magno Chriſtiani nominis malo, in igna ſua tranſtulit ſignum victæ gentis, penes uàm Orientis imperium eſſet. De hoc ordine onſulendus Ioannes Feronius qui catalogum rdinum Equeſtrium à Regibus Galliæ erecto- rum collegit, & ad nobilitatis Francicæ de- corem, Principum virorum manibus non indignum reli- quit.

In Epiſtola Quæſt. lib. 1.

Cur Luna in labaris Turcarum.

ORDO EQVITVM S. MI- chaelis apud Gallos.

PRæclarum illum morem, vt proceres torque aureo insignirentur à Romanis ad Francos traduxit Ludouicus XI. cum, vt ait Gaguinus, Kalend. Augusti, Anno 1469. ordinem D. Michaelis Ambasiæ institueret, nouisque iterum statutis Anno 1476. Plessij augeret; symboli loco, suos insigniens torque aureo,

reo, cochleis (quæ Romanis Senatoribus rgentes in lacertis prominebant) inter se rentibus, & D. Michaelis, cacodœmonem è elo deturbantis imagine appensa; additoq; nblemate *Immensi tremor Oceani.* Prouoca s vtique exemplo patris sui Caroli VII. cui o insigni bellico, huius Archangeli fuit effgies, cum primitias potissimum inauguratiois celebraret Rothomagi. Sumptum id, adeoue sancitum in singulos Reges ab illustri, vt unt, miraculo, seu præsentia D. Michaelis in rælio ad pontem Aurelianensem; hostes Anlos, vrbemque à dira oppugnatione arcentis c propulsantis. Hisce insignibus Militaribus omprobationem virtutis, concordiæ, fœdeisque perpetui pignus, item & coronam præclarè actorum communemque inter Equites ortunarum æstimationem contineri, interretatur Claudius Paradinus in symbolis Heoicis. Initio verò fuit cohors quædam triginta sex regni procerum, inculpatorum equitum, dicta à D. Michaele, societatis prçside: quibus Rex ipse primas adnumerari voluit, eodemque quo ordinem inchoauit momento, solenni lustratione XV. Heroas, quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam silentio præterire fas non est, in eundem adsumpsit. Primi itaque fuêre *Carolus & Ioannes:* hic Borbonii, ille Aquitaniæ Dux, *Ludouicus Luxemburgus* Comes Fani Pauli, magister Equitum; *Audreas Lauallius* Tribunus Equitum; *Ioannes Sanserranus* Comes; *Ludouicus Bellemontanus* Foresti & Plessij dominus; *Ludouicus*

Symbolum ordinis Michaelis.

B. Corius. lib. 7. c. 47.

Totevillanus Torrij Dominus, *Ludouicus Laua*-*lius* Chastillonæ Dominus, *Ludouicus Borbo*-*nius* nothus, Comes Rossillanus, maris præfectus, *Antonius Cabarreus* Dammartini Comes archiœconomus; *Ioannes Armeniacus* nothus Comingensium Comes, militum tribunus *Georgius Trimoleus*, *Gilbertus Chabanaus*, *Carolus Crusolius* Pictonum iuridicus, *Taneguinus Castello*, præfectus Russinonensis: reliqui sodalium suffragijs electi. Qui porrò huic sodalitio nomina dant, in verba Principis adiguntur, eoque neminem moueri constat, nisi hæreseos aut proditionis reum peractum, aut signorum desertorem. Quando verò agebatur de aliquo in demortui locum eligendo, non suffragiis, sed tabulis (βαλότας Veneti vocāt à verbo Græco βάλλειν) electio fiebat. Quæ obsignatæ in peluim coniiciebantur, quibus à Cancellario numeratis, qui plures tulisset, in collegium cooptabatur, hac verborum formula à Principe prolata: *Te ordo Fratris* (ita enim vicissim se appellare solent Equites) *& Sodalis loco habet, eaque ratione te torque hoc donat, faxit Deus eum diutius gestes.* Deinde in perpetui amoris testimonium, singulos exosculatur, isque mos fuit, in collegium Sodales adlegendi. Est & suus huic Ordini Cancellarius, Thesaurarius vt vocant, caduceator seu fecialis, cui à Diuo Michaele nomē est, & scriba qui equitum præclarè gesta litteris & memoriæ perpetuæ mandaret. Eo numero legimus exauthoratum Ludouicum Luxenburgi vnum ex illis maiorum gentium Torquatis E-

quitibu

quitibus, de quo conchyliato honore obrogatum publice in Grauia Lutetiæ sumptum supplicium. Moris enim Regibus, munus hoc etiam in externos Principes conferre, in honoris & beneuolentiæ indicium: qui si eorum hostes velint se profiteri, per internuntios torquem remittunt, vt omni sacramenti religioni soluti, alteri Principi strenuam operam nauent. Quod sæpè hisce nostris temporibus contigit. Et anno 1559. Philippus Hispaniarum Rex Gandaui Equitum aurei velleris concilium celebrans, ordinis torquem Octauio Pormensium Duci, quem ille accepto à Rege Gallorum cōchyliati ordinis insigni, superiorum bellorũ tempore abiecerat, restituit. Huius ordinis statuta & leges ex magno constitutionum volumine regni Francorum, vt refert Ioannes Tilius lib. 2. de Rebus Gallicis, mandatæ sunt typis, & vulgari lingua passim circumferuntur à Francisco Sansouino & aliis, de quibus consule Petrum Matthæum & Franciscum Modium, qui comitia ordinis & ceremoniarum solennia ab Henrico II. anno 1548. celebrata, perquam copiosè persequitur in Pandectis Triumphalibus tom. 1. libro 2.

In historia Ludouici XI lib. 5.

ORDO

ORDO EQVITVM S. G. orgii in Corinthia.

Rudolfo Habspurgensi, qui pri mus Imperatorii fastigii decus familiam, sceptris, regnisque talem intulit; vndecim ex Ger Austriacâ imperatores eximiæ omnes mai statis numismate à Rudolfo II. augustissi nominis Principe nuper complexos, numer Germania. Quos inter Fridericus III. ha postremas tulit. Is ad Turcarum Hungari Styriæ, Corinthiæ, vicinisque prouinciis i minentium arma depellenda, Equitum S. G orgij ordinem prudenter instituit. Cuius qu dem Magistro generali regiam sedem in M lestadio, Corinthiæ opido, amœnissimo lo designauit, & Principis honorem adiecit. Hu & Nouæ ciuitatis in Austria Episcopum, rebus vt loquuntur temporalibus, itemq Canonicos ea de caussa in arcem postea tran lato

Magister ordinis S. Georgii Principis titulo auctus.

los;eademque D.Georgii rubra cruce, (quæ pina & simplex gentilicios clypeos occupa- solet) signatos. Et ne quid ad splendorem esset, toparcharum Cranichbergensium, re- as cum familia exstinctorum castra ac præ- a, in vitæ aulæque subsidia, liberaliter addi- t. Nimirum Trautmansdorfium, Scharfe- cam, & S.Petronillæ prædium: in quo Car- nti vetustæ vrbis ruinæ exstant. Quorum ouentibus non mediocriter adiuti S. Geor- i Equites, Christiani nominis zelo incensi, on raro virtutis suæ contra Selymum, Soly- annum aliosque Ecclesiæ hostes, fidem fecê- .Vide Lazium libr. 3 Rerum Viennensium.

Insignia E- quitum crux D.Georgii.

ernardus item Luceburgius in libello de or- inibus militaribus, memorat ordinem mili- m S.Georgii ab Alexundro VI.Papa, & Ma- imiliano Imp. aduersus Turcas itidem insti tum, Cruce aureâ cum corona in circulo au- o pro insigni attributâ.

Equitum S. Georgii insi- gnia Crux aurea.

RDINES EQVITVM A SVM- mis Pontificibus instituti.

SVMMI Pontifices, quorum auctoritate cæteri toto orbe Christiano ordines mi- itares erecti, varia Equestrium virorum col- egia instituerunt; quæ hisce ferè titulis cele- rantur: vtpote Equites Christi, S.Spiritus, S. Petri, S.Pauli, S.Georgii, Pii, Lauretani, S.An- tonij, Iulij, Lilij, & id genus alij; viri aut de Ecclesia, aut Republica Christiana bene meri- ti; & quos in album suum cooptatos, Pontifi- ces

Equites Iu- lii & Lilii.

ces annuo censu solent honorare, & crucis ir
signibus colore distinctis condecorare.

Equites Christi & eorum insignia.

CHristi Equites crucem rubram, quale
in Lusitania eiusdem nominis equit
ferè gerunt, limbo aureo inclusam, p
ferentes, à Ioanne XXII. institutos memora
Franciscus Tarapha, & Ioannes Consettri
in priuilegiorum mendicantium collection

Equites S. Spiritus Romæ & in Saxia.
Lib. 13. c. 3.
Equites S. Petri.

Equites S. Spiritus, qui vulgò in vrbe fratr
hospitalis S. Spiritus nuncupantur, cruce ca
dida in veste, aut chlamyde insigniuntur. I
annes item Azorius Equestrem ordinẽ S. Sp
ritus in Saxia ponit, de quo & Nauarrus de r
gul. consil. 70. Anno 1520. Leo X. instituit co
legium militum S. Petri aduersus Turcas, con
munes Christiani nominis hostes, vti Alfo
sus Ciaconius in Pontificum & Cardinaliu
historia commemorat: quod idem fecisse se
confirmasse traditur Paulus III.

Poncetum quendam post varias peregrinationes ad vrbem venientem, à Pontifice S. Petri torque donatum, tradit Aug. Thuanus: & Franc. Schottus, S. Petri & S. Pauli equites in Itinerario suo Italiæ recenset. Paulus vero Merula Cosmographus CCCC. S. Petri Comitones; S. Pauli CC. in Familia Pontificis degentes enumerat. *Equites S. Pauli. part. 2.*

De quibus & nobis amplā fidem fecit, Gentis noster Petrus Gerardi, militiarū siue Vigiarum Antuerpiensium summus Præfectus, longinquis peregrinationibus & cōtinuis patria laboribus exantlatis, clarissimusque etiamnū fratrem Aegidium, non semel consulatu functū Reip. Clauum fortiter, tenere magno suo bono Antuerpienses fatentur, sentiuntque.

S. Georgii Equites ab Alexandro VI. institutos narrat Bernardus Luceburgius, in libro armorum militarium mysteriis; quibus crucem auream cum corona in circulo aureo pro tessera attribuit. *Equites S. Georgii & eorum insignia.*

Pius IV. P. M. Equitum sodalitium, Pii appellatorum anno 1560. inchoauit; adeoque censu opimo dotauit; & Vrbem domicilio attribuit. Numerus primū 375 Equites habuit, ad 535. deinde auctus, teste Ciaconio. Qui ferè cū singulares sint, primò equites aurati a Pontifice creari solent, nonnulli etiam Comites palatii Lateranensis, cum potestate creandi doctores in omnibus facultatibus, & notarios publicos, legitimandi spurios, & alia pro arbitrio statuendi. Insigni item Apostolicæ sedis priuilegio *Equites Pii.*

cautum,

cautum, quo Pios istos Equites aliorum qu[...] rumcunque Principum equites, nominati[...] Imperiales, & S. Ioannis, siue Melitenses, pr[...] cedere voluit. Suntque ii domestici familiar[...] seu Papæ, vt vocant commensales, qui cum[...] publicum prodit conopeum, siue thronu[...] quo Papa suffertur, cum cæteris Principum l[...] gatis, gestare tenentur.

Petrus Beloiius in Orig. milit.

Equites Lauretani.

Xystus V. qui Lauretanam D. Virginis cel[...] berrimam ciuitatem, in Episcopalem; & E[...] clesiam in cathedralem erexit, ducentoru[...] Lauretanorum equitum ordinem instituit, a[...]

1586. no 1586. Pontificatus sui quarto, cui postm[...] dum, vti tradit Alfonsus Ciaconius, alios sex[...] ginta adiecit.

Est & aliud Romana in vrbe genus Equitu[...] S. Antonii appellatorum, qui plerumque su[...] natione Galli, & quamuis gladio minimè a[...] cingantur, Equitum tamen numero censen[...] tur, crucemque cæruleam in chlamyde, quan[...] commissam vocat Lipsius, quæ forma ex amus[...] sim est in T. littera, vnoque ore omnes cum[...] cruce componunt, præferunt.

Crux Cærulea insigne Equitum S. Antonii.

De Cruce li. 1. c. 8.

Tertull. aduersus Marcian.

Isidor. de vocat. gent.

Hieron. in Ezech. c. 9.

Adstruunt etiam picturæ, in quibus passim hodie videas D. Antonii vetustissimi monach[...] penulæ, & manui assui, aut imponi hanc cru[...] cem. An quia AEgyptius ille vir? quibus iam olim notum & inter sacra hoc signum? Certè in obeliscis, qui inde Romam vecti, sculptum sic vidisse se testatur Lipsius: cum anulo tamen, vel ansula supernè, nec satis solidè se scire, ad quam rem aut vsum. In penula autem & veste monachorum Crux, imò & cruces fuêre

si re

i rectè capimus Nicephorum Gregoram; qui ic de Andronico Imperatore monacho nouel-o: *Supernè rubrum prætulit diuinæ crucis signū, infernè nigrum.* Duas diuersi coloris cruces videtur dicere, nisi tamen vnam intelligit sic distinctam. Quod manu autem tulerint, hodieque in Aethiopibus siue Abyssinis ille mos, vt auctor Damianus à Goes in illorum rebus. Et Ioannes Metellus in suo speculo orbis terrarum, adstruit, Aethiopes seu Abyssinos, qui Presbyteri Ioannis (vt vocant) imperium agnoscunt; habere religionem militarem, quæ sub protectione est Sancti Antonii. Ei vnusquisque nobilitate clarus paterfamilias, ex tribus vnum filium, excepto primogenito destinare potest. Ex his seliguntur XII. Equitum millia, qui Regi excubant. Finis huius Religionis est Imperij fines defendere resistereque hostibus fidei, Ioannes item Azorius, vbi de Militibus agit, meminit Equitum Sancti Antonii Viennensis, in Gallia, & extra Galliam.

Equites S. Antonij in AEthiopia.

Lib. 13. c. 8.

Sed de præcipua ipsa nota crucis, dignum aliquid notâ Ecclesiasticę nostrę historiæ prodiderunt. Ruffinus, *Signum hoc Dominicæ crucis inter illas, quas dicunt ἱερατικὰς id est sacerdotales litteras habere AEgyptij dicuntur, velut vnum ex ijs, quæ apud illos sunt litterarum Elementis, cuius litteræ seu vocabuli hanc asseruntesse interpretationem* VITA VENTVRA. Quam & significationem dat Sozomenus, & idem Suidas. Atqui & à lingua argumentum petit Lipsius, sed

Lib. 2. c. 29.

Li. 7. Ecclesi. hist. c. 5.

Li. 1. c. 10. de Cruce.

nostrâ; quod Belgæ hodie bacillos, in hu
formam, quos ægrorum brachiis sustenta
lum subiicimus, vocent ipsa Latina voce C
kas, & litteram & Crucem T. nobis repr
sentent.

De insignibus verò militaribus quæ P
tifices Maximi Principibus deferre con
sueuerunt, adeundus Stephanus
Pighius.

OR.

RDO CRVCIS BVRGVNDICAE
in regno Thunetano.

AROLVS V. immortalis glo imperator, & omnium retro Pr cipum, qui virtutis viâ ad im rium contendêre, exemplar lu dis... : Cum memorabili illa expediti Africana, regnum Tunetanum Muleassis i perio, expulso Hariadeno Ahenobarbo re tuisset; paludamentum, quo Tunetem vict pompa ingressus est, Burgundicam Cruc (ea enim in bellis vsus, aut fascia punicei loris decussatâ quod & Burgundicæ domus signe contra Saxonem dimicaturus gessit) f tè referebat. Quo insigni, vt erat animo reg qui beneficijs, de quocunque hominum ge re benè mereri studeret; primariosquosq; p ceres virtutibus non minus quàm gentili imaginibus clarissimos, ob præclaram de b baris partam victoriam, donauit ipso B. gdalenæ sacro die, anno 1535 hora diei deci Mercurii nempe, vt à curiosis obseruatum dunt. Cuius scilicet planetæ figura in eque illa tessera ab vna parte expressa conspicie tur; ab altera v. dicta Crux Burgûdica, adiû chalybi igniario, scintillas ex silice extun te, & inscriptione *Barbaria.* Quo nomine v gò nuncupatur omnis illa ditio, quâ regn Tunetanum (eo enim Cherifij potentissimi triusque Mauritaniæ, Maroci, & Fessæ, expu Merinensibus postea potiti sunt) continet. Testimonium vtique eximium nunquam teriturae gloriæ, quod tam fortium virorum perâ nationes illas barbaras subiecisset. Q verò de Cruce Burgundica, q̃ & Andreana -

Tessera Equitis Crucis Burgund.

Lipsius de Cruce li. 1. c. 7.

cam,

nus,ex duobus baculis decussatim coniun- *Gretserus to. 3. l. b. 5. c. 1.*
s dicitur, non dubium est, id esse vetus si- *Molanus li. 3 de Imag. c. 58*
um Crucis S. Andreæ, quem gens Burgun-
ca patronum colit; & cuius se clientem hâc
ssera profitetur. Qua & vsum ferunt Ioan-
em Intrepidum, qui Ambianum vocatus, à *Pont. Heu-terus in eius vita.*
atruo Biturigum, ac nepote Andium Duce,
ellum ciuile inter Aurelianenses & Burgun-
icos sopire conantibus; supra forium, vbi di-
ertebatur, limen superum, in modum Burgũ-
icæ Crucis, duas collocari iussit transuersas
astas: hanc ferrea acie rigentem; alteram ob-
usâ cuspide innoxiam: significans bellum,
acemque se proponere; eligerent, quod lube-
et. Quod idem crucis symbolum Ioannem in
rranciam reuersum prætulisse passim testatur *In historia Ludouici XI lib. 1.*
Petrus Matthæus. Carolus item Pugnax Ludo-
uicum XI. Crucem Burgundicam in armis fer-
e, adeoque signa sua in Eburones sequi
coegit. Sed cur baculis decussatim positis,
& truncatis, vt vocant, ramis, crucem
hanc exprimant Principes; non autem li-
gnis dolatis, è qualibus cruces fieri solitæ.
Credunt id factum, postquam Duces Bur-
gundiæ, cœperunt esse Brabantiæ Duces,
ac per hosce baculos significare voluisse, se
succedere veteribus illis Carolo Magno, Pi-
pinis ac alijs Franci stemmatis principi-
bus, quorum in *Landen*, in *Herstal*, &
à principio in *Stockheim* genus floruit. A-
lij, quos audire memini, & videbantur
loqui ex antiquarijs, incrementum hoc

cœpisse autumant, tum demum, quando stemma Austriacum est vnitum Burgundico. Verum enim cognomen familiæ Maximiliani I. & maiorum eius fuisse *Van den Stock*, vt antiqua diplomata ab iis signata prætendunt.

Laurent. Cuper. in reb. Belg.

Claud. Paradinis in symbolis hereicis.

Truncatos autem & è lauro sæpius fuisse hos baculos cum erumpentibus flammis (quod ii inter se collisi, teste Plinio, ignem reddere soleant) docent tabulæ patrui mei *Petri Mennens* Equitis S. Sepulchri: qui victricia Caroli V. arma, non minus cum ventis quàm barbaris ipsis conflictata secutus, Tunetanæ & Alcerianæ expeditioni interfuit. Quo factum, vt Imper. eidem ob egregia in Burgundicum nomen merita, nauatæ fortiter operæ præmium, ad gentilitia maiorum insignia (quæ sunt decem cubi seu scaci argentei, nigrique alternatim variati, & caput caninum in galea eiusdem coloris) in inferiori scuti parte aurei *Crucem Burgundicam siue S. Andreæ* (diplomatis verba sunt) *viridis coloris truncatis seu mutatis vtrinque ramis* deferendam, & posteris transmittendam dederit, aliisque militaribus donis ornauerit. Quod vero ad ignitabulum attinet, referunt id ad Philippi Boni parentem, ipsumque Philippum Aurei Velleris baltheo decorando, idem postea adsumpsisse. Petrus item Matthæus in historia Ludouici Vndecimi dicit spolia seu vexilla quæ infelici illa Caroli Audacis ad Nancejum pugnâ, in eius Regis manus deuenêre igniario ad duos stipites adfixo fuisse notata. In nonnullis autem Burgundicorum gentilium

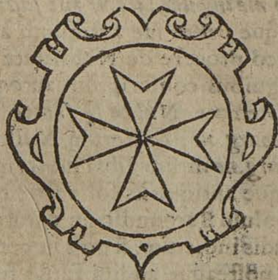
Insignia gentilicia Mennensiorum aucta à Carolo V.

Lib. 7.

lium ditionibus publicè videre eſt emblemata ſiue ſymbola aulæis, aut ædium ſacrarum feneſtris vitreis expreſſa, vbi ſignorum loco ſunt aliquot ſilices igniarij & cardui ſiue alterius pungentis herbæ ramuli cum apophtegmate, *Nul ne ſÿ frotte*, quaſi dicerent, & illud Regum Scotorum, de Cardui ſymbolo: *Nemo me impune laceſſit* aut *ſuſtine & abſtine*: Eſtque penes me antiquum à quodam Burgundico procere de Nobilitate & gentiliciis inſignibus conſcriptum autographum, dicto emblemate. *Nul ne ſÿ frotte* ſignatum. Et *Ob de Bourg. ne*, & iterum *Nul ne Capprochee.de Bourg.ne* in fine libri ſubſcriptum. Videtur itaque antiquitùs ſolis ſilicibus igniariis ſymbolum Burgundicum conſtitiſſe, minax & cladis indicium, ſi quis impeteret Burgundos; pòſteaque addita fuiſſe ferramenta chalybea igniaria, maioris etiam terroris ac perniciei ſignificandæ gratiâ; ne chalybe quidem domandum ſilicem, ſi affricetur; ſed ignem erupturum qui vicina inuadat; verum id armorum regibus, quorum id munus, diſcutiendum relinquo. Ad ſacra enim potius referendum exiſtimant. Vti enim diuinus ille genius, petram, cui ſacrificium Gedeonis impoſitum erat, virgula ſua percutiens, ignemque eliciens, holocauſtum conſummari fecit; eodem prorſus diuini cultus amore, & auitæ contra hoſtes tuendæ Religionis, nec non eximiæ in patriam caritatis zelo Princeps Burgundicos Duci debere teſtatus eſt Philippus Bonus; cum ferrum illud

& petram saxeam, cum vellere Gedeonis, in-
tactæ scilicet Virginis matris symbolo; ordi-
suo militari decorando attribuit.

ORDO EQVITVM S. STEPHAN in Etruria.

OSMVS Medicæus Flore-
tinorum Dux ingentis an-
mi & profundæ prudent-
princeps, qui potentissi-
tota hodie Italia imperii
ea familia confirmati, fu-
damenta iecit. Cũ rebus suis firmandis, & S-
narũ vrbi, superiorũ temporũ incuria ac be-
recẽtis ruinis deformatæ, curã non segnẽ i-
pẽdisset: eodem ferè tempore, quo ordo Liu-
nicus exstinctus est, vt felicis ad Marcianu-
prælij, quod eius fortunas, oppressis etiam l-
bertatis vindicibus, veluti in Etruria fund-
uit, memoriam renouaret; & eadẽ opera litt-

Aldus Manut. in vita Cosmi.

Tyrrh-

rrhenum à Turcorum & pyratarum excur-
nibus tueretur, classemque ad expeditiones
ntra Mahumetanos suscipiendas, non solum
bus necessariis, sed & hominibus rei mari-
mæ gnaris optimè instructam haberet, ad i-
itationem, inquam, Hierosolymitani ordi-
is, anno 1560. Militiam S. Stephani Pontificis
martyris, quod pugna Marciana III. Non.
extilis, qui dies ei sacer est, incidisset, statutis
c legibus (quæ à Francisco Sansouino reci-
antur) conditis instituit, vt à Pio IV. confir-
naretur, impetrauit, qui & complura priuile-
gia militaris illius collegij sodalibus indulsit, *Hier. Bardi*
diplomate ea de re Non. Quintilis condito. At- *Chronol.*
que inter alia, vt milites coniugati ac etiam di-
gami pensiones annuas vsque ad CC. ducatorũ
summã ex sacerdotiis percipere, atq; ad alias
sacras personas transferre: Item vt de bonis tã
fundi, quàm mobilib. quomodo & vndecumq;
quæsitis liberè testari, etiam inter spurios &
illegitimos filios possent, quartâ eorum ordini
seruata. Huius militiæ sibi ac successoribus
ducibus, principatum sumpsit Cosmus, cum
potestate legibus à se conditis, addendi, detra-
hendi, abrogandi, & interpretandi: quâ ipse &
filij eius postea vsi sunt, templumque Equiti-
bus, ac domicilium Pisis attribuit. Pro in- *Insignia E-*
signi autem gestant crucem rubram Rho- *quitum S.*
diensium cruci neutiquam dissimilem, at *Stephani du-*
prætexta aurea ornatam. Suntque inter eos *plicia.*
vti & apud Melitenses, & Hispaniæ mi-
lites Spatiferos, præter Equites etiam
Sacerdotes, itemque *Seruientes*, vt nuncu-

pant, & *Donati*, aliquo tamen discrimine D*onati* enim non quadri membrem, sed trimem*brem* præferunt crucem, superiore stipite su*b*lato, Melitensium ferè instituta sequuntur, e*t* viuant ex præscripto regulæ S. Benedicti, qu*od* addit Paulus Morisus & à matrimonio non a*r*ceantur, castitatem nempe coniugalem solum*modo* profitentes.

ORDO EQVITVM S. SPIritus.

TRedecim Francorum Reges Christianissima protulit Valesiorum familia, nec non antè nouum assumptum cognomen, trecentis continuis annis Gallici imperii habenas felicissimè moderata est, ac per secundum, tertium ac quartum natu filios, Andium nimirũ proceres, quorum virtus & ingenium ad imperia natum videbatur, gubernacula regni Angliæ, Siciliæ, Neapolis, ac Hungariæ diutissimè tenuit. Ab eo deniq; tempore, quo Hugo Capetus eius gentis conditor, regio insigni potitus est, nullam Capetici sanguinis familiam tamdiu variis nationibus, quam Valesiorum præfuisse comperiemus. Quod nomen non fuit ex primaria assignatione, tum hac stirpe communicatum: sed præcipuum fuit nomen eius Aurelianense: Sic & Ludouicus XII. Franciscus I. & posteri Valesciorum cognomen tenuerunt. Post Sanctum enim Ludouicum, Principum Francorum minores natu filios, aut ex regnis & dominiis accedentibus; aut ex legibus matrimonii, varia sibi vsurpasse cognomina, variasq; inde dimanasse stirpes, tradunt Gallici annales. Eæ ferè sunt: Borbonia, Valesia, Eboracensis, Alenconia, Andia, Burgundica, Bituricensis, Aurelianensis, ex qua processit Comitũ Angolismorum progenies; quib. omnibus extinctis, translatâ in Valesiã familiã regni successione, Deus Henricum III. Valesium postremum superesse voluit, qui nouis auspiciis imperium ad Borboniam feliciter hodiè regnan-

tem

tem, transmitteret; æternumq; pietatis Chr
stianæ, & Regiæ magnitudinis monumētū, po
1573. steritati relinqueret. Is. n. tot palmarū Impera
tor, tot reb. gestis clarissimus, reiectis omnib
cōpetitorib. ad Poloniæ regnū potentissimū,
pso die, quo in Apostolos sacrū flamē cœlo ig
nescētib. linguis dilapsū est (& quo eundē nat
1574. ferunt) honorificè vocatᵒ. Eodēq; rursus ann
insequētis festo, quo & Carolus IX. frater hu
manis exēptus est, Gallico imperio auctus, ob
solescēte cōchyliato ordine, ob cōmunicatum
pmiscuè indignis hominib. nouū Equitū colle
giū à se institutū, ac nomine S. Spiritus (cuiu
numini oēs actiones & cōsilia, fortunatissim
& gloriosissimis aucta successib. referebat) nu
1579. cupatū, solēni lustratione prid. Kal. Ian. cele
brauit Parisijs, in Basilica Augustinianorū Ere
mitarū morisq; inde recepti est, vt inaugura
tionis initiū ducatur vltimâ die anni desinēti
à peruigilis serotinis in dicto cœnobio; alter
quæ annū renouat, inauguratio peragatur: Cu
ius formula digna, q̄ hic suis, cōceptisq; verbi
referatur. *Ordo* (præfatur Rex, summus Magi
ster) *hoc te paludamento sui fraterni contubern*
inuoluit, ad propagationē & columen fidei ortho
doxæ, & Catholicæ Religionis (exinde torquem
ceruici imponē:) *Manu Regia, nostræ militiæ te*
serā accipe. sacri Pneumatis torquē, sit tibi in iug
memoria seruatoris Christi passio, cuius symbo
lū, crucē, vestib. insuendā tibi præcipimus, annua
Christus, ne quā fidē votis & sacramēto oppigno
rasti, fallas; si secus feceris, ex albo militiæ expun
ctus indictas decretis ordinis pœnas experieris

Cer

Centenario numero absolutum collegium, in
o comprehensis, Rege ordinis principe, IV.
Cardinalibus, IV. Antistitibus Ecclesiasticis,
magno Eleemosynario, Cancellario, Præfecto
ceremoniarum, Magno Thesaurario, Graphia-
rio, Feciali, Ostiario, Commendatorũ nominé
dicti Equites, quod ab initio constituisset Rex
ex opimioribus cœnobijs, detractis amplissi-
mis Vectigalibus, commendas ad Hispaniensiũ
exemplum creare, consilio ante quadriennium
à Cardinali Lotaringo, statim atque in regnum
venit, sumpto; quo mortuo, Rex apud Pontifi-
cem crebrò per oratores suos egit, vt cœno-
biorum bona, cõmendis illis, auctoritate sua
interpositâ, attribui pateretur. nam eum ordi-
nem ad Religionis Catholicæ Apostolicæ Ro-
manæ amplificationem, & sectarij veneni ex-
stirpationem institutum esse: idque Equitum
præcipuum iusiurandum esse. Quod cum re-
clinante sacro ordine impetrare non potuis-
set, nomen nihilominus mansit. Equites, S. Spi-
ritus commendatores, statutis (quæ in vnum volumen à Barnaba Brissonio Parlamenti Lug dunensis pręside congesta sunt) Decembri pro ximo promulgatis, appellati sunt; vt ex eo quid Regi ab initio consilij fuerit, posteris constet, videantq; qui post nos erunt; ne, quod ab ipso tũc frustra tẽtatũ est, sub successionib. eius exitũ aliquãdo sortiatur. Singulis porrò Eqrib. pal liũ nigrũ boloser icũ, liliorũ florib. flãmis, alijs-que ex auro & argẽto heroicis notis intertexitũ attribuit, & torquẽ aureũ ex liliis, flãmarũ cõ gerie circundatis (quib. Henricus IV. cassides

Natalis Comes lib. Hist 30. p. 634.

Torques aureus Equitum S. Spiritus.

alia-

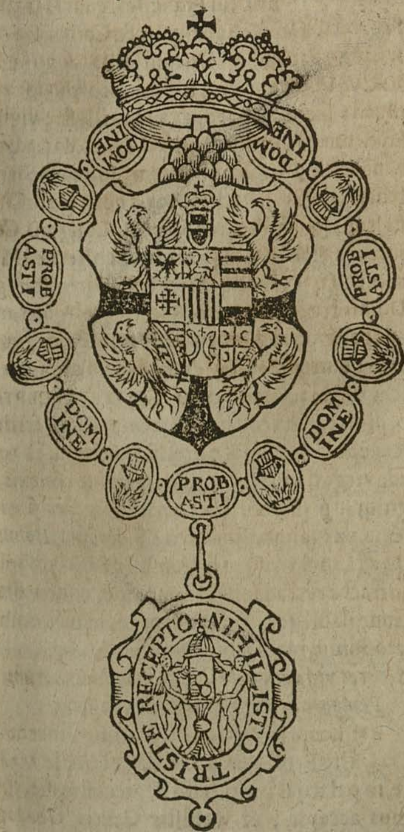
aliaq; Victoriarum trophæa addidit)tribusqu diuersis matheseos signis elaboratum; cuiqu Melitensis formæ crux, columbam præferens adhæreret, inaugurationis solenni die gestan dum adiuxit. Cæteris verò feriis, lutei seu cro cei coloris crucē holosericam vestibus adsu tam; in bello verò argenteā; alia insuper coll innexa pensili cærulea fascia. Quæ omnia e moderatione princeps instituit, vt antiqua D Michaelis solennia è fastis non eraderet: nar etiamnum torqui militiæ sacri pneumatis ad duntur. Et qui vtriusq; militiæ candidati exi stunt, ex vno latere conchyliatam tesseram, e altero vero columbam prætendunt: atque i Rituali Henricianæ institutionis indictum, v postridiè quam torques maior sacri flaminis imponatur, D. Michaelis minor suscipiatur.

Eorum insignia in bello.

):(

ORDO

ORDO EQVITVM SACROſancti ſanguinis Redemptoris Ieſu Chriſti apud Mantuanos.

Vincen-

Incentius Gonzaga Mantuæ IV. & Montisferrati II. Dux, nequid ad ditionis Mantuanæ antiquitatem ac venustatem, deesset, in nuptiis filii sui Francisci, cum Margarita Sabauda, Caroli Emanuelis & Catharinæ Austriacæ Sabaudiæ Ducum filia anno CIↃ IↃCVIII. celebratis, Religioni orthodoxæ in primis tuendæ ac propagandæ, illustre viginti Equitum collegium Paulo V. Pont. Max. adprobante instituit. In honorem, inquam Sacrosancti sanguinis Redemptoris nostri Iesu Christi, cuius guttulæ aliquot à * S. Longino Centurione & martyre, vt traditur collectæ, Mantuæ in D. Andreæ basilica cum parte Spongiæ Dominicæ, eiusdemque Apostoli reliquiis, magnâ religione adseruantur. Harum enim guttularũ numero ternario expressarum notas cũ inscriptione: NIHIL ISTO TRISTE RECEPTO ordinis tesserã cõstituit. Intemeratum scilicet Redẽptionis humanę pretiũ, baltheoq; ex teli aut virgulis aureis, valido ligamine cõnexis, igniq; sup impositis, alternatim intererrãte sẽtẽtia, ex Psalmo Dauidico LX. desũpta, *Domine pbasti*, adiũxit: Quo qdẽ nobilissimo symbolo infractũ reb. aduersis animũ, fidẽ, concordiam inuiolabiliter seruandam commilitonibus proposuit, iuxta illud Ouidij:

Martyrolo. Rom. 15. Martij & Facius lib. 3. Cant.

Collare Equitum ordinis Mantuani.

Scilicet vt fuluum spectatur in ignibus aurum;
Tempore sic duro est inspicienda fides.

Baltheum illum equestrem ipse Vincentius Dux, filio Ferdinando S.R.E. Cardinale tradẽte, in palatij sacello, festo Pentecostes die, primus accepit; & vetustis Gentis Gonzagæ insig

insignibus (quæ Sigismundus IV, Imp. cum Ioannem Franciscum primum Mantuæ Marchionem in D. Petri foro suo ipse ore X Kal. Octobris 1433. pronunciasset, quattuor aquilinis pullis nigris, cãdido in clypeo, ad crucem rubram, hinc inde sparsis exornauit) rei & magnitudini posteris testandæ gratiâ adiici voluit. Idem Cardinalis auctoritate Pontificis parentem suum ordinis eius Principem renũtiauit. Estque is honos ad successores vnà cum imperio æternum transiturus. Dux porrò sacris solenni ritu peractis, in D. Andreæ Basilicâ Franciscum filium natu maiorem, feliciterque hodie imperantem, & viros insuper quattuordecim nobilissimos equestri suo collegio adscripsit, singulosq; torque aureo, quem ordinis dixi tesseram, donauit. Horum nomina ne posteritas ignoret, liceat ex Friderici Follini triumphis, Italico sermone conscriptis, & ex Originibus Equestribus Auberti Miræi viri scriptis & legationibus pro Rep. Christiana susceptis, clarissimi adtexere, apud quos ista serie recensentur.

Insignia Gonzagarum.

Iulius Cæsar Gõzaga, S. R. I. & Bosoli Princeps, Gonzagæ atque Ostiani Marchio, idemq; Pomponesci Comes.

Andreas Gonzaga, S. R. I. Princeps.

Guilielmus Adornius, Marchio Pallauicini & Comes Siluani.

Iordanus Gonzaga Marchio, S. R. I. Princeps & Vescouati toparcha.

Guido San Georgius Volpiani Marchio & Foglizi Comes.

Alexander Beuilacqua Comes.

Carolus Rossus, generalis militiæ in ditione Mantuana Præfectus.

Galeatius Comes Canossanus, & Marchio Ca- gliani.

Fridericus Gonzaga Marchio & S.R.I. Prin- ceps.

Franciscus Brembatus Comes.

Guilielmus Martinengus, Comes & nobili Venetus.

Latinus Vrsinus Dux.

Pyrrhus Maria Gonzaga, Marchio S. R. I Princeps & Vescouati toparcha.

Ludouicus Gonzaga, Palazoli Marchio.

Cæterum ordinis huius Equestris Cancel- larius perpetuus est, qui Canonicorum S. An- dreæ collegio præest, vulgò *Primicerium* vo- cant. Eiusdem sodalitii Secretarius primu designatus est, N. & Cl. vir Annibal Ibertus Se- renissimo Mantuæ Duci à Consiliis.

EQVITES APVD TVRCA & Indos.

FVIT apud Turcas & barbaros receptu Militaris honoris auctoramentum: qu titulo Selymus II. Turcarum Imp. Gentile Bellinum, ob insignem in arte pingēdi exce lentiam, Constantinopolim euocatum, in E questrem ordinē cooptauit, & insigni torqu aurei donauit. Verum an Christianus ab inf- deli creatus eques pro legitimo haberi debe in dubium reuocare videtur Franciscus Sa- souinus.

In originibus Equestribus.

Pri

Principes certè Christiani, infideles Equestri honore haud dedignati fuêre; certumq; se auctorẽ cõperisse adfirmat Hiero. Curita, qui prodiderit Bernardum Porteriũ Iacobi 14. Aragoniæ Regis legatũ, missarũ solennib. Alexandriæ celebratis, Babyloniæ Soldani filium, patris rogatu, militari cinctum auctoramẽto, Regis Aragoniæ nomine decorasse. *Lib. 2. Rerũ Aragon.* *Anton. Benter. li. 2. c. 43*

Sic Ferdinandus cognomento Sanctus, Mahometem expeditionis cõtra Hispalim susceptæ comitem, capta vrbe & equitẽ creauit, & insignibus Castellæ cũ duobus serpentum capitibus donauit, quæ Granatæ Reges deinceps seruarunt, cum antea claues cyaneas in scuto argenteo, Reges Andalusiæ pro insignibus gestarent: eaque re significabant se Gadium, & tractus maritimi potentes, quasi claues propagandi, per occasum imperii in potestate habere. Claudius etiam Faucetus in originibus suis Gallicis, citat librum cæremoniarũ, quibus Hugo Taborius Eques regni Hierosolymitani vsus traditur, cum Saladinum Aegypti Soldanum, decus militare expetentem, equestri cingulo adornaret. *Insignia Regum Granat.* *Ann. 1200. Claudius Faucetus de Equitibus.*

In Americano noui orbis tractu, qui nouæ Hispaniæ nomine indigitatur, *Tecuytlorum* equitum militiã in honore habitã tradunt Rerũ Indicarũ scriptores, & inaugurationis solẽnia à magno Sacerdote celebrari solita, eo ferè ritu; vt Sacerdos tyroni nares tygridis osse, & aquilæ rostro acutissimo perforaret, quo tygridum & aquilarum instar, ferociã & fortitudine in bellis antestare doceretur. *Equites Tecuytles in India Occidentali.*

Equites Auriculares vulgo Oreiones dicti in regno Peru.

In regno Peruuiano Equites sunt vulgò *Oreiones*, quos Auriculares dicas, appellati: & quos ex primariis Regiæ stirpis satrapis (*Iugos* vocant) eligere ius erat. Apud hos tenerrimas aurium partes perforatas, & bacillis siue annulis aureis onustas, prætēdere, summum habebatur equestris dignitatis ornamentum. Vt & apud Europæos aurum in auribus gestare nobilitatis decora sūt. Adeò vt & ipsi Hispani nobiles, quos alti sanguinis stemma non decoraret, stigma istud auriculare, & notam equestrem non recusarent: qua suscepta, aliud nomen etiam assumere solebant Quæ omnia fusius apud Hieron: Romanum in Repub. munc reperias.

li.1. dial.9.

Nec mirum apud Barbaros illos eiusmod stigmatum vestigium exstitisse, cùm & apud Christianos dudum in vsu fuerit, vt rectè notat Lipsius in Militia sua Romana, & Philippus Leydensis Cōsiliarius Guilielmi Comitis Holandiæ, in Reipublicæ cura & sorte Principatus. vbi ait. *Quarto stigma id est nota publica imponitur brachijs istorum militum, vt ab alijs cognoscantur C. de Fabri. l. 3. lib. 11. Et sic quasi conueniunt in hoc cum spiritualibus militibus, qui in capite signantur ad differentiam laicorum.* I. Augustinus epist. 1. appellat Regium hunc characterem, & Chrysostomus Homilia 3. in 2. ad Corinth. *Sicut militibus signaculum, ita fidelibus spiritus imponitur, & si ordinem deserueris notus omnibus fias.*

STA

STATVTA ET LEGES A CAROLO MAGNO IMP. LVDOVICO VI. PHILIPPO SAPIENTE,

Ludouico Sancto, Franciæ Regibus, & Godefredo Buillonio, Summis Ordinis, Equestris Sanctiss. Sepulchri D. N. Iesu Christi Principibus ac Magistris latæ, quæ etiamnum in Archiuis eiusdem Ordinis Ierosolymitana in vrbe adseruantur.

ART. I.

N nomine & ad honorem Dei Patris Filij, & Spiritus sancti: Beatæque Virginis Mariæ eius matris: Angelorum, & Archangelorũ, Patriarcharum & Prophetarum Dei, Apostolorum, Euãgelistarum sanctorum, Discipulorum, & omniũ sanctorum & sanctarum, & Spirituum omnium cœlestis curiæ.

Art. II.

Sit notum & euidenter pateat omnibus excellentissimis, & illustrissimis Principibus, nobilibus, militibus & populo Christiano, anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi, millesimo nonagesimo nono. Quod illustrissimi, inuincibiles & Serenissimi Principes Sanctus Carolus Magnus Imperator & Rex totius Franciæ, Ludouicus Sextus sapiens, dictus Pius. Philippus dictus sapiens magnanimus, & conquerens. Sanctissimus atque magnanimus Ludouicus. Præses Godefredus de

Buillon, ac alij magnanimi Principes & Reges Christiani: assequuta per eos in eorum Imperio, & regno corona sponte Deo vouerunt ac promiserunt sese, & eorum bona atque personas exponere ad militandum & bellum gerendum vltra mare, pro subiugandae & destruenda peruersa, & tyrannica natione Sarracenorum Infidelium & eorum potestatibus & authoritatibus. Regnum Hierosolymitanum eius terras, & dominia à dictis infidelibus occupata subijciẽdo, pro viribus fidem Christianam augendo. Statum Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & aliarum Christianarũ Ecclesiarum ab omnibus vexationibus, & oppressionibus tuendo & defendendo, in earum protectione, & tuitione prælatos eiusdem Ecclesiæ, Pauperes, orphanos, viduas, & cæteros Christianos contra quoscumque inimicos eorumdem ponendo.

Art. III.

Sit etiam notum quod nos supranominati circa præmissa vota nostra adimpleuimus. Nostrisque diligentiis, & cura, Deo inspirante, regnum Hierosolymitanum, partesq; Sarracenorum adepti fuimus, & contra illos victorias laudabiles obtinuimus, dictamq; fidem Christianam auximus. Propterea nomen Christianissimi Principis iustò, nobis impositum fuerit, & meritò ab alijs Principibus, & populo Christiano datum. Cum feliciter in regnum nostrum Franciæ terrasq; & dominia ad nos spectantia reuersi fuimus, etiam omnia alia regna Principib. Christianis nobis amicissimis in nobis subueniendo tam suis diuitijs quam hominibus, vt tandem possemus adimplere vota

nostra,

nostra, & quæ iam dudum inceperamus. Propterea, vt ipsa ratio docet, habuerunt partem honoris prout nos ipsi habuimus. Art. IV.

Insuper in honorē Paßionis Domini nostri Iesu Christi, atq; reuerentiam quā nos debemus Sanctißimo Papæ sedi Apostolicæ, atq; obedientiam Vicariis Dei in hoc mundo, atq; etiam Episcopis de magna ciuitate Româ humiliter recepimus sanctißimas cruces, quibus nos signauerunt atq; milites nostros in honorem quinq; plagarum Domini nostri Iesu Christi, vt eo magis essemus solidati in huiusmodi infideles, vt cognosceremus nos atq; populum nostrum Christianum, tam viuum, atque mortuū in regionibus horum infideliū. Insuper inspeximus atq; deliberauimus fundare ordinē sanctißimi Sepulchri, nostræ ciuitatis Hierosolymitanæ, in honorem & reuerentiā sanctißimæ Resurrectionis nostro nomini Christianissimo dignitatem primariam dicti ordinis adiunximus, & dictas quinq; cruces rubeas, easdē etiam in honorem quinq; plagarum Domino nostro Iesu Christo inflictarum, deferre voluimus milites dicti ordinis, quam plurimos creauimus, illosque dictis crucibus contra dictos infideles insigniuimus: qui fugitiui ob id remanserunt, nec non exercitu resistere nequiuerunt.

Art. V.

Et vt dicti milites, & alij cæteri homines bellici veagium in dictum regnum Hierosolymitanum facere volentes, qui in nostro seruitio & exercitu strenuos & magnanimos in præfatos infideles sese gesserunt, & circa præmissa in augmentū dictæ fidei Christianæ, & defensionē Catho-

 licæ

licæ, Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ, & aliarum Ecclesiarum Christianarum fauorabiliores & faciliores reddantur, his vti & gaudere posse authoritatibus, præminētijs, priuilegijs, & iuribus, quibus nostri officiarij & domestici vtuntur, & gaudent, permisimus & permittimus, quodq; non sint tributarij, nec de rebus & mercaturis ab eis transferendis aliquod subsidium soluent, nec non ab omnibus oneribus, & subsidijs, aut tributis quibuscunque nobis, quamuis ex causa seu ratione domicilij, vel alias debitis, seu debendis, in partibus & terris nobis subditis, cum equis, armis, vestimentis, aut alias proficiscendo remanebunt liberi, exempti & immunes: animumque acuent aliorum nostrorum subditorum dictum veagium facere, & in eo nos concomitari, nostras susceptiones iuuando contra dictos infideles volentium.

Art. VI.

Voluimus præterea & volumus, quod qui honorem dictæ militiæ assequi, ac dictis franchisiis & libertatibus vti & gaudere voluerint, dicta viagia & seruitia in gratiā & augmentum dictæ fidei Christianæ defensionē Romanæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, ac aliarū Ecclesiarū Christianarū in se suscipient, dictoq; ordini adscribātur, & in Ecclesia Diui Sepulchri Ierosolymitani à nobis aut nobis absentib. nostro locū tenēti ibi cruce signabūtur. Postq; certificationib. authoritate archiepisc. seu Curati diœcesis, vel parochiæ in qua orti fuerint debitæ expeditis, cōstituerit nobis, aut dicto nostro locū tenēti eos esse Christianos, catholicos legitimos, & nō nothos, nec vllo modo fuisse repre-

reprehensos, nec aliquo crimine nephario & enormi in iudicio, vel extra diffamatos & notatos. Quodque dicti milites confeßi à suis peccatis, & absoluti die eorum receptionis in dicta militia Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum à Sacerdote, tunc in dicta Ecclesia diui Sepulchri officium diuinum celebrante, accipient: in qua nos, aut noster locum tenens laures dicti ordinis decorabit, illosque quinque crucibus obsignabit. Iuramento per eos, & eorum quemlibet de contentis inordinationibus dicti ordinis per nos editis & promulgatis fideliter obseruandis, & defendendis præstito, solutaque summa triginta scutorum coronatorum, thesauro dicti Sepulchri pro eleemosyna pauperibus, peregrinis & alijs bellicis hominibus in dictum locum venientibus, & ibi indies affluentibus, & ægrotis in hospitalibus eiusdem S. Sepulchri vrbis Hierosolymitanæ, & sancti Ioannis, ac sancti Lazari, iacentes applicanda.

Art 7.

Quod nostri viatores subditi gaudebunt libertatibus, & franchisiis latius in nostra ordinatione desuper facta & edita declaratis. Summamque quinque scutorum coronatorum dicta eleemosinæ applicandam soluent, & ad obseruandam dictam ordinationem sese obligabunt.

Art. 8.

Volumus etiam & volumus, quod in dicta Sancti Sepulchri Hierosolymitani & aliis Eccle-

stis per nos ac alios Reges & Principes hactenus ædificatis & in posterum ædificandis in dicto regno Franciæ, & alibi in eorum terris & dominijs, in honorem eiusdem Sancti Sepulchri & deuotionem celebrabuntur officia diuina, modo & forma sequentibus. Scilicet quod qualibet die dominica mensis Presbyteros Latinos cæremonijs in talibus adhiberi solitis, adhibitis, alta vna; & quinque missæ, voce submissa in honorem & reuerentiam dictarum quinque plagarum Domini nostri Iesu Christi celebrabuntur. Huiusmodi officio, nos, seu nobis absentibus locum tenens, nostri milites, & viatores præfati aßistent.

Art. IX.

Quod dictus noster locum tenens, milites & viatores quotidie missam audire, preces & horas Sanctæ Crucis dicere, & quasdam eleemosynas elargiri tenebuntur.

Art. X.

Quod diebus festis annualibus Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, alta voce, verbis Latinis Missæ celebrabuntur, fientque proceßiones, quibus nos, dictusque noster locum tenens, milites, & viatores aßistere, & Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum recipere tenebimur, vt Deo acceptabiles & grati, contra dictos Infideles securè bellum gerere, & eos subiugare poßimus,

Art.

Art. XI.

Quod indies Missas celebrari procurabimus, pauperibus eleemosynam largiemur: dicti autè milites solum diebus Veneris cuiuslibet hebdomadis in honorem paßionis Domini nostri Iesu Christi id fieri procurabunt, horas sanctæ crucis dicemus, & sero Vesperas mortuorum dici faciemus: Deumq; optimum pro principibus, regibus, & populo Christiano precabimur, & rogabimus & victoriam contra dictos Infideles in gratiam, & augmentum fidei & defensionem Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ concedere velit & dignetur.

Art. XII.

Quod nos, dictus noster locumtenens, & alij milites bellicosi, & viatores dicti ordinis temporibus Aduentus Domini, quadragesimæ, quatuor temporum anni, rogationum, & vigiliarum dictorum festorum annualium beatæ Mariæ virginis, in honorem Dei ac dictæ eius matris Mariæ virginis, & in contemplationem pœnitentiæ nobis & populo Christiano à Deo veniam, & remißionem peccatorum nostrorum obtinendam impositæ, ac vt tentationes diaboli euitemus & in dictos infideles reddamur victores, ieiunabimus.

Art. XIII.

Ex nostra scientia decreuimus, & decernimus, quod die festo Sacrosancti Sacramēti, in Ecclesia dicti sācti Sepulchri vrbis Hierosolymitanæ tres

missæ,

missæ, scilicet, prima in lingua Soriana, secunda lingua Græca, tertia verò lingua Latina, alia voce officiumqúe diuinum cæremoniis solitis adhibitis celebrabuntur. In aliis autem Ecclesiis per nos & nostros amicos in Franciæ regno nostrisque terris & dominiis in honorem dicti Sancti Sepulchri ædificatis, Latine celebrabitur idē officium. Fientqúe processiones in honorem & reuerentiam fidei, & credentiæ in Sacro-Sanctum Sacramentum Eucharistiæ, nobis & populo Christiano infusæ.

Art. 14.

Quod anno quolibet die Dominica in Ramis palmarum à nobis aut nostro locum tenens in nostra absentia, assumatur & eligatur vnus ex Presbyteris, qui supra asinum sedens in conuocatione & cœtu duodecim Presbyteros, qui officium diuinum in Ecclesia S. Sepulchri celebrare solent, dictam vrbem Hierosolymitanam introibit. Cui quidem Presbytero sic electo, nos & dictus locum tenens noster, milites, viatores, & populus Christianus eiusdem vrbis obuiam ire, illumqúe benignè recipere, & in Ecclesiam dicti S. Sepulchri magna cum humilitate concomitari tenebimur: in qua quidem Ecclesia dictus electus, & alij supra nominati Presbyteri, officiū diuinum in honorem & reuerentiam introitus Domini nostri Iesu Christi, quem in dictam vrbem Hierosolymitanam sanctis eius discipulis præsentibus fecit, honestè receptionis per habitantes

tantes

tantes dictæ vrbis, & lætitiæ ab eis ob eius aduentum & introitum factarum, solemniter celebrabitur.

Art. 15.

Die autem Iouis sequenti officium diuinum cum ceremonijs assuetis per electum & alios Presbyteros supradictos in Ecclesia S. Sepulchri celebrabitur & dicetur: nosque & noster locumtenens refectionem illorum in pane, vino, piscibus, in domo S. Cœnaculi dictæ nostræ vrbis Hierosolymitanæ præparabimus: in qua illos benignè recipiemus, eorum pedes humiliter lauabimus & osculabimur, cenamq; celebrabimus, illisque eleemosynas ob charitatem elargiemur. Et postquam dicti electus & alij presbyteri gratias Deo egerint, Sanctumque Dei Euangelium quod suis Apostolis prædicauit, nobis enunciauerint, nos, aut noster locumtenens, milites & viatores supranominati in dicto Cœnaculo nostram refectionem sumemus, eleemosynas in auro, argento, vestimentis, victualibus, panibus, vino, & alijs dabimus, omnibus ægrotis in magnis hospitalibus iacentibus, cæterisque pauperibus in indigentia & necessitate constitutis nobis notis, in reuerentiam & commemorationem Sanctæ Cœnæ, quam simili die dominus noster Iesus Christus cum dictis suis Discipulis in præfata, domo sancti Cœnaculi fecit, elargiemur & concedemus.

Art. 16.

Quod electus & presbyteri ante nominati,

qui

qui illũ in dictā vrbē Hierosolymitanā, vt supra fuerint cōcomitati in mōte oliuarũ sese cōferēt: ibiq; tota nocte dictæ diei Iouis precib. & orationib. diuinis, in reueretiā & recordationē orationis, in dicto loco per eundem Dominũ nostrum Iesum Christum fusè vacabunt.

Art. XVII.

Die verò Veneris sancti, dictus presbyter electus Euāgeliũ Passionis Domini nostri Iesu Christi in Ecclesia dicti sancti Sepulchri perleget, illudq; nobis, nostroq; locũ teneti, militib. & viatoribus populoq; Christiano interpretabitur, officiũq; diuinũ cũ alijs supranominatis presbyteris Latinè celebrabit, cui assistere tenebimur, nec cibo aliquo reficiemur aut vtemur, donec hora, qua Dominus noster Iesus Christus in redēptionē generis humani in cruce pēdens emisit spiritum, pulsata fuerit.

Art. XVIII.

Quod quatuor milites dicti ordinis nocte dictæ die veneris vsq; ad meridiē diei sequētis in honorē & reuerētiā Domini nostri Iesu Christi, cuius corpus ab infidelib. Iudæis ibi dicta nocte custoditũm fuit, fideliter custodiant.

Art. XIX.

Quod omnes Presbyteri Chaldæi, Græci & Latini cōtinuas p̄ces tota nocte diei Veneris in Ecclesia dicti Sancti Sepulchri in gratiā fidei & defensionē Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, ac aliarũ Ecclesiarũ Christianarum aduersus huiusmodi infideles fundent.

Art.

Art. XX.

Insuper ordinauimus & ordinamus continuè eleemosynas elargiēdas & cōcedendas esse, vt à carcerib. dicti milites viatores, & alius populus Christianus liberētur, q̄ tā à nostris regni Frāciæ dominijs & terris, q̄ ab alijs partibus & terris Principū Christianorū nobis amicorū veniētes, cōtra dictos Infideles nobiscū bellū gesserūt: Et illud ita ꝑsecuti fuerūt, vt captiui & detenti ab ipsis infidelibus fuerint, nec nō humiliter dictos Principes ac reuerēdos dominos Archiepiscopos, Episcopos, Abbates & alios beneficiatos tā in dictis nostris regno Frāciæ, dominijs & terris, quā in alijs ad dictos Principes Christianos spectātibus obtinētes, supplicare & requirere, vt quartā partē tertiæ partis redditus beneficiorū suorū pro redēptione dictorū captiuorū in honorem Dei & remunerationē suorū laborū circa impugnationem dictorū infideliū, in gratiam & fauorē fidei & defensionē Ecclesiarū Christianarū & Prælatorum. Art. XXI.

Nos quoq; supplicauimus & rogauimus sanctißimos almæ vrbis Romæ Pōtifices, quatenus indulgētias omnib. Principib. nobis amicis populoq; Christiano, qui pro redēptione & liberatione dictorum captiuorum & pauperum, nobis & alijs prædictis Principibus subiectorum, & dictum Sanctum sepulchrum visitare, nosq; contra dictos infideles & ad illos impugnandos, prout supradictum est, concomitari voluerint, concedere & impartire velint. Art.

Art. 22.

Præterea statuimus, & pensata animi deliberatione voluimus, quod milites dicti ordinis sancti Sepulchri sub saluagardia Soldani Babylonensis, aut eius locum tenentis, omnes dictos captiuos redimendi & liberandi in se suscipiẽt. Quibus militibus ad hunc effectum denarij dictarum eleemosynarum tradentur, & de his computum rationes, & reliqua nostro locum tenenti in dicta vrbe Hierosolymitana in communitate militum dicti ordinis, & viatores dicti Sancti Sepulchri reddent.

Art. XXIII.

Quod ex nostra scientia & spontanea voluntate eligimus, nominamus, & constituimus, & nominamus dictos milites nostri ordinis sancti Sepulchri in præceptores & administratores redituum & prouentuum, fundationem & eleemosynarum præmentionatarum. Et de his præfati milites, & in eorum absentia dicti viatores administrationem & regimen habeant. Nec nõ aliorum fundationum per nos aut nostros amicos in Ecclesiis nostri regni Franciæ dominorum & terrarum nostrarum, ac aliorum Principum institutarum, & eleemosinis datarum pro redemptione & liberatione dictorum militum, & viatorum ac populi Christiani, in potestate & dominio, ac carceribus dictorum infidelium forsan detentorum & detinendorum, vt huiusmodi reditus & eleemosynæ presbyteris officiũ diui-

diuinum in dicta Ecclesia sancti Sepulchri celebrantibus, ac pauperibus in dictis hospitalibus S. Sepulchri, S. Ioannis, S. Lazari, & aliis hospitalibus, ab aliis Principibus nobis amicis & senioribus, ac populo Christiano, in honorem Dei, sanctorum Apostolorum, aliorumque Sanctorum, tam in nostro regno Franciæ terris & dominijs, quam amicorum nostrorum fundatis & institutis affluentibus, & ibi moram trahentibus fideliter ab eis respectiuè distribuãtur. De quibus redditibus & prouentibus sic receptis & distributis, ijdem milites & viatores, anno quolibet in crastino festi Sacro sancti Sacramenti, in Camera nostri consilii Hierosolymitani, rationes & computa reddent, & ad hos fines ijdem perceptores & administratores ibi sese repræsentare, aut de his eorum computa seu verum memoriale eorum mittere tenebuntur.

Art. XXIV.

Quod clericus thesauri dicti S Sepulchri Hierosolymitani bonum & fidele memoriale redditionis huiusmodi computorum describet, cartas, seu papiros eorum conseruabit huiusmodi. Reliqua si qua debeantur, recipiet, quitantias & acquitamenta eorum computorum sic à dictis administratoribus tam præsentibus quam absentibus per nos seu in nostra absentia locum tenentẽ nostrum attestari & signari procurabit.

Art. XXV.

Voluimus etiam ac volumus, quod centum milites dicti ordinis in nostris regni Franciæ terris & dominiis, & alijs regnis ad nostros amicos spectantes, degentes & moram trahentes, veniant

niant in cameram nostri consilii Hierosolymita-ni & compareant, qui nos aut nostrum locum tenentem in dicto viagio viriliter & animo alacri ac beneuolo commomitare & nobiscum assister mediaque rationes & causas, in dicto consilio pro bellis gerendis contra dictos Infideles in augmentum fidei & defensionem Ecclesiarum Christianarum, tam Latinarum quam aliarum linguarum prædictarum, administratorum fundatorum & eleemosynarum allegandas, & intelligere possint & valeant, vt super his conclusiones validas & necessarias ac iuridicas assumamus.

Art. XXVI.

Statuimus etiam & ordinauimus aliquem ex equitibus dicti ordinis eligere oratorem apud Soldanum Babilonem, qui permittat dicto nostro oratori quod spatio trium annorum computorum in dicta Babilonia commoretur, & vitam ducat vt de quibusdã militib. viatoribus, & alijs Christianis captiuis à dicto Soldano seu eius belligeris detentis notitiam habere posit, prætioq; auri & argenti, quod per alios nostros milites sub saluagardia & protectione dicti Soldani mittent, liberentur dicti captiui ab huiusmodi detentione aut si maluerit ipse Soldanus quod in locum infidelium à nobis aut nostris subditis in bello aut alibi captiuorum detentorum seu detinendorum quos eo casu ab huiusmodi sua captiuitate liberare intendimus, modo dicti nostri captiui liberentur.

Art. XXVII.

Cum autem noster miles sic delegatus orator de dictis captiuis, à Soldano seu eius belligeris, v-

profer-

profertur, detentis, plenam habuerit notitiam, is nobis cartis veris nomina illorum, loca in quibus detineantur significari, saluagardiam à dicto Soldano ad hos fines obtẽtam mitti procurabit, vt dicti milites & viatores si captiui securius ad nostras partes redire possint.

Art. XXVIII.

Quod dictus orator & milites nobis aut nostro locum tenenti in absentia nostra, de redemptione dictorum captiuorum fidem faciẽt, quam summam pro redemptione captiuitatis huiusmodi, cui & in quo loco exsoluerint. Et ad hos fines dictos captiuos, saltem copias cartarum liberationis eorumdem nobis repræsentabunt, præmissaque omnia & singula ad notitiam aliorum Regum & Principum Christianorum, dominorumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & aliorum beneficiatorum nostri regni Franciæ, terrarum & dominiorum nostrorum, & aliorum nostrorum amicorum deduci volumus, vt fructũ ex suis sanctis eleemosynis consequantur gloriosum, ac in posterum in illis elargiendis promptiores reddantur.

Art. XXIX.

Quod intendimus & deliberamus quotidie dictas quinque cruces dicti ordinis S. Sepulchri nostris vestimentis appositas deferre. Quas dicti milites & viatores, siue eos bellum gerere aduersus dictos infideles & alibi adire seu aulas regias & conuocationes, seu cœtus Principum & aliorũ Christianorum populorum frequentare contigerit, similiter deferre tenebuntur.

Art. XXX.

Quod dicti etiam milites aduersus aliquo Principes Christianos bellum gerere minimè te nebuntur, imò illis fauorabiles erunt, casu qu sibi constiterit dictos Principes esse excommuni catos auctoritate Dei & summi Pontificis, a Ecclesia Catholica exules & dispersos, eorumq regnum belligeris esse prædam. Quo casu adueni ente dicti milites pro eis contra dictos Principe arma suscipient, ad exemplumq; Dei iura pau perum, orphanorum, viduarum, extraneorun defendent, & ab omnib. vexationibus & oppres sionibus viriliter protegent,

Art. XXXI.

Nos igitur præmissis & alijs legitimis causis & rationibus consideratis animum nostrum mouen tibus, præscriptas ordinationes à nobis ferri & e di, illasque de verbo ad verbum, nil de contenti in eisdem omisso, obseruari decreuimus, statui mus, sapienter deliberauimus. Et in eius rei testi monium & robur ad sancta Dei Euangelia pe fidem & legem nostram in fidei nec sponte ali quid de contentis in eisdem ordinationibus exe cutione dignum omittere promisimus & iuraui mus illas à nostris successoribus regni Franciæ re gibus dicti ordinis Sancti Sepulchri, ac præsenti capitibus secundum eorum tenorem obseruari ordinantes, & in hoc eorum conscientiam illi contraueniendo onerantes, votaq; & obligatio nes per milites dicti ordinis, & viatores in dict vrbem Hierosolymitanam emitti, & factas ob seruari & adimpleri, prout eisdem ordinationi bus cauetur. Quas volumus deponi & fidelite

custodir

custodiri in thesauro dicti S. Sepulchri, memoriasq; illas absque diminutione continentes continentia in nostrum Franciæ regnum, terras & dominia, tam ad nos quam ad alios principes spectantia transferri, vt omnia & singula præmissa ab eis videri, visitari & fideliter obseruari possint, ac si in dicto thesauro existerent ipsos humiliter supplicantes, quatenus in his nostram intentionem & bonam voluntatem in honorem Domini nostri Iesu Christi, qui nostrorum cordium scrutator est, aliaque in eius protectione & possessione conseruat, principiumque & terminum nostræ vitæ dat & tribuit, adimplere velint & dignentur: & vt magis ac magis dictæ nostræ ordinationes cunctis pateant euidenter, & sint notæ ac obseruentur in perpetuum, voluimus & ordinamus eas nostri sigillis quinque crucibus dicti ordinis, in medio eiusdem appositis munimine roborari. Quæ datæ & latæ fuerunt à nobis in vrbe Ierosolymitana, die prima felicis mensis Ianuarij, anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo nonagesimo nono.

DIPLOMA, QVO PHILIPPO II. HISPANIARVM REGI EIVSQVE SVCCESSORIBVS SVMMA ADministratio Ordinis Sanctissimi Sepulchri D.N. IESV CHRISTI ab Equitibus Hierosolymitanis delata est. Anno 1558.

N nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus S. Amen. Cum beneficiorum omnium, quæ Deus optimus generi humano præstitit, illud maximum sit, quod vsque adeò nos in dilecto filio suo, cum adhuc impii essemus & peccatores, dilexerit; vt illum nobis, non in sanguine hircorum, aut taurorum, sed in proprio sanguine in illa Sacrosancta Hierusalem pro peccatis nostris dederit, æterna certè memoria singulari animorum gratitudine, & eximiæ cuiusdam pietatis religione, tam præclarum atque excellens diuinæ erga nos benignitatis donum venerari, atque suspicere nos oportet. Cum igitur pretiosissimo Christi sanguine, & acerbissima eius morte tantum nobis adeò collatum fuerit, quantum nullus vmquam aut petere, aut sperare ausus fuerit. Quanta veneratione sacratissimum illum Caluariæ Montem, in quo per Spiritum S. immaculatum Deo semetipsum pro nobis obtulit & gloriosum illius Sepulchrum, vbi triduò quieuit, nos oportet adorare & venerari? Et si nostrorũ scelerum

lerum

lerum magnitudine factum ſit, vt loca illa, verè, vt vocantur Sancta, in quibus Deus ac Dominus noſter Ieſus Chriſtus inexplicabilis ſuę erga nos charitatis prædicta ſacratiſſima monumenta nobis reliquit, occulto ſuæ diuinæ ſapientiæ iudicio perfidorũ Turcarũ tyrannide oppreſſa, & ſpurciſſima Mahumetanorũ ſecta polluta quodã modo ſint, & inquinata, non ſine magno omniũ, qui Chriſtiani eſſe & dici volumus, & dedecore & probro. Ad omnes tamen ſpectat hanc ignominiã depellere, & tot vndique telis atque cuniculis oppugnatã ſanctiſſimã fidem noſtrã pro viribus defendere. Sed cum hoc officiũ Religionis noſtrę propugnandæ, & propagandæ omnes attingit, tum verò noſtrũ ſingulari ratione debet eſſe proprium, quorum profeſſio & ſingulare inſtitutum defenſioni fidei eſt conſecratum: præſertim cum ante oculos ſanctiſſimum & æterna gloria atque memoria dignum, Illuſtrium atque fortiſſimorum cruce ſignatorum ſanctiſſimi Sepulchri Militum exemplũ propoſitum habeamus. Qui vt Chriſti gloriam & fidei Chriſtianæ decus longe lateque propagarent, non ſolum fortunas ſuas, ſtatus & opulentiſſima patrimonia diſtraxerunt: verum etiam capita, corpora, vitam, & ſalutem ſuam multis periculis obiecerunt. Itaque tantum indomita virtute atque excelſa & infracta animi magnitudine potuerunt, vt innumeris Turcarum agminibus occiſis, Perſis compreſſis, Medis, Partis, Aſſyriis, Aegyptiis, aliisq; barbaris nationib. edomitis

non modo illa loca sancta & pretiosissimo Redemptoris nostri sanguine consecrata turpissimo seruitutis iugo depulso in pristinam libertatē vindicauerint: sed etiā, vt in Bithinia Nicomedia, Pisidia, Licaonia, Capadocia, Litia, Pāphilia, Cilitia, Celeseria, Heraclea, Mesopotamia, Media, Antiochia, Laodicea, Gabula, Valalenia, Maraclea, Antarade, Archia Phœnitia, Tiro, & Sydone, Lelesia, Taraconitide, Ydumea, vtraq; Arabia, advsq; mare rubrū, Galilæa, Samaria, Palęstina cū Iudæa, & S. Hierusalē, aliisque plurimis Asiæ prouinciis armorū vi subactis, crucis vexillū, & præclarissima fidei nostræ trophæa erexerint, & cum omniū sempiterna gloria constituerint. Quib prouinciis sua virtute partis tādiu imperitarunt, donec Christianorum Principū desidiis ac intestinis bellis res Christiana retrofluere cœpit, & tandē opibus nostris conuulsis atq accisis, Saledinus Aegypti Rex loca illa præclarissimorum virorum sanguine comparata nostra socordia & negligentia ipse comparauit. Et si potentia infidelium multum inualuit & corroborata est ; numquam tamen eò progressa est, vt Sacrosanctam Sanctissimi Sepulchri militiam aboleret, aut penitùs extinguere, quin potius longissimo multorum annorum spatio totâ pænę Europâ ita hæc militia effloruit ; vt Vrbanus IV. & Bonifacius VIII. per suos legatos eius opem & auxilium aduersus Saracenos, Italiam vastantes, & Ecclesiæ Catholicæ hostes, sæpius implorarent, & militum Cruce signatorum virtute

virtute Italiam seruatam faterentur. Nunc verò, etsi peccatis nostris id promerentibus multa eius vis collapsa est, non ita tamen, vt non multæ reliquiæ supersint, vbique inter Christianos Nobilissimi & Illustrissimi viri in hac gloriosa militia perseuerant. In qua nos licet indigni cooptati, memores eorum quæ maiores nostri summa cum gloria gesserunt, & ignauiam nostram pertæsi, cupimus in integrum reuocare, & quasi postliminio restituere nostrum institutum, professionem & prædecessorum nostrorum virtutem & maculas, nostra negligentia contractas, sanguinis effusione ad Iesu Christi D.N. gloriam abolere. Sed cum vt hæc fiant, necessarium in primis sit, vt aliquem habeamus præpotentem Ducem, cui tãquam capiti connectamur. Hinc est quod nos *Petrus de Carate* Commissarius generalis sacrosanctæ Archiconfraternitatis Sanctissimi Sepulchri, tam meoproprio nomine, quàm nominibus *Illustrißimi Domini Andreæ Doreæ Principis Melphitani. D. Camilli Guasco, D. Petri de Bolonia, D. Ioannis de Ioaria, & D. Roderici de Rocas:* pro quibus fortem me facio in forma Iuris valida, *Dominus Philippus de Borre,* Cantor & Canonicus Ecclesiæ Diuæ Mariæ Antuerpiensis, *Ioannes de Moxica* etiam eiusdem Ecclesiæ Canonicus & * *Petrus Mennens* quilibet nostrum pro se & nomine *Ioannis van Schelden,* tamquam ad id constituti, vigore certarum literarum procuratoriarum, in papyro scriptarum, Datarum die XXIII. præsentis mensis Martii passatarum, & recognitarum coram

Variorum Equitum Belgarum maximè, qui hisce Comitiis interfuerunt, nomina

* *Dominus vanden Berge in tractu VVasiæ Flãdrorum.*

Petro Baccart Notario publico Antuerpiæ residente, & certis testibus: Nec non Præfati *Philippus de Borre* & *Petrus Menneus* nomine *Ioannis Ouvvenborch* dicti *Lauvers* etiam ad id constituti, vigore literarum procuratoriarum in papyro scriptarum, de data eiusdem diei, mensis & anni coram Petro Verbeeck Notario publico Antuerpiæ commorante passitarum, & recognitarum. Quin etiam ego idem *Ioannes de Moxica*, nomine *Gasparis de Castro* constitutus, vigore procuratorio coram AEgidio van den *Bosche* Notario publico in prædicta ciuitate habitante, eodem die & anno passato. *Nicolaus de Meÿere* residens Gandaui, tam proprio nomine, quàm *Ioannis de la Rue*, prout patuit per procuratorium desuper confectum, & passatum in opido Gandauensi coram Ioanne Charon notario publico ibidem commorante, de data diei XIX. præsentis mensis Martij. Item *Ioannes de Grutere* Dominus de Louelde tam nomine meo proprio quam nomine *Iacobi Triecht* constitutus, vigore procuratorio manu ac sigillo eiusdem Iacobi subsignato, & corroborato. *Gerardus de Vladerache Dominus de Geffen, Antonius de Merthen Dominus de Esseštain, Iudocus de Broũchorst Dominus de Rheisvvyck, Ioannes de Asperen Dominus de Vueren, Laurentius de Vogt de Rineuelt, Antonius Absolons, Paulus de Veldvvyck, Carolus de Steenlant, Claudius Goetgebuer, Cornelius Gaerlard*, Brugis residens, *Ioannes de*

Berecker,

Berecker, Ioannes de Berchenrode, Ioannes van den Steenvveghe, & Ioannes van den Dycke, Omnes milites militiæ eiusdem Sanctissimi Sepulchri. Volentes nostrum ordinem militiæ, dante domino propagare, & illum felici regimine gubernare: Considerantesque quod patrocinio alicuius magni Principis nobis adiuncto melius res nostræ Religionis prosperabuntur; Idcirco nos prænominati milites nominibus quibus supra ac pro absentibus de rato, quatenus opus sit in forma iuris valida, promittentes in Ecclesia parochiali S. Catharinæ Villæ de Hochstraten Cameracensis diœcesis, ad infra scripta peragendum, & pertractandum coram notarijs publicis & testibus infrascriptis, personaliter congregati sponte & ex nostra scientia, animoque deliberato omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma quibus melius, validius & efficacius de iure possumus & debemus nomine dictæ nostræ Religionis & militiæ, perpetuis futuris temporibus, facimus creamus & solemniter eligimus, præstito prius per nos solito ad Sacrosancta Dei Euangelia iuramento, in similibus electionibus præstari solito, ac Missâ Spiritus Sancti celebratâ, & hymno *Veni creator Spiritus* in eadem Ecclesia decantato, Sacratissimum Potentissimum atque Serenissimum Dominum nostrum Regem Philippum in magnum & summum totius nostræ militiæ magistrum, & in nomi-

nomine Domini nostri Iesu Christi solemniter constituimus, erigimus & creamus. Nec non Serenissimum & gloriosum Hispaniarum Principem D.N.D. Carolum Principem etiam eiusdem militiæ & in locum patris successorem in perpetuum nominamus & declaramus: Petentes atque humiliter supplicantes vt sua Maiestas hanc nostram electionem & creationem & totius nostri ordinis administrationem admittere, aliosque plurimos milites Sãctissimi Sepulchri creare dignetur, vt omnes simul communi animorum consensu ad infidelium perniciem incumbamus, & Christi D. N. gloria reflorescat. Nos enim nostro, & nostrorum successorum huius ordinis, militum nomine, eius Maiestati tamquam magno Religionis nostræ magistro & Serenissimo Carolo tamquam glorioso Principi, eorumque successorib. perpetuam obedientiam & fidelitatẽ iuxta nostrę professionis & instituti sanctiones & formam, hoc est sumptibus nostris ire contra infideles in bello vniuersali, quod vulgariter dicitur *Cruys vaert*; vel nostro nomine idoneum aliquem eò mittere promittimus ac inuiolabili obseruantia præstituros pollicemur. Et quoniam exploratum est pœnè Orbi Christiano, quod charissimus frater & commilito noster magnificus D. Petrus de Carate sacrosanctæ huius nouæ congregationis ac electionis erector ab anno M. D. XLV. multos labores & expensas passus est, per varias plagas Christiani orbis, pro huiusmodi Sanctissimo negotio, & adhuc præditus sua ingenti de-
uotio

uotione non recusat impendere in futurum o-mnem operam suam,& auxilium. Idcirco cõ-pertum habentes ad hoc dirigi totum deside-rium & animum suum, ipsum pari modò in Cõmissarium Generalem nostrũ, & totius or-dinis & militiæ nostræ creamus, erigimus & solemniter nominamus,& obnixi ab ipso pe-timus; vt nostro nomine ea omnia faciat, & in omnibus assistat, dirigat,foueat, & gubernet, quæ ad totius nostræ militiæ conseruationem & vtilitatem conducibilia aut necessaria sibi videbuntur. Ita tamen vt omnia illa fiant sine impensis,damno interesse, vel præiudicio hu-ius ordinis militum, quodque præterea vllo futuro tempore nullo vlteriori grauabimur onere,cuiuscunque rei causa, vel ratione fue-rit,quam hactenus grauati fuimus. Et quo qui-dem D. Petro de Carate defuncto, vel illius officio cessante aut vacante, aliquis ex nostris confratribus communi nostro consensu per nos in ipsius locum eligetur, & quæ quidem electio per nos ita facta, per prælibatum D. N. Regem, eiusque successores, prænominatos approbabitur,& confirmabitur. Itaque deno-minatio, atque ea ipsa electio erit & manebit penes nos: confirmatio verò penes D. N. Re-gem,successoresque eius antedictos. Quocirca Sanctissimũ D.N.D.N Romanæ,ac vniuersalis Ecclesiæ nunc & pro tempore Romanum Põ-tificem & Episcopum humiliter obsecramus, vt hanc nostram electionem creationem & de-clarationem ratam habeat,& sua ac sedis Apo-stolicæ auctoritate confirmet,ac nos tamquam

humi-

humiles & obedientes Apostolicæ sedis filios, in tutelam ac defensionem suam suscipiat. Nos enim ad nil aliud aspiramus, quàm vt Dei ac D. N. Iesu Christi gloria reuirescat, & vexillum Crucis vbique gentium debita veneratione erigatur, & honoretur. Ita vt hoc consequamur, obedientes Romanæ atque Apostolicæ sedis filios fore profitemur, omnesque & singulos infideles tam Turcas, Mauros, Tartaros, quàm eiusmodi alios quoscunque, pro hostibus habemus, iisdemq; apertum ac perpetuum bellum indicimus.

O Clementissime & omnipotens Deus omnium bonorum largitor, generis humani creator, luminisque æterni, mysterium salutis humanæ, Saluator noster Christus, subiit pro nobis Crucem, luit aliena commissa, iacuit sepultus, vt nos vnà secum vitia ac scelera sepeliamus, pietas, amor incredibilis erga nos mortale genus impulit te Christe Redemptor nostram accipere naturam, induere hominem, perpeti laborem, pendere in ligno, demum extremum sepulchri subire officium. Accipe igitur hanc nostram militiam Clementissime, amplectere nos optime, dirige & duc ad te, ne patiare per hoc mare absque Rectore nauigare. Tu rege nos milites tuos, tuum colentes tumulum, vestigia tuæ obseruantes necis, compara nobis Principum vota, quorum corda in tua manu consistunt. Effice, præsta, vt aliquando tua loca liberentur,

atque

atque expientur, iampridem hostili fraude, nostrâ profanata discordiâ. Coniūge Deus Magistratuum consilia, Principum animos vni, vt pulsis tui nominis hostibus, monumenta nostræ salutis populo restituantur fideli, Istamque electionem & creationem nostri summi Magistri Principisque militiæ, quam te auctore & Rectore famuli tui fecimus, sanctifica & tua clementissima benedictione illumina & corrobora, & tuo excelso & gloriosissimo brachio animosiores nos conforta, vt & illa sacratissima & gloriosissima pignora nostri Redemptoris, effusione sanguinis nostri redimere possimus. Nam vt propheta proclamat: Ciuitas Sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Hierusalem desolata est, domus sanctificationis nostræ. Et si perpauci sunt qui sinceritate cordis, & humiliato Spiritu te Deum viuum venerentur, & inuocent nomen tuum, non auertas faciem tuam à nobis, & ne amplius memineris iniquitatum nostrarum, sed fac vt ad te Deum fontem viuum, fontem perennem & æternitatis peruenire valeamus. Cui est virtus & gloria per infinita seculorum secula, Amen.

In quorum fidem præsentes literas siue hoc præsens publicum instrumentum manu vniuscuiusque nostrum subsignatum coram Notariis publicis & testibus infrascriptis stipulati sumus, ab ijsdemque Notariis vnum vel plura, publicum siue publica, Instrumen-

mentū & instrumenta fieri atque confici iussimus, fecimus, atque rogauimus & rogamus. Acta fuerunt hæc in dicta Villa de Hochstraten in dicta Ecclesia S. Catharinæ Cameracensis diœcesis sub anno à Natiuitate Domini M. D. LVIII. Indictione prima, die verò XXVI. mensis Martij. Pontificatus Sanctissimi D. N. D. Pauli diuinâ prouidentiâ Papæ quarti, anno tertio, præsentibus ibidē Magnificis Viris Martino Ruijz de Corate, Gerardo van Donguen Francisco van Stelant, & Adriano van der de Linde testibus ad præmissa omnia vocatis atque rogatis. Subsignatum

Equitum prædictorum Signaturæ.

† *Brounckhorst* † Ego attestor *Philippus de Borre* meo nomine ac nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioannis van Schelde*, † *Ioannes Moxica* meo nomine & nomine *Gasparis de Castro* † *Gerard van Vladerachen* † *Petrus Mennens* meo nomine & nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioannis van Schelle* † *Antonius van Merthen*, *Goetgebuer*. † *Ian van Bercher* † *Cornelius Gaeiliard.* † *Carolus van Stelant* † *Paulus van Veldvvyck* † *Anthonius Absolons*, † *Iohannes de Grutere*, meo nomine, & nomine *Iacobi Triecht.* † *Laurens de Vocht van Rineuelt*, *Ian van den Steenvveghen* † *Iuan van Asperen ende van Vueren*, † *Iuan Berchenrode* † *Ich Anthonis Absalons* in nomine *Nicolai de Megere* & *Ioannis de la Rue* † *Ian van den Dycke.* Subscriptum.

Ego Alexander Grapheus ciuitatis Antuerpiensis Secretarius ac publicus Imperiali auctoritate Notarius per Cæ. Maiest. Consilium Curiæ Brabant. ad Notariatus officium admissus,

ſus, vnà cum Ioanne de Barlamonte etiam Notario publico, per idem conſilium approbato, ac prædictis teſtibus ad præmiſſa omnia & ſingula præſens perſonaliter interfui, eaq; omnia & ſingula, ſic vt præmittitur, fieri vidi, ſciui, & audiui, accepto prius iuramento ad Sancta Dei Euangelia ſuper libro miſſali, ab omnibus & ſingulis militibus ſupradictis, ſeparatim &c. quod in huiuſmodi electione non erat aliqua fraus, dolus, ſimonia, malitia aut aliqua alia illicita cauſa &c. ac deinde dicta electione ſub debita ac perpetua obedientia &c. cæteriſque ſolemnitatibus requiſitis &c. in dicta Eccleſia celebratis atque deuotè peractis, notam ac ſtipulationem poſteà ſumpſi de præmiſſis omnibus, cum dicto Notario, præſentibus dictis teſtibus. In quorum fidem præſens publicum inſtrumentum cum dicto Notario ſubſcripſi, ac ſigno meo ſolito ſignaui, rogatus atque requiſitus. Subſignatum. A. Graphæus.

Ego Iohannes de Barlamonte publicus Imperiali auctoritate Notarius antedictus, atteſtor me præſentem fuiſſe vnà cum dicto Magiſtro Alexandro Graphæo, Secretario & Notario publico in prædictâ congregatione, Electione, ſtipulatione, cæteriſq; ſolemnitatibus ſuperius ad longum narratis & declaratis. In quorum fidem præſens inſtrumentum manu propria ſubſcripſi ac ſolito ſigno ſignaui, rogatus atque requiſitus. Subſignatum. I. de Barlamonte Notarius Imp.

SS.

INCIPIT PROLOGVS REGVLAE PAVPERVM COMMILITONVM CHRISTI, Templique Salomonis.

Mnibus in primis sermo noster dirigitur, quicunque proprias voluntates sequi contemnunt, & summo ac vero Regi militare animi puritate cupiunt, vt obedientiæ armaturam præclaram assumere, intentissima cura implendo præoptent, & perseuerando impleant. Hortamur *itaque, qui vsque nunc militiam secularem, in qua Christus non fuit causa, sed solo humano fauore amplexati estis: quatenus horum vnitati, quos Dominus ex massa perditionis elegit, & ad defensionem S. Ecclesiæ gratuita pietate composuit, vos sociandos perhumaniter, festinetis. Antè omnia autem, quicunq; es ô Christi miles, tam sanctam conuersationem eligens, te, professionem tuam oportet puram adhibere diligentiam, ac firmam perseuerentiam, quæ à Deo tam digna, sancta, & sublimis esse dignoscitur: vt si purè & perseueranter obseruetur inter militantes, qui pro Christo animas suas dederunt, sortem obtinere mereberis.* In *ipsa namq; refloruit & reuixit ordo militaris, qui despecto iustitiæ zelo, non pauperes aut ecclesias defensare, quod suum erat: sed rapere, spoliare, interficere contende-*

bant.

bant. Bene igitur nobiscum agitur, quibus Dominus & Saluator noster Iesus Christus amicos suos à ciuitate Sancta in confinium Franciæ ac Burgundiæ diuexit, qui pro nostra salute, veræq; fidei propagatione, non cessant, animas suas hostiã Deo placentem offerre. Nos ergò cum omni gratulatione ac fraterna pietate precibusq; Magistri HVGONIS, *in quo prædicta militia sũpsit exordium, cum spiritu sancto intimante ex diuersis Vltramontanæ prouinciæ mansionibus, in solemnitate S. Hilarij, anno 1128. ab incarnato Dei filio, ab inchoatione prædictæ militiæ nono, ad Trecas, Deo Duce, in vnum conuenimus, & modum & obseruantiam ordinis Equestris per singula capitula, ex ore ipsius prædicti Magistri* HVGONIS *audire meruimus; ac iuxta notitiam exiguitatis nostræ scientiæ, quod nobis videbatur bonũ & vtile, collaudauimus. Verũ enimuerò, quod nobis videbatur absurdũ, omneque, quod in p̃senti Cõcilio nequit esse nobis memoraliter relatũ, ac cõputatũ, nõ leuitate, sed cõsulta ꝓuidẽtia, & discretione venerabilis patris nostri Honorij, ac inclyti Patriarchæ Ierosolymitani Stephani fertilitate, ac necessitate, non ignari Oriẽtalis religionis, nec nõ pauperũ commilitonũ Christi, consilio communis capituli vnanimiter commendauimus. Sana autẽ prorsus licet nostri dictaminis auctoritate permaximus numerus religiosorum patrum, qui in illo Concilio diuina admonitione conuenerunt,*

Anno Christi 1128.

commendat: non debemus silenter transire, quibus videntibus, & veras sententias proferentibus, ego Ioannes Michaelensis, *præsentis paginæ, iussu Concilij ac venerabilis Abbatis Clareuallensis, cui creditum ac debitum hoc erat, humilis scriba esse diuinâ gratiâ merui.*

S. Bernardũ intellige.

NOMINA PATRVM RESI dentium in Concilio.

Huius Concilij meminit Guil. Tyrius lib. 12. Hist. Belli sacri cap. 7.

PRimus quidem resedit *Mattheus Albanensis Episcopus*, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ legatus: deinde *Rainaldus Archiepiscopus Remensis*: tertius *Henricus Archiepiscopus Senonensis*: Dehinc Coepiscopi eorum *Rankedus Carnotensis Episcopus, Gossenus Suessonum Episcopus, Episcopus Parisiensis, Episcop. Trecensis, Præsul Aurelianensis, Episcop. Antisiodorensis, Episcop. Meldensis, Episcop. Catalaunensis, Episc. Laudunensis, Episcop. Beluacensis, Abbas Vezelacensis*, qui non multò post factus est Lugdunensis Archiepiscopus, ac S. R. E. legatus, *Abbas Cisterciensis, Abbas Pontimacensis, Abbas trium Fontium, Abbas S. Dionysij de Remis, Abbas S. Stephani de Diuione, Abbas Molesmij* supra nominatus, *Abbas Bernardus Clareuallis* non defuit, cuius sententiam præscripti liberâ voce collaudabant. Fuerunt autem Magister *Albericus Remensis & Magister Fulgerius*, ac cõplures alii, quos longum esset enumerare. Cæterum verò de non literatis idoneum nobis videtur; vt testes amatores veritatis adducantur in medium: *Comes Theobaldus, Comesque Niuernensis*, ac *Andreas de Bãdimen*

dimento, intentissimâ curâ, quod erat optimũ, scrutantes; quod eis videbatur absurdum, vituperantes, in concilio sic assistebant. Ipse verò *Magister militiæ Hugo* nomine reuerà non defuit & quosdam de fratribus suis secum habuit. Verbi gratiâ fratrem *Godefridum*, fratrẽ *Rorallum*, fratrem *Gaufridum Bisol*: fratrem *Paganum de monte Desiderij*, *Archembaudum de sancto Amano*. Iste verò magister Hugo cum istis discipulis modum & obseruantiam exiguæ inchoationis sui militaris ordinis, qui ab illo, qui dicit, *Ego Principium, qui & loquor vobis*, sumpsit exordium: iuxta memoriæ suæ notitiam, supranominatis patribus intimans. Placuit itaque Concilio, vt consilium ibi limâ & consideratione diuinarum scripturarum diligenter examinatum, tamen cum prouidentia Papæ Romani, ac Patriarchæ Ierosolymitani nec non capituli assensu & pauperum commilitonum Templi, quod est in Ierusalem, scripto, commendaretur, ne obliuioni traderetur, & inenodabiliter seruaretur: vt recto cursu, ad suum conditorem, cuius dulcedo tam mel superat, vt ei comparatum velut absynthium sit amarissimum, peruenire dignè mereantur: præstante, cui militant, & militare queant, per infinita seculorum secula.

Amen.

REGVLA PAVPERVM COMMILITONVM Templi in Sanctâ Ciuitate.

QVALITER DIVINVM OFFIcium audiant.

CAPVT I.

Os quidem propriis voluptatibus abrenuntiantes; atq; alij pro animarum salute vobiscum ad terminum cũ equis & armis summo Regi militantes, matutinas, & omne seruitium integrum, secundum canonicã institutionem, ac regularium doctorum Sanctę ciuitatis consuetudinem pio ac puro affectu audire vniuersaliter studeatis. Idcirco vobis venerabiles fratres maximè debetur, quia pręsentis vitæ luce despectâ, contemptoque vestrorum corporum cruciatu, sæuientem mundum pro Dei amore vilescere perenniter promisistis, diuino cibo refecti ac satiati, & dominicis præceptis eruditi & firmati, post mysterij diuini consummationem nullus pauescat ad pugnam, sed paratus sit ad coronam.

QVOD ORATIONES DOMINIcas si audire nequiuerint, dicent.

CAP. II.

CAEterum si aliquis frater negotio orien-

calis

talis Christianitatis forte remotus, quod sępius euenisse, non dubitamus, & pro tali absentia, Dei seruitium non audierit, pro matutinis tredecim orationes Dominicas, ac pro singulis horis septem, sed pro Vesperis nouem dicere collaudamus, ac liberâ voce vnanimiter affirmamus. Isti etenim in salutifero labore ita directi nô possunt accurrere horâ cõpetenti ad diuinum officium, sed si fieri potest, horæ constitutæ non prætereant ante institutum debitũ.

QVID AGENDVM PRO FRATRIbus defunctis.

CAP. III.

QVando verò quilibet fratrum remanentium, morti (quæ nulli parcit) impendet, quod est impossibile auferri, Capellanus ac clericus vobiscum ad terminũ caritatiuè summo sacerdoti seruientibus, creditum officium & missam solenniter pro eius anima, Christo animi puritate iubemus offerre. Fratres autem ibi adstantes & in orationibus pro fratris defuncti salute pernoctantes, centum orationes Dominicas, vsque ad diem Septimum, pro fratre defuncto persoluant: ab illo die, quo eis obitus fratris denuntiatus fuerit, vsque ad prędictum diem, centenarius numerus perfectionis integritatem cum fraterna obseruatione habeat. Adhuc nẽpe diuina ac misericordissima caritate deprecamur, atque pastorali auctoritate iubemus, vt quotidie, sicuti fratri in vicibus dabatur, & debetur: ita quod est necessarium sustentationi huius vitæ in cibo &

potu tantum, cuidam pauperi, ad quadragesimum diem impendatur. Omnes enim alias oblationes, quas in morte fratrum & in paschali solennitate, cæterisque solennitatibus, Domino pauperum commilitonum Christi spontanea paupertas indiscretè reddere consueuerat, omninò prohibemus.

CAPELLANI VICTVM ET VESTItum tantum habeant.

CAP. IV.

ALias verò oblationes, & omnia eleemosynarum genera, quoquo modo fiant; Capellanis, vel aliis ad tempus manentibus, vnitati communis capituli reddere peruigili curâ præcipimus. Seruitores itaq; ecclesiæ victum & vestitum secundum auctoritatem tantum habeant, & nihil amplius habere præsumant, nisi magistri sponte caritatiuè dederint.

DE MILITIBVS DEFVNCTIS QVI sunt ad terminum.

CAP. V.

SVnt namque milites in domo Dei Templiq; Salomonis ad terminum misericorditer nobiscum degentes; vnde ineffabili miseratione vos rogamus, deprecamur, & ad vltimum obnixè iubemus, vt interim tremenda potestas ad vltimum diem aliquem perduxerit, diuino amore ac fraternâ pietate septem dies sustentationis pro anima eius quidam pauper habeat.

VT NVLLVS FRATER REMANENS, *oblationem faciat.*

CAP. VI.

DEcreuimus, vt supernè dictum est, quod nullus fratrum remanentium aliam oblationem agere præsumat, sed die noctuque mundo corde in sua professione maneat, vt sapientissimo prophetarum in hoc æquipollere valeat. Calicem salutaris accipiam, & in morte mea mortem Domini imitabor. Quia sicut Christus pro me animam suam posuit, ita & ego pro fratribus animam ponere sum paratus. Ecce competentem oblationem, ecce hostiam viuentem Deoque placentem.

DE IMMODERATA STATIONE

CAP. VII.

QVod autem auribus nostris verissimus testis insonuit, videlicet immoderatâ statione & sine mensura stando, diuinum officium vos audire, ita fieri non præcipimus, imò vituperamus: sed finito Psalmo & *Venite exultemus Domino,* cum Inuitatorio & Hymno, omnes sedere tam fortes, quam debiles propter scandalum, euitandum nos iubemus. Vobis verò residentibus vnoquoque Psalmo finito, in recitatione *Gloria Patri*, de sedibus vestris ad altare supplicãdo ob reuerentiam Sanctæ Trinitatis. Sic etiam in recitatione *Euangelij*, & ad *Te Deum laudamus*, & per totas laudes donec finito *Benedicamus Domino*, stare adscribimus, & ean-

& eandem regulam in matutinis S. Mariæ teneri iubemus.

DE REFECTIONE CONVENTVS. CAP. VIII.

IN vno quidem palatio, sed melius dicitur, Refectorio communiter vos cibum accipere credimus, vbi quando aliquid necessarium fuerit, pro signorum ignorantia, leniter ac priuatim quærere oportet. Si omni tempore, quæ vobis necessaria sunt, quærenda sunt, cum omni humanitate & subiectione reuerentiæ potius ad mensam, cum Apostolus dicat: *Panem tuum cum silentio manduca*, & Psalmista vos animare debet, dicens: *Posui ori meo custodiam*, id est, apud me deliberaui, vt non delinquerem id est, lingua, id est custodiui os meum, ne malè loquerer.

DE LECTIONE. CAP. IX.

IN prandio & cœna semper sit sancta lectio recitata. Si Dominum diligimus salutifera eius verba atque præcepta, intentissimâ aure desiderare debemus, lector autem lectionum, vobis indicat silentium.

DE CARNIS REFECTIONE. CAP. X.

IN hebdomada namque, nisi Natalis dies Domini, vel Pascha, vel festum Sanctæ Mariæ, aut omnium Sanctorum euenerit, vobis ter refectio

fectio carnis sufficiat, quia assueta carnis comestio, intelligitur honorosa corruptio corporum. Si verò in die martis tale ieiunium euenerit, vt esus carnium retrahatur, in crastino abundanter vobis impendatur. Die autem Dominico omnibus militibus remanentibus, nec non capellanis duo fercula in honorem S. Resurrectionis impendi bonum & idoneum indubitanter videtur. Alii autem videlicet armigeri & clientes, vno contenti, cum gratiarum actione permaneant.

QVALITER MANDVCARE MIlites debeant.

CAP. XI.

DVos & duos manducare generaliter oportet, vt sollerter vnus de altero prouideat, ne asperitas vitę vel furtiua abstinentia in omni prandio intermisceatur. Hoc autem iustè indicamus, vt vnusquisq; miles aut frater æqualem & æquipollentem vini mensuram pro se solus habeat.

VT ALIIS DIEBVS DVO AVT TRIA leguminum fercula sufficiant.

CAP. XII.

ALiis diebus, videlicet secundâ & quartâ feriâ, nec non & sabbatho duo aut tria leguminum, aut aliorum ciborum fercula; aut vt ita dicam, cocta pulmentaria, omnibus sufficere credimus, & ita teneri iubemus, vt fortè, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur.

QVO

QVO CIBO SEXTA FERIA REFIcere oportet.

CAP. XIII.

SExta autem feriâ cibum quadragesimalē, ob reuerentiam Passionis, omni congregationi, remotâ infirmorum imbecillitate, semel sufficere à festo omnium Sanctorum vsq; in Pascha, nisi Natalis dies Domini, vel festum S. Mariæ, aut Apostolorum euenerit, collaudamus. Alio verò tempore, nisi generale ieiuniū euenerit, bis reficiatur.

POST REFECTIONEM SEMPER gratias referant.

CAP. XIV.

POst prandium vero & cœnam, semper in Ecclesia, si propè est, vel si ita non est, in eodem loco, summo procuratori nostro, qui est Christus, gratias, vt decet, cum humiliato corde referre strictè præcipimus. Famulis aut pauperibus fragmenta, (panibus tamen integris reseruatis) distribuere fraternâ caritate debent & iubentur.

VT DECIMVS PANIS SEMPER Eleemosynario detur.

CAP. XV.

LIcet paupertatis præmium, quod est regnum cœlorum, pauperibus proculdubio debeatur, vobis tamen, quod Christiana fides de illis indubitanter fatetur, decimum to-

tius

tius panis quotidie Eleemosynario vestro dare iubemus.

VT COLLATIO SIT IN ARBITRIO *Magistri.*

CAP. XVI.

CVm verò Sol orientalem regionem deserit, & ad Hibernam descendit, audito signo, vt est eiusdem regionis cõsuetudo, omnes ad Completas oportet incedere vos, ac prius generalem collationem sumere peroptamus. Hanc autem collationem in dispositione & arbitrio magistri ponimus, vt quando voluerit de aqua, & quando iubebit misericorditer ex vino temperato competenter recipiatur. Verum hoc non ad nimiam satietatem oportet fieri, sed parcius, quia apostatare etiam sapientes videmus.

VT FINITIS COMPLETIS SILENtium teneatur.

CAP. XVII.

FInitis itaque Completis ad stratum ire oportet; Fratribus igitur à Completoriis exeuntibus nulla fit denuo licentia data loqui in publico, nisi necessitate cogente: armigero autem suo, quæ dicturus est, leniter dicat. Est verò forsitan, vt in tali interuallo vobis de Completoriis exeuntibus, maxima necessitate cogente, de militari negotio, vt de statu domus vestræ, quia dies ad hoc vobis sufficere nõ creditur, cum quadam fratrum parte, magistrum, vel illum, cui domus dominium post magistrũ est

est debitum, oporteat loqui: hoc autem ita fieri iubemus, & ideo quia scriptum est; *In multiloquio non effugies peccatum*, & alibi: *mors & vita in manibus linguæ*. In illo colloquio scurrilitatem & verba otiosa ac risum mouentia, omnino prohibemus, & vobis ad lectulos euntibus, Dominicam orationē, si aliquis quid stultum est locutus, cum humilitate & puritatis deuotione dicere iubemus.

VT FATIGATI AD MATVTINAS non surgant.

CAP. XVIII.

FAtigatos nempe milites non ita, vt vobis est manifestum, surgere ad Matutinas conlaudamus, sed assensu Magistri, vel illius, cui creditum fuerit à magistro, eos quiescere, & tredecim orationes cōstitutas sic cantare, vt mens ipsorum voci concordet, iuxta illud Prophetę. *Psallite Domino sapienter*: & illud. *In conspectu angelorum psallam tibi*; nos vnanimes collaudamus. Hoc autem in arbitrio magistri semper consistere debet.

VT COMMVNITAS VICTVS INTER fratres seruetur.

CAP. XIX.

LEgitur in diuina pagina. Diuidebatur singulis, prout cuiq; opus erat. Ideo non dicimus vt fit personarum acceptio, sed infirmitatum debet esse consideratio. Vbi autem, qui minus indiget, agat Deo gratias & nō cōtristetur: Qui vero indiget humiliter pro infirmitate, nō extolla-

extollatur pro misericordia, & ita omnia mēbra erūt in pace. Hoc autē prohibemus, vt nulli immoderatam abstinentiam amplecti liceat, sed communem vitam instanter teneant.

DE QVALITATE ET MODO VEstimenti.

CAP. XX.

VEstimenta autem vnius coloris semper esse iubemus, verbi gratia. Alba vel nigra, vel vt ita dicam burella. Omnib. autem militibus professis in hyeme & in æstate si fieri potest, alba vestimenta concedimus, vt qui tenebrosā vitam postposuerint, per liquidam & albā suo conditori se reconciliari agnoscā. Quid albedo? nisi integra castitas. Castitas, securitas mētis, sanitas corporis est, nisi enim vnusquisque miles cast⁹ perseuerauerit: ad perpetuā requiē venire, & Deum videre nō poterit, testāte Paulo Apost. *Pacem sectamini cum omnibus, & castimoniā sine qua nemo videbit Dominum.* Sed quia huiusmodi indumentū arrogātiæ ac supfluitatis æstimatione carere debet, talia habere omnib. iubemus, vt solus leniter per se vestire & exuere ac calciare & discalciare valeat. Procurator huius ministerij peruigili cura hoc vitare præsumat, ne nimis lōga, aut nimis curta, sed mensurata ipsis vtentibus, secundum vniuscuiusq; quantitatē suis fratribus tribuat. Accipientes itaq; noua, vetera semper reddāt in præsenti, reponēda in camera, vel vbi frater, cuius est ministeriū decreuerit, propter armigeros & clientes, & quandoque pro pauperibus.

Gallis Burellē dicta.

QVOD

QVOD FAMVLI ALBA VESTIMENTA, *id est, pallia non habeant.*

CAP. XXI.

HOc nempe, quod erat in domo Dei ac suorum militum Templi, sine discretione ac consilio communis capituli obnixè contradicimus, & funditus quasi quoddam vitium peculiare amputare præcipimus. Habebant enim olim famuli & armigeri alba vestimenta, vnde veniebant damna importabilia. Surrexerunt namque in Vltramontanis partibus quidam pseudofratres, & coniugati, & alii dicentes se esse de Templo, cùm sint de mundo. Hi nempe tantas contumelias, totque damna militari ordini adquisierunt; & clientes remanentes plurima scandala oriri inde superbiendo fecerunt. Habeant igitur assiduè nigra, sed si talia non possunt inuenire, habeant, qualia inueniri possunt in illa prouincia, quâ degunt; aut quod vilius vnius coloris comparari potest, videlicet burella.

QVOD MILITES REMANENTES *tantùm alba habeant.*

CAP. XXII.

NVlli ergò concessum est candidas Chlamydes deferre, aut alba pallia habere, nisi nominatis militibus Christi.

VT PELLIBVS AGNORVM *vtantur.*

CAP. XXIII.

DEcreuimus communi consilio, vt nullus frater

frater remanens per hyemem pelles aut pelliciam vel aliquid tale quod ad vsum corporis pertineat, etiamq; coopertorium, nisi agnorum vel arietum habeat.

VT VETVSTA ARMIGERIS DIVIdantur.

CAP. XXIV.

PRocurator vel dator pannorum, omni obseruantia veteres, semper armigeris & clientibus & quandoque pauperibus, fideliter æqualiterque erogare intendat.

CVPIENS OPTIMA, DETERIORA habeat.

CAP. XXV.

SI aliquis frater remanens ex debito, aut ex motu superbiæ pulchra vel optima habere voluerit, ex tali præsumptione proculdubio vilissima merebitur.

VT QVANTITAS ET QVALITAS VEstimentorum seruetur.

CAP. XXVI.

QVantitatem, secundum corporum magnitudinem, largitatemque vestimentorum obseruare oportet: dator pannorum sit in hoc curiosus.

VT DATOR PANNORVM, IN PRImis æqualitatem seruet.

CAP. XXVII.

LOngitudinem, vt superius dictum est, cum

Q æquali

æquali mensura, ne vel susurronum, vel criminatorum oculus aliquid notare pręsumat, procurator fraterno intuitu consideret, & in omnibus supradictis Dei retributionem humiliter cogitet.

DE SVPERFLVITATE CAPILLORVM. CAP. XXVIII.

Vide sermonem exhortatorium D. Bern. ad milites Templi ca. 2. & 3.

OMnes fratres remanentes principaliter ita tonsos habere capillos oportet, vt regulariter, ante & retrò & ordinatè considerare possint: & in barba, & in grennis eadem regula indeclinabiliter obseruetur, ne superfluitas, aut facetiæ vitium denotetur.

DE ROSTRIS ET LAQVEIS. CAP. XXIX.

DE rostris & laqueis manifestum est, & Gẽtile: & cum abominabile hoc omnibus a gnoscatur, prohibemus & contradicimus, v aliquis ea non habeat, imò prorsus careat. Aliis autem ad tempus famulantibus, rostra & laquea & capillorum superfluitatem & vesti immoderatam longitudinem habere non permittimus sed omnino contradicimus. Seruientibus enim summo conditori, munditia interius, exteriusque valde necessaria: eo ipso attestante, qui ait. *Estote mundi, quia ego mundi sum.*

DE NVMERO EQVORVM ET ARmigerorum. CAP. XXX.

Vnicuique vestrorum militum, tres equ lice

licet habere, quia domus Dei templique Salomonis eximia paupertas amplius non permittit in præsentiarum augere, nisi cum magistri licentia.

NVLLVS ARMIGERVM GRATIS seruientem feriat.

CAP. XXXI.

SOlum autem armigerum singulis militibus eadem causa concedimus: sed si gratis & caritatiuè ille armiger cuiquam militi fuerit, nõ licet eidem eum verberare, nec etiam qualibet culpâ percutere.

QVALITER AD TEMPVS REMAnentes recipiantur.

CAP. XXXII.

OMnibus militibus seruire Iesu Christo, animi puritate in eadem domo ad terminũ cupientibus, equos in tali negotio cottidiano idoneos, & arma, & quidquid eis necessarium fuerit, emere fideliter iubemus. Deinde verò ex vtraq; parte æqualitate seruatâ, bonum & vtile appretiari equos iudicauimus. Habeatur itaq; pretium in scripto, ne tradatur obliuioni: Et quidquid militi vel equis eius, aut armigero erit necessarium, adiunctis & ferris equorum secundum facultatem domus, ex eadem domo, fraternâ caritate impendatur. Si verò interim equos suos miles aliquo euentu in hoc seruitio amiserit; magister, & facultas domus hoc exigit, alios administret. Adueniente autem termino repatriandi, medietatem pretii,

ipse miles, diuino amore concedat, alteram ex communi fratrum, si ei placet, recipiat.

QVOD NVLLVS IVXTA PROPRIAM voluntatem incedat.

CAP. XXXIII.

COnuenit his nempe militibus, qui nihil sibi Christo carius existimant, propter seruitium, secundum quod professi sunt, & propter gloriam summæ beatitudinis, vel metum gehennæ, vt obedientiam indesinenter magistro teneant. Tenenda est itaque, vt mox, vbi aliquid imperatum à magistro fuerit, vel ab illo, cui magister mandatum dederit, sine mora ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciant in faciendo. De talibus enim ipsa veritas dicit. *Obauditu auris obediuit mihi.*

SI LICET IRE PER VILLAM, SIne iussu magistri.

CAP. XXXIV.

ERgò hos tales milites propriam voluntatē relinquentes, & alios ad terminum seruientes deprecamur, & firmiter eis iubemus, vt sine magistri licentia, vel cui creditum hoc fuerit, in villam ire non præsumant, præterquam noctu ad Sepulchrum, & ad stationes, quæ intra muros Sanctæ ciuitatis continentur.

SI LICET EVM AMBVLARE solum.

CAP. XXXV.

Hi

HI verò ita ambulantes non ſine cuſtode; id eſt, milite aut fratre remanente, nec in die nec in nocte iter inchoare audeant. In exercitu namque, poſtquam hoſpitati fuerint, nullus miles vel armiger aut famulus per atria aliorum militum, cauſſâ videndi, vel cum aliquo loquendi, ſine iuſſu, vt dictum eſt ſuperius, incedat. Itaque conſilio obfirmamus, vt in tali domo ordinata à Deo, quod nullus ſecundum proprietatem militet aut quieſcat: ſed ſecundum Magiſtri imperium totus incumbat: vt illam Domini ſententiam imitari valeat; qua dicit, *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius, qui me miſit.*

VT NVLLVS NOMINATIM, QVOD *ei neceſſarium erit, quærat.*

CAP. XXXVI.

HAnc propriè con uetudinem inter cætera adſcribere iubemus, & cum omni conſideratione, ob vitium quærendi teneri præcipimus. Nullus igitur frater remanens, aſſignanter & nominatim equum aut equitaturam, vel arma quærere debet. Quomodo ergo? Si verò eius infirmitas aut equorum ſuorum debilitas, vel armorum ſuorum grauitas, talis eſſe agnoſcitur, vt ſic incedere, ſit damnum commune; veniat coram magiſtro, vel cui eſt debitum miniſterium poſt magiſtrum, & cauſſam vera fide & pura ei demonſtret: Inde namque in diſpoſitione magiſtri vel poſt eum, procuratoris, res ſe habeat.

DE FRENIS ET CALCARIBVS.

CAP. XXXVII.

NOlumus, vt omnino aurum vel argentum, quæ ſunt diuitiæ peculiares, in frenis au pectoralibus, nec calcaribus vel in ſtrenis vnquam appareat; nec alicui fratri remanenti e mere liceat. Si verò caritatiuè talia vetera inſtrumẽta data fuerint, aurũ vel argentũ talite coletur; ne ſplendidus color vel decor, cæteri arrogantia videatur. Si noua data fuerint, magiſter de talibus, quod voluerit, faciat.

TEGIMEN IN HASTIS ET CLY peu non habeatur.

CAP. XXXVIII.

TEgimen autem in clypeis & haſtis & furel lis in lanceis non habeatur. Quia hoc no proficuum, imò damnum nobis omnibus intel ligitur.

DE LICENTIA MAGISTRI.

CAP. XXXIX.

LIcet magiſtro cuiquam dare equos, vel ar ma, vel quamlibet rem cuilibet dare.

DE MALA ET SACCO.

CAP. XL.

SAcculus & mala, cum firmatura non conc duntur: ſic exponentur, ne habeant abſq magiſtri licentia, vel cui creduntur, dom poſt eum negotia. In hoc præſenti capitul procuratores, & per diuerſas prouincias d

gent

gentes non continentur, nec ipſe magiſter intelligitur.

DE LEGATIONE LITTERARVM.

CAP. XLI.

NVllatenus cuiquam fratrum litteras liceat, à parentibus ſuis, neque à quoquam hominum, nec ſibi inuicem accipere vel dare, ſine iuſſu magiſtri vel procuratoris. Poſtquam licentiam frater habuerit, in præſentia magiſtri, ſi ei placet, legantur. Si verò & à parentibus ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit magiſtro. In hoc autem capitulo magiſter & domûs procuratores non continentur.

DE FABVLATIONE PROPRIArum culparum.

CAP. XLII.

CVm omne verbũ otioſum generare agnoſcatur peccatum, quid ipſi iactãtes de proprijs culpis ante diſtrictũ iudicẽ dicturi ſunt? Oſtendit certè propheta ; Si à bonis eloquijs propter taciturnitatẽ, debet interdum taceri, quantò magis à malis verbis, propter pœnam peccato debet ceſſari. Vetamus igitur & audacter cõtradicimus, ne aliquis frater remanens, vt melius dicã ſtultitias, quas in ſeculo, in militari negotio, tã enormiter egit, & carnis delectationes miſerrimarũ mulierum, cum fratre ſuo, vel alio aliquo, vel de alio commemorare audeat. Et ſi fortè talia referentem,

quemlibet audierit, obmutescere faciat, vel quantocius poterit cito pede obedientiæ inde discedat & fabularum venditori aurem cordis non præbeat.

DE QVAESTV ET ACCEPTIONE.
CAP. XLIII.

VErum enimverò, si aliqua res sine quæstu cuilibet fratri data gratis fuerit, deferat magistro vel Dapsifero, si verò aliter suus amicus vel parens dare nisi ad opus suum noluerit, hoc prorsus non recipiat, donec licentiam à Magistro suo habeat. At cui res data fuerit, non pigeat illum, si alteri datur. Imò pro certo sciat, quia si inde irascitur, contra Deum agit. In hac autem prædicta regula ministratores non continẽtur, quibus specialiter hoc ministeriũ debetur, & cõceditur de mala & sacco.

DE MANDVCARIIS EQVORVM.
CAP. XLIV.

VTilis res est cunctis hoc præceptum à nobis constitutum, vt indeclinabiliter amodò teneatur. Nullus autem frater facere præsumat manducaria linea vel lanea: idcirco prinpaliter facta, nec habeat vlla excepto pfinello.

VT CAMBIARE VEL QVAERERE *nullus audeat.*
CAP. XLV.

NVnc aliud restat, vt nullus præsumat cambiare sua, frater cũ fratre, siue licentia Magistri, & aliquid quærere, nisi frater fratri, & si res parua, vilis non magna.

VT NVLLVS AVEM CVM AVE CApiat, nec cum capiente incedat.

CAP. XLVI.

QVod nullus auem cum aue accipere audeat, nos communiter indicamus: non cõuenit enim religioni, sic cum mundanis delectationibus inhærere, sed Domini præcepta libenter audire, orationi frequenter incumbere, mala sua cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione deo confiteri. Cum homine quidem talia operante, cum accipitre, vel alia aue, nullus frater remanens hac principali causa ire præsumat.

VT NVLLVS ARCV VEL BALISTA percutiat.

CAP. XLVII.

CVm omnem religionem ire deceat simpliciter, & sine risu, humiliter; & non multa verba sed rationabilia loqui, & non sic clamosa in voce, specialiter iniungimus, & præcipimus omni fratri professo, ne in bosco, cum arcu aut balista iaculari audeat, nec cum illo, qui hoc fecerit ideo pergat, nisi gratiâ eum custodiendi à perfido gentili; nec cum cane sit ausus clamare vel garrulare, nec equum suum, cupiditate accipiendi feram, pungat.

VT LEO SEMPER FERIATVR.

CAP. XLVIII.

NAm eſt certum, quod vobis ſpecialiter creditum eſt, & debitum pro fratribus veſtris animam ponere, atque incredulos, qui ſemper Virginis filio minitantur, de terra delere. De Leone nos hoc dedimus, quia ipſe circuit, quærens quem deuoret, & manus eius contra omnes, omniumq́; manus contra eum.

DE OMNI RE SVPER VOS QVÆſita, iudicium audite.

CAP. XLIX.

NOuimus quidem perſecutores ſanctæ Ecclesiæ innumerabiles eſſe; & hos qui contentionem non amant inceſſanter, crudelius inquietare feſtinant. In hoc igitur concilij ſententia ſerena conſideratione pendeat, vt ſi aliquis in partibus orientalis religionis, in quocunque alio loco ſuper vos rem aliquam quæſierit; vobis, per fideles & veri amatores iudices audire iudicium, præcipimus; & quod iuſtum fuerit indeclinabiliter vobis facere præcipimus.

VT HAEC REGVLA IN OMNIBVS teneatur.

CAP. L.

HAEc eadem regula in omnibus rebus, vobis immeritò ablatis, perhumaniter iubemus, vt teneatur.

QVO

QVOD LICET OMNIBVS MILITIbus professis, terram & homines habere.

CAP. LI.

DIuinâ, vt credimus, prouidentia, à vobis in sanctis locis sumpsit initium, hoc genus nouum religionis: vt videlicet religionis militiam admisceretis, & sic religio per militiam armata procedat, & hostem sine culpa feriat. Iure igitur iudicamus, cum milites Templi dicamini, vos ipsos ob insigne meritum & speciale probitatis donum, terram & homines habere, & agricolas possidere, & iustè eos regere, & institutum debitum vobis specialiter debetur impendi.

VT MALE HABENTIBVS CVRA peruigil habeatur.

CAP. LII.

MAle habentibus fratribus supra omnia adhibenda est cura peruigil & quasi Christo eis seruiatur, vt illud Euangelium, *Infirmus fui, & visitasti me*, memoriter teneatur. Hi etenim diligenter ac patienter portandi sunt, quia de talibus superna retributio indubitanter adquiritur.

VT INFIRMIS NECESSARIA semper dentur.

CAP. LIII.

PRocuratorib. verò infirmantiũ omni obseruan-

uantiâ atque peruigili cura præcipimus, vt quæcumque sustentationi diuersarum infirmitatum sunt necessaria, fideliter ac diligenter juxta domuum facultatem eis administrent, verbi gratia carnem & volatilia, & cætera; donec sanitati reddantur.

VT ALTER ALTERVM AD IRAM non prouocet.

CAP. LIV.

PRæcauendum nempe non modicum est, ne aliquis aliquem commouere ad iram præsumat, quia propinquitatis & diuinæ fraternitatis tam pauperes quam potentes, summa clementia æqualiter astrixit.

QVOMODO FRATRES CONIVGATI habeantur.

CAP. LV.

FRatres autem coniugatos hoc modo haberẽ vobis permittimus, vt si fraternitatis vestræ beneficium & participationem petunt, vterq; suæ substãtiæ portionem, & quidquid amplius adquisierint, vnitati communis Capituli post mortem concedant, & interim honestam vitã exerceant, & bonum agere fratribus studeant, sed veste candidâ, ex chlamyde alba non incedant. Si verò maritus ante obierit, partem suam fratribus relinquat, & coniux de altera vitæ sustentamentum habeat. Hoc enim iniustum consideramus, vt cum fratribus Deo castitatem

tatem promittentibus, fratres huiusmodi in vna eademque domo maneant.

VT AMPLIVS SORORES NON COadunentur maribus.

CAP. LVI.

SOrores quidem amplius periculosum est coadunare. quia antiquus hostis femineo cõsortio complures expulit à recto tramite paradisi. Itaque fratres carissimi, vt integritatis flos inter vos semper appareat, hac consuetudine amodò vti non liceat.

VT FRATRES TEMPLI CVM EXcommunicatis non participent.

CAP. LVII.

HOc fratres valde cauendum, atque timendum est; ne aliquis ex Christi militib. homini excommunicato nominatim ac publicè aliquo modo se iungere aut res suas accipere præsumat, ne anathema maranatha similiter fiat. Si verò interdictus tantum fuerit cum eo participationem habere, rem suam caritatiuè accipere non immeritò licebit.

QVALITER MILITES SECVLARES recipiantur.

CAP. LVIII.

SI quis miles ex massa perditionis, vel alter secularis, seculo volens renunciare, vestram communionem & vitam velit eligere, non ei statim

statim assentiatur: Sed iuxta illud Pauli: *Probate Spiritus si ex Deo sunt*; & sic ei ingressus concedatur. Legatur igitur regula in eius præsentia, & si ipse præceptis expositæ regulæ diligenter obtemperauerit, tunc si Magistro & fratribus eius recipere placuerit, conuocatis fratribus, desiderium & petitionem suam cunctis, animi puritate patefaciat. Deinde verò terminus probationis in consideratione & prouidentia Magistri, secundum honestatem vitæ petentis, omnino pendeat.

VT OMNES FRATRES AD SECRETUM Concilium non vocentur.

CAP. LIX.

NOn semper omnes fratres ad concilium conuocare iubemus, sed quos idoneos & consilio prouidos magister cognouerit. Cum autem de maiorib. tractare voluerit, vt est dare cõmunem terram, vel de ipso ordine disceptare, aut fratrem recipere, tunc omnem congregationem, si Magistro placet, conuocare est cõpetens: auditoq; communis capituli consilio quod melius & vtilius Magister considerauerit, illud agatur.

QVOD CVM SILENTIO ORARE debeant.

CAP. LX.

OMnes fratres, prout animi & corporis affectus postulauerit, stando vel sedendo tamen summa cum reuerentia, simpliciter & non clamosè, vt vnus alium non conturbet communi consilio iubemus.

VT

VT FIDEM SERVIENTIVM accipiant.

CAP. XLI.

AGnouimus nempe complures ex diuersis prouinciis tam clientes, quàm armigeros pro animarum salute animo feruenti, ad terminum cupientes in domo nostra mancipari. Vtile est autem, vt fidem eorum accipiatis, ne fortè veternus hostis, in Dei seruitio aliquid furtiuè vel indecenter eis intimet, vel à bono proposito repente exterminet.

VT PVERI, QVAMDIV SVNT PARui, non accipiantur inter fratres Templi.

CAP. XLII.

QVamuis regula sanctorum patrum puèros in congregatione permittat habere, nos de talibus non conlaudamus vmquam vos onerare. Qui verò filium suum vel propinquum, in militari religione per humaniter dare voluerit, vsque ad annos, quib. viriliter armata manu possit inimicos Christi de terra sancta delere, eum nutriat. Dehinc secundum regulam in medio fratrum, pater vel parentes eum statuant, & suam petitionem cunctis patefaciant. Melius est enim in pueritia non vouere, quã postea quã vir factus fuerit enormiter retrahere.

VT SENES SEMPER VENERENtur.

CAP. LXIII.

SEnes autẽ pia consideratione secundũ viriũ imbecillitatẽ, supportare ac diligẽter honorare

rare oportet. Et nullatenus in his, quæ corporis sunt necessaria, districtè teneantur; tamen salua auctoritate regulæ.

DE FRATRIBVS, QVI PER DIVERSAS *prouincias proficiscuntur.*

CAP. LXIV.

FRatres verò qui per diuersas prouincias diriguntur; regulam, in quantum vires expetunt, seruare in cibo & potu & cæteris studeãt, & irreprehensibiliter viuant; vt ab his qui foris sunt, bonum testimonium habeant; Religionis propositum nec verbo nec actu polluãt, sed maximè omnibus, quibus se coniunxerint, sapientiæ & bonorum operum exemplũ & condimentum præbeant; Apud quem hospitari decreuerint, fama optima sit decoratus; & si fieri potest, domus hospitis in illa nocte, careat lumine, ne tenebrosus hostis occasionem aliquam, quod absit, inferat. Vbi autem milites non excommunicatos congregare audierint, illuc pergere, non considerantes tam temporalem vtilitatem, quam æternam animarum illorum salutem dicimus. Illis autem fratribus in vltramarinis partibus spe subuectionis ita directis: hac conuentione eos qui militari ordini se iungere perhumaniter voluerint, recipere collaudamus: vt in præsentia Episcopi illius prouinciæ, vterque conueniat, & voluntatem petentis præsul audiat. Audita itaque petitione, mittat eum frater ad Magistrum, & ad fratres, qui sunt in Templo, quod est in Ierusalem,

lem;& si vita eius est honesta talique consortio digna, misericorditer suscipiatur, si magistro & fratribus bonum videtur. Si vero interim obierit, pro labore & fatigatione, quasi vni ex fratribus totum beneficium & fraternitas pauperum & commilitonum Christi ei impendatur.

VT VICTVS AEQVALITER OMnibus distribuatur.

CAP. LXV.

ILlud quoque congruè & rationabiliter manu tenendum censemus, vt omnibus fratribus remanentibus, victus secundũ loci facultatem, æqualiter tribuatur, non enim est vtilis personarum acceptio, sed infirmitatum necessaria est consideratio.

VT MILITES TEMPLI DECIMAS habeant.

CAP. LXVI.

CRedimus namque relictis affluentibus diuitijs, vos spontaneæ paupertati esse subiectos, vnde decimas vobis communi vita viuentibus iustè habere, hoc modo demõstrauimus. Si Episcopus Ecclesiæ, cui decima iure debetur, vobis caritatiuè eam dare voluerit, assensu illius capituli, de illis decimis, quas tunc Ecclesia possidere videtur, vobis tribuere debet. Si autem laicus quilibet adhuc illam ex patrimonio suo damnabiliter amplectitur, & seipsũ

R in hoc

in hoc valdè redarguens, vobis eandem reli querit; ad nutum eius qui præest tantum, sin consensu capituli id agere potest.

DE LEVIBVS ET GRAVIBVS *culpis.*

CAP. LXVII.

SI aliquis frater loquendo vel militando vel aliter aliquid leue deliquerit, ipse vltrò delictum suū satisfaciendo magistro ostendat. De leuibus si consuetudinem non habeant, leuem pœnitentiam habeat. Si verò eo tacente per aliquem alium culpa cognita fuerit, maiori & euidentiori subiaceat disciplinæ & emendationi. Si autem graue erit delictum, retrahatur à familiaritate fratrum, nec cum illis simul in eadem mensa edat, sed solus refectionem sumat, dispensationi & iudicio magistri totum incumbat, vt saluus in iudicii die permaneat.

QVA CVLPA FRATER AMPLIVS *non recipiatur.*

CAP. LXVIII.

ANte omnia prouidendum est, ne quis frater potens aut impotens, fortis aut debilis, volens se exaltare, & paullatim superbire ac culpam suam defendere, indisciplinatus remaneat; sed si emendare voluerit, ei districtior correptio accedat. Quod si piis admonitionibus, & fusis pro eo orationibus emendare noluerit, sed in superbia magis ac magis erexeri

erexerit, tunc secundũ Apostolum, de pio ex- dicetur grege, *Auferte malum ex vobis*: necesse est, vt à societate fratrum fidelium ouis moribunda remoueatur. Cæterùm Magister, qui baculum & virgam manu tenere debet; baculum videlicet quo aliorum virium imbecillitates sustentet: Virgam quoque, qua vitia delinquẽtiũ zelo rectitudinis feriat, consilio Patriarchę & spiritali consideratione id agere studeat: ne vt ait B. Maximus, aut solutior lenitas cohibẽtiam peccantis, aut immoderata seueritas à lapsu non reuocet delinquentem.

Baculus & virga insig. nia Magistri.

VT A PASCHALI SOLENNITATE, *vsque ad festum omnium Sanctorum, vnam camisiam lineam tantum sumere habeat.*

CAP. LXIX.

INterea quod nimium ardorem orientalis regionis misericorditer consideramus, vt à Paschali festiuitate vsque ad omnium sanctorum solennitatem, vnicuique vna camisia linea tantum, non ex debito, sed ex sola gratia detur, illi dico, qui ea vti voluerit. Alio autem tempore generaliter omnes camisias laneas habeat.

QVOT ET QVALES PANNI IN lecto ſint neceſſarij.

CAP. LXX.

SIngulorum quidem non aliter per ſingulo lectos dormitorium eſſe, niſi maxima cauſſ vel neceſſitas euenerit, communi conſilio col laudamus. lectualia vel lectiſternia moderat diſpenſatione magiſtri vnuſquiſque habeat Credimus enim prorſus, ſaccum, culcitram & coopertorium vnicuiq; ſufficere. Qui verò e his vno carebit, carpitam habeat, & in omr tempore tegmine lineo, id eſt veluſo frui ben licebit. Veſtiti autem camiſiis dormiant, & fe moralibus ſemper dormiant. Dormientibus taque fratribus iugiter vſque mane, nunquai deſit lucerna.

DE VITANDA MVRMVratione.

CAP. LXXI.

ÆMulationes inuidas, liuorem, murmui ſuſurrationē detractiones, diuinâ ac monitione vitare, & quaſi quandam peſtem fu gere vobis pręcipim'. Studeat igitur vnuſquiſ que vigilanti animo, ne fratrem ſuum clar culpet, aut reprehendat, ſed illud Apoſtoli ſtu d o è ſecum animaduertat. *Ne ſis criminato ne ſuſurro in populo.* Cùm autem fratrem liqui dè aliquid peccaſſe agnouerit, pacificè, & fra terna pietate iuxta Domini præceptum inte ſe & illum ſolum corripiat. Et ſi eum non au

dieri

ierit, alium fratrem adhibeat: sed si vtrumq; ontempserit, in conuentu publicè obiurgetur oram omnibus. Magnæ enim cæcitatis sunt, ui aliis detrahunt, & nimiæ infelicitatis sunt ui se à liuore minimè custodiunt, vnde in aniquam versuti hostis nequitiam demerguntur.

VT OMNIVM MVLIERVM FVgiantur oscula.

CAP. LXXII.

PEriculosum esse credimus omni religioni, vultum mulierum nimis attendere, & ideo ec Viduam, nec Virginem, nec Matrem, nec ororem, nec amitam, nec vllam aliam fœmiam aliquis frater osculari præsumat. Fugiat rgò fœminea oscula Christi militia, per quæ olent homines sæpè periclitari, vt pura conscientia, & secura vita, in conspectu Domini perenniter valeat conuersari.

FINIS

AD LECTOREM.

Exstat eadē ferè. M.S. in Bibliotheca R.D. Auberti Miræi Canonici Antuerp.

EN Regulam militum Templariorum quam inter archiua equestria Petri Mennentij patrui repertam, & hactenus quod sciam, nondum editam; dignam iudicaui, quæ prælo mandaretur. Quo scilicet omnibus constaret, quanta ordo iste Ecclesiæ Dei commoda attulerit, quantam disciplinæ seueritatem adhibuerit, quanque res humanæ à præclaro initio degenerare ferè consueuerint. *Conuersi* enim *sunt* (vti inquit Tyrius) *in arcum prauum, & neglecta humilitate Patriarchæ Ierosolymitano se subtraxerunt, obedientiam ei, quàm eorum prædecessores eidem exhibuerant, denegantes: sed & Ecclesiis Dei decimas, & primitias eis subtrahentes, vt eorum indebitè turbando possessiones, facti sunt valdè molesti.* Neque sanè abs re fuerit tam sanctas & pias constitutiones (quas à Sancto Bernardo conscriptas ex stilo aliisque argumentis contendunt eruditiores) à tenebris vindicasse, vt posteri nimirum habeant quod imitentur, alij quod æmulentur. Exstare quidem notum est, in eiusdem Diui Bernardi operibus, sermonem exhortatorium ad Hugonem Magistrum cæterosque Templi milites: verum

Vide Barō. ad an 1127. Gretser. to. 3 de Cruce. Soarez de Religione.

Regu-

Regulæ prædictæ ſpecimen impreſſum videre nondum licuit.

CAETERVM dum militarem iſtum campum decurrere conamur, placidiùs paululum in eodem otiari datum eſt, cum nobiliſſimo Domino IOANNE *Van den*-HOEVEL, viro ſupra ſplendorem Equeſtrem, multis virtutibus clariſſimo, qui longinquis iuxta ac arduis tota vita confectis itineribus, legationibus ac rerum vſu exercitatiſſimus, varia, præterquam memorauimus, Ordinum militarium ſtatuta in tractu Orientali ſe legiſſe & notaſſe oſtendit: nec non in Palæſtina vidiſſe milites Diuo Thomæ tutelari dicatos, & rubra cruce decuſſata (Saultoir Galli vocant) inſignes: alios item Sancto Gereoni ſacros, cruce Patriarchali (qualis ferè eſt antiqua illa in inſignibus Hungariæ) tricipiti colliculo viridi impoſita ſplendeſcentes, multaque ad illuſtrationem dignitatis Equeſtris obſeruaſſe.

Equites D. Thomæ & eorum inſignia.

Equites S. Gereonis & eorum inſignia.

SIC & alia fortaſſis alibi militaris inſtituti collegia, nobis incognita, in pleriſque orbis Chriſtiani partibus latere non dubito: quæ vtinam Equites ipſi, alijque harum rerum curioſi pleniùs

aliquando eruant; illuſtriora tamen quæq; arbitror à nobis recenſita. Faxit autem Deus vt ſacra iſta militaria germina, per vniuerſum orbem abundè ſpargantur, atque æternum floreant; Dei in primis honori augendo, & fidei Chriſtianæ cultui propagando. In quo voto finio, & valere te, pie Lector, iubeo.

FINIS.

INDEX

INDEX ORDINVM EQVESTRIVM.

A.

B.

C.

Eorum

FINIS.

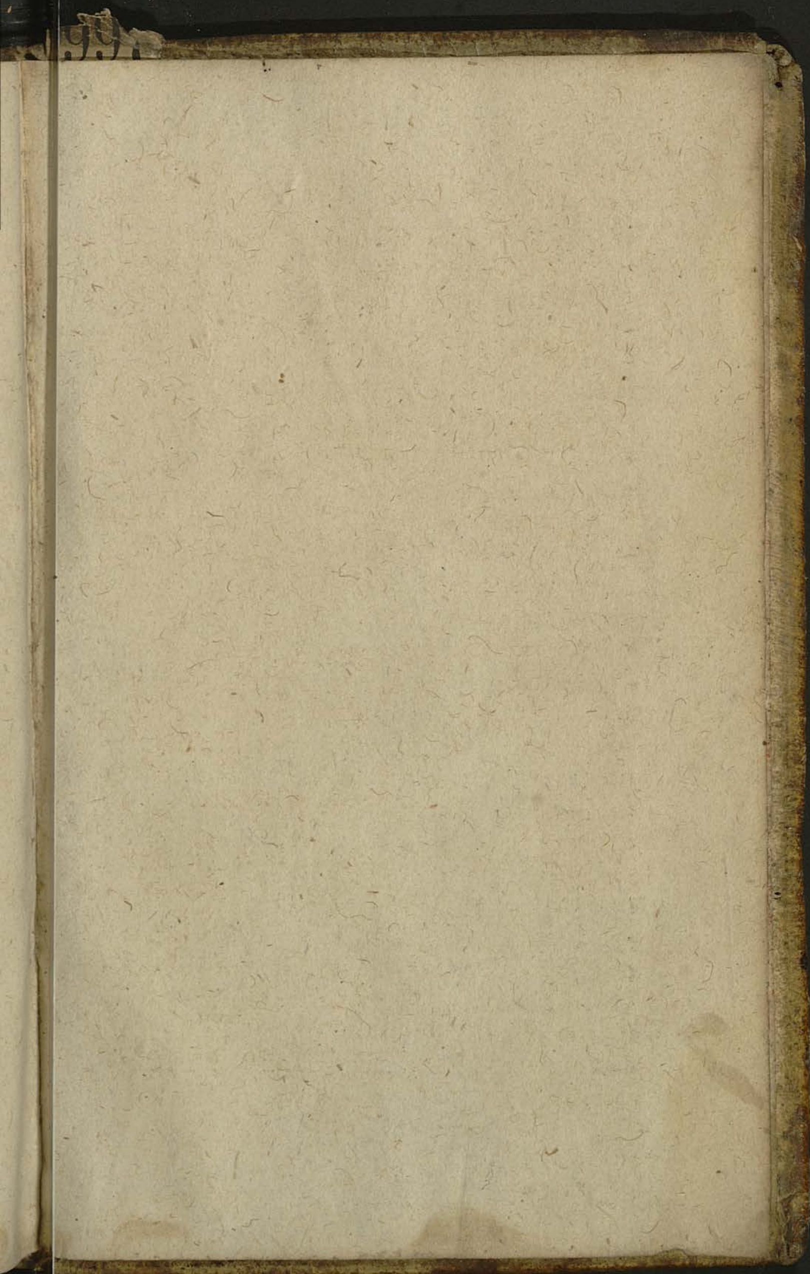

Erra-

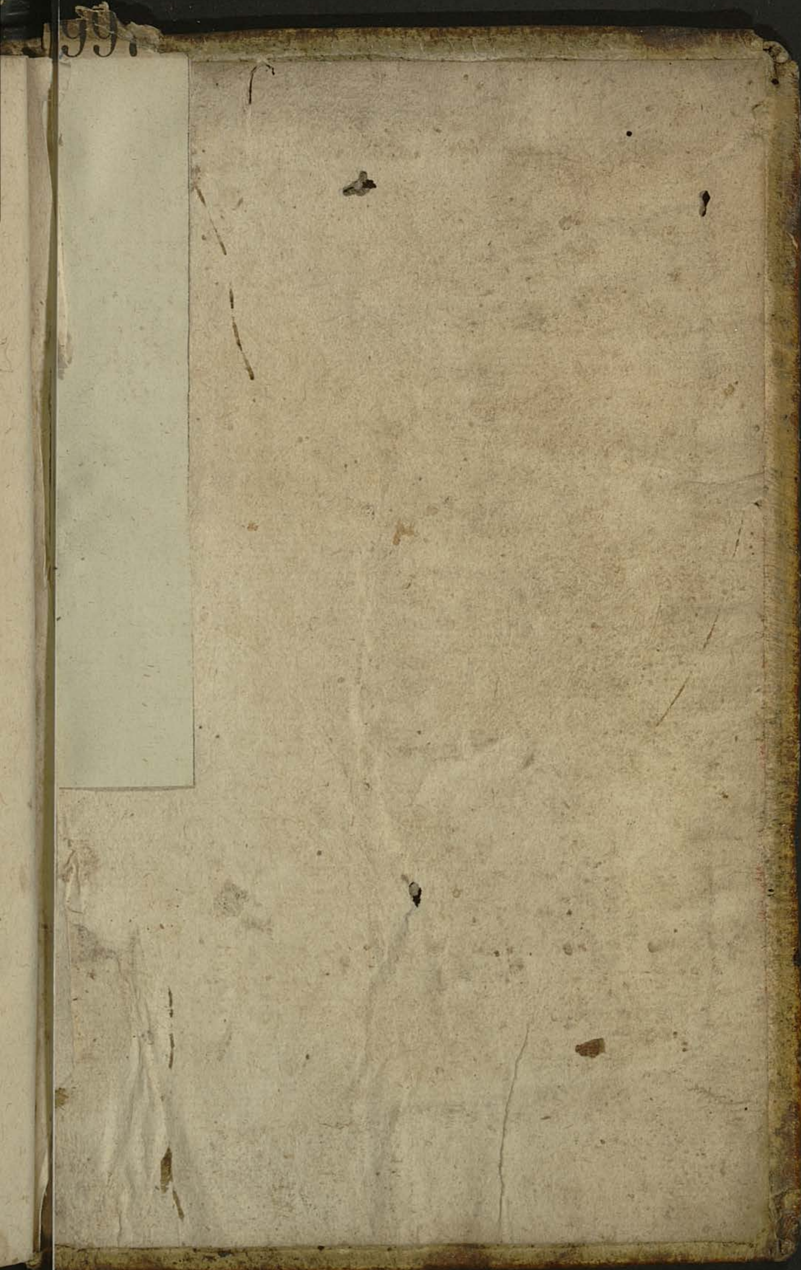
Errata hæc & si quæ similia in proprijs præsertim nominibus, prudens Lector corrige.

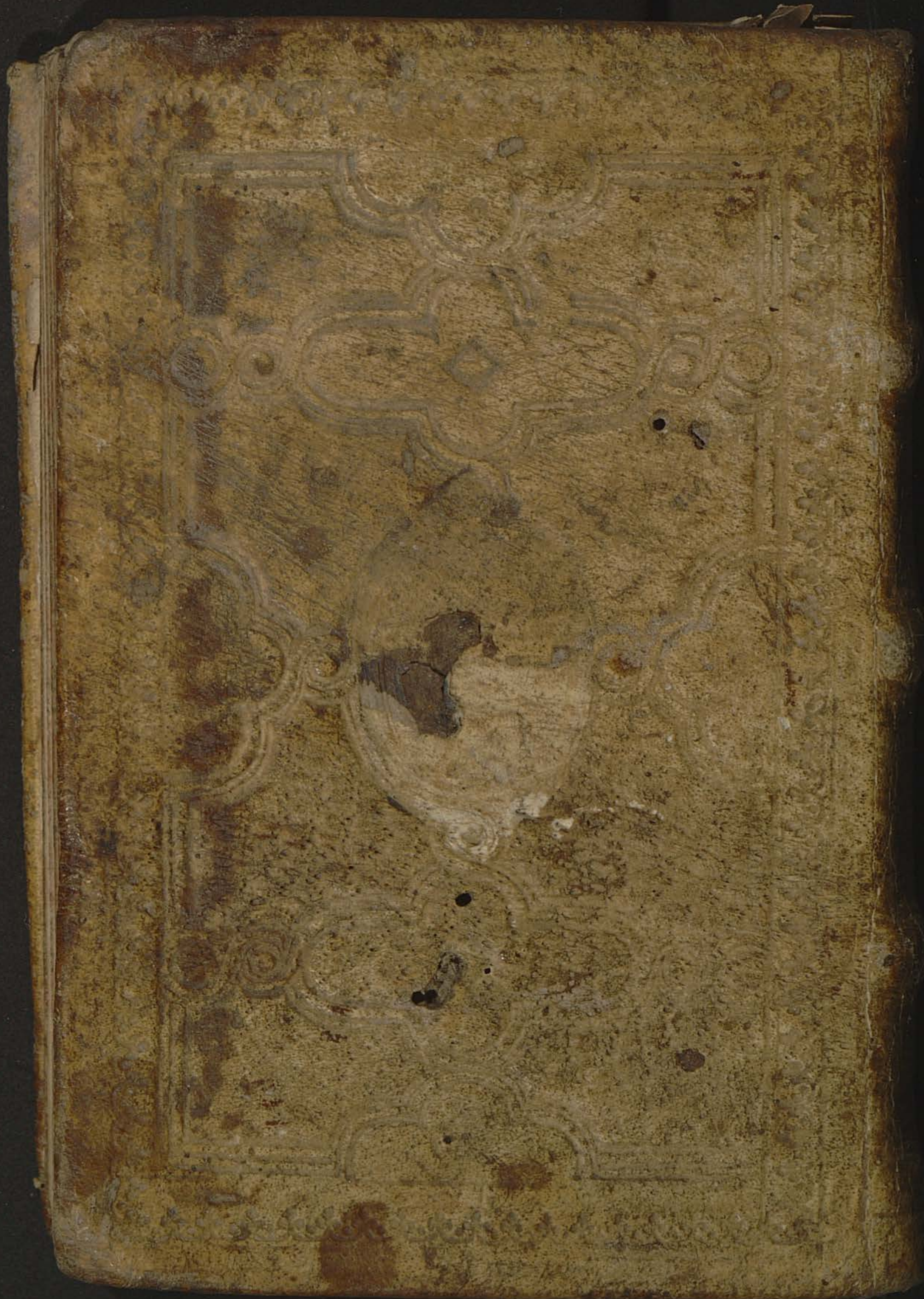
Pag. 23. l. 21. Pennon. p. 24. l. 11. Diuum. p. 62. l. 9. decursis. p. 63. l. 13 Ioannam. p. 69. l. 11. Podio. p. 81. l. 7. militaris. p. 89. l. 5. Bremanissus lege Bremâ missus. p. 96. l. 30. nullos; lege mille. p. 97. l. 30. Solis. p. 110. l. 14. connumerauêre. p. 115. l. 11. regnũ. p. 123. lin. 17. gestant.

franciszek Bukow
ski

Mennenii